

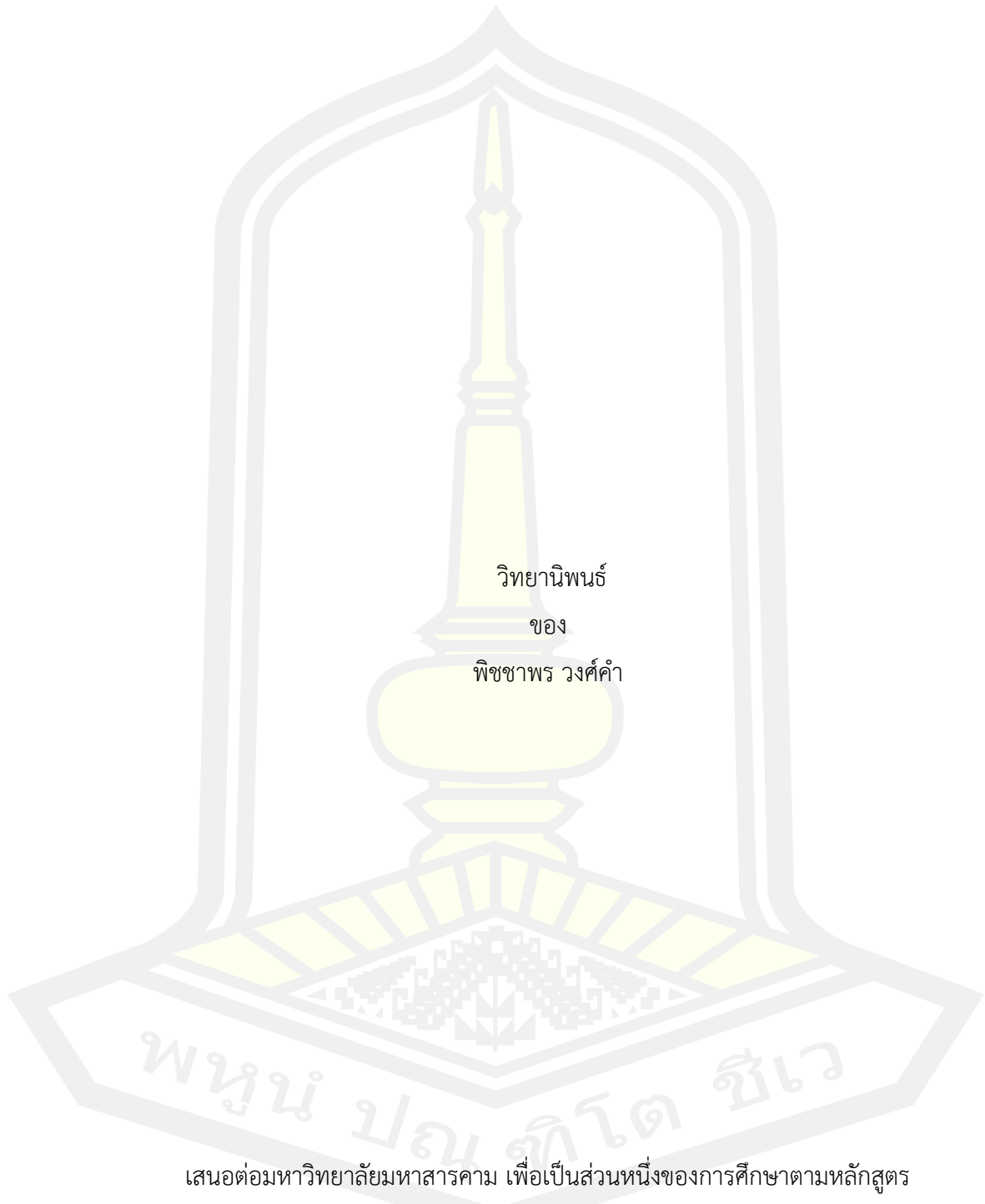
เมืองกีฬา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์

วิทยานิพนธ์
ของ
พิชชาพร วงศ์คำ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์
เมษายน 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เมืองกีฬา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์

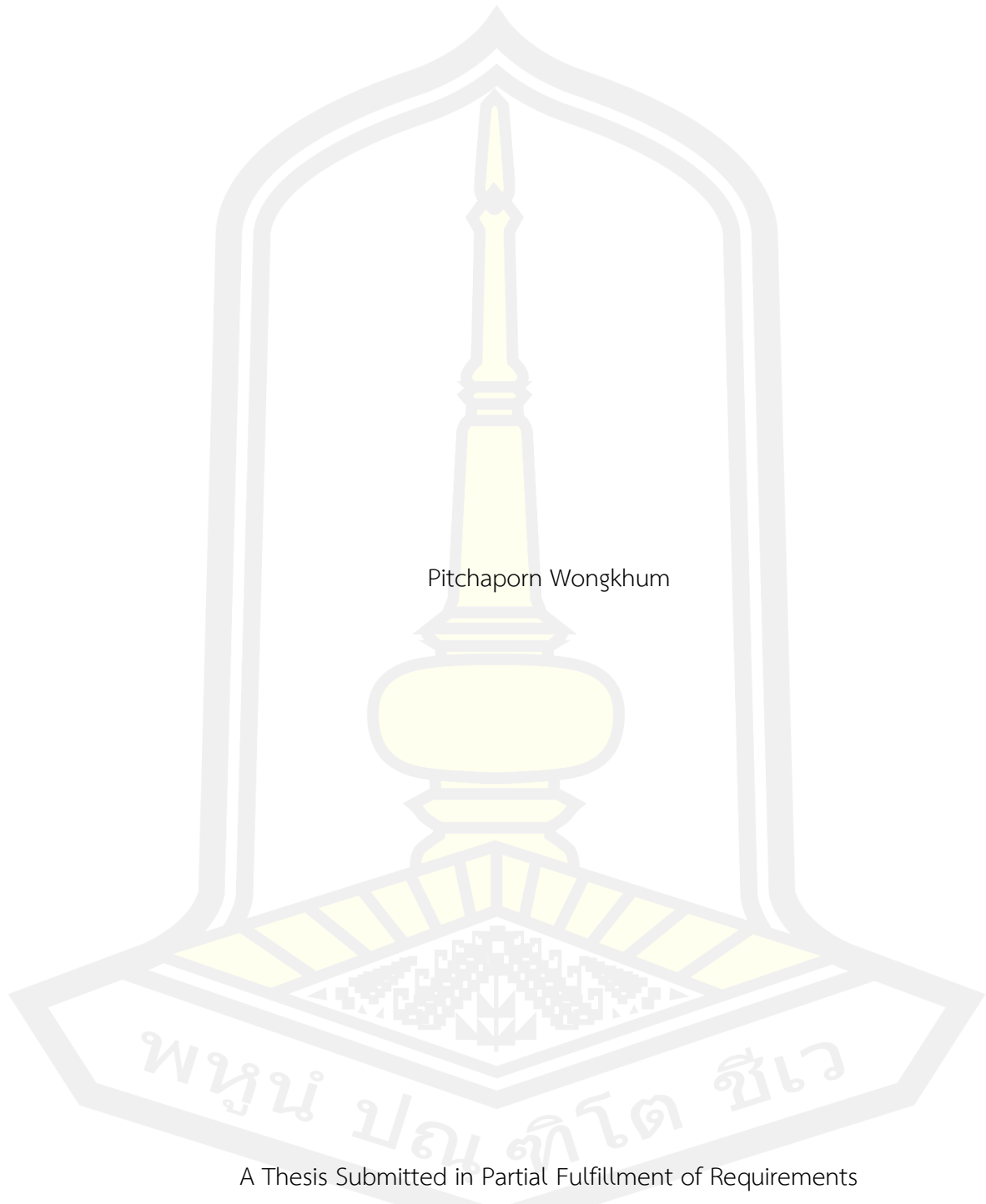
เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์

เมษายน 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Sports City : Socio-Cultural Changes from Tourism Promotion in Buriram Province.

Pitchaporn Wongkhum

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Arts (Cultural Science)

April 2023

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวพิชชาพร วงศ์คำ
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
วัฒนธรรมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. กิตติสันต์ ศรีรักษา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อ. ดร. ยุทธพงษ์ ต้นประดู่)

..... กรรมการ

(รศ. ดร. สิทธิศักดิ์ จำปาแดง)

..... กรรมการ

(ผศ. ดร. พันธุ์ โพธิ์ปัติ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ. ดร. พิระ พันลูกท้าว)

คณบดีคณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรม

ศาสตร์

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	เมืองกีฬา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์		
ผู้วิจัย	พิชชาพร วงศ์คำ		
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร. ยุทธพงษ์ ตันประดู่		
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	วัฒนธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2566

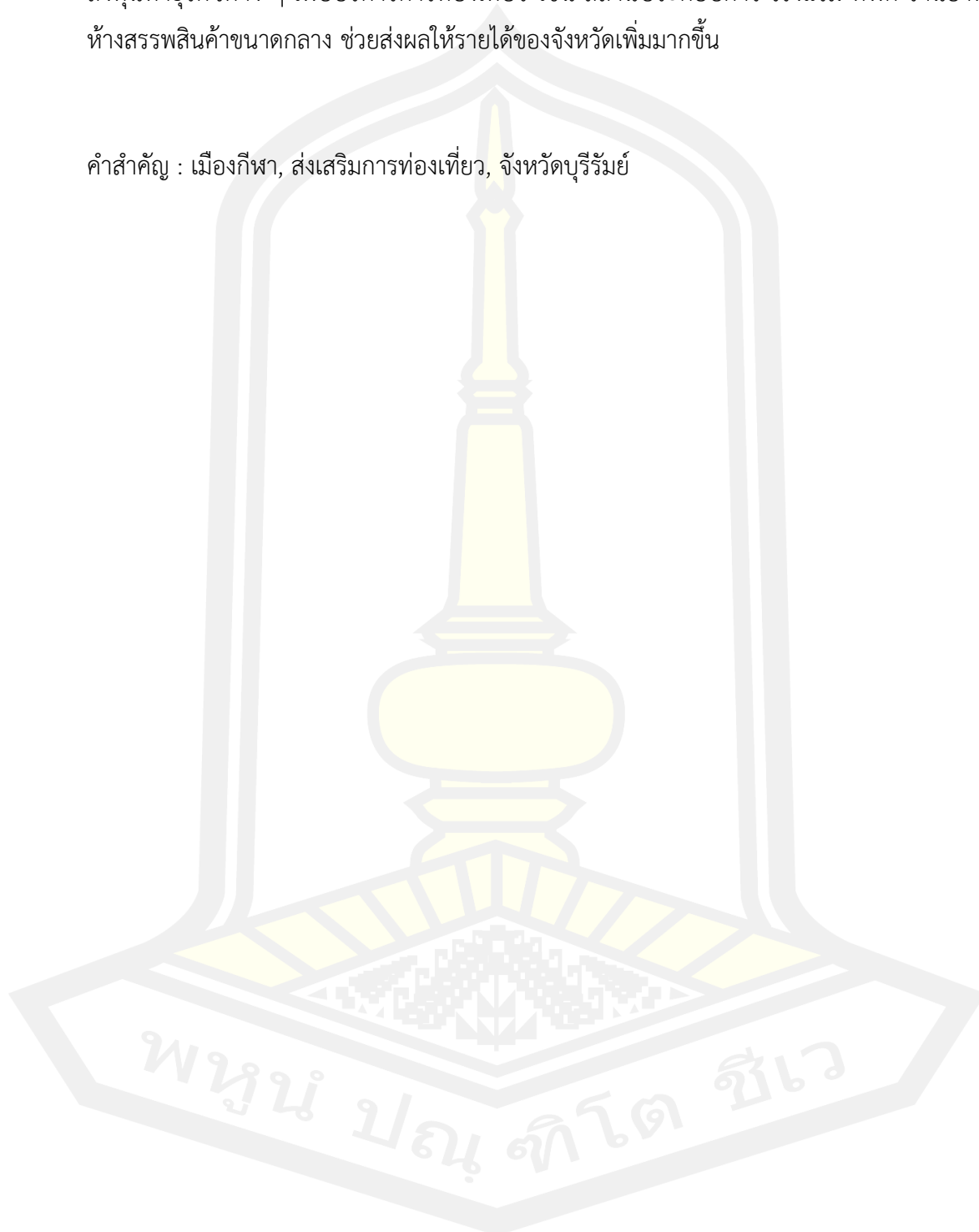
บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความเป็นมาของการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ และ 2) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของเมืองกีฬา ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 ในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยและข้อมูลภาคสนาม ใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจงด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล รวมจำนวน 30 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้รู้ จำนวน 7 คน 2) กลุ่มผู้ปฏิบัติ จำนวน 10 คน และ 3) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสำรวจ แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง และนำเสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า 1) ความเป็นมาของการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการจัดกิจกรรมที่จังหวัดบุรีรัมย์นำกีฬามาเป็นแม่เหล็กดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น ฟุตบอล รถแข่ง วิ่งมาราธอน อีสปอร์ต เป็นต้น นอกจากกิจกรรมกีฬาแล้วจังหวัดบุรีรัมย์มีการจัดทำปฏิทินการท่องเที่ยวต่าง ๆ ตลอดทั้งปี ไม่ว่าจะเป็นประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้ง ประเพณีแข่งเรือ เทศกาลท่องเที่ยววิถีชุมชนหมู่บ้านนกระเรียนพันธุ์ไทย ว่าววินเทจมิวสิคเฟสตีวัล การท่องเที่ยววิถีชุมชนเส้นทางสายไหมและผ้าทอ สงกรานต์เฟสตีวัล หลังจากจังหวัดบุรีรัมย์ได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวและได้ขึ้นชื่อว่าเป็นเมืองกีฬา 2) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านสังคม วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปตามการพัฒนา เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ทำให้ลูกหลานที่ไปทำงานต่างจังหวัดได้กลับมาทำงานที่บ้านเกิดและได้อยู่กับครอบครัว 2) ด้านวัฒนธรรม เกิดค่านิยมในการแต่งกายด้วยเสื้อบอล เช่น ใส่เชียร์ฟุตบอลในวันที่มีนัดแข่งขัน ใส่ทำงานประจำสัปดาห์ทุกวันพุธ กลายเป็นยูนิฟอร์มการแต่งกายของหน่วยงานจังหวัดบุรีรัมย์ภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานต่าง ๆ อีกทั้งยังสามารถใส่ไปร่วมงาน

แสดงความยินดี งานไว้อาลัย ก็ทำให้ดูสุขภาพเรียบร้อย 3) ด้านเศรษฐกิจ มีการขยายตัวทำให้มีผู้สนใจลงทุนทำธุรกิจต่าง ๆ เพื่อบริการการท่องเที่ยว เช่น สถานประกอบการ โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร ห้างสรรพสินค้าขนาดกลาง ช่วยส่งผลให้รายได้ของจังหวัดเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ : เมืองกีฬา, ส่งเสริมการท่องเที่ยว, จังหวัดบุรีรัมย์

TITLE	Sports City : Socio-Cultural Changes from Tourism Promotion in Buriram Province.		
AUTHOR	Pitchaporn Wongkhum		
ADVISORS	Yuttapong Tonpradoo , Ph.D.		
DEGREE	Master of Arts	MAJOR	Cultural Science
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2023

ABSTRACT

Sports City Research: Socio-Cultural Changes from Tourism Promotion in Buriram Province The purpose of this study was to study the history of Buriram Province's tourism promotion between 2011 - 2023 in Mueang Buriram District. Buriram Province and to study the social and cultural changes of sports cities between 2011 - 2023 in Mueang Buriram District Buriram Province. This study is qualitative research by studying information from research papers and field data a purposive selection method was used by in-depth interviews from a group of informants totaling 30 people, divided into 3 groups: 1) knowledge group of 7 people 2) practice group of 10 people and 3) general informant group of 13 people The tools used were surveys, non-participant observations, structured and unstructured interviews. and presented the research results with a descriptive, analytical description

The study found that history of Buriram Province Tourism Promotion It is an activity that Buriram province brings sports as a magnet to attract tourists, such as football, racing, marathon, e-sports, etc. In addition to sports activities, Buriram Province has prepared various tourism calendars throughout the year. whether it is a tradition up Phanom Rung Mountain traditional boat races Community way of life tourism festival, Thai crane village Kite Vintage Music Festival Silk Road Community Tourism and Weaving Songkran Festival After Buriram Province has been promoted for tourism and has been known as a sports city. causing social and cultural changes, divided into 3 aspects: 1) social aspects, people's lifestyles have changed for the better

The environment changes with development. creating jobs, creating careers, generating income, allowing children and grandchildren who go to work in other provinces to come back to work in their hometown and live with their families. 2) Culturally, there was a trend in dressing with football shirts, such as cheering for football on match days. Wear it to work weekly every Wednesday. Become a dress uniform for government agencies, the private sector and various agencies, and can also be worn to attend congratulations and mourning events, making it look polite. 3) Economically, there has been an expansion which has attracted people to invest in various businesses for tourism services such as establishments, hotels, accommodation, restaurants, and medium-sized department stores. Help result in more income of the province.

Keyword : Sports City, Tourism Promotion, Buriram Province

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติสันต์ ศรีรักษา ประธานกรรมการสอบ รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิศักดิ์ จำปาแดง กรรมการสอบ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนัส โพธิ์บัณฑิต กรรมการสอบ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำที่ดีต่องานวิจัยฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบพระคุณ ดร.ยุทธพงษ์ ต้นประดู่ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ซึ่งคอยติดตามแนะนำ ให้คำปรึกษาและส่งเสริมผลักดัน กำลังใจที่ดี พร้อมทั้งแสงสว่างให้กับผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ ภาควิชาวัฒนธรรมศาสตร์ทุกท่านที่ได้มอบวิชาความรู้ที่ดีสามารถนำไปต่อยอด และบูรณาการกับการทำงานแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ ดร.ธนพล ตีรชาติ ดร.เชาว์ การวิชา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อโศก ไทยจันทร์รักษ์ ดร.ประทวน วันนิจ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทิราพร ศิรินนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ ไชยชาติกิตติยศ คุณกิตติสา วงศ์คำ คุณบรรจงรัตน์ สุขเรืองศรี คุณฐารรรฎู เกรัมย์ และคุณเสาวลักษณ์ กอนรัมย์ ที่ให้คำปรึกษา ความช่วยเหลือ แบ่งปันข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คุณสมปอง จันทร์ ผู้อำนวยการสำนักงานการกีฬาแห่งประเทศไทย จังหวัดบุรีรัมย์ คุณยุทธชัย พงศ์พนิช รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ และคุณฉัตรพงษ์ คำมาตย์บุรีรัมย์ ยูไนเต็ท อีสปอร์ต ที่ได้ให้ความกรุณาให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณนิสิตปริญญาโท สาขาวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม รุ่นที่ 25 – 26 ทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและมีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณ คุณอรรรถพล จันทรศรีละมัย คุณชนะพล ผินสุ่ คุณนันทพัทธ์ บุญเพ็ง คุณนันทิยา ภูมิศรี คุณเกษศิริรินทร์ ปัญญาเอก คุณรานิตร์ชด์ เจริญศิริ และคุณกนกอร แสงวงผล ที่ช่วยเหลือในทุก ๆ เรื่อง และคอยให้กำลังใจกันตลอดมา

ขอกราบบูชาคุณบิดา มารดา พี่สาว ที่ให้กำลังใจ สนับสนุนทุนการศึกษาและเสียสละทุกอย่างแก่ผู้วิจัย รวมถึงคุณยาย และญาติพี่น้องทุกท่านที่ได้ให้ความรัก ความห่วงใย จนประสบความสำเร็จ

พิชชาพร วงศ์คำ

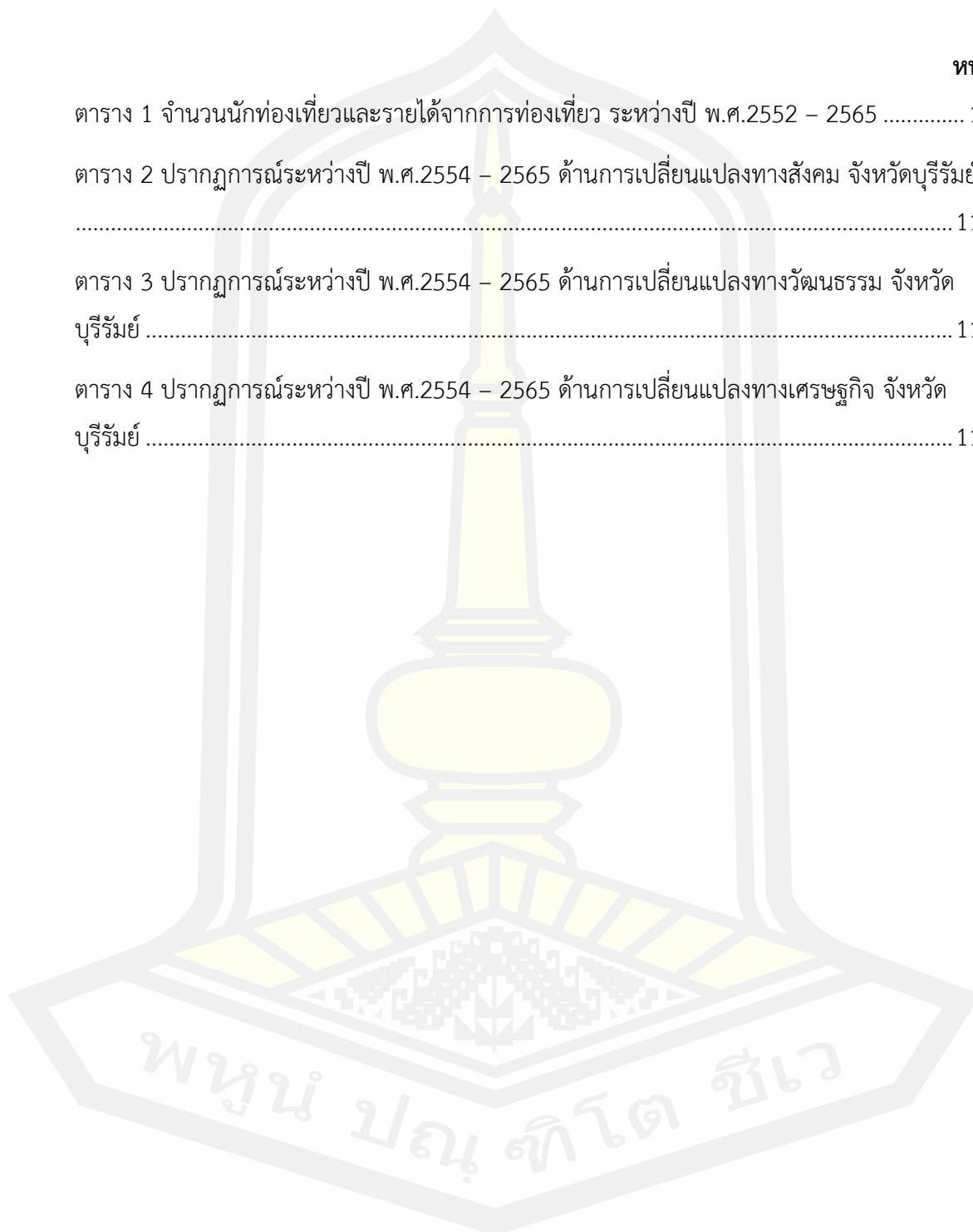
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
คำถามในการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา.....	7
1.1 ความเป็นมาของจังหวัดบุรีรัมย์.....	7
1.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเมืองกีฬา จังหวัดบุรีรัมย์.....	13
1.3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	25
2. นโยบายของรัฐบาล.....	30
3. แนวคิดและทฤษฎี.....	35
3.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง.....	35

3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	75
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	80
4.1 งานวิจัยในประเทศ.....	80
4.2 งานวิจัยต่างประเทศ.....	92
บทที่ 3 วิธีการดำเนินวิจัย.....	95
ขอบเขตของการวิจัย.....	95
วิธีการดำเนินการวิจัย.....	98
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	101
ตอนที่ 1 ความเป็นมาของการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 ในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.....	101
ตอนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของเมืองกีฬา ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 ใน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.....	112
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	122
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	122
สรุปผล.....	122
อภิปรายผล.....	128
ข้อเสนอแนะ.....	131
บรรณานุกรม.....	133
ภาคผนวก.....	142
ภาคผนวก ก เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	143
ภาคผนวก ข รายนามผู้ให้สัมภาษณ์.....	149
ภาคผนวก ค ภาพประกอบ.....	153
ประวัติผู้เขียน.....	158

สารบัญตาราง

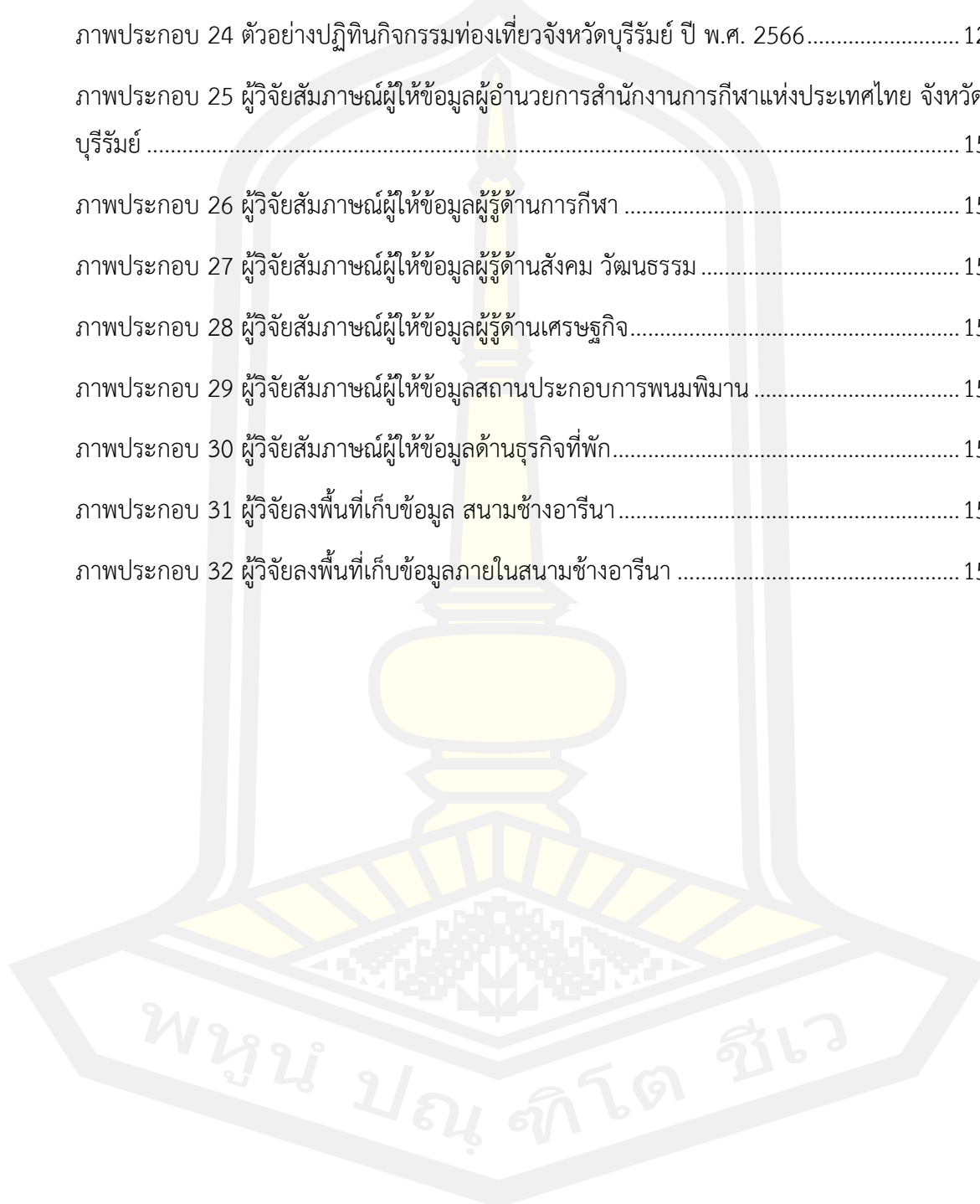
	หน้า
ตาราง 1 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว ระหว่างปี พ.ศ.2552 – 2565	15
ตาราง 2 ปραกฏการณ์ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 ด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จังหวัดบุรีรัมย์	113
ตาราง 3 ปραกฏการณ์ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 ด้านการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม จังหวัดบุรีรัมย์	117
ตาราง 4 ปραกฏการณ์ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 ด้านการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ จังหวัดบุรีรัมย์	119

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
ภาพประกอบ 2 แผนที่จังหวัดบุรีรัมย์.....	8
ภาพประกอบ 3 ภาพถ่ายทางอากาศคูเมืองละลม จังหวัดบุรีรัมย์.....	11
ภาพประกอบ 4 ภาพประติมากรรมนูนสูง “บุรีรัมย์ตำนานน้ำกิน”.....	13
ภาพประกอบ 5 ด้านหน้าสนามฟุตบอล ช้างอารีนา จังหวัดบุรีรัมย์.....	16
ภาพประกอบ 6 ภายในสนามฟุตบอล ช้างอารีนา จังหวัดบุรีรัมย์.....	18
ภาพประกอบ 7 ภายในสนามแข่งรถ บุรีรัมย์ อินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์กิต.....	20
ภาพประกอบ 8 บุรีรัมย์ ยูไนเต็ท อีสปอร์ต.....	21
ภาพประกอบ 9 ถนนเซราะกราว จังหวัดบุรีรัมย์.....	23
ภาพประกอบ 10 เวทีการแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ถนนเซราะกราว จังหวัดบุรีรัมย์.....	24
ภาพประกอบ 11 ปราสาทบุรีรัมย์สองยุค.....	103
ภาพประกอบ 12 จัดกิจกรรมสงกรานต์เฟสติวล สนามช้างอารีนา.....	103
ภาพประกอบ 13 การรวมตัวกันของ 2 ทีมฟุตบอล กลายเป็น บุรีรัมย์ ยูไนเต็ท.....	109
ภาพประกอบ 14 ประวัติศาสตร์บุรีรัมย์ ยูไนเต็ท.....	110
ภาพประกอบ 15 รางวัลการแข่งขันของสโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ท.....	110
ภาพประกอบ 16 แบบเสื้อบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ท ในแต่ละปี.....	111
ภาพประกอบ 17 แบบเสื้อบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ท จากขวดพลาสติก.....	111
ภาพประกอบ 18 แบบเสื้อบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ท ปี 2022.....	112
ภาพประกอบ 19 การเปลี่ยนแปลงของสถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดบุรีรัมย์.....	114
ภาพประกอบ 20 การเปลี่ยนแปลงของสถานีรถไฟบุรีรัมย์.....	114
ภาพประกอบ 21 แบบเสื้อบอลบุรีรัมย์ลายทางกระรอก และลายผ้าขาม้า.....	116

ภาพประกอบ 22	การแต่งกายใส่เสื้อบอลบุรีรัมย์ประจำวันพุธ ทุกสัปดาห์.....	118
ภาพประกอบ 23	ตัวอย่างปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ปี พ.ศ. 2565.....	120
ภาพประกอบ 24	ตัวอย่างปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ปี พ.ศ. 2566.....	121
ภาพประกอบ 25	ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลผู้อำนวยการสำนักงานการกีฬาแห่งประเทศไทย จังหวัดบุรีรัมย์	154
ภาพประกอบ 26	ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลผู้รู้ด้านการกีฬา	154
ภาพประกอบ 27	ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลผู้รู้ด้านสังคม วัฒนธรรม	155
ภาพประกอบ 28	ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลผู้รู้ด้านเศรษฐกิจ.....	155
ภาพประกอบ 29	ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสถานประกอบการพนมพิมาน	156
ภาพประกอบ 30	ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้านธุรกิจที่พัก.....	156
ภาพประกอบ 31	ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล สนามช้างอารีนา.....	157
ภาพประกอบ 32	ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลภายในสนามช้างอารีนา	157

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยถือเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยิ่ง รัฐบาลจึงมีแผนการส่งเสริม สนับสนุนในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยการเน้นเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา เป็นต้น (ภาภัสสร หิรัญ. 2562:1)

รัฐบาลไทยได้เห็นถึงความสำคัญของการกีฬาที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรบุคคลของประเทศ ทั้งในด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต การเสริมสร้างสุขภาพ การปลูกฝังความมีน้ำใจ นักกีฬาให้เป็นค่านิยมเกิดความสมานฉันท์ของคนในชาติ การสร้างความภาคภูมิใจ สร้างแรงบันดาลใจ สร้างรายได้ สร้างอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จึงได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2555 - 2559) ขึ้น เพื่อเป็นทิศทางในการพัฒนาการกีฬาของประเทศ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2555)

การกีฬาแห่งประเทศไทย ได้ดำเนินการจัดตั้งเมืองกีฬาตามแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560 - 2564) ในยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬา เพื่อเป็นส่วนสำคัญในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ โดยมีวัตถุประสงค์มุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมกีฬาแบบครบวงจร สามารถสร้างมูลค่าเพิ่ม และส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศ ในด้านการส่งเสริมอุตสาหกรรมกีฬา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และการจัดตั้งเมืองกีฬา ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางด้านกีฬาของภูมิภาค (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2560:34) ประกอบด้วย 6 จังหวัดต้นแบบเมืองกีฬา ได้แก่ ชลบุรี สุพรรณบุรี บุรีรัมย์ อุดรธานี ศรีสะเกษ และกระบี่ ซึ่งมีศักยภาพเหมาะสมที่จะจัดตั้งเป็นเมืองกีฬา โดยมีคุณสมบัติทั้ง 4 ด้านที่กำหนด ดังนี้ 1) การส่งเสริมการเล่นกีฬาและการออกกำลังกาย 2) การพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศ 3) การจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ และ 4) การส่งเสริมอุตสาหกรรมกีฬาและการท่องเที่ยว (ไทยรัฐสปอร์ต, 2561)

เมืองกีฬา เป็นส่วนสำคัญในการให้บริการกีฬาและสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชน นักกีฬา และนักท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศ จนสามารถพัฒนาไปสู่การปรับเปลี่ยนวิถีทางในการดำเนินชีวิต ไปสู่สังคมแห่งการออกกำลังกายและเล่นกีฬา รวมถึงการสร้างระเบียบวินัยและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ประชาชน โดยเมืองกีฬาจะมีโครงสร้างพื้นฐานที่ประกอบด้วย สนามกีฬา สถานที่ออกกำลังกาย สวนสาธารณะ และสถาบันการศึกษาที่มีองค์ความรู้ในเรื่องการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาอย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์ตามที่ต้องการ ซึ่งอาคารสถานที่ดังกล่าวสามารถรองรับการจัดการแข่งขันกีฬาระดับโลกได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถสร้างความ

ประทับใจให้แก่ชาติที่เข้าร่วมแข่งขัน และผู้ชมทั่วโลก อีกทั้งเมืองกีฬา ยังเป็นส่วนสำคัญในการสร้าง และพัฒนานักกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ สามารถสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศจนเป็นที่รู้จักระดับโลก โดยการสร้างและพัฒนานักกีฬาที่มีพรสวรรค์ ตั้งแต่เด็กเยาวชนในโรงเรียนกีฬาและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในศูนย์พัฒนานักกีฬาที่มีอุปกรณ์และบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถตามหลักการวิทยาศาสตร์การ กีฬา เพื่อพัฒนาให้เป็นนักกีฬาทีมชาติที่มีขีดสมรรถนะระดับโลกต่อไป และเมืองกีฬาสามารถเป็น เครื่องมือในการเสริมสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของชาติ โดยการพัฒนาอุตสาหกรรมการกีฬา อย่างเป็นทางการ เช่น การจัดการกิจกรรมการเล่นกีฬา การออกกำลังกาย การจัดการฝึกอบรมกีฬา ประเภทต่างๆ และการจัดการแข่งขันกีฬาควคุมไปกับการท่องเที่ยวเชิงนันทนาการ รวมทั้งการ ให้บริการที่พักและการขนส่งระหว่างที่พักและสนามกีฬาที่มีความสะดวกสบายให้นักกีฬา นักท่องเที่ยว และผู้ที่สนใจทั่วโลก (สำนักกรรมการ 3, 2560)

จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง หรืออีสานใต้ เป็น 1 ใน 6 จังหวัดที่ถูกคัดเลือกให้เป็นต้นแบบของเมืองกีฬา ในอดีตบุรีรัมย์เคยเป็นดินแดนที่ตั้งอยู่ท่ามกลาง ความเจริญของชาติขอม นายพันตรีหลวง ศักดิ์ธรรมากร ผู้แทนราษฎรบุรีรัมย์คนแรก ได้กล่าวปาฐกถา เรื่องสภาพของจังหวัดบุรีรัมย์ ผ่านวิทยุกระจายเสียง เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ.2477 ว่า “จังหวัด บุรีรัมย์เป็นจังหวัดหนึ่งซึ่งเร้นลับ อยู่ชายด้าวปลายแดน เมื่อเอ่ยถึงชื่อก็ทำให้รู้ถึงสภาพและความ เป็นอยู่ของจังหวัดนี้ได้ไม่น้อยเต็มที ทั้งนี้เพราะจังหวัดนี้เป็นจังหวัดที่มีความเจริญน้อย ไม่เคยมีชื่อเสียง ปรากฏ ในพงศาวดาร จึงไม่อยู่ในห้วงนึกของนักท่องเที่ยว หรือนักศึกษาทั้งหลายเหมือนจังหวัดอื่นๆ (สภากาชาดจังหวัดบุรีรัมย์, 2555) วิถีชีวิตของชาวบุรีรัมย์มีอาชีพหลักส่วนใหญ่คือ การทำนา จึง ถูกมองว่าเป็นจังหวัดที่ยากจนมากที่สุด ถึงขนาดมีคำพังเพยว่า “บุรีรัมย์ตำน้ำกิน” หมายถึง ในยุค สมัยอดีตนั้น เมืองบุรีรัมย์ประสบภาวะขาดแคลนน้ำ ชาวบ้านจึงแก้ปัญหาด้วยการขุดหลุมดิน แล้วนำ น้ำจากโคลน บ่อ สระ มาเทใส่หลุมที่ขุดไว้ ก่อนย่ำด้วยเท้าและเอาไม้ไผ่ตำจากนั้นปล่อยให้ดิน ตกตะกอนอยู่ด้านล่าง และส่วนด้านบนจะได้น้ำใสพอไปบริโภคและใช้ในครัวเรือนได้ (อลงกต เดือน คล้อย, 2562)

ปรากฏการณ์ในปี พ.ศ. 2554 จังหวัดบุรีรัมย์ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่แบบก้าว กระโดด มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเมืองบุรีรัมย์จากที่เคยเป็นเมืองผ่านแต่ปัจจุบันกลายเป็นเมือง พักที่ต้องมาท่องเที่ยวในแนวความคิด “เมืองปราสาทสองยุค” หมายถึง ปราสาทหินน้อยใหญ่ในยุค โบราณและปราสาทยุคใหม่อย่างสนามฟุตบอลช้างอารีนา คือ ปราสาทสายฟ้า ที่มีการออกแบบให้ ด้านหน้าของ สนามฟุตบอลออกมาคล้ายปราสาทพนมรุ้ง และตกแต่งให้สมัย ซึ่งแรกเริ่มชื่อ ไอ-โมบาย สเตเดียม สนามฟุตบอลและกีฬาฟุตบอลนับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนจังหวัดบุรีรัมย์ยุค ใหม่ในทุกๆ มิติ ไม่ใช่แค่ความตื่นตัวทางด้านกีฬาฟุตบอลเท่านั้น แต่ยังส่งผลถึงการเกิดขึ้นของ ธุรกิจใหม่ๆ ที่ไม่เคยเกิดขึ้นในจังหวัดบุรีรัมย์มาก่อน การกีฬาพัฒนาเมือง คือการผลักดันบุรีรัมย์สู่

เมืองกีฬา (Sport city) ในขณะเดียวกันยังผลักดันจังหวัดบุรีรัมย์ให้เป็นเมืองท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่มีความโดดเด่นด้านศิลปวัฒนธรรมในยุคขอมโบราณและมีความแปลกใหม่ของกีฬานานาชาติ นอกเหนือจากฟุตบอลรวมถึงกิจกรรมประเพณีต่างๆ เช่น สนามแข่งรถ บุรีรัมย์มาราธอน อีสปอร์ต ประเพณีสงกรานต์คานิวาล เป็นต้น การพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเมืองในรูปแบบของ Sport Tourism เป็นปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “บุรีรัมย์ โมเดล” ได้นำความเปลี่ยนแปลงสมัยใหม่เข้ามามากมายทั้งด้าน สังคมสภาพแวดล้อม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เป็นต้น แต่ยังคงความเป็นบุรีรัมย์ดั้งเดิมที่ไม่เลือนหาย เช่น โบราณสถาน ที่เป็นที่รู้จัก ปราสาทหินเขาพนมรุ้ง ฝ้ายผ้าประจำจังหวัดนำมาออกแบบร่วมกับ เสื้อทีมฟุตบอล ทำให้มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด กีฬาพัฒนาเมืองเป็นส่วนช่วยในการ สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้ผู้คนในเมืองบุรีรัมย์ และยังช่วยผลักดันเมืองบุรีรัมย์ก้าวขึ้นมา เป็นเมืองท่องเที่ยวชั้นนำของประเทศไทย ได้อย่างรวดเร็ว เมืองบุรีรัมย์จากที่เคยเป็นเมืองผ่าน ไม่ใช่จุดหมายของผู้คนจังหวัดอื่นๆ กลับมาเป็นเมืองที่มีชีวิตใหม่อีกครั้ง นอกจากนี้ลูกหลาน คน บุรีรัมย์ได้มีอาชีพทำมาหากินอยู่ที่บ้าน ไม่ละทิ้งที่อยู่อาศัย ครอบครัว ไปทำงานต่างถิ่น (พัชรรัต หารไชย และมนสิชา เพชรานนท์, 2562)

จากการเกิดขึ้นของสนามช้างอารีนาและกีฬาฟุตบอลแล้ว จังหวัดบุรีรัมย์ยังต่อยอด ความเป็นเมืองกีฬา โดยได้สร้างสนามแข่งรถมาตรฐานระดับโลก มีชื่อว่า สนามช้าง อินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์กิต จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นสนามแข่งรถแห่งแรก และแห่งเดียวของประเทศไทย ที่ถูกสร้างขึ้น ตามมาตรฐานของสหพันธ์รถยนต์ระหว่างประเทศ หรือ Fédération Internationale de l'Automobile (FIA) และสหพันธ์รถจักรยานยนต์ระหว่างประเทศ หรือ Fédération Internationale de Motocyclisme (International Motorcycling Federation นอกจากนี้เป็น สนามแข่งรถระดับโลกแล้วยังเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาเด็กแว้นซ์ – สก๊อยซ์ ในจังหวัดบุรีรัมย์ การเกิดขึ้นของสนามแข่งรถนี้ ทำให้เมืองบุรีรัมย์มีการจัดระเบียบสังคมและลดปัญหาเด็กแว้นซ์ – สก๊อยซ์ ได้มากยิ่งขึ้น ทำให้การดำเนินชีวิตของผู้คนกลุ่มนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี ทำให้ลดการเกิด อุบัติเหตุ เหตุทะเลาะวิวาท (รายการเปอร์ – สเปกทีฟ. เว็บไซต์ :2559) จะเห็นได้ว่ากีฬามี ความสำคัญมากในการเปลี่ยนแปลงและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์และยังทำให้ระบบ เศรษฐกิจการท่องเที่ยวในจังหวัดบุรีรัมย์ขยายตัวได้สูงขึ้นอีกด้วย ด้วยสภาพแวดล้อมของจังหวัด บุรีรัมย์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด โดยนำเอาแนวความคิด “เมืองปราสาทสองยุค” มา เป็นการส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ซึ่งนำการ กีฬาผสมผสานกับศิลปวัฒนธรรมขอมโบราณ สามารถสร้างความโดดเด่นให้จังหวัดบุรีรัมย์ จึงมีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวและ สัมผัสความหลากหลายทางวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นจำนวนมากทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ จาก บริบทของจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความเป็นมา ของการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของจังหวัด

บุรีรัมย์ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแก่จังหวัดอื่นสามารถนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ศึกษาความเป็นมาของการส่งเสริมการท่องเที่ยว ระหว่างปี พ.ศ.2554-2565
ในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของเมืองกีฬา ระหว่างปี พ.ศ.2554-2565
ในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

คำถามในการวิจัย

1. ความเป็นมาของการส่งเสริมการท่องเที่ยว ระหว่างปี พ.ศ.2554-2565
ในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีความเป็นมาอย่างไร
2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของเมืองกีฬา ระหว่างปี พ.ศ.2554-2565
ในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความเป็นมาของการส่งเสริมการท่องเที่ยว ระหว่างปี พ.ศ.2554-2565
ในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. ทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของเมืองกีฬา ระหว่างปี พ.ศ.2554-
2565 ในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
3. สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กร จังหวัดที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เมืองกีฬา หมายถึง จังหวัดที่มีศักยภาพที่เหมาะสมซึ่งประกอบไปด้วย 1. การส่งเสริมการเล่นกีฬาและการออกกำลังกาย 2. การพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศ 3. การจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ และ 4. การส่งเสริมอุตสาหกรรมกีฬาและการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงกีฬา หมายถึง การท่องเที่ยวในรูปแบบหนึ่งที่มีจุดประสงค์ไปชมกีฬา เข้าร่วมกิจกรรมกีฬา หรือเป็นส่วนหนึ่งของการแข่งขันกีฬาของสโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด จังหวัดบุรีรัมย์

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง ผลที่เกิดจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ในด้าน 1. ลักษณะสังคม 2. สภาพแวดล้อม 3. อาชีพใหม่ 4. การมีส่วนร่วม

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง ผลที่เกิดจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ในด้าน 1. มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม 2. ค่านิยม

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ หมายถึง ผลที่เกิดจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ในด้าน 1. การลงทุนธุรกิจ 2. รายได้

การส่งเสริม หมายถึง การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนของจังหวัดบุรีรัมย์ หรือหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเกิดความสะดวกและคล่องตัว

การท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ หมายถึง นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติให้ความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดบุรีรัมย์

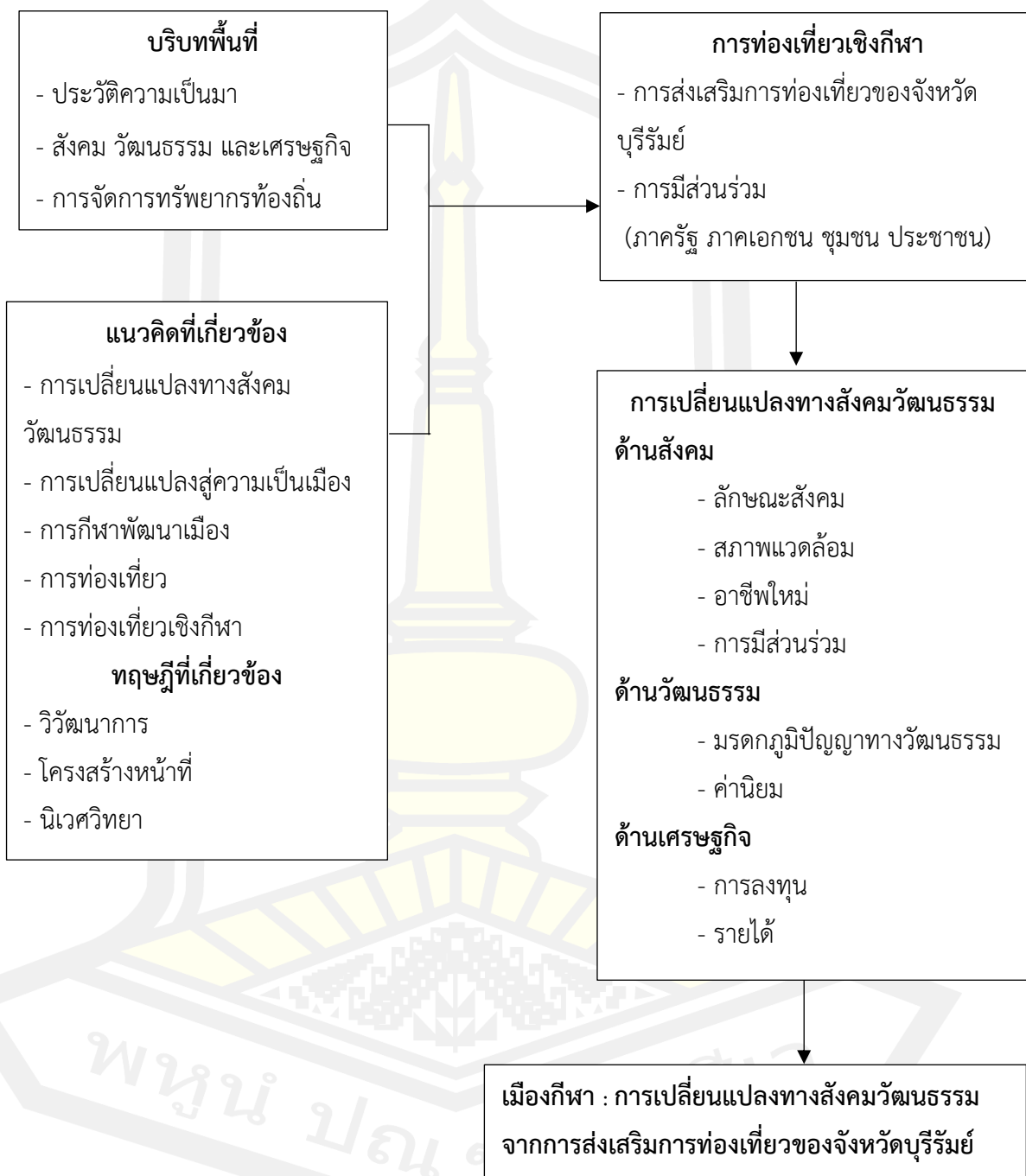
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลจากการวิจัยทำให้ทราบประวัติความเป็นมาของสำนักงานการกีฬาแห่งประเทศไทย จังหวัดบุรีรัมย์ และสำนักงานการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2565 ซึ่งสถานศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ สามารถนำไปปรับใช้เป็นเอกสารการสอน หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชนนำรูปแบบของบุรีรัมย์โมเดลไปปรับใช้ตามความเหมาะสม เช่น การทำงานแบบมีส่วนร่วม การทำงานด้านความคิดสร้างสรรค์ การสร้างเอกลักษณ์ของหน่วยงาน การใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

2. ผลจากการวิจัยทำให้ทราบกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2565 จังหวัดที่สนใจสามารถนำไปปรับใช้เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไปได้

3. ผลจากการวิจัยทำให้จังหวัดบุรีรัมย์เป็นตัวอย่างการท่องเที่ยวด้านกีฬาแก่จังหวัดอื่นเพื่อนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนาารูปแบบการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะคน

กรอบแนวความคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง เมืองกีฬา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียด ดังนี้

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา
 - 1.1 ความเป็นมาของจังหวัดบุรีรัมย์
 - 1.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเมืองกีฬา จังหวัดบุรีรัมย์
 - 1.3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
2. นโยบายของรัฐบาล
3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 3.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง
 - 3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา

1.1 ความเป็นมาของจังหวัดบุรีรัมย์

สภาพทั่วไป

1.1.1 ที่ตั้งและขนาด

จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ห่างจาก

กรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ 410 กิโลเมตร และทางรถไฟประมาณ 376 กิโลเมตร มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 10,393.945 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,451,178 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 6.11 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และคิดเป็นร้อยละ 2.01 ของพื้นที่ประเทศไทย

1.1.3 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจัดอยู่ในภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อน โดยมีระยะ 3 ช่วงฤดู คือ ฤดูร้อนประมาณปลายเดือนกุมภาพันธ์-พฤษภาคม ฤดูฝน ประมาณเดือนมิถุนายน-กันยายน และฤดูหนาว ประมาณเดือนตุลาคม-มกราคม (สภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์, 2555)

ประวัติเมืองบุรีรัมย์

บุรีรัมย์ เดิมชื่อ “เมืองแปะ” เจ้าพระยาจักรี (พระยศของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า จุฬาลงกรณ์ราชชนน) ได้นำกองทัพปราบเจ้าเมืองนางรอง เจ้าโอ เจ้าอิน อุทยานเมืองจำปาศักดิ์ เมื่อเสร็จภารกิจแล้วได้เดินทางกลับผ่านบริเวณชุมชนเก่า บ้านโคกหัวช้าง บ้านทะมาน และบริเวณศาลเจ้าพ่อหลักเมืองในปัจจุบันจึงหยุดทัพ และสำรวจบริเวณรอบๆ พบต้นแปะขนาดใหญ่มากมายและเห็นว่าพื้นที่นี้เหมาะสมที่จะตั้งเมืองใหม่ นอกจากนี้ยังสำรวจพบว่าเป็นชุมชนเก่า เมืองร้าง จึงให้ผู้คนของหมู่บ้านบริเวณรอบๆ มาตั้งบ้านเรือน เมื่อสร้างเมืองเสร็จจึงตั้งชื่อเมืองนี้ตามชื่อต้นไม้ว่า “เมืองแปะ” จนกระทั่งต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จเห็นว่าเมืองแปะนั้น ไม่ใช่มีต้นแปะมากมายเพียงอย่างเดียว พื้นที่ของเมืองแปะยังเป็นแหล่งอารยธรรม มีปราสาท ชุมชนโบราณ เคยเป็นแหล่งที่เจริญรุ่งเรืองมาก่อน จึงให้เปลี่ยนชื่อจาก เมืองแปะ มาเป็นเมืองบุรีรัมย์ (กระทรวงมหาดไทย, 2544)

บุรีรัมย์ เมื่อเอ่ยถึงชื่อ มักพบปัญหาในเรื่องของผู้ที่รู้ถึงสภาพความเป็นมาและความ เป็นอยู่ของจังหวัด ทั้งนี้ในอดีตเพราะบุรีรัมย์เป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาค่อนข้างช้า และเป็นเมืองที่ไม่ น่าลงทุนสำหรับนักธุรกิจเท่าไหร่นัก อย่างไรก็ตามเมืองบุรีรัมย์มีประวัติศาสตร์ดังปรากฏพบ คือ ปราสาทหินพนมรุ้ง ปราสาทหินเมืองต่ำ ซึ่งเป็นอิทธิพลของวัฒนธรรมเขมรที่เข้ามาถึงบริเวณดินแดน นี้ จังหวัดบุรีรัมย์มีประวัติเป็นมาอย่างไรนั้น ไม่ค่อยชัดเจนและมีลักษณะที่แตกต่างจากเมืองอื่น ตรงที่จังหวัดอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะเริ่มต้นที่ชุมชนซึ่งรวมตัวกันขึ้น ณ จุดใด ๆ จุดหนึ่ง จนพัฒนาการมา เป็นจังหวัด หรือเป็นเมืองใหญ่ที่เป็นศูนย์รวมของเมืองน้อย ๆ เช่น อุบลราชธานี หรือนครราชสีมา แต่บุรีรัมย์มาจากการรวมเมืองเล็ก ๆ ที่มีฐานะเท่าเทียมกันหลายเมือง ได้แก่ เมืองนางรอง พุทไธสง และเมืองตลุง เป็นต้น ผนวกเข้าเป็นเมืองเดียวและพัฒนาเป็นเมืองบุรีรัมย์จนถึงปัจจุบัน (ครอบครัวชีวิตชอบ, 2559)

“บุรีรัมย์” แปลว่า เมืองแห่งความรื่นรมย์ เป็นชื่อเมืองที่มีการเปลี่ยนขึ้นภายหลัง เดิม เรียกว่า “เมืองแปะ” ตามชื่อต้นไม้ใหญ่ชนิดหนึ่ง ในสมัยอดีตจังหวัดบุรีรัมย์เคยเป็นที่ตั้งของ อาณาจักรที่เจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 12 - 16) เชื่อมต่อมาจนถึงสมัย ลพบุรี (พุทธศตวรรษที่ 12 - 18) จากนั้นเริ่มเสื่อมอำนาจลง และแตกแยก อาจด้วยเพราะเหตุของ ภัยธรรมชาติหรือสงคราม ประชาชนกระจัดกระจายออกไปตั้งชุมชนเล็ก ๆ ตามป่าหรือชายแดน ทำให้ทางกรุงศรีอยุธยา เรียกว่า “เขมรป่าดง” เมืองบุรีรัมย์ ไม่มีชื่อปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์

สมัยอยุธยา และธนบุรี มีเฉพาะชื่อเมืองอื่น ซึ่งปัจจุบันเป็นอำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ เมืองนางรอง เมืองพุทไธสง เมืองตลุง (อำเภอประโคนชัย)

พ.ศ.2519 รัชสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช กรุงธนบุรี กรมเมืองนครราชสีมา มีจดหมายเข้ามาว่า พระยานางรอง คบคิดเป็นกบฏร่วมกับเจ้าโอ เจ้าอิน และอุปฮาดเมืองจำปาศักดิ์ จึงโปรดให้พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าพระยาจักรี เป็นแม่ทัพไปปราบและจับตัวพระยานางรองประหารชีวิต และสมทบกับเจ้าพระยาสุรสีห์ (สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท) คุมกองทัพทั้งหัวเมืองฝ่ายเหนือ ยกไปตีเมืองจำปาศักดิ์ เมืองโขง และเมืองอัตปือ ทั้ง 3 เมือง ประหารชีวิตเจ้าโอ เจ้าอิน อุปฮาดเมืองจำปาศักดิ์ แล้วเกลี้ยกล่อมเมืองต่าง ๆ ไกล่เคียงให้สวามิภักดิ์ ได้แก่ เขมรป่าดง ตะลุง สุรินทร์ สังขะ และเมืองขุขันธ์ เมื่อเสด็จกลับทรงพบเมืองร้างที่มีชัยภูมิดี จึงรวบรวมผู้คนตั้งเมือง เรียกว่า “เมืองแปะ” และแต่งตั้งบุตรเจ้าเมืองผไทสมัน (พุทไธสง) ให้เป็นเจ้าเมือง ซึ่งต่อมาได้เป็นพระยานครภักดี

ประมาณปลายสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) หรือต้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ได้เปลี่ยนชื่อเมืองแปะ เป็น “บุรีรัมย์” ด้วยปรากฏว่าได้มีการแต่งตั้งพระสำแดงฤทธิ์รงค์เป็นพระนครภักดีศรีนครา ผู้สำเร็จราชการเมืองบุรีรัมย์ขึ้นต่อเมืองนครราชสีมา ในพ.ศ. 2411 ต่อมาประมาณ พ.ศ. 2440-2441 เมืองบุรีรัมย์ได้กลับไปขึ้นกับมณฑลนครราชสีมาเรียกว่า “บริเวณนางรอง” ประกอบด้วย เมืองบุรีรัมย์ นางรอง รัตนบุรี ประโคนชัย และพุทไธสง พ.ศ. 2442 มีประกาศเปลี่ยนชื่อ มณฑลลาวเฉียงเป็น มณฑลฝ่ายตะวันตกเฉียงเหนือ มณฑลลาวพวนเป็นมณฑลฝ่ายเหนือ มณฑลลาวเป็นมณฑลตะวันออกเฉียงเหนือ มณฑลเขมร เป็นมณฑลตะวันออกเฉียงเหนือและในคราวนี้เปลี่ยนชื่อ บริเวณนางรองเป็น “เมืองนางรอง” มีฐานะเป็นเมืองจัตวา ตั้งที่ว่าการอยู่ที่เมืองบุรีรัมย์ แต่ตราตำแหน่งเป็นตราผู้ว่าการนางรอง กระทรวงมหาดไทยจึงได้ประกาศเปลี่ยนชื่อเมืองเป็น “บุรีรัมย์” และเปลี่ยนตราตำแหน่งเป็นผู้ว่าราชการเมืองบุรีรัมย์ ตั้งแต่วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2444 เป็นต้นมา

พ.ศ. 2450 กระทรวงมหาดไทยปรับปรุงหัวเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มณฑลนครราชสีมาประกอบด้วย 3 เมือง 17 อำเภอ คือเมืองนครราชสีมา 10 อำเภอ เมืองชัยภูมิ 3 อำเภอ และเมืองบุรีรัมย์ 4 อำเภอ คือ นางรอง พุทไธสง ประโคนชัย รัตนบุรี ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476 ขึ้น ยุบมณฑลนครราชสีมา จัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคออกเป็นจังหวัดและอำเภอ เมืองบุรีรัมย์จึงมีฐานะเป็นจังหวัดบุรีรัมย์ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (ภูมิจิต เรื่องเดช, 2542) และได้รับการพัฒนาทุก ๆ ด้าน ให้มีความเจริญมาเป็นลำดับ แต่เนื่องจากเป็นจังหวัดที่อยู่ห่างไกลจากเมืองหลวง การเดินทางคมนาคมไม่สะดวก ประกอบกับสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงมีความแห้งแล้งและไม่มีแหล่งน้ำขนาดใหญ่สำหรับการบริโภค อุปโภค และทำการเกษตรกรรมอย่างเพียงพอ ส่งผลให้บุรีรัมย์เป็นจังหวัดที่มีการเจริญเติบโต

ทางเศรษฐกิจค่อนข้างช้า และประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรประกอบอาชีพกสิกรรม ทำนาได้เพียงปีละครั้ง มีฐานะยากจน ความเดือดร้อน ความลำบาก ความยากจนของชาวบุรีรัมย์ในหลาย ๆ พื้นที่ได้รับการเยียวยา ดูแล ช่วยเหลือ และมีโครงการพัฒนาต่าง ๆ เข้ามาเป็นจำนวนมาก ภายหลังจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร เสด็จเยี่ยมประชาชนชาวบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2498 หลังจากนั้นเสด็จฯ บุรีรัมย์อีก 3 ครั้ง รวมเป็น 4 ครั้ง และการเสด็จฯ บุรีรัมย์ทุกครั้งได้นำการเปลี่ยนแปลง การพัฒนามาสู่จังหวัดบุรีรัมย์ และชาวบุรีรัมย์ให้มีความอยู่ดี กินดีขึ้นทุกครั้ง (ครอบครัว ชิดชอบ, 2559)

ภาพประกอบ 3 ภาพถ่ายทางอากาศคูเมืองละลม จังหวัดบุรีรัมย์
ที่มา เล่าเรื่องเมืองบุรีรัมย์. 2561 : เว็บไซต์

บุรีรัมย์ในอดีต

บุรีรัมย์เป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงเลื่องลือว่าเป็นศิลปกรรมและอารยธรรมเขมรโบราณที่มีความงดงามที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศไทย โดยเฉพาะปราสาทหินพนมรุ้งที่นับเป็นปรากฏการณ์มหัศจรรย์ทางสถาปัตยกรรมที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ และความเจริญรุ่งเรืองในอดีต แท้จริงแล้วจังหวัดบุรีรัมย์มีประวัติความเป็นมายาวนาน และมีพัฒนาการต่อเนื่องทางสังคมและวัฒนธรรมมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์มาจนถึงสมัยประวัติศาสตร์ที่บรรพบุรุษของชาวบุรีรัมย์มี

ความเจริญรุ่งเรืองสามารถประดิษฐ์ตัวอักษร เพื่อสื่อสารด้วยลายลักษณ์และบันทึกเรื่องราวสำคัญตามพงศาวดาร ผนังถ้ำ และแผ่นหิน ได้สั่งสมภูมิปัญญา สร้างสรรค์ศิลปกรรม ทั้งในรูปของโบราณสถาน โบราณวัตถุ รวมทั้งความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ที่ภาคภูมิใจยิ่งของชาวบุรีรัมย์สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

อดีตจังหวัดบุรีรัมย์ได้ชื่อว่า “บุรีรัมย์ตาน้ำกิน” เพราะความแห้งแล้ง และเป็นคำพังเพยที่เรียกในอดีตที่แสดงถึงภาวะการขาดแคลนน้ำ ในบริเวณพื้นที่อันเป็นเขตการปกครองของจังหวัดบุรีรัมย์ในอดีต และแสดงถึงความเฉลียวฉลาดของชาวบุรีรัมย์ สมัยก่อนที่นำเอาความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติมาแก้ไขปัญหาคาดแคลนน้ำ กรรมวิธีที่ได้ชื่อว่าเป็นการตาน้ำกิน คือ การขุดหลุมดินขนาดย่อมขึ้นก่อนและตักเอาโคลนตม ในบ่อ สระ หรือบึงมาใส่หลุมที่ขุดไว้ แล้วย่ำด้วยเท้าจนเป็นเลนหรือนำมาใส่ครู่ไม้ไผ่ยวบ แล้วตักด้วยไม้ให้โคลนเลนมีความหนาแน่นสูงขึ้น ปล่อยให้แห้งให้ตกตะกอน น้ำจากโคลนเลนจะปรากฏเป็นน้ำใสอยู่ข้างบนตักไปใช้บริโภคได้ การแก้ปัญหาคาดแคลนน้ำอันเป็นปัญหาเฉพาะหน้าลุกล่วงไปได้บุรีรัมย์ตาน้ำกินเป็นคำพังเพยที่อยู่ในความทรงจำและความภูมิใจในอดีตของชาวบุรีรัมย์ในฐานะที่เคยเป็นคำพังเพยที่แสดงถึงความยากลำบากและทรหดอดทนของบรรพบุรุษผู้บุกเบิกแผ่นดินให้ประโยชน์ตกทอดแก่ลูกหลานเหลนในปัจจุบัน และในฐานะที่สามารถนำความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติมาใช้เป็นประโยชน์ แก้ปัญหาคาดแคลนน้ำได้อย่างเฉลียวฉลาด แต่ในปัจจุบันบุรีรัมย์ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง บุรีรัมย์เป็นดินแดนแห่งหนึ่งที่มีความอุดมสมบูรณ์อันเนื่องมาจากโครงการพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทำให้เกิดฝายและเขื่อนเก็บน้ำหลายแห่ง เช่น เขื่อนลำนางรอง เขื่อนลำปลายมาศ ฝายกั้นน้ำบ้านกระทุ่ม ฝายยางบุรีรัมย์และพื้นที่ชุ่มน้ำหลายแห่ง ยังใช้เป็นแหล่งอาศัยตามธรรมชาติของนกกระเรียนพันธุ์ไทย สัตว์ป่าสงวนที่สูญพันธุ์หรือหายสาบสูญไปจากพื้นที่ประเทศนานกว่า 50 ปี ซึ่งองค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์ กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ร่วมมือกันดำเนินโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูประชากรนกกระเรียนพันธุ์ไทย และปล่อยคืนสู่ธรรมชาติที่จังหวัดบุรีรัมย์เป็นแห่งแรกของไทย บุรีรัมย์จึงมีพื้นที่ชุ่มน้ำไม่แห้งแล้งเหมือนสมัยก่อน จึงทำให้น้ำไปเยือนบุรีรัมย์เป็นอย่างยิ่ง (ครอบครัวชิดชอบ, 2559)

ภาพประกอบ 4 ภาพประติมากรรมนูนสูง “บุรีรัมย์ตาน้ำกิน”

ที่มา ท่องเที่ยวไทย. 2558 : เว็บไซต์

1.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเมืองกีฬา จังหวัดบุรีรัมย์

จากเมืองผ่าน เป็นเมืองพัก

จากอดีตเมืองที่เคยเป็นเพียงเมืองผ่านของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว เยี่ยมชม ศึกษา ค้นคว้าแหล่งอารยธรรม และสถาปัตยกรรมขอมโบราณ ปราสาทต่าง ๆ ในจังหวัด แล้วเดินทางออกจากเมืองมุ่งหน้าไปยังจังหวัดอื่นเพื่อแวะพัก น้อยคนนักที่จะพักค้างที่บุรีรัมย์ ปัจจุบันบุรีรัมย์ไม่ใช่เมืองผ่านในสายตาและความคิดของนักท่องเที่ยวอีกต่อไป แต่เป็นเมืองพักที่มีความน่าสนใจ และนักท่องเที่ยวจำนวนมากใส่บุรีรัมย์ไว้ในโปรแกรมการท่องเที่ยวเป็นจุดหมายหนึ่งของการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ภาครัฐและภาคเอกชนในจังหวัดบุรีรัมย์ร่วมมือกันพัฒนาบุรีรัมย์ให้เป็นเมืองท่องเที่ยว ช่วยกันสร้างกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวและสร้างทรัพยากรท่องเที่ยวใหม่ ๆ ขึ้นมามากมาย นอกเหนือจากการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม แต่เพียงอย่างเดียว

เศรษฐกิจของจังหวัดบุรีรัมย์เติบโตแบบก้าวกระโดดเกือบทุก ๆ ด้าน นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวและให้ความสนใจมากขึ้น มีการใช้จ่ายใช้สอยในจังหวัดบุรีรัมย์เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีการขยายตัวทางธุรกิจอย่างรวดเร็ว รายได้หรือผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดบุรีรัมย์ (GPP) ที่จัดเก็บโดยวิธี Bottom Up ปี 2556 มีมูลค่า 109,871.23 ล้านบาท รายได้ต่อหัวของชาวบุรีรัมย์ในปี 2556 อยู่ที่ 65,049.51 บาท เพิ่มขึ้นจากปี 2555 12.36% ซึ่งอยู่ที่ 57,894.32 บาท แม้ว่ารายได้หลักยังคงมาจากภาคเกษตรกรรม แต่รายได้จากการท่องเที่ยวและบริการ มีความเติบโตอย่างสนใจมากยิ่งขึ้น

ข้อมูลจากหอการค้าจังหวัดบุรีรัมย์ ระบุว่า การเกิดขึ้นของสโมสรบุรีรัมย์ยูไนเต็ด และการพัฒนาสนามไอ-โมบายสเตเดียม (ปัจจุบันชื่อสนามช้างอารีนา) ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเข้าสู่จังหวัดบุรีรัมย์เพิ่มสูงขึ้นมาก โดยในปี 2556 มีจำนวนมากกว่า 1.7 ล้านคน มีรายได้จากการท่องเที่ยวเกือบ 1,500 ล้านบาท นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการลงทุนในธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท ที่พัก ร้านอาหาร สถาบันบันเทิงเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย รวมทั้งธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่มีการจดทะเบียนจัดสรรที่ดินอันดับ 1 ใน 5 ของประเทศ ส่วนราคาประเมินที่ดินอยู่ในระดับ 1 ใน 5 ที่ปรับสัดส่วนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลสถิติของกรมการขนส่งทางอากาศที่ระบุว่าปี 2558 สนามบินบุรีรัมย์ เป็นสนามบินที่มีการขยายตัวของเที่ยวบินมากที่สุด และมีอัตราการเติบโตของผู้โดยสารสูงสุด มียอดผู้โดยสารรวม 117,170 คน เพิ่มจากปี 2557 ถึง 572.29 % กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เก็บสถิติเมื่อปี 2557 พบว่า เวลาเฉลี่ยที่นักท่องเที่ยวจะอยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ คือคนละ 1.96 – 2.55 วัน และจะใช้จ่ายเงินเฉลี่ยคนละ 863 – 961 บาท/วัน

การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของภาครัฐกับภาคเอกชนส่งผลให้เศรษฐกิจของจังหวัดบุรีรัมย์ เติบโตขึ้นอย่างมากในช่วงระยะเวลา 4 – 5 ปี ที่ผ่านมา พร้อม ๆ กับการเกิดขึ้นของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในเทศกาลต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่นำนักท่องเที่ยว เข้ามาสู่จังหวัดบุรีรัมย์ และสร้างรายได้หลักอีกด้านหนึ่งให้แก่จังหวัดบุรีรัมย์ นอกเหนือจากรายได้จากภาคเกษตรกรรมเพียงด้านเดียว

ตาราง 1 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยว ระหว่างปี พ.ศ.2552 – 2565

ปี พ.ศ.	นักท่องเที่ยว (คน)	รายได้ (ล้านบาท)
2552	879,452	808.48
2553	908,218	984.44
2554	936,228	1,148.28
2555	1,077,084	1,406.93
2556	1,377,938	3,319.58
2557	1,446,536	3,513.06
2558	1,659,246	4,078.74
2559	1,824,246	4,693
2560	1,958,534	5,478.4
2561	2,267,080	4,859.41
2562	2,330,523	4,704
2563	960,463	1,828
2564	785,081	1,456
2565	2,915,436	5,902

ที่มา : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560

ปัจจุบันจังหวัดบุรีรัมย์ได้ชื่อว่าเป็น เมืองปราสาทสองยุค หมายถึง ปราสาทหินโบราณ สะท้อนถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีต ส่วนอีกหนึ่งยุค คือ ปราสาทสายฟ้า หรือ สนามฟุตบอลช้างอารีนา แรกเริ่มชื่อ สนามฟุตบอลไอ-โมบายสเตเดียม เป็นสนามกีฬาของสโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ที่มีมาตรฐานแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทย เป็นสนามมาตรฐานสากลที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียและยังได้ลงบันทึกกินเนสส์บุ๊ก (Guinness Book of world Records) ว่าเป็นสนามฟุตบอลไฟฟ้าแห่งเดียวในโลก ที่ใช้เวลาก่อสร้างน้อยที่สุด คือ 256 วัน รวมทั้งยังมีสนามแข่งรถ ช้าง อินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์กิต ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานระดับโลกเช่นกัน ปัจจุบันบุรีรัมย์ได้รับการยกย่องว่าเป็นเมืองแห่งกีฬาและความสุข (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551)

ภาพประกอบ 5 ด้านหน้าสนามฟุตบอล ช้างอารีนา จังหวัดบุรีรัมย์
ที่มา พิชชาพร วงศ์คำ. 25 เมษายน 2564

การท่องเที่ยวเมืองกีฬา

บุรีรัมย์ เป็น 1 ใน 55 แห่งของเมืองรองในประเทศไทยที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็วเป็นความมหัศจรรย์ของจังหวัดบุรีรัมย์ในการพลิกฟื้นเมือง จากอดีตเมืองที่เคยเป็นเพียงเมืองผ่านของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว เยี่ยมชม ศึกษา ค้นคว้าแหล่งอารยธรรม และสถาปัตยกรรมขอมโบราณ ปราสาทต่าง ๆ ในจังหวัดบุรีรัมย์แล้วก็ออกจากเมืองมุ่งหน้าสู่จังหวัดอื่นเพื่อแวะพัก น้อยคนนักที่จะพักค้างที่บุรีรัมย์ แต่ปัจจุบันบุรีรัมย์ ไม่ใช่เพียงแค่เมืองผ่าน ในสายตาและความคิดของนักท่องเที่ยวอีกต่อไปแต่เป็นเมืองพักที่มีความน่าสนใจ และนักท่องเที่ยวจำนวนมากมักใส่บุรีรัมย์ไว้ในโปรแกรมการท่องเที่ยวเป็นจุดมุ่งหมายหนึ่งของการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ภาครัฐและภาคเอกชน ในจังหวัดบุรีรัมย์ ร่วมมือกันพัฒนาบุรีรัมย์ให้เป็นเมืองท่องเที่ยวใหม่ๆ ขึ้นมามากมาย นอกจากการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม เริ่มจากการสนับสนุนทางด้านกีฬาฟุตบอลประมาณปี พ.ศ. 2552 ต่อมาในปี พ.ศ. 2555 นายเนวิน ชิดชอบ ได้ริเริ่มพัฒนาเปลี่ยนแปลงบ้านเกิด คือ เมืองบุรีรัมย์ ด้วยความที่เชื่อว่า “เราจะโตไปด้วยกัน พัฒนาไปด้วยกัน ด้วยมือของเรา” จากเมืองทางผ่านสู่เมืองท่องเที่ยวที่ต้องห้ามพลาดโดยมีการพัฒนาเมืองให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบของ Sport Tourism สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่คนบุรีรัมย์อย่างที่ไม่เคยมีมาก่อน

และกลายเป็นต้นแบบการพัฒนาจังหวัด การพัฒนาการท่องเที่ยวที่หลาย ๆ จังหวัดมาศึกษา ดูงาน พร้อมกับเรียกปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นว่า “บุรีรัมย์ โมเดล”

ประวัติความเป็นมา

บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด กำเนิดขึ้นจากการรวมตัวกันของสุดยอดทีมฟุตบอล 2 ทีม ของจังหวัดบุรีรัมย์ การรวมตัวกันของบุรีรัมย์ ฟุตบอลคลับ แชมป์ไทยพรีเมียร์ลีก 2554 ที่ทำคะแนนสูงสุดเป็นสถิติที่ไม่มีใครลบได้ กับ บุรีรัมย์ เอฟซี แชมป์ดิวิชั่น 1 ในปี 2554 ที่เป็นตำนานความยิ่งใหญ่ของชาวบุรีรัมย์ ก่อให้เกิดเป็น บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด สุดยอดทีมฟุตบอลของประเทศไทย ทีมฟุตบอลที่สร้างประวัติศาสตร์ทีมแรก และทีมเดียวของประเทศไทยที่คว้าแชมป์ 5 รายการ ในฤดูกาลเดียวกัน บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ถือเป็นการสืบสานตำนานความยิ่งใหญ่ของสุดยอดทีมฟุตบอลอาชีพในประเทศไทยที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จ ทั้งในไทยพรีเมียร์ลีก และในระดับทวีปเอเชีย บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ในวันนี้ หรือ บุรีรัมย์ ฟุตบอลคลับ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม ค.ศ. 2015 คือ สุดยอดทีมฟุตบอลอาชีพของประเทศไทยที่ประสบความสำเร็จสูงสุด นับตั้งแต่ประเทศไทยมีการจัดการแข่งขันฟุตบอลอาชีพมา บุรีรัมย์ ฟุตบอลคลับ เป็นทีมฟุตบอลทีมแรกของประเทศไทยที่คว้า 3 แชมป์ “ทริเปิลแชมป์” ได้ในฤดูกาลเดียวกัน (ฤดูกาล 2011) ซึ่งไม่เคยมีทีมใดทำได้มาก่อน จึงได้รับการบันทึกไว้ให้เป็นทีมฟุตบอลที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ฟุตบอลอาชีพของประเทศไทย บุรีรัมย์ ฟุตบอลคลับ ยังสร้างสถิติใหม่ในโลกฟุตบอลด้วยการขยับอันดับตัวเอง จากอันดับ 604 มาอยู่ที่อันดับ 243 ภายในเวลา 1 ปี เป็นการสร้างสถิติเลื่อนอันดับขึ้นมามากที่สุดและใช้เวลาน้อยที่สุด จากการจัดอันดับสโมสรโลกของสหพันธ์ประวัติศาสตร์ และสถิติฟุตบอลนานาชาติ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2555 ทั้งนี้ บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ยังสร้างอีก 1 ประวัติศาสตร์ให้กับวงการลูกหนังไทย เมื่อก้าวขึ้นไปคว้าแชมป์ได้ 5 รายการภายในปีเดียว เมื่อฤดูกาล 2015

สนามแข่งขันของ “ปราสาทสายฟ้า” บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ที่ผ่านมานั้น แฟนบอลจะรู้จักกันในหลายชื่อ ทั้ง ไอ-โมบาย สเตเดียม, บุรีรัมย์ สเตเดียม หรือ อินเตอร์คาสเซิล สเตเดียม ชื่อที่ใช้ในการแข่งขันระดับนานาชาติ ก่อนที่ล่าสุดจะกลายมาเป็น ช้างอารีนา ในปัจจุบันโดยพลอญ่าแห่งนี้ขึ้นชื่อว่าสวยงาม และเป็น “ฟุตบอล สเตเดียม” แห่งแรกของไทย ที่มีมาตรฐาน และได้รับการรับรองจากสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (ฟีฟ่า) และสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชีย (เอเอฟซี)

สนามแห่งนี้ เริ่มใช้อย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2555 ปัจจุบันมีความจุอยู่ที่ 32,600 ที่นั่ง สร้างด้วยงบประมาณกว่า 500 ล้านบาท (ไม่รวมที่ดิน) โดยโครงสร้างประกอบด้วยเหล็ก และ ไฟเบอร์ ซึ่งขนาดน้ำหนักของโครงสร้างสนามนั้นเท่ากับกับหินที่ใช้สร้างปราสาทหินพนมรุ้ง แหล่งท่องเที่ยวทางอารยธรรมสมัยขอมโบราณของจังหวัด จนกลายเป็นสนามที่ถูกพูดถึง เมื่อกลายเป็นสนามฟุตบอลที่ได้มาตรฐานในระดับสากลแห่งแรกในประเทศไทยที่ไม่มีลู่วิ่งมาคั่น ที่สำคัญสนามแห่งนี้ผ่านมาตรฐานฟีฟ่า ระดับเวิลด์คลาส และเอเอฟซี ระดับเวิลด์คลาส สเตเดียม และยังโด่งดังไปทั่วโลก อีกทั้งได้ถูกบันทึกลงในกินเนสบุ๊ก ว่าเป็นสนามฟุตบอลในระดับฟีฟ่า ที่ใช้เวลาก่อสร้างน้อยที่สุดในโลก

คือ 256 วัน ปัจจุบันสนามแห่งนี้ได้กลายเป็นแลนด์มาร์กของคนเดินทางมายังจังหวัดบุรีรัมย์ ไปเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในวันที่ไม่มีแมตช์การแข่งขันบริเวณพื้นที่ของ ช้างอารีนา จะเต็มไปด้วยพื้นที่กิจกรรมเล่นกีฬาของชาวบุรีรัมย์ มีทั้งสนามบาสเกตบอล, สนามฟุตบอล, สนามตะกร้อ, สนามวอลเลย์บอล รวมไปถึงกีฬาเอ็กซ์ตรีม นอกจากนี้สถาปัตยกรรมราคากว่า 500 ล้านบาท แลนด์มาร์กใหม่ของคนบุรีรัมย์แห่งนี้ ยังเปิดให้แฟนบอลและประชาชนทั่วไปสามารถเข้าชมพื้นที่ภายในสนามได้เฉกเช่นเดียวกับสเตเดียมทัวร์ของทีมใหญ่ๆ ทั่วโลก เพียงแต่ว่าสนามแห่งนี้เปิดให้เข้าชมฟรี ไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น จึงทำให้ช้างอารีนา มีคนมาเยี่ยมชมไม่ขาดสาย (ครอบครัวชิดชอบ, 2559)

ภาพประกอบ 6 ภายในสนามฟุตบอล ช้างอารีนา จังหวัดบุรีรัมย์
ที่มา พิชชาพร วงศ์คำ. 19 กุมภาพันธ์ 2566

บุรีรัมย์ อินเตอร์เนชันแนล เซอร์กิต ปี พ.ศ. 2557

บุรีรัมย์ นอกจากจะมีสนามแข่งขันฟุตบอลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับไปทั่วประเทศแล้ว ต่อมาในปี พ.ศ. 2557 บุรีรัมย์ได้สร้างสนามแข่งรถมาตรฐานระดับโลก คือ สนามช้าง อินเตอร์เนชันแนล เซอร์กิต จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นสนามแข่งรถแห่งแรก และแห่งเดียวของประเทศไทย ที่ถูกสร้างขึ้นตามมาตรฐานของสหพันธ์รถยนต์ระหว่างประเทศ หรือ Fédération Internationale de l'Automobile (FIA) และสหพันธ์รถจักรยานยนต์ระหว่างประเทศ หรือ Fédération

Internationale de Motocyclisme (International Motorcycling Federation) ตาม
วัตถุประสงค์ของนายเนวิน ชิดชอบ ประธานบริษัท บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด อินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์กิต
จำกัด ที่ต้องการให้ประเทศไทย มีสนามแข่งรถที่มีมาตรฐานสูงสุดของโลก เพื่อให้สนามช้าง อินเตอร์
เนชั่นแนล เซอร์กิตเป็นสนามที่ได้จัดการแข่งขันมอเตอร์สปอร์ตระดับโลกของเมืองไทย และเป็นสนาม
ที่จะใช้พัฒนาศักยภาพนักแข่งไทย ให้ก้าวไปสู่การเป็นนักแข่งระดับโลก

นอกจากสร้างสนามแข่งรถมาตรฐานระดับโลกแล้วยังเป็นโมเดลแก้ปัญหาเด็กแว้นซ์ –
สก็อชของจังหวัดบุรีรัมย์ ในบุรีรัมย์ต้องเรียก Bike Boy- Bike Girl สโลแกน “ที่สุดของใจ ไม่ทำให้
ใครเดือดร้อน” การเกิดขึ้นของสนามแข่งรถนี้ ทำให้เมืองบุรีรัมย์มีการจัดระเบียบสังคมและลดปัญหา
เด็กแว้นซ์ – สก็อช ได้มากยิ่งขึ้น ทำให้การดำเนินชีวิตของผู้คนกลุ่มนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทาง
ที่ดี คือ จากเดิมเวลาตกเย็นของทุกวันมีการแข่งรถเกิดขึ้นบนท้องถนนทำให้ก่อเกิดความไม่สงบแก่
ชุมชน ผู้ที่ใช้ถนนในการสัญจร และยังก่อให้เกิดอุบัติเหตุ เหตุทะเลาะวิวาท เมื่อสนามแข่งรถนี้เกิดขึ้น
สังคมของผู้คนกลุ่มนี้ได้เปลี่ยนไป โดยมีการจัดการแข่งขันรถในสนามทุกวันศุกร์ เวลาตั้งแต่ 08.00 –
23.00 น. มีระบบการรักษาความปลอดภัย มีกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตามอย่าง
เคร่งครัด เช่น 1) การสวมหมวกกันน็อคขณะแข่งขัน 2) ห้ามใส่รองเท้าที่ไม่สุภาพลงแข่งขัน (รองเท้า
แตะ) เป็นต้น หลังสิ้นการแข่งขันทุกคนแยกย้ายกลับบ้านโดยสวัสดิภาพและไม่มีเหตุทะเลาะวิวาท
อีกทั้งยังช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน ส่วนระหว่างวันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี ผู้คนกลุ่มนี้ได้มี
กิจกรรมในการเตรียมรถ ประดับตกแต่งรถ เพื่อที่จะนำมาแข่งขันกันในวันศุกร์ของทุกอาทิตย์
(สุวิกรม อัมระนันท์, 2559)

หลังจากการเกิดขึ้นของสนามฟุตบอลและสนามแข่งรถทำให้การคมนาคมและการ
เดินทางของผู้คนมีความสะดวกมากขึ้น และมีผู้คนต่างถิ่นอพยพย้ายเข้ามา เพราะมีสิ่งก่อสร้างที่เจริญ
ขึ้น นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นจำนวนมากขึ้น จึงทำให้เศรษฐกิจ รายได้ดีขึ้น เกิดการจ้างงาน
เกิดธุรกิจต่าง ๆ มากมาย ซึ่งนำไปให้ผู้คนในเมืองบุรีรัมย์มีอาชีพ มีรายได้ที่ดีขึ้นจากอดีต ถือได้ว่า
เป็นการช่วยยกระดับชีวิต

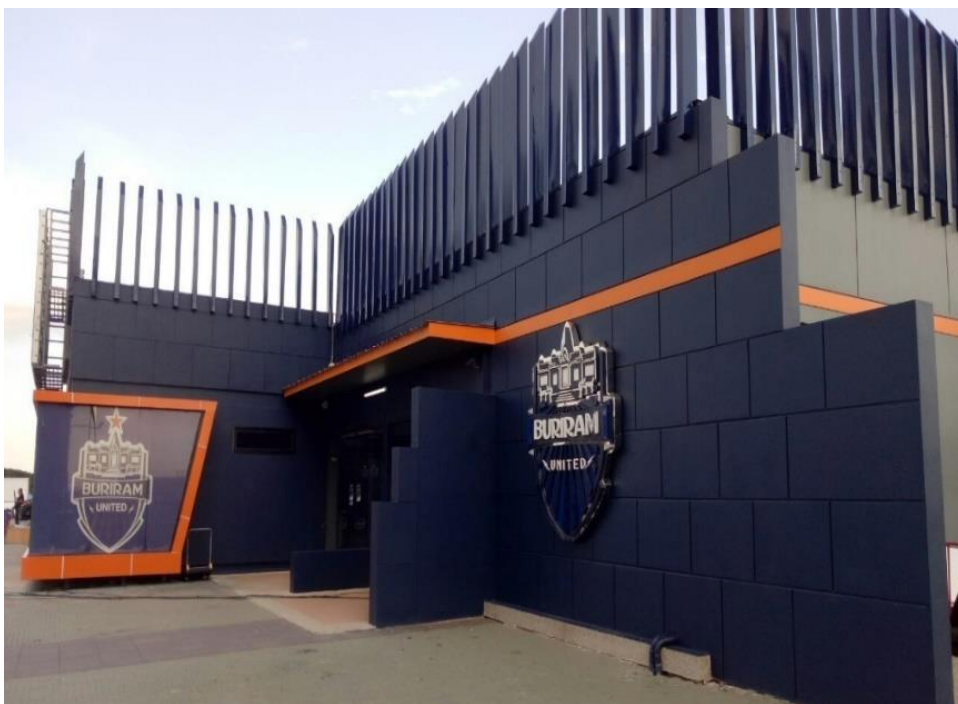
พูน บัญชี โท ชีเว

ภาพประกอบ 7 ภายในสนามแข่งรถ บุรีรัมย์ อินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์กิต

อีสปอร์ต

กีฬาอิเล็กทรอนิกส์ (E-Sport) มีการก่อตั้งสมาคมไทยอีสปอร์ตครั้งแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 แต่ยังไม่ได้มีการรองรับทางกฎหมาย จนกระทั่งปี พ.ศ.2560 กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ประกาศให้อีสปอร์ตได้รับการรับรองให้เป็นหนึ่งในชนิดกีฬาของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการกีฬาแห่งประเทศไทย พ.ศ.2558 คำว่า “กีฬาอิเล็กทรอนิกส์ E-Sport” จึงเป็นที่รู้จักในสังคมอย่างเป็นทางการ ความหมายในฐานะกีฬา (งานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ. 2562:3) สโมสรฟุตบอลอาชีพอันดับหนึ่งของเมืองไทย “บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด” ได้เปิดตัวทีมอีสปอร์ต อย่างเป็นทางการ ในวันที่ 30 กรกฎาคม 2561 ตามแผนพัฒนา และเพิ่มมูลค่าทางการตลาดแบรนด์บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ให้แข็งแกร่ง บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ไม่ใช่แค่ชื่อสโมสรฟุตบอลอีกต่อไป บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด จะกลายเป็นแบรนด์ที่คนทั่วไปรู้จัก นายเนวิน ชิดชอบ ประธานสโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ได้ให้วิสัยทัศน์ถึงความเกี่ยวข้องของอีสปอร์ตกับธุรกิจหลัก ว่า “ฟุตบอลยังคงเป็นธุรกิจหลัก” และได้จัดตั้งทีมกีฬาอาชีพอีกชนิดหนึ่ง คือ กีฬาอีสปอร์ต ซึ่งอีสปอร์ตคือ โอกาสในการขยายแบรนด์ ทำให้คนที่ไม่ชอบกีฬาฟุตบอล ไม่ใช่แฟนบอล มีโอกาสเข้าถึงบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด แบบไร้ขีดจำกัดและพรมแดน เพราะอีสปอร์ตไม่จำกัดเพศ วัย สถานที่ คนสามารถดูนักกีฬาอีสปอร์ตได้ทุกที่ ทุกเวลา

ภาพประกอบ 8 บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด สเตเดียม

ที่มา : ไทยรัฐสปอร์ต, 2561

การเกิดขึ้นของธุรกิจ ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2557 - 2562

จังหวัดบุรีรัมย์ มีการพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากการสร้างสนามฟุตบอลช้างอารีนา การสร้างสนามแข่งรถ ช้างอินเตอร์เนชั่นแนลเซอร์กิต ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเมืองในหลายด้าน เช่น โรงแรม ร้านอาหาร สถานที่ท่องเที่ยว แหล่งช้อปปิ้ง เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว และจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทำให้มีการเกิดใหม่ของตลาดการค้า ซึ่งเดิมในเมืองบุรีรัมย์นั้นมีตลาดการค้า เช่น ตลาดนัดคลองถม ตลาดสดเทศบาล ตลาดไนท์บาร์ซาร์ ตลาดเช้ารถไฟ ตลาดผลไม้ ตลาดทองกู่เกียรติภูถูล ตลาดนัดหนองแปบ ตลาดนัดไทยประกัน ตลาดนัดแยกกระสัง ต่อมาปีพ.ศ. 2557 ได้มีตลาดการค้าที่เกิดขึ้นใหม่ คือ ถนนคนเดิน เซราะกราว วอล์คกิ้งสตรีท เป็นพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมต่าง ๆ และรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดบุรีรัมย์ ถนนเซราะกราวมีสินค้าที่หลากหลาย อาทิ สินค้าผลผลิตการเกษตร สินค้าของฝาก สินค้าเบ็ดเตล็ด และสินค้าผลิตภัณฑ์จากชุมชนชาวจังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้ชุมชนได้มีรายได้ที่เพิ่มขึ้นนอกเหนือจากการวางขายในชุมชน ถือได้ว่าเป็นการสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับคนบุรีรัมย์ที่ไม่ต้องละทิ้งที่อยู่อาศัยไปทำงานต่างจังหวัด

ถนนคนเดิน เซราะกราว วอล์คกิ้งสตรีท

ถนนคนเดิน เซราะกราว เปิดตั้งแต่เดือน กรกฎาคม ปี พ.ศ. 2557 “เซราะกราว” มาจากชื่อกองเชียร์ของทีมฟุตบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด เป็นภาษาท้องถิ่น หมายถึง “คนบ้านนอก” ถนนเซราะกราวจึงหมายถึงถนนของคนบ้านนอก ถนนคนเดินเซราะกราวเป็นถนนสายวัฒนธรรม อัตลักษณ์ของคนบุรีรัมย์ คนครอบครัวเดียวกัน สายเลือดเดียวกัน ลูกหลานรัชกาลที่ 1 เปรียบเสมือนลานบ้านลานเมืองของคนบุรีรัมย์ โดยแต่ละตำบล อำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์จะนำสินค้าของดีไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์อาหาร สินค้าโอท็อปประจำท้องถิ่น การแสดงที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดแสดง แลกเปลี่ยน เป็นต้น เพื่อส่งเสริมการค้าและการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ตอบสนองการเป็น 1 ใน 12 จังหวัด ที่ต้องห้ามพลาดที่จะมาของประเทศไทย อีกทั้งยังช่วยสนับสนุนผลิตภัณฑ์ของชุมชน และก่อให้เกิด การสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น ถนนเซราะกราวเปิดโอกาสให้ชาวบุรีรัมย์ได้มีพื้นที่สำหรับจำหน่ายสินค้าหัตถกรรม สินค้าพื้นเมือง ผลิตภัณฑ์ชุมชนจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ตลอดจนของฝากของที่ระลึก ให้แก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ เป็นการรองรับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ เอ อี ซี.ของจังหวัด อีกทั้งเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของคนในเมือง เป็นศูนย์กลางของการแสดงศิลปหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวบุรีรัมย์

การสร้างจุดท่องเที่ยวใหม่ที่สื่อแสดงถึงความภาคภูมิใจคนชาวบุรีรัมย์ในการรักและหวงแหนถิ่นกำเนิด และยังจะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมของโบราณ และสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นในอีกทางหนึ่ง พร้อมชมการแสดงดนตรีของเยาวชนและศิลปะพื้นบ้านของชาวจังหวัดบุรีรัมย์ด้วย สำหรับถนนคนเดิน “เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท” จะมีขึ้นในทุกวันเสาร์ และวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 17.00 น. – 22.00 น. เพื่อให้นำเสนอสินค้า 9 ประเภท ประกอบไปด้วย สินค้าหัตถกรรม เครื่องประดับ สิ่งประดิษฐ์ ของที่ระลึก อาหารปรุงสำเร็จ อาหารปรุงแต่ง เครื่องดื่ม ตลาดสีเขียว และสินค้าเบ็ดเตล็ด จากผู้จำหน่าย 450 ราย มาจำหน่ายให้นักท่องเที่ยวและผู้มาเยี่ยมเยียนได้ซื้อหาและเลือกชม ซึ่งการเปิดถนนคนเดินในครั้งนี้ถือเป็นแห่งแรกของจังหวัด โดยมีประชาชนและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ พากันมาเดินเที่ยวชมและเลือกซื้อสินค้ากันเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นการรองรับเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ เอ อี ซี.ของจังหวัดบุรีรัมย์อีกทางหนึ่งด้วย ขณะเดียวกัน ถนนคนเดิน “เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท” จังหวัดบุรีรัมย์ ยังได้รับการคัดเลือกเป็นหนึ่งใน 3 จังหวัดนำร่องโครงการ “ถนนอาหารปลอดภัยและตลาดสดน่าซื้อ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีไทย ปี 2558” จากทั้งหมด 12 เมืองต้องห้าม...พลาด ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข เพื่อยกระดับมาตรฐานร้านอาหารริมทาง และตลาดสดให้มีคุณภาพ มาตรฐานและสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ที่มีต่อร้านอาหารริมทาง หรือ Food Street ในเมืองไทย มีรสชาติถูกปากและถูกหลักอนามัย ทั้งยังเป็นการกระตุ้นให้เกิดบรรยากาศการท่องเที่ยววิถีไทยในมุมมองวิถีชีวิตประจำวันของคนไทย ในการเที่ยวชมสัมผัสชีวิตของชุมชนในตลาดสดของท้องถิ่นต่างๆ ในประเทศไทยอีกด้วย นอกจากนี้ ยังได้รับการ

คัดเลือกจากกระทรวงพาณิชย์ให้เป็น “ตลาดต้องชม...ตลาดเซราะกราว 9 ดี” นำร่องเป็นแห่งแรกของประเทศ เพื่อให้เป็นแหล่งรวบรวมและกระจายผลผลิต ทั้งผลผลิตทางการเกษตร หัตถกรรม อาหารพื้นบ้าน งานฝีมือ งานศิลปะ ตลอดจนผลิตภัณฑ์ต่างๆ ของชุมชน รวมทั้งเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวและถ่ายทอดอัตลักษณ์ของแต่ละชุมชน เพื่อสะท้อนจุดเด่นและสร้างจุดขายดึงดูดให้เกิดการจับจ่ายใช้สอยในชุมชน อันจะส่งผลให้เศรษฐกิจในชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ต่อยอดไปถึงระดับจังหวัดและระดับประเทศด้วย ซึ่งตลาดต้องชม..ตลาดเซราะกราว 9 ดีที่ จังหวัดบุรีรัมย์ ถือเป็นตลาดต้นแบบของชุมชนที่มีรูปแบบการดำเนินการสะท้อนเอกลักษณ์พาณิชย์ อัตลักษณ์ชุมชนได้อย่างสมบูรณ์แบบและเป็นที่น่าสนใจแก่ผู้มาเยือน ซึ่งทางกระทรวงพาณิชย์พร้อมจะนำไปเป็นรูปแบบแก่พื้นที่อื่นๆ ด้วย โดยปีนี้มีเป้าหมายจะเปิดตลาดต้องชมเพิ่มอีก 20 แห่ง และในปี 2559 จะเปิดเพิ่มอีก 57 แห่ง (ครอบครัวชีวิตชอบ, 2559)

ภาพประกอบ 9 ถนนเซราะกราว จังหวัดบุรีรัมย์

ที่มา พิชชาพร วงศ์คำ. 25 เมษายน 2564

ภาพประกอบ 10 เวทีการแสดงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ถนนเซราะกราว จังหวัดบุรีรัมย์
ที่มา พิชชาพร วงศ์คำ. 25 เมษายน 2564

“บุรีรัมย์ โมเดล” ฤกษ์แจ่มความสำเร็จเปลี่ยนแปลงเมืองไม่ใช่แค่ “ฟุตบอล” ประกอบด้วย
10 ประเด็น ดังนี้

1. การทำงานด้วยความคิดสร้างสรรค์ อย่างไม่มีข้อจำกัด สร้างสนามฟุตบอล ทีมฟุตบอล และ สนามแข่งรถ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยว และแรงดึงดูดนักท่องเที่ยว เข้าสู่จังหวัด
2. การใช้ความคิดสร้างสรรค์ เพิ่มมูลค่า และคุณค่าให้กับสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ และสิ่งที่สร้างขึ้น การใช้รถอีแต่นจากชุมชน เป็นรถบริการ ในการจัดการแข่งขัน MotoGP
3. การสร้างมาตรฐานของตัวเอง และ การก้าวสู่มาตรฐานสากล หรือมาตรฐานโลก
 - บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด
 - บุรีรัมย์ มาราดอน
 - การจัดการแข่งขัน MotoGP
 - การสร้างสนามฟุตบอล ฟุตบอลสนามสตาร์ต
 - การสร้างสนามแข่งรถ มาตรฐานสูงสุดของโลก จัดการแข่งขัน MotoGP และ F1

ได้

4. การสร้างเอกลักษณ์ของตัวเอง การใช้ผ้าทอ ผ้าขาวม้า เป็นผ้าพันคอ ของสโมสรฟุตบอล และสร้างรายได้ให้ประชาชนในท้องถิ่น

5. การแบ่งปัน หรือกระจายรายได้ ได้แก่ บริการการเดินทาง บริการที่พัก ที่ไม่ผูกขาด รายได้ไว้เพียงคนเดียว กลุ่มเดียว เปิดโอกาส สนับสนุนให้มีการทำธุรกิจหลากหลายรูปแบบ หลากหลายกลุ่ม

6. การมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ทุกคน ทุกสาขาอาชีพ มีส่วนร่วมสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ และเป็นเจ้าของร่วมกัน

7. การใช้เทคโนโลยีสื่อสาร Social media และ Application เป็นเครื่องมือทางการตลาด และการสร้างเครือข่ายสนับสนุน Fanpage Buriram united

8. การให้โอกาสคนรุ่นใหม่ ทำงาน ด้วยวิธีคิด และทัศนคติใหม่ๆ ที่เหมาะกับยุคสมัย และการเปลี่ยนแปลงของโลก การแต่งตั้งผู้บริหารรุ่นใหม่ เป็นผู้บริหารองค์การ และการสร้างทีม E-Sports มารองรับการพัฒนากีฬาชนิดใหม่ในอนาคต

9. การคิดบวก และ คิดใหญ่ กล้าคิด กล้าทำ กล้าลงทุน คิดแล้วต้องทำทันที และทำจริงจัง จนกระทั่งเป็นสนามแข่งขัน MotoGP ที่ดีที่สุดในโลก ประจำปี 2018

10. การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อต่อยอดความสำเร็จ และสร้างผลงานที่ดีขึ้นทุกๆ วัน อย่างไม่มีวันหยุด แม้จะประสบความสำเร็จแล้วก็ตาม (ไทยรัฐสปอร์ต, 2561)

การพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง ของ Chang arena และ Buriram united และ Chang international circuit คือ สิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็น “บุรีรัมย์ โมเดล” ได้ดีที่สุดใน 10 ประการนี้คือ “กุญแจแห่งความสำเร็จของบุรีรัมย์” ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุก ๆ เมือง ที่ต้องการความสำเร็จ และการพัฒนาแบบ “บุรีรัมย์ โมเดล” รวมไปถึง องค์กรทุกองค์กรสามารถนำไปปรับใช้ได้อีกด้วย

1.3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางออกจากสถานที่ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยประจำไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราวและเดินทางกลับไปสถานที่ที่อาศัยเดิม โดยการเดินทางนั้นไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพ แม้ว่ารูปแบบของการท่องเที่ยวบางประเภทจะมีเรื่องของอาชีพ หรือธุรกิจการงานเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่บ้าง เช่น การท่องเที่ยวในรูปแบบของการจัดประชุม การจัดสัมมนา การจัดฝึกอบรม นักท่องเที่ยว หรือผู้เดินทางท่องเที่ยวมักจะมีเหตุผลหรือประเภทของจุดหมายในการเดินทางที่แตกต่างกันออกไปโดยมีปัจจัยประกอบที่เป็นตัวสนับสนุน หรือ แรงผลักดันที่เป็นส่วนบุคคลซึ่งไม่เท่ากัน ปัจจัยเหล่านี้ ได้แก่ รายได้ เวลา โอกาสครอบครัว การได้รับข้อมูลข่าวสาร และความสนใจส่วนบุคคล เช่น สนใจเรื่องราวของท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ สิ่งแวดล้อม นันทนาการ หรือความ

ต้องการที่จะได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ เป็นต้น ซึ่งไม่ว่าจะเดินทางด้วยเหตุผลใดก็ตาม สิ่งที่นักท่องเที่ยวต่างก็คาดหวังที่จะได้รับ คือ ความสุข ความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน ความรู้ และประสบการณ์ใหม่ที่สนองตอบความต้องการส่วนบุคคลที่มีอยู่

Tourist หมายถึง นักท่องเที่ยวที่เดินทางจากที่พักอาศัยของตน แล้วกลับมาเกินกว่า 24 ชั่วโมง และได้พักแรมที่ไหนแห่งหนึ่งชั่วคาบเวลาหนึ่ง บางประเทศก็เรียกว่า Night Visitor

Excursionist หมายถึง นักท่องเที่ยวแบบไปเช้า เย็นกลับ หรือกลับมาถึงบ้านภายใน 24 ชั่วโมงโดยไม่พักแรม ณ ที่ใด บางประเทศก็เรียกว่า Day Visitor

Visitor หมายถึง ใกล้เคียงกับ Tourist แต่เป็นคำที่ประเทศหนึ่งใช้เรียกนักท่องเที่ยวจากประเทศที่เข้ามาในประเทศของตน และบางทีก็เรียกเต็มยศว่า Foreign Visitor นอกจากนี้ในประเทศที่ใช้คำ Visitor แทนคำ Tourist นี้มักจะใช้คำว่า Tourist หรือ Domestic Tourist ให้หมายถึง นักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศหนึ่งแล้วท่องเที่ยวไปแต่เฉพาะภายในประเทศของตนเอง

การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจกรรงานประจำ โดยปกติการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของคนจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง เป็นการชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน หรือหาความรู้ ซึ่งครอบคลุมถึงการเดินทางเพื่อธุรกิจที่ผู้เดินทางยังไม่ได้ตั้งหลักแหล่งถาวร และไม่ได้รับรายได้เพื่อยังชีพจากเจ้าของถิ่น ปลายทางโดยการท่องเที่ยวยังเป็นผลรวมของประสบการณ์พิเศษกับสัมพันธภาพซึ่งเกิดจากการเดินทางและการพักผ่อนต่างถิ่นเป็นการชั่วคราว โดยไม่ได้ประกอบอาชีพ

ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงเป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล 3 ประการ คือ

1. เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตาม ที่ไม่ใช่การประกอบอาชีพหรือหา

รายได้

ความหมายและความสำคัญของการท่องเที่ยว

"การท่องเที่ยว" หลายคนอาจคิดว่าเป็นการเดินทางไปเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ หรือเพื่อไปร่วมกิจกรรมบางอย่าง เยี่ยมเยือนญาติมิตร ไปประชุม หรือบางคนอาจจะนึกถึงชาวต่างประเทศ สะพายกระเป๋าอยู่กลางถนน นอนอาบแดดอยู่ริมชายหาด ดังนั้นจึงพบว่ากิจกรรมการเดินทางนั้น มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับชีวิตมนุษย์มาตั้งแต่สมัยโบราณ อาทิเช่น การทำสงคราม การแสวงหาสินค้า แสวงหาดินแดนใหม่ หรือเพื่อนมิตรสหายสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งการเดินทางบางอย่างยังคงปรากฏให้เห็นจนถึงปัจจุบัน การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง แต่การเดินทางไม่ใช่การท่องเที่ยวเสมอไป ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่ควรจะต้องรู้ความหมายของการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้อย่างมหาศาลให้แก่ประเทศ และถือเป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก

ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นรูปแบบหนึ่งของกิจกรรมนันทนาการ และการเดินทาง ไม่ใช่ การท่องเที่ยวเสมอไปมีการประชุมของสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องของการเดินทางและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี และได้ยอมรับข้อเสนอเกี่ยวกับคำจำกัดความของการท่องเที่ยวจากนักวิชาการจากจากองค์การการค้าระหว่างประเทศ (WTO)ว่าการเดินทางที่จัดเป็นการท่องเที่ยวต้องมีลักษณะดังนี้

1. เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เดินทางด้วยความสมัครใจ
3. ไม่ใช่เดินทางเพื่อไปประกอบอาชีพและการหารายได้

การจำแนกประเภทของผู้มาเยือน การแบ่งตามช่วงเวลาที่ใช้ไปในการไปเยือนและมีการพักค้างคืน ณ สถานที่ที่ไปเยือนนั้น แบ่งออกเป็น

นักท่องเที่ยว (Tourist)

หมายถึง ผู้ที่มาเยือนชั่วคราว ซึ่งพักอยู่ ณ สถานที่ที่ไปเยือนอย่างน้อย 24 ชั่วโมง และมีการพักค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน แต่ไม่เกิน 1 ปี ได้แก่

- ผู้ที่ไม่มีถิ่นพำนักอยู่ในสถานที่ที่ไปเยือน
- ผู้ที่มีสัญชาติของประเทศนั้นหรือเดิมเป็นคนในถิ่นนั้น แต่ปัจจุบันไม่ได้มีถิ่นพำนัก

ในสถานที่ที่ไปเยือนแล้ว

- ผู้ที่เป็นลูกเรือ ซึ่งไม่มีถิ่นพำนัก ณ สถานที่ที่ไปเยือน และมีการค้างคืน ณ สถานที่ไปเยือน

นักท่องเที่ยว (Excursionist)

คือ ผู้มาเยือนชั่วคราว ซึ่งพักอยู่ ณ สถานที่นั้นน้อยกว่า 24 ชั่วโมง และไม่พักค้างคืนได้แก่

- ผู้โดยสารเรือสำราญหรือเรือเดินสมุทร ซึ่งมาแวะพักชั่วคราว ไม่พักค้างคืน
- ผู้ที่มาเยือนและจากสถานที่นั้นภายในวันเดียว (Same-day visitor)
- ลูกเรือ ที่ไม่ได้มีถิ่นที่อยู่อาศัย ณ สถานที่นั้นๆ และแวะพักเพียงชั่วคราว ไม่เกิน 24 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น

ผู้มาเยือนขาเข้า (Inbound Visitor) คือผู้ที่มีถิ่นพำนักในต่างประเทศและเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศอีกครั้งหนึ่ง

- ผู้มาเยือนขาออก (Outbound Visitor) คือผู้ที่มีถิ่นพำนักอยู่ในประเทศหนึ่ง

และเดินทางไปท่องเที่ยวที่ต่างประเทศ

- ผู้มาเยือนขาออก (Outbound Visitor) คือผู้ที่มีถิ่นพำนักอยู่ในประเทศหนึ่ง

และเดินทางไปท่องเที่ยวที่ต่างประเทศ

- ผู้มาเยือนภายในประเทศ (Domestic Visitor) คือผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศที่ตนมีถิ่นพำนักอยู่ (อมรรัตน์ พรหล้า, 2555)

ประเภทการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยแบ่งตามความสำคัญ และ สภาพแวดล้อม ได้ 12 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-Tourism)

หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น โดยอาจมีเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศที่เกี่ยวข้อง โดย การจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งนั้น จะต้องมีการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องมีกิจกรรมที่ส่งเสริม ให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศนั้น มีการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

2. แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะวิทยาการ (Arts and Sciences Educational Attraction Standard)

หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมที่สามารถตอบสนองความสนใจพิเศษของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ชัดเจนเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวแบบใหม่ที่เกิดขึ้น แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้สามารถเพิ่มเติมได้อีกมากมายตามความนิยมของคนในแต่ละยุคสมัย เมื่อมีการระบุดูว่ากิจกรรมนั้นๆ สามารถให้ความรู้และดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ปัจจุบันมีปรากฏอยู่หลายๆ แห่ง ตัวอย่าง เช่น พิพิธภัณฑ์เฉพาะทาง แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี และ MICE (Meeting & Incentives & Conventions & Exhibitions) เป็นต้น

3. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (Historical Attraction)

หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา รวมถึงสถานที่หรืออาคารสิ่งก่อสร้างที่มีอายุเก่าแก่หรือเคยมีเหตุการณ์ สำคัญเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ เช่น โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ กำแพงเมือง คูเมือง พิพิธภัณฑ์ วัด ศาสนสถาน และสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรม

4. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attraction)

หมายถึง สถานที่ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้อาจจะเป็นความงดงามตามสภาพธรรมชาติ ความแปลกตาของสภาพธรรมชาติ สันฐานที่สำคัญทางธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์อันเป็นเอกลักษณ์

หรือเป็นสัญลักษณ์ ของท้องถิ่น นั้นๆ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ (Special Environmental Features) หรือสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่าทางวิชาการก็ได้

5. แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ (Recreational Attraction)

หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อการพักผ่อนและเสริมสร้างสุขภาพให้ ความสนุกสนาน รื่นรมย์ บันเทิง และการศึกษาหาความรู้ แม้ไม่มีความสำคัญในแง่ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนาศิลปวัฒนธรรม แต่มีลักษณะเป็นแหล่งท่องเที่ยวร่วมสมัย ตัวอย่างเช่น ย่านบันเทิง หรือสถานบันเทิง สวนสัตว์ สวนสนุกและสวนสาธารณะลักษณะพิเศษ สวนสาธารณะ และสนามกีฬา

6. แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Attraction)

หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพ บุรุษได้สร้างและถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมา แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ประกอบด้วย งาน ประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา ขนเผ่า เป็นต้น ตัวอย่างของแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทยในประเภทนี้ได้แก่ ตลาดน้ำ ดำเนินสะดวก งานแสดงของช่างจังหวัดสุรินทร์ งานร่มบ่อสร้าง ประเพณีลอยกระทง ประเพณี สงกรานต์ เป็นต้น

7. แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

ในการจัดทำเกณฑ์มาตรฐานสำหรับแหล่งท่องเที่ยว น้ำพุร้อนธรรมชาติ มี จุดประสงค์เพื่อเป็นกรอบแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติอย่าง ชัดเจน โดยเน้นในด้านการกำหนดมาตรฐานที่จำเป็นสำหรับการบริการต่างๆ เนื่องจากการท่องเที่ยว ประเภทนี้จะต้องคำนึงถึงด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ และต้องไม่ส่งผลกระทบต่อ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากน้ำพุร้อนจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประเภทหนึ่ง ซึ่งหากไม่มีการกำหนดมาตรฐานที่ชัดเจน การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวใดๆ อาจ ส่งผลกระทบต่อแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติได้ นอกจากนี้การจัดทำเกณฑ์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิง สุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ยังมีเป้าหมายเพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวได้นำไปใช้ เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวของตน และยังสามารถใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญ เพื่อประกอบการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นการเพิ่มมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนธรรมชาติของประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

8. แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด (Beach Attraction)

หมายถึง สถานที่การท่องเที่ยว ที่มีชายหาดเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน เพื่อความเพลิดเพลินและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรมเพื่อ การศึกษาหาความรู้เข้าไปด้วย ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นบริเวณชายหาด ได้แก่ การเล่นน้ำ การอาบแดด กีฬาทางน้ำ การนั่งพักผ่อน รับประทานอาหาร เป็นต้น

9. แหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก

หมายถึง สถานที่การท่องเที่ยว มีน้ำตกเป็นที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน เพื่อความเพลิดเพลินและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาหาความรู้เข้าไปด้วย ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งน้ำตก ได้แก่ การว่ายน้ำ การนั่งพักผ่อน รับประทานอาหาร การเดินสำรวจน้ำตก การล่องแก่ง การดูนก และการตกปลา เป็นต้น

10. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ

หมายถึง สถานที่การท่องเที่ยว มีถ้ำเป็นที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน เพื่อความเพลิดเพลินและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาหาความรู้เข้าไปด้วย ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ ได้แก่ การเข้าชมบรรยากาศและหินงอกหินย้อยภายในถ้ำ การศึกษาด้านโบราณคดีของมนุษย์ยุคต่างๆ ที่เคยอาศัยในถ้ำ การนมัสการพระพุทธรูป การให้อาหารสัตว์ การปิกนิกและรับประทานอาหาร เป็นต้น

11. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ

หมายถึง สถานที่การท่องเที่ยว มีเกาะเป็นที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน เพื่อความเพลิดเพลินและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับ ธรรมชาติและอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาหาความรู้เข้าไปด้วย ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นบริเวณเกาะ ได้แก่ การเล่นน้ำ กีฬาทางน้ำ การนั่งพักผ่อน เป็นต้น

12. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภท แก่ง

หมายถึง สถานที่การท่องเที่ยว มีแก่งเป็นที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน และมีวัตถุประสงค์เพื่อความเพลิดเพลินและนันทนาการในรูปแบบที่ใกล้ชิดกับ ธรรมชาติ โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวหลัก ได้แก่ การล่องแก่ง การพายเรือ การพักผ่อน และการเดินป่า ซึ่งอาจเสริมกิจกรรมเพื่อการศึกษาธรรมชาติเข้าไปด้วย ได้แก่ การดูนก การสำรวจธรรมชาติ การศึกษาพันธุ์พืชต่างๆ เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.2558:เว็บไซต์)

2. นโยบายของรัฐบาล

ผู้วิจัยนำเสนอสาระสำคัญในส่วนแนวนโยบายของรัฐบาลเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องโดยการสรุปจาก

1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 2) ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร 3) นโยบาย ปรัชญา วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของกระทรวงวัฒนธรรม 4) แผนแม่บท และวัฒนธรรมแห่งชาติ การพัฒนาและสืบทอดวัฒนธรรมไทย และ 5) นโยบายรัฐบาล

2.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

ประเทศไทยเป็นชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านมรดกและวัฒนธรรม เช่น ศาสนา ภาษา วรรณกรรม ศิลปะแขนงต่างๆ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นแบบอย่างอันสูงค่า ที่สืบทอดมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน รัฐบาลได้จัดตั้งหน่วยงานเพื่อดำเนินงานดูแลวัฒนธรรมเพื่อให้ สอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยได้กำหนดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ 2560 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ดังนี้

1. การพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการดำเนินนโยบายด้านการ ขับเคลื่อนให้มีความชัดเจนในการปฏิบัติ
2. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา ให้ความสำคัญใน การสหอภิบาลร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ และกระบวนการตัดสินใจของประชาชน
3. การพัฒนาและการสร้างความสมดุลในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวม
4. การดำเนินตามกรอบวิสัยทัศน์ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579)

ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาระยะยาว ส่งผลให้เกิดการบรรลุเป้าหมายคือ ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลต่อการพัฒนาชาติด้านการพัฒนา คุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูงเป็นประเทศพัฒนาแล้ว พร้อมทั้งสร้างความสุขของคนไทย โดย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม สามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ

2.2 ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

การสร้างความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว โดยการนำทรัพยากรประจำท้องถิ่นมา ประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยว เป็นการ ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับและเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวที่มี คุณภาพสูง มุ่งพัฒนารูปร่างด้านการท่องเที่ยวให้มีมูลค่าสูงเพิ่มมากยิ่งขึ้น ด้วยอัตลักษณ์และวัฒนธรรม ไทยกระทั่งเป็นที่ยอมรับระดับโลก พร้อมทั้งใช้ประโยชน์จากข้อมูลและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อ สร้างสรรค์คุณค่าทางเศรษฐกิจและความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับทิศทางและ แนวโน้มของตลาดยุคใหม่ โดยการสร้างและใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ อีกทั้งการ สร้างนวัตกรรมในการส่งเสริมการตลาด การดูแลความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม รวมถึงคนพิการและผู้สูงอายุการใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว ให้สามารถ เข้าถึงผลิตภัณฑ์ชุมชนและเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมและสร้างแหล่ง ท่องเที่ยวใหม่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะโดยคำนึงถึงศักยภาพของแต่ละพื้นที่ การส่งเสริมการท่องเที่ยว พำนักระยะยาวพร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบนิเวศและทรัพยากรที่เอื้อต่อการ เติบโตของการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ เพื่อกระจายโอกาสในการสร้างรายได้ไปสู่ชุมชนและเมืองอย่าง

ทั่วถึงและยั่งยืน อีกทั้งพัฒนาระบบการคมนาคมให้มีความเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไทยกับประเทศอื่นในภูมิภาค รายละเอียดต่อไปนี้

1. ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านการสร้างและพัฒนาสินค้าและบริการด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ความคิดสร้างสรรค์และทุนทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว การทำการตลาดและการบริหารจัดการสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์วิถีชีวิตและวัฒนธรรม เพื่อให้การท่องเที่ยวไทยมีเรื่องราวเป็นเอกลักษณ์มีการคุ้มครองและปกป้องด้านทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อป้องกันการลอกเลียนแบบ ซึ่งรวมถึงการผลักดันให้เมืองประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและศิลปะ ได้รับการขึ้นทะเบียนด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมให้ก้าวสู่เมืองที่ได้รับการยอมรับในเวทีสากล อันนำไปสู่การสร้างภาพลักษณ์และการจัดทำแผนพัฒนาเมืองและแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น พร้อมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยวตามฤดูกาลและตามศักยภาพของพื้นที่ ทั้งการท่องเที่ยววิถีชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์รวมทั้งการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีพุทธ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยววิถีพุทธของโลก

2. ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ สร้างแรงดึงดูดและสิ่งจูงใจให้ไทยเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ โดยส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการจัดประชุมและนิทรรศการนานาชาติของโลก เนื่องจากไทยมีความได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมแก่การเดินทางเพื่อประกอบธุรกิจและการท่องเที่ยว ทั้งยังมีความพร้อมด้านการบริการที่เป็นเอกลักษณ์โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ระบบขนส่ง ระบบดิจิทัลเพื่อการติดต่อสื่อสาร เพื่ออำนวยความสะดวกทั้งในการเดินทางเข้ามาเพื่อการประชุมและการสร้างความร่วมมือทางธุรกิจระหว่างกัน พร้อมทั้งส่งเสริมการขยายพื้นที่จุดหมายปลายทางของการจัดประชุมและนิทรรศการและการพักผ่อนระหว่างประชุมจากเมืองหลักสู่เมืองอื่นที่มีศักยภาพของไทย รวมถึงสร้างพื้นที่หรือช่องทางการจัดแสดงผลงานรูปแบบต่างๆ ทั้งการจัดแสดงผลงานจริงและในรูปแบบเสมือนจริง รวมถึงส่งเสริมให้การพักผ่อนระหว่างการประชุมเป็นการจูงใจและต่อยอดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรมที่เน้นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ตลอดจนการสนับสนุนการท่องเที่ยวรูปแบบอื่นที่ไทยมีศักยภาพและเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่อื่น เพื่อให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจร่วมกัน ซึ่งรวมถึงการสร้างรูปแบบและจูงใจการเดินทางเข้ามาประกอบธุรกิจและการท่องเที่ยวด้วยการอำนวยความสะดวกและมาตรการสนับสนุนต่างๆ พร้อมทั้งสร้างความพร้อมของธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่ธุรกิจ

3. ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย ผสาน “ศาสตร์” และความชำนาญของการดูแลรักษาด้วยภูมิปัญญาไทย กับ “ศิลป์” และความละเอียดอ่อนในการให้บริการ

แบบไทย เพื่อดึงดูดการท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ด้านแพทย์แผนไทยและบริการเชิงสุขภาพอื่นที่มีทักษะภาษา และได้รับการรับรองมาตรฐานวิชาชีพให้เพียงพอต่อทิศทางของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการส่งเสริมการจัดกิจกรรมทางการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการแพทย์ของไทยให้เป็นที่รับรู้ในระดับโลก รวมทั้งการส่งเสริมการจัดการนำเที่ยวเชิงสุขภาพครบวงจรที่เชื่อมโยงกับการแพทย์แผนปัจจุบัน

4. ท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ ส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสำราญทางทะเลและชายฝั่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมลุ่มน้ำที่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น เนื่องจากประเทศไทยมีจุดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำที่สวยงามและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวผ่านการชื่นชมธรรมชาติการร้อยเรียงเรื่องราวประวัติศาสตร์วิถีชีวิต วัฒนธรรมไทยตามเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำ ทั้งเรือสำราญและเรือยอร์ช ตามชายฝั่งทะเลทั้งอันดามันและอ่าวไทย เกาะ แก่ง ที่สวยงาม รวมทั้งการท่องเที่ยวตามแม่น้ำลำคลอง นำไปสู่ศูนย์กลางการท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ โดยการปรับบทบาทของท่าเรือในประเทศที่มีศักยภาพให้เป็นท่าเรือหลัก การมุ่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคของท่าเรือมารีนาและท่าเทียบเรือให้ได้มาตรฐานพร้อมทั้งบริหารจัดการท่าเรือทั้งเรื่องความสะดวกและการจัดการความปลอดภัยของท่าเรือและมารีนาที่ได้มาตรฐานสากล รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวตามแม่น้ำลำคลองที่สำคัญ และมีมาตรการกำกับดูแลความปลอดภัยในการเดินทาง รวมถึงการส่งเสริมการเชื่อมโยงระบบเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ ทั้งการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทางน้ำให้เชื่อมต่อการเดินทางทางบกและทางอากาศให้มีความสะดวกรวดเร็ว รวมทั้งสร้างให้เกิดเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และการจัดทำระบบฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยวทางน้ำ นำเทคโนโลยีมาใช้อำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจกับกระบวนการตรวจคนเข้าเมืองที่มีประสิทธิภาพและพัฒนาบุคลากรทุกภาคส่วนให้มีความพร้อม รวมถึงการให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแหล่งท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความยั่งยืนของพื้นที่การท่องเที่ยว

5. ท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค ใช้ประโยชน์จากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับต่างประเทศ เพื่อขยายการท่องเที่ยวของไทยและภูมิภาคไปพร้อมกัน ผ่านการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์จากเมืองหลักสู่เมืองรอง เพื่อรองรับการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวไทยกับอาเซียนและอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ทั้งทางบก ทางน้ำและทางอากาศ โดยการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างประเทศ ดังเช่น เส้นทางจุดร่วมทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงและส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยใช้ประโยชน์จากการพัฒนาเส้นทางทางบก ทางราง ทางน้ำและทางอากาศ ระหว่างภูมิภาคและส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนร่วมกัน พร้อมทั้งการส่งเสริมการทำตลาดร่วมกันในเส้นทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศให้สอดคล้องกับทิศทางและ

แนวโน้มของตลาดยุคใหม่ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในประเทศ ให้เหมาะสมกับศักยภาพและบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อรองรับการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวกับต่างประเทศและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติและทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรม พร้อมทั้งการใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้เอื้อต่อผลิตภัณฑ์ชุมชน รวมทั้งอุตสาหกรรมและบริการต่อเนื่อง เพื่อขยายโอกาสในการสร้างรายได้ไปสู่เมืองและชุมชนเพิ่มจากการท่องเที่ยวของประเทศและการส่งเสริมการขยายธุรกิจและการทำตลาดท่องเที่ยวของไทยในต่างประเทศ โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีต่างๆ ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวรูปแบบใหม่

2.3 นโยบายของรัฐบาลในการพัฒนากีฬาของชาติ

ความสำคัญของการพัฒนาด้านการกีฬาของประเทศ จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี โดยนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2554 โดยกำหนดนโยบายการพัฒนากีฬา ดังนี้

1) ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางกีฬาของภูมิภาคและของโลก จัดให้มีการแข่งขันกีฬาและ กีฬาคนพิการระดับโลกที่สำคัญๆ ตลอดจนการประชุมเกี่ยวกับกีฬาระดับภูมิภาคและระดับโลก เพื่อเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวโดยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายเป็น “ทีมไทยแลนด์”

2) จัดหาและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการกีฬาให้เพียงพอ โดยเฉพาะสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สนามกีฬา วัสดุ อุปกรณ์ที่ทันสมัย และจัดให้มีผู้ฝึกสอนและอาสาสมัครการกีฬาประจำศูนย์และสนามกีฬา รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการลงทุนและการบริจาคเพื่อพัฒนาการกีฬาด้วยมาตรการจูงใจที่เหมาะสม เช่น มาตรการภาษี มาตรการส่งเสริมการลงทุน และมาตรการการเงิน ภายใต้ความโปร่งใสและมีธรรมาภิบาล

3) จัดให้มีทุนการศึกษาและทุนสนับสนุนแก่เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถและมีแนวโน้มว่าจะเป็นผู้มีความสามารถสูงด้านกีฬาในระดับนานาชาติให้สามารถพัฒนาเป็นนักกีฬาทีมชาติที่สร้างชื่อเสียงและเป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่เยาวชนของประเทศ รวมทั้งปรับบทบาทของกองทุนพัฒนากีฬาแห่งชาติให้สนับสนุนภารกิจในการพัฒนานักกีฬา ตั้งแต่ระดับเด็กและเยาวชน

4) พัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศ ด้วยการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬามาประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง เพื่อพัฒนากีฬาที่มีศักยภาพไปสู่กีฬาอาชีพ พร้อมไปกับการพัฒนาผู้ฝึกสอนและผู้ตัดสินให้ได้มาตรฐานสากลปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการองค์กรกีฬาอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้ผู้ฝึกการเข้าถึงการกีฬาและการแข่งขันกีฬา

ในทุกกระดับเพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นนักกีฬาที่มีความสามารถในนามทีมชาติไทย ในการแข่งขันกีฬา และมหกรรมกีฬาต่างๆ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.2555:20)

ผู้วิจัยได้นำนโยบายเหล่านี้มาเป็นแนวทางดำเนินงานด้านการศึกษา เมืองกีฬา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม จากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งเป็นอัตลักษณ์สำคัญของจังหวัดบุรีรัมย์ อีกทั้งเป็นการประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์และการสร้างรายได้แก่ท้องถิ่น

3. แนวคิดและทฤษฎี

3.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

3.1.1 แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม

3.1.1.1 แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ทุกสิ่งทุกอย่างในโลก ล้วนมีการเปลี่ยนแปลงทั้งสิ้นและไม่มีสิ่งใดที่จะคงสภาพดั้งเดิม อยู่ตลอด ไม่ว่าจะเป็นวัตถุหรือไม่ใช่วัตถุ ย่อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงอาจปรากฏ ให้เห็นอย่างเด่นชัดหรือไม่ชัดก็ได้ การเปลี่ยนแปลงอาจเป็นไปอย่างรวดเร็วหรืออย่างช้า ๆ สังคม มนุษย์ก็เช่นเดียวกัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามยุคสมัย นักสังคมวิทยาได้กล่าวถึงการ เปลี่ยนแปลงทางสังคม ไว้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของระบบความสัมพันธ์ ระหว่างสมาชิกในสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มและ ระหว่างส่วนประกอบของสังคมนั้น เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างชนบทกับเมือง การเปลี่ยนแปลงทาง สังคมเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับกลุ่มบุคคลและในระดับสถาบันทางสังคม เช่น สถาบันครอบครัว เครือญาติ การสมรส การครองเรือน และสถาบันการเมืองเศรษฐกิจ (คณาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยา คณะรัฐศาสตร์. 2543:32)

โลเออร์ (Lauer, 1981, pp. 3-5 อ้างถึงใน เฉลียว ฤกษ์จุฬิมล, 2550) อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบต่าง ๆ ของสังคม เช่น ประชากร วัฒนธรรม การจัดระเบียบทางสังคม เทคโนโลยีและวัตถุอุปกรณ์ เป็นต้น ตัวอย่าง ของการ เปลี่ยนแปลงของสังคม ได้แก่ การเพิ่มประชากร การเกิดลัทธิความเชื่อใหม่ การปฏิวัติทางการเมือง การใช้พลังงานชนิดใหม่บางครั้งมีการใช้คำว่า “การเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change)” ใน ความหมายเดียวกับคำว่า “การเปลี่ยนแปลงของสังคม” มีข้อสังเกตว่า หากแยกกิจกรรมของมนุษย์ใน สังคมออกเป็นด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม แล้วพิจารณาการเปลี่ยนแปลงใน แต่ละด้านดังกล่าวนั้น ก็จัดว่าเป็น “การเปลี่ยนแปลงทางสังคม” ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของ “การ เปลี่ยนแปลงของสังคม” แต่มักนิยมใช้คำว่า “การเปลี่ยนแปลงทางสังคม” โดยครอบคลุมการ

เปลี่ยนแปลงหลายด้าน และรวมถึงการเปลี่ยนแปลงทุกระดับตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล เช่น การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ไปจนถึงการเปลี่ยนแปลงระดับประเทศ เช่น การเพิ่มประชากรหรือรายได้ประชาชาติ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงระดับโลก เช่น การรวมตัวกัน ของกลุ่มประเทศต่าง ๆ หรือระบบการค้าโลก

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีความหมายที่หลากหลายตามทรรศนะของนักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์และสังคมวิทยา ดังนี้

เจลีเยว ฤกษ์รุจิพิมล, 2550 กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคม ทั้งในระดับบุคคลและกลุ่มบุคคล การเปลี่ยนแปลงนี้อาจเป็นไปได้ทั้งทางก้าวหน้าหรือถดถอย ถาวรหรือชั่วคราวก็ได้

เจลีเยว ฤกษ์รุจิพิมล, 2550 กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างทางสังคมและพฤติกรรมทางสังคม ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงจากระบบครอบครัวขยายเป็นระบบครอบครัวเดี่ยว การเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจจากระบบเกษตรกรรมเป็นระบบอุตสาหกรรม เป็นต้น การเปลี่ยนรูปแบบของพฤติกรรมทางสังคม เช่น การเปลี่ยนพฤติกรรมจากผลิตเพื่อบริโภคเป็นผลิตเพื่อขาย การเปลี่ยนพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรจากแบบบังคับเป็นแบบให้อิสระเสรี การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมอาจรวมถึงการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณของพฤติกรรม เช่น การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของอัตราการหย่าร้าง อัตราการมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน อัตราการย้ายถิ่น อัตราการใช้เครื่องจักรกลในภาคเกษตรกรรม อัตราการก่ออาชญากรรม เป็นต้น

ชวรัตน์ เชิดชัย, 2546 สรุปว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างหรือสถาบันสังคมซึ่งจะมีผลกระทบต่อวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจะมีผลกระทบต่อระบบสังคมด้วยเช่นกัน

ณรงค์ เส็งประชา, 2541 กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงรูปร่างลักษณะของสังคม เช่น ขนาด ความหนาแน่น ระดับการศึกษา สุขภาพอนามัย เป็นต้น โดยจะเน้นในเรื่องการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของความสัมพันธ์ เช่น มีความสัมพันธ์กันในลักษณะเป็นแบบทางการหรือแบบทฤษฎีเพิ่มขึ้น

สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2551 ให้ความหมายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงองค์การทางสังคม ได้แก่ ขนาดขององค์การสังคม คือ ใหญ่ขึ้นหรือเล็กลง ประเภทขององค์การทางสังคม เช่น จากกลุ่มเพื่อนไปเป็นครอบครัว จากครอบครัวเป็นชุมชน ลักษณะขององค์การสังคม เช่น จากยึดเหนี่ยวกันหลวม ๆ เป็นยึดเหนี่ยวกันหนาแน่น จากแบ่งแยกมาเป็นสมัครสมานสามัคคี สถานภาพและบทบาท เช่น เคยสถานภาพสูงมาเป็นต่ำ จากเคยต่ำมาเป็นสูง จากเคยเป็นเพื่อนกันมาเป็นสามัคคีปรองดองกัน บทบาทที่พลอยเปลี่ยนไปด้วย

สุพัตรา สุภาพ, 2540 ได้ให้ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในระบบความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ด้วยสายตาในลักษณะต่าง ๆ ของวิถีการดำเนินชีวิต

สุริชัย หวันแก้ว, 2553 กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มและระหว่างส่วนประกอบของสังคมนั้น เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างชาวชนบท ชาวเมือง เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับกลุ่มบุคคลและในระดับสถาบันสังคม

บริงเคอฮอฟ Brinkerhoff, 1999 อธิบายความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมว่า หมายถึง การปรับหรือการเปลี่ยนแปลงซึ่งส่งผลต่อโครงสร้างและสถาบันทางสังคม ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

โรเจอร์ส และชูเมเกอร์ Rogers & Shoemaker F. F., 1971 ได้ให้คำจำกัดความของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไว้ว่า หมายถึง “กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและหน้าที่ของระบบสังคม”

ในทรรศนะของ สัจญา สัญญาวิวัฒน์, 2547 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงองค์การทางสังคม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในเรื่องขนาดขององค์การทางสังคม ประเภทขององค์การสังคม ลักษณะขององค์การทางสังคม รวมทั้งสถานภาพ และบทบาท และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงในด้านความคิด การกระทำ รวมทั้งวัตถุ จากความหมายที่นักสังคมวิทยากล่าวมาข้างต้นนั้นสรุปได้ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องอาศัยอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นและมีการพบปะซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ต่อกันของผู้คน คือการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในระบบความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของสังคมในลักษณะต่าง ๆ ของการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ซึ่งอาจจะก้าวหน้าหรือถดถอย และถาวรหรือชั่วคราวก็ได้

สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมย่อมเกิดขึ้นได้เสมอตลอดเวลา ไม่มีสังคมใดที่จะไม่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เพราะสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นมนุษย์จึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำรงชีวิตเพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ที่เกิดขึ้น นักสังคมวิทยาได้กล่าวถึงสาเหตุการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไว้ดังนี้

เฉลียว ฤกษ์รุจิพิมล, 2550 กล่าวว่า ปัจจัยที่อิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีดังนี้

1. สภาพแวดล้อมธรรมชาติ เป็นปัจจัยที่กำหนดการดำรงชีวิตของมนุษย์

สภาพแวดล้อมธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรุนแรงก็เป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์ เช่น ความแห้งแล้งหรือแผ่นดินไหว อาจทำให้เกิดการอพยพและการตั้งถิ่นฐานใหม่ สังคมที่ตั้งอยู่ในทำเล ที่เหมาะสม เช่น ปากน้ำ ชายฝั่งทะเล หรือเป็นจุดศูนย์กลางเส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศมักจะมี ความเจริญกว่าเขตอื่น ๆ

2. ปัจจัยทางประชากร ขนาดและองค์ประกอบทางประชากร เป็นปัจจัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สังคมที่มีประชากรน้อยเกินไปหรือลดจำนวนลงมาก สังคมนั้นอาจสลายตัว ได้ ในขณะที่สังคมที่มีประชากรมากเกินไป หรือมีอัตราการเพิ่มของประชากรอยู่ในสังคมระดับสูงอาจประสบกับปัญหาการพัฒนาประเทศ เนื่องจากมีภาระในการเลี้ยงประชากรมาก ประชากรที่อาศัยอยู่ตามชนบทมักใช้ชีวิตแบบประเพณีมากกว่าประชากรที่อยู่รวมกันหนาแน่นในเขตเมือง การจัดบริการสาธารณะต่าง ๆ ทำได้ยากในเขตชนบท สังคมที่ประกอบด้วยคนในวัยเด็กและวัยชราในสัดส่วนที่สูงเมื่อเทียบกับกลุ่มวัยทำงานย่อมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ กลุ่มคนที่ชอบย้ายถิ่นมักมีโอกาสมากกว่ากลุ่มคนที่ไม่ย้ายถิ่น

3. โลกทัศน์ของคนในสังคม สามารถกำหนดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม บางสังคมยึดอดีตเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ยึดถือค่านิยมและประเพณีดั้งเดิมให้กับคนรุ่นหลังโดยมองว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การฝ่าฝืนประเพณีเป็นความผิดและอันตรายต่อสังคม การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตเป็นแบบใหม่ในสังคม กระทำได้ยากหรือช้า

4. การมีนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีใหม่ โดยการประดิษฐ์ขึ้นเองในสังคมหรือโดยการรับสิ่ง ใหม่จากสังคมอื่นเข้ามาใช้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีใหม่ ทางการผลิต เช่น การใช้เครื่องจักรกลในการเกษตรแทนการใช้แรงงานคนและสัตว์ทำให้เกิดการทำไร่ ขนาดใหญ่และลดการใช้แรงงาน เกิดการย้ายแรงงานจากชนบทเข้าสู่เมือง การมีรถยนต์ใช้ทำให้ การขนส่งและการค้าขายขยายตัวอย่างกว้างขวาง เมืองกับชนบทมีการติดต่อสัมพันธ์กันมากขึ้น ผู้หญิง สามารถเดินทางได้สะดวกและออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ ทำให้ เกิดการแพร่ข่าวสาร ความรู้ การโฆษณาสู่มวลชนอย่างกว้างขวางทำให้เกิดวัฒนธรรมมวลชน กระจาย ทั่วไป กรรมวิธีการผลิตแบบใหม่แพร่เข้าไปในชนบท ชวนาใช้เครื่องฟุนแรงมากขึ้น เช่น การใช้เครื่องเกี่ยวข้าวทำให้ประเพณีขอแรงการลงแขกเกี่ยวข้าน้อยลง ความสัมพันธ์ในชนบทมีลักษณะเป็นการใช้เงินว่าจ้างมากขึ้น ชวนาต้องทำงานมากขึ้นเพื่อจ่ายค่าจ้างและการลงทุนอื่น ๆ ใน การทำนา วิถีชีวิตของชวนาถูกดึงเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจแบบตลาดมากขึ้น

5. การเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม เช่น การเคลื่อนไหวเรียกร้องความเสมอภาคของขบวนการสิทธิสตรี ขบวนการสิ่งแวดล้อม ขบวนการประชาธิปไตย ขบวนการเหล่านี้จัดตั้งขึ้น

เพื่อดำเนินการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคม เช่น การปกครอง กฎหมาย ประเพณี ปฏิบัติต่าง ๆ

เกรียงศักดิ์ ราชโคตร, 2551 กล่าวว่า สาเหตุการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดจาก

1. การเปลี่ยนแปลงที่มีสาเหตุมาจากภายในระบบสังคม

1.1 การประดิษฐ์คิดค้น (Invention) สังคมประดิษฐ์คิดค้นเทคนิควิธีการใหม่ ๆ หรือเป็นการสร้างสิ่งใหม่เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง การประดิษฐ์จำแนกได้ 2 ประการ คือ การประดิษฐ์คิดค้นทางวัตถุ ได้แก่ รถยนต์โทรทัศน์ เครื่องบิน เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และการประดิษฐ์คิดค้นทางสังคม ได้แก่ การคิดสร้างกฎหมายใหม่ ๆ ขนบธรรมเนียมประเพณีหรือ ธรรมเนียมใหม่ ๆ ลัทธิศาสนาใหม่ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลทำให้เกิดการดำเนินชีวิตในสังคมนั้นเปลี่ยนแปลงไป

1.2 การอบรมสั่งสอนสมาชิกใหม่ของสังคมไม่ครบถ้วน จากเดิมการอบรมสั่งสอนสมาชิกผู้เยาว์เป็นของครอบครัวแต่ในปัจจุบันได้มีสถาบันการศึกษารับช่วงในการดูแลอบรมสั่งสอนสืบเนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจที่ครอบครัวต้องทำมาหากินจึงไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอนได้อย่างเพียงพอและได้ผลกระทบนี้นี้ให้กับคนใช้ พี่เลี้ยง โรงเรียน ซึ่งมีข้อจำกัดในการเข้าถึงสมาชิกเป็นรายบุคคล จึงทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของสังคม อันมีผลต่อพฤติกรรมที่จะเปลี่ยนแปลงไปได้ นอกจากนี้บางครอบครัวมอบภาระการอบรมให้กับ ปู่ ย่า ตา ยาย อาจได้รับการปลูกฝังวัฒนธรรมแบบเก่า ทำให้คนรุ่นใหม่เรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมไม่ถูกต้อง ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับสังคมที่เขาจะมีชีวิตอยู่ในอนาคตต่อไปได้

2. การเปลี่ยนแปลงที่มีสาเหตุมาจากภายนอกระบบสังคม

2.1 การแพร่กระจายของวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งสู่สังคมอื่น เช่น สังคมไทยรับเอาการแพร่กระจายของวัฒนธรรมตะวันตกในเรื่องการแต่งกาย สวมเสื้อนอก ผูกเนคไท สวมกระโปรง รองเท้าส้นสูง การรับเอาวัฒนธรรมอินเดียในด้านพุทธศาสนา รับค่านิยมในด้านความขยันอดทนจากวัฒนธรรมจีน เป็นต้น

2.2 การยืมทางวัฒนธรรมระหว่างมิตรประเทศ เช่น สังคมไทยได้ยืมวัฒนธรรมตะวันตกในด้านภาษาพูด การแต่งกาย ทักษะคดี ค่านิยม ลัทธิการปกครองแบบประชาธิปไตย รถยนต์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ

สำเร็จ แก้วเรืองฤทธิ์, 2551 กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมมี 3 ลักษณะ ดังนี้

1. สังคมเปลี่ยนแปลงเพราะความต้องการของคนในสังคมนั้นเปลี่ยนไป โดยทั่วไปคนใน ทุก ๆ สังคมจะมีความต้องการพื้นฐานที่เหมือนกัน คือ ปัจจัย 4 อันประกอบด้วย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ซึ่งมักไม่เปลี่ยนแปลง แต่ความต้องการชั้นรองลงไปมักเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย เช่น ความต้องการด้านอาหารจากการบริโภคอาหารปกติ เปลี่ยนเป็นการบริโภค

อาหารจานด่วน ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในสถาบันของสังคม มีภัตตาคาร มีคอฟฟี่ช็อป มีร้านอาหารจานด่วนเกิดขึ้นใน สังคม

2. สังคมเปลี่ยนแปลงไปเพราะไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมนั้น ๆ ได้ เช่น ปัจจุบันครอบครัวไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการให้ความรักความอบอุ่นกับเด็ก เนื่องจากพ่อแม่ไม่มีเวลาเลี้ยงดูลูก ทำให้เกิดสถาบันรับเลี้ยงเด็ก ทำหน้าที่แทนสถาบันครอบครัว

3. สังคมมีการเปิดรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของคนในสังคม เช่น การใช้เครื่องมือสื่อสารที่ทันสมัย โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต ทำให้การพบปะกันของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป

สุริชัย หวันแก้ว, 2553 กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีสาเหตุมาจากปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยทางภูมิศาสตร์และดาราศาสตร์ เช่น บางคนเชื่อว่าภูมิอากาศที่อยู่รอบๆ ทำให้สังคมพัฒนา อุตสาหกรรมได้สำเร็จ

2. ปัจจัยทางด้านชีววิทยา การถ่ายทอดทางพันธุกรรมของความสามารถทางปัญญา เช่น การส่งเสริมการมีบุตรในหมู่ปัญญาชนแต่คุมกำเนิดในหมู่ประชากรระดับการศึกษาต่ำของรัฐบาลสิงคโปร์ของนายลีกวนยู

3. ปัจจัยทางการเมืองและการทหาร การเปลี่ยนแปลงของสังคมเกิดจากบทบาทของมหาบุรุษและผู้นำ

4. ปัจจัยทางเทคโนโลยี เช่น การประดิษฐ์คิดค้นบางอย่างได้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น การประดิษฐ์เครื่องจักรไอน้ำ โดย เจมส์ วัตต์ โทรศัพท์ เครื่องพิมพ์ ระเบิดปรมาณู คอมพิวเตอร์ การใช้แสงเลเซอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น โดยเฉพาะเทคโนโลยีได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลในโลกยุคปัจจุบัน จนทำให้เรียกว่าโลกยุคไร้พรมแดน

5. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมนุษย์ต้องทำมาหากิน ด้วยเหตุความต้องการทางเศรษฐกิจเหล่านี้เองของมนุษย์อาจก่อการเปลี่ยนแปลงได้ เช่น เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก

6. ปัจจัยทางด้านศาสนาและอุดมการณ์ ความคิด ความเชื่อ อุดมการณ์ทางศาสนา อ้ออาจเป็นปัจจัยต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ เช่น จริยธรรมแบบโปรเตสแตนต์เป็นรากฐานของกำเนิดระบบทุนนิยมในยุโรปตะวันตก

7. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ขีดจำกัดด้านทรัพยากรและระบบนิเวศ อุบัติภัยด้านอุตสาหกรรม

8. ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมระดับรากหญ้า ขบวนการฟื้นฟูวัฒนธรรม

จากที่กล่าวมาข้างต้นโดยสรุป ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้แก่ ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี การประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาทำให้การดำรงชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป เช่น เครื่องมือ เครื่องจักร ที่ใช้ในกระบวนการผลิตสินค้า ทำให้มีสินค้าแปลกใหม่ส่งผลให้การดำรงชีวิตของมนุษย์มีความสะดวกสบายขึ้น ปัจจัยทางด้านประชากร การเพิ่มขึ้นและการลดลงของประชากร ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม สังคมที่ประชากรเพิ่มขึ้นอาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชากรได้ เช่น การว่างงาน การขาดแคลนที่อยู่อาศัย การแย่งกันทำมาหากิน ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม ได้แก่ การขยายตัวของวัฒนธรรม การเลียนแบบ

ลักษณะสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีลักษณะสำคัญ สรุปได้ดังนี้

1. เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมและ/หรือระหว่างสมาชิกของสังคมและสังคม ซึ่งหมายถึง เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ ของสมาชิกในสังคมนั้น ๆ
2. เป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง หน้าที่ และกระบวนการต่าง ๆ ของสังคม
3. เป็นการเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง
4. เป็นการเปลี่ยนแปลงซึ่งเกี่ยวข้อง สอดคล้อง และส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกันกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมในสังคมนั้น

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งนักวิชาการหลายท่านนำเสนอไว้ นั้นสามารถสรุปได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดจาก ปัจจัยต่าง ๆ รวม 4 กลุ่ม สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยทางกายภาพ ได้แก่
 - 1.1 สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ซึ่งส่งผล กระทบต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ และลักษณะความสัมพันธ์ของสมาชิก ในสังคมนั้น เช่น คนที่อาศัยในทะเลทรายจะมีรูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมทางสังคม ต่างไปจากคนที่อาศัยบริเวณลุ่มน้ำ เป็นต้น และหากมีการย้ายถิ่นฐาน หรือมีปรากฏการณ์ทางธรรมชาติซึ่งส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีพของคนเหล่านั้นก็ย่อมเป็นปัจจัยให้เกิดการปรับตัว หรือการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้น เพื่อให้คนในสังคมนั้นสามารถดำรงชีพอยู่ได้
 - 1.2 การเปลี่ยนแปลงด้านประชากรทั้งในด้านจำนวนและการกระจายตัวของ ประชากรเหล่านั้น ชวรัตน์ เชิดชัย, 2546 อธิบายว่า นอกจากการเปลี่ยนแปลงลักษณะ ดังกล่าวนั้น จะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างหนึ่งแล้ว ยังเป็นปัจจัยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมได้ นอกจากนั้นจำนวนประชากรยังเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดโครงสร้าง หน้าที่ และ

ความซับซ้อนของสถาบันสังคม รวมทั้งยังส่งผลต่อการกระจายตัว การอพยพย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย และมาตรฐานการครองชีพด้วยเช่นกัน

มีข้อน่าสังเกตว่า นอกจากปัจจัยทั้งสองประเภทข้างต้นจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแล้ว ปัจจัยทั้งสองประเภทยังส่งผลซึ่งกันและกันอีกด้วย กล่าวคือ สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์จะส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงประชากรและการกระจายตัวของประชากร ในขณะที่เดียวกันจำนวนและการกระจายตัวของประชากรก็ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงสภาพสิ่งแวดล้อมเช่นกัน

2. ปัจจัยทางวัฒนธรรม ได้แก่

2.1 คุณค่า บรรทัดฐาน ค่านิยม และอุดมการณ์ของสังคมซึ่งเปรียบเสมือน กรอบหรือแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนของสมาชิกในแต่ละสังคมจะเป็นตัวกำหนดรูปแบบพฤติกรรม ความคาดหวัง และการยอมรับจากสังคม ริทเซอร์ เคมเมเยอร์ และ เยทแมน (Ritzer G., 1987) อธิบายว่า คุณค่า บรรทัดฐาน และอุดมการณ์ของสังคมมีส่วนส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะในสังคมอเมริกันซึ่งผู้คนต่างให้คุณค่าแก่เทคโนโลยี คนอเมริกันจึงมักมีความเชื่อว่าเทคโนโลยีสามารถช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ ดังนั้นประธานาธิบดีโรนัลด์ เรแกน จึงทุ่มงบประมาณมหาศาลสำหรับโครงการสตาร์วอร์ เป็นต้น ในสังคมไทยปัจจุบัน กระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้เกิดการรับและปรับเปลี่ยน ค่านิยมต่าง ๆ มากมายทั้งในด้านบวกและด้านลบ ปรากฎการณ์ดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดกระแส การเคลื่อนไหวต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสมดุลในสังคม ซึ่งถือเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคม อย่างหนึ่งนั่นเอง

2.2 ความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติส่วนบุคคล เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง ในการกำหนดพฤติกรรมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม ดังนั้นรูปแบบ ทิศทาง และ การเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติส่วนบุคคลจึงส่งผลกระทบต่อ บให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมด้วย

2.3 การแพร่กระจายของวัฒนธรรมซึ่งส่งผลกระทบต่อรูปแบบการดำเนินชีวิต การอยู่ร่วมกับสมาชิกคนอื่นของสังคม ลักษณะความสัมพันธ์ รวมถึงบทบาทหน้าที่ที่มีต่อกัน ตัวอย่างเช่น การแพร่กระจายวัฒนธรรมของคนพื้นราบไปสู่ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ทางภาคเหนือของประเทศไทยซึ่งส่งผลให้วิถีชีวิตของชนเผ่าเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไป และในที่สุดก็เป็นแรงขับทางสังคมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างปฏิเสธไม่ได้

3. ปัจจัยส่งเสริมหรือปัจจัยกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ได้แก่

3.1 ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลให้ปัจเจกบุคคลมีต้นทุน ในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของตนและส่งผลให้สังคมมีปัจจัยในการปรับเปลี่ยนสังคมให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น หากรายได้ต่อหัวของประชาชนเพิ่มขึ้นก็ย่อมส่งผลให้ประชาชนมีโอกาส ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ของตนเองเพิ่มขึ้น และเมื่อรายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นก็ย่อมส่งผลให้ รัฐบาลมีความสามารถในการพัฒนาประเทศได้มากขึ้นเช่นกัน

3.2 ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี การคิดค้นและการใช้นวัตกรรม (innovation) ซึ่งส่งเสริมและเอื้ออำนวยให้การแปลงเปลี่ยนทางสังคมเกิดขึ้นได้สะดวกยิ่งขึ้น เช่น กรณีการใช้ระบบการจัดซื้อจัดจ้างผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (e-Auction) เพื่อแก้ไขปัญหา คอร์รัปชัน ในสังคมไทย เป็นต้น

3.3 การเปลี่ยนแปลงองค์การทางสังคมทั้งในด้านการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง บทบาท และหน้าที่ขององค์การต่าง ๆ รวมทั้งการเพิ่มหรือลดจำนวนองค์การในสังคมเป็นปัจจัยหนึ่งในการส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ เช่น การจัดตั้งสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ศาลปกครอง หรือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง เป็นต้น

4. ปัจจัยซึ่งเกิดจากมุมมองเชิงทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

สุรพร เสียนสลาย, 2545 อธิบายว่ามุมมองเชิงทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จะช่วยให้เห็นถึงกลไกของการเปลี่ยนแปลงว่าเป็นอย่างไรหรือเพราะเหตุใด นักสังคมวิทยา อธิบาย มุมมองเชิงทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังกล่าวออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

4.1 มุมมองเชิงวิวัฒนาการ (Evolutionary Perspectives) มุมมองนี้สะท้อนแนวคิดที่ว่าพัฒนาการของสังคมมีความคล้ายคลึงหรือเหมือนกับวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ซึ่งส่งผลให้โลกมีความก้าวหน้าที่ดีขึ้นกว่าเดิม สุรพร เสียนสลาย, 2545 สรุปสาระสำคัญของแนวคิดเกี่ยวกับวิวัฒนาการเชิงเดี่ยว (Unilinear Evolution) ของเฮอริเบิร์ต สเปนเซอร์ ไว้ว่า ทุกสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันคือ เปลี่ยนแปลงจากสังคมที่มีโครงสร้างแบบง่าย ไม่สลับซับซ้อน และมีหน่วยย่อยภายในที่เหมือนกัน ไปสู่สังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และมีหน่วยย่อยภายในที่แตกต่างกันและต้องพึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นขั้นตอนตามลำดับ ในทรรศนะของสเปนเซอร์ “การดิ้นรนเพื่อการดำรงอยู่” และ “การอยู่รอดของผู้ที่แข็งแรงกว่า” เป็นกฎธรรมชาติพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นปัจเจกบุคคล และสถาบันทางสังคมที่แข็งแรงกว่าจะอยู่รอดและเพิ่มจำนวนขึ้น ส่วนพวกที่ไม่แข็งแรงก็จะสูญสลายไป ต่อมา นักวิชาการหลายท่านไม่เห็นด้วยกับแนวคิดเรื่องวิวัฒนาการเชิงเดี่ยว เนื่องจากมีหลายสังคมในยุโรปและภูมิภาคอื่นไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปตามแนวคิดวิวัฒนาการเชิงเดี่ยว แต่มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่แตกต่างกันไป แนวคิดใหม่นี้เรียกว่าแนวคิดเรื่อง วิวัฒนาการเชิงพหุ (Multi-Linear Evolution) อย่างไรก็ตามแนวคิดทั้งสองมีความสอดคล้องกัน ในประเด็นที่ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพที่ดีกว่าเดิม

4.2 มุมมองเชิงวัฏจักร (Cyclical Perspectives) แนวคิดของมุมมองที่สะท้อนให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะเกิดขึ้นเป็นแบบวัฏจักร กล่าวคือเมื่อสังคมเจริญถึงขีดสุดก็จะเริ่มเสื่อมถอย และเมื่อเสื่อมถอยถึงขีดสุดก็จะเริ่มเจริญขึ้นเป็นวัฏจักรไปเรื่อย ๆ

4.3 มุมมองเชิงหน้าที่ (Functionalist Perspectives) พาร์สันส์ (Parsons, 1969) ผู้เสนอทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ (Structural-Functionalism Theory) อธิบายว่า สังคมเป็น ระบบที่ประกอบด้วยระบบย่อย หมายถึง สถาบันต่าง ๆ ซึ่งทำหน้าที่เฉพาะอย่าง (Specific Function) และต่างมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดเพื่อร่วมกันทำหน้าที่หลักที่จำเป็น (Functional Imperative) ได้แก่ การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม (Adaptation) การดำเนินงานเพื่อให้สังคมบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (Goal-Achievement) การบูรณาการการปฏิบัติงานของระบบย่อย หรือสถาบันต่าง ๆ ให้เกิดความเป็นเอกภาพและนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของสังคม (Integration) และการธำรงรักษาแบบแผนและค่านิยมที่เคยมีมาในสังคม (Latent-Pattern Maintenance) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดเสถียรภาพ ความก้าวหน้า และดุลยภาพในสังคมนั้น ๆ

ในทฤษฎีของพาร์สันส์นั้น สังคมต้องมีการปรับตัวอยู่เสมอเพื่อให้เกิดดุลยภาพ เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบย่อยหรือในสถาบันใดสถาบันหนึ่งในสังคมก็ย่อมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบย่อยหรือสถาบันอื่น ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาดุลยภาพของสังคมนั่นเอง จากแนวคิดดังกล่าวนี้ สรุปได้ว่าสังคมต้องมีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวตลอดเวลา

4.4 มุมมองเชิงความขัดแย้ง (Conflict Perspective) ชาร์ลส์ เซตซี, 2546 อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นผลมาจากการแข่งขันต่อสู้ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ ต่าง ๆ ซึ่งประกอบขึ้นเป็นสังคม โดยกลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้จะแข่งขันกันเพื่อผลประโยชน์ของตน การแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้นคือที่มาของการเปลี่ยนแปลง

โดยสรุปแนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบสังคม โครงสร้างทางสังคมและความสัมพันธ์ของคนในสังคม โดยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นสามารถเป็นรูปแบบทั้งดีขึ้นและถดถอย หรือเป็นคุณประโยชน์หรือเป็นโทษก็ได้

3.1.1.2 แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นลักษณะหนึ่งของสังคมที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ประเทศไทยนับตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) เป็นต้นมา ได้มีพัฒนาการเกิดขึ้นมากมาย ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง เทคโนโลยี ฯลฯ การมีจำนวนประชากรเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการที่วัฒนธรรมตะวันตกได้เข้ามามีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างมาก จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอย่างกว้างขวาง ซึ่งสามารถพิจารณาความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจากนักสังคมวิทยาได้ ดังนี้

วีเซ (Wiese Leopold Von, 1956 อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช) ให้ความหมายไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งของ เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นผลผลิตของกิจกรรมระหว่างมนุษย์

ราชบัณฑิตยสถาน, 2524 ได้กำหนดความหมายไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวัฒนธรรมของประชาชาติหนึ่ง ๆ ทั้งวัฒนธรรมทางวัตถุและวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ แต่อัตราการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมทั้งสองประเภทนี้มีความเป็นไปไม่เท่ากัน โดยทั่วไปวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุจะเปลี่ยนแปลงช้ากว่า นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงอาจเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติหรือโดยการวางแผนก็ได้

(ริชชี่ หวันแก้ว, 2553 กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ ที่มนุษย์ประดิษฐ์และสร้างขึ้น และสิ่งที่สำคัญก็คือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านค่านิยม บรรทัดฐานและระบบสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในสังคมนั้น ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงของค่านิยมจากสถานภาพและบทบาทชายเป็นใหญ่ มาเป็นหญิงและชายเท่าเทียมกัน ค่านิยมในการเลือกคู่ ค่านิยมในการแต่งงาน เป็นต้น

ณรงค์ เสียงประชา, 2541 ให้ความหมายว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีมนุษย์กำหนดให้มีขึ้น ทั้งสิ่งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ ที่นำมาใช้เป็นองค์ประกอบในการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม

สุพจน์ แสงเงินและคณะ, 2550 อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านแนวคิด แนวกำหนดพฤติกรรม ระเบียบแบบแผน ระเบียบประเพณี ธรรมเนียมวิธีการปฏิบัติและวัตถุต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตหรือการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคมในด้านวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิต เป็นการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่เป็นวัตถุและสิ่งที่ไม่ใช่วัตถุ

อาจพิจารณาได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมองที่โครงสร้างและหน้าที่ของระบบสังคมที่ได้เปลี่ยนไป ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมองที่วิถีชีวิต ระเบียบแบบแผนที่ได้เปลี่ยนไปจากเดิม กล่าวได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นการศึกษาเรื่องของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนเรื่องเดียวกัน แต่มองได้สองแง่ คือเปรียบเสมือนกระดาษแผ่นเดียวมีอยู่สองหน้า ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีผลต่อวัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมก็มีผลต่อสังคม เช่นกัน ส่วนการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น ก็ยังคงมีผลต่อชุมชนด้วยเช่นกัน

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงในชุมชนและสังคมมีสาเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องถึงกันหลายประการ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ณ จุดใดจุดหนึ่งของพื้นที่ทางชุมชนสังคมก็จะส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ด้วย ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งถ้าจะพิจารณาถึง

ปัจจัย ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ได้มีนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวถึง ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชนและสังคมของมนุษย์ จึงขอนำเสนอให้เห็นภาพรวมของ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ดังที่นักวิชาการผู้ทรงความรู้ได้กล่าวไว้ (ดำรงศักดิ์ แก้วเพ็ง, 2556) ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยทางชีววิทยา (Biological) หมายถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวกำหนด สมาชิก ตัวประกอบ การเลือก คุณภาพทางด้านพันธุกรรมที่ถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ จึงมีความแตกต่างกันไปในด้านคุณภาพและด้านศักยภาพของมนุษย์ในแต่ละสังคม ซึ่งมีผลต่อความสามารถของ สังคมในการเปลี่ยนแปลงและการแสดงออกทางแนวคิดและคุณสมบัติอื่น ๆ

2. ปัจจัยทางประชากร (Population) การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรและ องค์ประกอบ ของประชากรนับว่ามีผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือชุมชนที่มีประชากร เพิ่มขึ้นอย่างมากรุนแรงจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชนหรือ แม้กระทั่งอัตรา การเกิด การตาย การย้ายถิ่นฐานและปริมาณของเพศ ก็ย่อมเป็นผลต่อการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างยิ่งอีกด้วย ทั้งที่เกิดสภาวะการณ์ต่าง ๆ การก่อให้เกิดปัญหาในสังคมและ การพัฒนาส่วนรวมด้วย

3. ปัจจัยทางกายภาพ (Physical) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์ ดาราศาสตร์และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มนุษย์มีความเชื่อว่าดวงดาวและดวงอาทิตย์มีอิทธิพล ต่อวิถีชีวิตทั้งทางดีและไม่ดี และสามารถกำหนดความเป็นไปแห่งชีวิตได้ ซึ่งตามหลักวิทยาศาสตร์และ ดาราศาสตร์ก็สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ เช่น การเกิดน้ำขึ้นน้ำลง ช้างขึ้นช้างแรม กลางวันกลางคืน สิ่งเหล่านี้อาจส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนด้านการประกอบอาชีพ การตั้งถิ่นฐาน เป็นต้น นอกจากนี้ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ อันได้แก่ การที่โลกมีลักษณะกลม การที่โลกแบ่งเป็นพื้นแผ่นดินและ พื้นแผ่นน้ำทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิอากาศ ทำเลที่ตั้งและภูมิประเทศ สิ่งเหล่านี้ช่วยให้มีการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งสิ้นและทำให้มนุษย์มีอารยธรรมที่แตกต่างหรือคล้ายคลึงกันอีกด้วย

4. ปัจจัยทางวัฒนธรรม (Cultural) จากการที่บุคคลติดต่อกันทั้งทางตรงและ ทางอ้อม ส่งผลให้การขยายตัวของวัฒนธรรม การเลียนแบบและการหยิบบีมีวัฒนธรรม รวมทั้งการ ผสมผสานทางวัฒนธรรม ทั้งที่เป็นวัฒนธรรมทางวัตถุและไม่ใช่วัตถุ สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลซึ่งกันและกัน จากนั้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนหรือสังคม กล่าวคือเมื่อการเปลี่ยนแปลงในส่วน ของ วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุหรือไม่ใช่วัตถุเกิดขึ้น ก็จะกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในส่วนของที่อยู่อาศัย ภาษา เครื่องแต่ง กาย เป็นต้น เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อย่างไรก็ตามหากวัฒนธรรมแบบใดแบบหนึ่ง เปลี่ยนแปลงเร็ว หรือช้าเกินไป ก็จะทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างวัฒนธรรมทั้งสอง ซึ่งนำไปสู่การ เกิดปัญหาสังคมใน ด้านต่าง ๆ ขึ้นได้

5. ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี (Technological) การนำเอาเทคโนโลยี หรือการประดิษฐ์สิ่งใหม่มาใช้จะเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงในสถาบันและประเพณีบางอย่าง ซึ่งออกเบิร์น (Ogburn, 1964 : 562) มีฐานคิดว่า การประดิษฐ์สิ่งใหม่ขึ้นมาจะเพิ่มความสลับซับซ้อนของวัฒนธรรม ชีวิตของมนุษย์ก็จะสืบสนขึ้นตามเนื้อหาของวัฒนธรรมนั้น และเป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ทั้งการเพิ่มของผลผลิต การกระจายสินค้าและบริการ และทำให้โครงสร้างทางสังคมมีการปรับตัวให้เป็นที่ตามสิ่งเหล่านี้ กล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า เทคโนโลยีสามารถเปลี่ยนแปลงสังคมโดยการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม เราต้องปรับตัวให้เข้ากันได้ ซึ่งปกติก็คือการเปลี่ยนแปลงในสิ่งแวดล้อม ทางวัตถุ การปรับตัวของมนุษย์ได้สร้างตัวแบบแห่งจารีตประเพณีและสถาบันทางสังคมขึ้นมาเพื่อความสอดคล้องระหว่างสิ่งทั้งสอง

6. ปัจจัยด้านขบวนการสังคม (Social Movement) นักสังคมวิทยาบางกลุ่มพยายาม อธิบายให้เห็นว่าขบวนการสังคมทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งนี้เพราะขบวนการสังคม,ใด ๆ ก็ตามเมื่อดำเนินการได้สำเร็จหรือไม่สำเร็จก็ตาม จะมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใดอย่างหนึ่งเสมอ เนื่องจากเป็นการกระทำร่วมกันของกลุ่มคนที่มีอุดมการณ์ตรงกัน เพื่อต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของสังคม ซึ่งอาจจะเป็นการออกกฎหมายหรือการยับยั้งการดำเนินนโยบาย บางอย่างของรัฐบาล การบำบัดความต้องการให้ได้จึงต้องเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่าง (อุทัย หิรัญโต, 2522)

7. ปัจจัยทางจิตวิทยา (Psychological) นักจิตวิทยาส่วนมากถือว่าปัจจัยนี้มีความสำคัญ อย่างมากที่ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลง มักจะกล่าวว่าสาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมาจากจิตใจของมนุษย์ เพราะมนุษย์โดยธรรมชาติชอบที่จะเปลี่ยนแปลง ค้นคว้าสิ่งใหม่ ๆ หาประสบการณ์ใหม่ ๆ มนุษย์ในสังคมทุกแห่งจะมีแนวโน้มในการเปลี่ยนแปลงขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีของตน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป

8. ปัจจัยอื่น ๆ (Other) นอกเหนือปัจจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้น ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกด้วย เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการศึกษา ปัจจัยทางการเมืองและการทหาร ปัจจัยทางศาสนา และอุดมการณ์ ความคิด ความเชื่อก็สามารถทำให้ชุมชนสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้นอาจสรุปถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังที่กล่าวมาแล้วในเบื้องต้นได้ดังนี้

1. ปัจจัยภายใน สิ่งต่าง ๆ ภายในชุมชนสังคมที่เป็นปัจจัยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นใน ชุมชนสังคมนั้น ๆ ซึ่งมี 5 ลักษณะ คือ

1.1 ปัจจัยทางธรรมชาติ รวมทั้งสภาพทางภูมิศาสตร์และดาราศาสตร์ด้วย ได้แก่ ความอุดมสมบูรณ์หรือไม่อุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ที่ทำให้ธรรมชาติและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป เช่น สภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ การโคจรของดวงดาว ทรัพยากรธรรมชาติ แผ่นดินไหว พายุ อุทกภัย เป็นต้น

1.2 ปัจจัยทางสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงลักษณะหรือความแตกต่างขององค์ประกอบของประชากร เช่น การเพิ่มขึ้นและลดลงของประชากร อันเนื่องจากการเกิด การตาย และการย้ายถิ่น อายุ เพศและการศึกษา กระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม การกระทำของปัจเจกชนในสังคม เช่น การขัดแย้ง การแข่งขัน ความร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ ความเข้มแข็งหรือความอ่อนแอของประชากรการประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ การวางแผนทางสังคม

1.3 ปัจจัยทางวัฒนธรรม ได้แก่ ศาสนา อุดมการณ์ ความคิด ความเชื่อ เทคโนโลยี

1.4 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมนุษย์จะต้องทำมาหากินจึงต้องมีการประกอบอาชีพ ความต้องการวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสินค้าและบริการ

1.5 ปัจจัยทางการเมือง นโยบายทางการเมือง การออกกฎหมาย การบริหาร และการทหาร

2. ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายนอกของสังคม ปัจจัยที่เห็นชัดก็คือ

2.1 การติดต่อระหว่างสังคมที่หลากหลาย เช่น การติดต่อค้าขายระหว่างชุมชน ประเทศ การศึกษาระหว่างกัน การเผยแพร่ศาสนา การยืมและยอมรับวัฒนธรรมอื่นมาใช้ การแลกเปลี่ยนการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เป็นต้น

2.2 การกระทบกระทั่งระหว่างสังคม ตั้งแต่การล่าอาณานิคมและการโจมตีจากชาติอื่น การขัดแย้งระหว่างชายแดนของสองประเทศ ความไม่สงบระหว่างประเทศไปจนถึงสงคราม แบบต่าง ๆ ซึ่งล้วนเป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งสิ้น

จากทั้งหมดที่กล่าวมาอาจกล่าวสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น ในชุมชนและสังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีเหตุปัจจัยหลายประการที่ก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลง ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ล้วนแล้วแต่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ถ้ามีความเข้าใจถึงปัจจัยเหล่านั้นแล้ว ย่อมมองเห็นถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม จะนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

3.1.2 แนวคิดการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเมือง

ลักษณะการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมือง เริ่มจากการที่มนุษย์อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มก้อน (Agglomeration) เป็นชุมชนขึ้นมาตามที่ Hauser กล่าวว่า การที่เมืองจะมีและพัฒนาขึ้นได้นั้น จะต้องประกอบด้วย ขนาดประชากรมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี มีความสามารถในการควบคุม สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของมนุษย์ และมีการพัฒนาในทางการจัดระเบียบทางสังคม เพื่อเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่มีความเหลื่อมล้ำและความขัดแย้งในชุมชน จากศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีของมนุษย์เริ่มพัฒนาก้าวหน้า สามารถเพิ่มผลผลิตให้แก่

ชุมชนมากขึ้น การจัดระเบียบทางสังคมได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงสู่
อุตสาหกรรม และกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมหลังอุตสาหกรรมหรือมากขึ้น ปทานุกรมสังคมศาสตร์
ได้ให้ความหมายของการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมืองไว้หลายประการดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมือง หมายถึง การกระจาย (Diffuser) ของ
อิทธิพลสังคมเมือง ได้แก่ ขนบธรรมเนียม และลักษณะการณของเมืองไปสู่สังคมชนบท

2. การเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมือง หมายถึง ปรากฏการณ์ของลักษณะ
การณสังคม เมืองเกิดขึ้น หรือลักษณะของสังคมเมืองในแง่ประชากร เช่น การปฏิวัติทางด้าน
วัฒนธรรมในชนบทได้กลายเป็นวัฒนธรรมแบบสังคมเมือง

3. การเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมือง เป็นกระบวนการของประชากรที่มาอยู่
รวมกันอย่างหนาแน่น หรือเป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจากที่ไม่ใช่สังคมเมืองไปเพื่อความ
สมบูรณ์แห่งลักษณะการณของเมืองที่ประชากรมารวมอยู่หนาแน่น

4. การเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมือง เป็นกระบวนการของการรวมตัวอย่าง
หนาแน่นของประชากร ซึ่งอัตราของประชากรทั้งหมดได้เพิ่มขึ้น (ดำรงศักดิ์ แก้วเพ็ง, 2556:219)

Nels Anderson (อ้างถึงใน (ดำรงศักดิ์ แก้วเพ็ง, 2556) ให้คำนิยามการ
เปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมือง คือ การที่ประชาชนจากชนบทย้ายถิ่นไปในเมืองเพื่อตั้งถิ่นฐาน
เป็นหลักแหล่งชาวชนบทเหล่านี้จะเปลี่ยนไปสู่การมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเมือง หรือการ
เปลี่ยนแปลงงานจาก เกษตรกรรมไปสู่งานที่ไม่ใช่เกษตรกรรมตลอดจนการเปลี่ยนด้านความคิด
และพฤติกรรมแบบเมือง (urbanism) ของประชาชนในชนบทถึงแม้จะไม่ย้ายถิ่นไปในเมือง
ซึ่ง Nels Anderson ได้กล่าวถึงคติแบบเมืองมีลักษณะดังนี้

1. วิธีการทำงาน(Way to Work) เป็นแบบอุตสาหกรรม การขนส่ง การค้าขาย
การบริการ เป็นต้น

2. การเคลื่อนไหว (Mobility and Transience) เป็นการเคลื่อนย้ายของคนสู่
โรงงานอุตสาหกรรม การเปลี่ยนย้ายจากงานหนึ่งไปสู่อีกงานหนึ่งเกี่ยวกับตำแหน่งที่ง่ายกว่าหรือสูง
กว่า

3. การกระทำระหว่างกันทางสังคมอย่างเป็นบุคคล (Impersonal Social
Interaction) ที่มีความสัมพันธ์ที่ไม่รู้จักเพียงพอ

4. การทำงานตรงเวลา เพราะชีวิตในเมืองจะมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับเวลาตลอด

5. การอยู่ภายในครอบครัว ไม่ต้องพึ่งพาญาติพี่น้องหรือเพื่อนบ้าน เพราะมี
เครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ครบครัน

6. รู้จักคัดแปลงสังคมนชาติให้สวยงามขึ้น

กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมือง ในประเทศกำลังพัฒนาในปัจจุบัน เป็นการพัฒนาการบริการและอาชีพที่ให้บริการต่างๆ เพิ่มขึ้นมากกว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมทำให้ รัฐต้องเร่งลงทุนในด้านโครงสร้างพื้นฐานมาก มีการย้ายถิ่นของชาวชนบทเข้าสู่เมืองเป็นจำนวนมาก และมีสาเหตุการเกิดปัจจัยผลักดันจากชนบทมากกว่าปัจจัยดึงดูดในเขตเมือง นอกจากนี้เมืองในประเทศพัฒนาที่มีชาวชนบทย้ายถิ่นเข้าไปจะกลายเป็นเมืองเอกนคร (Primate City) เป็นเมืองที่ใหญ่โตกว่าเมืองขนาดรองลงไปอย่างมาก ซึ่งการเติบโตของเมืองนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับ การขยายกิจการด้านอุตสาหกรรม

การเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมือง เป็นกระจายอิทธิพลลักษณะการณของสังคมเมืองไปสู่ชนบท ทั้งที่เป็นการขยายอาณาเขตบริเวณของเมืองไปให้ได้สัดส่วนกับประชากรที่อาศัยอยู่ในเมือง และการที่ประชากรในชนบทมารวมกันอย่างหนาแน่น และมีอัตราของประชากรเพิ่มขึ้น แล้วทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านอาชีพวิถีชีวิตความคิด และพฤติกรรม แบบเมือง เช่น เปลี่ยนอาชีพและวิถีแบบเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม การพาณิชย์และบริการ ความสัมพันธ์การดำรงชีวิต แบบอย่างของการจัดระเบียบที่เป็นทางการความคิดเป็นแบบแผนเป็นต้น จะเห็นได้ว่ากระบวนการของการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมืองของประเทศที่กำลังพัฒนา จะไม่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาอุตสาหกรรม จึงทำให้การเติบโตของเมืองไม่ได้สัดส่วนกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของประชากร หรือการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเมืองมากเกินไป (Over Urbanization) สิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมายในเมือง เช่น การปรับตัว อาชญากรรม ที่อยู่อาศัย เป็นต้น ดังนั้น ในการพัฒนาจะต้องไม่มุ่งเน้นความเจริญเติบโตของเมืองด้านเดียว ในทางกลับกัน จำเป็นต้องใช้ความสำคัญกับชุมชนชนบทที่จะก้าวเข้าสู่ความเป็นเมืองและปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นในชุมชนหรือสังคมเมืองด้วยเช่นกัน (ดำรงศักดิ์ แก้วเพ็ง, 2556)

โดยสรุปแนวคิดการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเมือง หมายถึง การกระจายของอิทธิพลสังคมเมืองไปสู่ชุมชนท้องถิ่น เช่น การย้ายถิ่นไปในเมืองเพื่อตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเมือง หรือการเปลี่ยนแปลงงานจากเกษตรกรรมไปสู่งานอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และอาชีพ เป็นต้น

3.1.3 แนวคิดการกีฬาพัฒนาเมือง

“กีฬา” เป็นกิจกรรมที่ถูกจัดให้อยู่ในส่วนหนึ่งของการส่งเสริมสุขภาพของมนุษย์ และถือเป็นกิจกรรมนันทนาการ (Recreational) ในความเข้าใจเดิมของการเล่นกีฬาถือว่าเป็นเรื่องของการใช้พลังกำลังเพียงเท่านั้น แต่ต่อมาพัฒนาการของกีฬาเริ่มเปลี่ยนไปเป็นความมีระเบียบวินัย โดยนักสังคมวิทยาได้พยายามหาคำตอบให้กับประเด็นคำถามดังกล่าวจากการศึกษาในลักษณะของสห-วิทยาการผูกโยงเข้ากับมิติทางสังคมเรื่องอื่นๆ เช่น เศรษฐกิจ การเมือง การบริหารจัดการองค์กร เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นการเปิดมุมมองความเป็นกีฬาใหม่ในสังคม และเมื่อมีนักสังคมวิทยาที่

ศึกษาเกี่ยวกับความเป็นเมืองการพัฒนาเมืองได้นำ “กีฬา” มาเป็นปัจจัย ในการอธิบายปรากฏการ ของเมือง จึงทำให้ค้นพบว่ากีฬากับการพัฒนาเมืองนั้นมีความเชื่อมโยงกันในหลายๆ ด้าน โดยขึ้นอยู่กับบริบทของการพัฒนาในเมืองนั้นๆว่า “กีฬา” จะถูกนำมาใช้ในรูปแบบใดต่อการพัฒนาเมืองนั้น ๆ

จากหนังสือเรื่อง Sociology of Sport and Social Theory โดย Earl Smith (2010) ได้รวบรวมบทความที่นำเสนอการศึกษาทางสังคมวิทยาการกีฬากับทฤษฎีทางสังคมไว้อย่าง หลากหลาย มีหนึ่งบทความของ Kimberly S. Schimmel ได้ถูกรวบรวมอยู่ในหนังสือเล่มนี้ ชื่อบทความว่า “Political Economy Sport and Urban Development” ที่ต้องการจะอธิบาย แนวคิดเศรษฐศาสตร์ การเมืองกับทฤษฎีระบอบปกครองเมือง (Urban Political Economy and Urban Regime Theory) ที่กล่าวว่า “การพัฒนาเมืองจะทำให้เห็นถึงความขัดแย้งในการใช้พื้นที่ รวมถึงเกิดการกระจายผลของประโยชน์ที่ไม่เท่าเทียมกันภายในเมือง” ในส่วนเริ่มต้นของบทความนี้ ได้มีการกล่าวถึง “กีฬา” กับ “เมือง” ไว้ว่า ถ้าหากมองเข้าไปในหัวเมืองต่างๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกา จะพบว่าความเป็นเมืองกับกีฬานั้นอยู่ร่วมกันในแทบทุกพื้นที่ภายในเมือง ผ่านจากการพบเห็นต่างๆ ทั้งการสวมใส่หมวก เสื้อ หรือสินค้าต่างๆ ที่มีสัญลักษณ์ของทีมกีฬาในท้องถิ่นตนเองเพื่อแสดงความ ภาคภูมิใจในทีมกีฬาของเมืองตนเอง มีการสร้างสถานที่สำหรับจัดแข่งกีฬา และนำเสนอความยิ่งใหญ่ ของทีมกีฬาท้องถิ่นตนเองจากชัยชนะต่างๆ ถึงแม้จะเป็นเพียงเมืองเล็กๆ ที่อยู่ตามท้องถิ่นก็ตาม และ ยังมีทุนสนับสนุนจาก หน่วยงานรัฐเพื่อการกีฬาโดยเฉพาะ เพราะเชื่อว่ากีฬาจะทำให้เกิดความเป็น น้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในท้องถิ่น (Coakley 2007:56 อ้างใน Kimberly S. Schimmel ,2010) เหตุผลที่เมืองต้องมีการจ้างทีมงานที่เป็นระดับมืออาชีพมาทำการพัฒนาทีมกีฬารวมถึงเมืองก็ยังคงต้องใช้จ่ายมหาศาล เพื่อที่จะได้เป็นเจ้าของการจัดการจัดการมหกรรมการแข่งขันกีฬาต่างๆก็เพราะต้องการ นำเสนอ (โฆษณา) ภาพลักษณ์ของเมืองสู่สายตาชาวโลกเพราะเชื่อว่าจะเป็นผลดีต่อการฟื้นฟูเมือง กระตุ้นเศรษฐกิจภายในเมือง “กีฬา” จึงได้ถูกนำมาใช้ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเมือง

ในขณะที่แนวคิดเรื่องเศรษฐศาสตร์การเมือง (Political Economy) ปฏิเสธที่จะมอง ว่า “กีฬา” คือปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการขับเคลื่อนของระบบเศรษฐกิจของเมืองให้เจริญเติบโตขึ้น แต่ กลับมองว่า “กีฬา” เป็นเพียงสิ่งที่ทำให้ดูเหมือนกับว่าเมืองถูกพัฒนาขึ้นเท่านั้นและเป็นเพียงส่วนหนึ่ง ของปัจจัยหลายๆอย่างในการพัฒนาเมือง แต่เน้นการศึกษาเมืองจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ใน ปัจจัยด้านอื่นๆ เสียเป็นส่วนใหญ่ “กีฬา” จึงเปรียบได้กับสถาบันทางสังคมรูปแบบหนึ่งที่กำเนิดขึ้น จากการกำกับดูแลของภาครัฐหรือเอกชนเพื่อที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเมือง แต่จาก แนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมืองดังกล่าว การขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจใดๆ ก็ตาม ไม่สามารถพัฒนาได้ เพียงสถาบันใดสถาบันหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่ต้องประกอบขึ้นด้วยปัจจัยอื่นๆ ทั้งในระดับปัจเจกชน ไปถึงในระดับโครงสร้างสังคม มีงานวิจัยหนึ่งที่ได้จากบทความ “Political Economy Sport and Urban Development” โดย Steven Hardy (1982) and Melvin Adelman (1986) ยกตัวอย่าง

การเข้าไปศึกษาถึงพฤติกรรมการเล่นกีฬาที่เป็นทั้ง “เหตุ” และ “ผล” ของการพัฒนาโครงสร้างทางกายภาพของเมือง องค์การภายในเมือง และอุดมการณ์ของคนในเมืองบอสตัน และนิวยอร์กระหว่างปี ค.ศ.1820 ถึง ค.ศ.1915 แสดงให้เห็นว่าเมืองไม่ได้ใช้ “กีฬา” ในการจัดการกับปัญหาเมืองเพียงเท่านั้น แต่ “กีฬา” เป็นสาเหตุของการที่เมืองต้องมีเงื่อนไขที่เป็นอื่นๆ และองค์ประกอบที่จะรักษาการเติบโตของ “กีฬา” อย่างรวดเร็วและกระตุ้นเศรษฐกิจของเมือง จึงจำเป็นจะต้องมีการผลิตเป็นจำนวนมาก (mass production) ของสินค้าทางการเกษตรและสินค้าอื่นๆ นอกภาคการเกษตรจนส่งผลกระทบต่อรูปแบบการผลิตแบบดั้งเดิม และต่อการใช้กิจกรรมยามว่างภายในเมืองรวมถึงการใช้พื้นที่ภายในเมืองก็ได้รับผลกระทบตามไปด้วย ในเมืองใหญ่อย่างลอนดอนและนิวยอร์กที่มีผู้คนอพยพมาอาศัยอยู่ที่หลากหลายเชื้อชาติและมีภูมิหลังที่แตกต่างกันเป็นจำนวนมากแล้วเมื่อมาอยู่รวมกันก็ต้องมาปรับตัวเข้ากับโครงสร้างพื้นฐานของเมืองอีกทีโดยมี “กีฬา” เป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมในการปรับตัวเพราะ “กีฬา” เป็นเรื่องสากลที่ไม่ต้องอาศัยภูมิหลังที่เหมือนกันหรือภาษาที่เหมือนกันสามารถเล่นร่วมกันได้และเมื่อมาอยู่ในสังคมที่เป็นวัฒนธรรมของเมืองอุตสาหกรรม ซึ่งสร้างความต้องการและวิธีการสำหรับพัฒนาเพื่อการเจริญเติบโตของ “กีฬา” เมืองเป็นเครือข่ายทางสังคมขนาดใหญ่ที่มีประชากรหนาแน่น เป็นศูนย์รวมของเครือข่ายการขนส่ง นวัตกรรมทางเทคโนโลยี ความต้องการรายได้และจิตวิญญาณของผู้ประกอบการมีความจำเป็นสำหรับความสำเร็จของ “ธุรกิจกีฬา” นอกจากนั้นเมืองเป็นจุดที่มีทั้งความแออัดและสามารถเกิดพาหะของโรคต่างๆ ได้ง่าย รวมถึงคนในเมืองจะตระหนักต่อเรื่องสุขภาพ คุณธรรม และความเป็นชุมชนอยู่อย่างต่อเนื่อง จึงเป็นสาเหตุสำคัญอีกประการที่ทำให้ เกิดการส่งเสริมให้เล่นกีฬาในพื้นที่เมือง (ดู Hardy 1997:59 อ้างใน Kimberly S. Schimmel., 2010)

“กีฬา” ในมุมมองของกลุ่มสำนักเศรษฐศาสตร์การเมืองจึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจของเมืองเท่านั้น แต่ไม่ใช่ปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาของเมือง แต่มุ่งไปสู่เฉพาะการผลิตในภาคอุตสาหกรรมและอุดมการณ์กลุ่มนายทุน โดย “กีฬา” อยู่ในฐานะปัจจัยส่งเสริมการพัฒนาของเมืองเท่านั้น แต่ก็มีอีกกลุ่มสำนักทางทฤษฎีว่าด้วยเรื่องระบอบการปกครองเมือง (Urban Regime Theory) ที่มุ่งเน้นการพิจารณาถึงกระบวนการในการจัดการกับเมือง โดยสนใจรูปแบบของชนชั้นนำท้องถิ่นที่ใช้ “กีฬา” ในส่วนของการพัฒนาเมือง ในบทความ “Political Economy Sport and Urban Development” ได้ยกตัวอย่างเมืองอินเดียนาโพลิส (Indianapolis) ในแถบมิดเวสต์ (Midwestern) ของสหรัฐ ที่ตกอยู่บนสภาวะของเศรษฐกิจที่ย่ำแย่และแทบจะเป็นเมืองที่ถูกล้ม จากนั้นได้มีกลุ่มชนชั้นนำท้องถิ่นจัดประชุมหารือกันเพื่อหาวิธีการจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อหาระบบหรือกลยุทธ์ในการจัดการกับปัญหาที่ทำให้เมือง อินเดียนาโพลิสหยุดการเจริญเติบโต

ในเมืองอินเดียร์นาโพลิสเมืองครที่ชื่อว่า Eli Lilly เป็นหนึ่งในบริษัทยาที่ใหญ่ที่สุดในโลก ตั้งอยู่ในเมือง และได้ทำการบริจาคเงินสนับสนุนสำหรับการพัฒนาเมืองเป็นจำนวนมหาศาลถึง 120 ล้านดอลลาร์ (US\$) ทำให้เป็นมูลนิธิการกุศลที่ใหญ่ที่สุดเป็นอันดับสองของ สหรัฐอเมริกา ในปี 1970 (Nielsen 1985: 64 อ้างใน Kimberly S. Schimmel., 2010) Jim Morris เป็นตัวแทน Eli Lilly และอดีตผู้ช่วยในสำนักงานของนายกเทศมนตรีได้เข้าพบอย่างไม่เป็นทางการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและชนชั้นสูงขององค์กรที่ยังมีความสนใจในการวางแผนและการดำเนินกลยุทธ์การออกแบบ เพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของชนชั้นกลางและสูง หนึ่งในการประชุมที่สำคัญเกิดขึ้นในปี 1970 โดยมี Jim Morris จาก Eli Lilly และ Robert Kennedy อำนวยความสะดวกหรือผู้กำกับดูแลเมืองอินเดียร์นาโพลิสได้หารือเกี่ยวกับทิศทางของเมืองในการการพัฒนา และจากการวางแผนตั้งแต่ปี 1970 มาจนถึง 1988 ในช่วงนั้นก็มีการประชุมทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีการวางโครงสร้างของสิ่งก่อสร้างในบริเวณใจกลางเมืองโดยเงินสนับสนุนส่วนใหญ่มาจากบริษัท Eli Lilly และในที่สุดนาย Jim Morris ก็ได้รับรู้ว่าเราควรใช้ “กีฬา” สำหรับเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาเมือง หลังจากนั้นไม่นานก็มีการใช้เงินจำนวนมหาศาลในการสร้างสถานที่เพื่อจัดแข่งขันกีฬาในระดับสากลขึ้นเป็นจำนวนมากเพื่อรองรับการเป็นเจ้าภาพในการจัดการแข่งขันกีฬาในมหกรรมต่างๆในระดับสากล ต่อจากนั้นเมืองอินเดียร์นาโพลิสก็ถูกจัดให้เป็น “#1 Pro Sports City” ในภาคเหนือของอเมริกา (หอการค้ามหานครอินเดียร์นาโพลิสพาดิซ 2009: 64 อ้างใน Kimberly S. Schimmel., 2010) และได้เป็นเจ้าภาพในการจัดการแข่งขันกีฬาอย่างมากมาย หลากหลายประเภท เช่น National Sports Festival ปี 1982 Pan American Games ปี 1987 World Gymnastics Championships ปี 1991 และ The Final Four of the NCAA Men’s Basketball Tournament ถึง 4 ปีด้วยกันคือ ปี 1980 ปี 1991 ปี 1997 และปี 2000 เป็นต้น ถือได้ว่าการนำ “กีฬา” มาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเมืองเป็นผลสำเร็จ โดยโครงการกีฬาถูกนำเสนอให้ชุมชนท้องถิ่นรับรู้ว่าเป็น “ผลประโยชน์ของประชาชน” (public interest) กลยุทธ์สำหรับการพัฒนากีฬาในทุกวันนี้ยังคงนำเมืองอินเดียร์นาโพลิสเป็นหลักฐานความจริงในความสัมพันธ์ของ “เมือง” กับ “กีฬา” โดยผ่านการลงทุนมหาศาลกว่า 900 ล้านดอลลาร์ (US\$) เพื่อสร้างสนามกีฬาและโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวที่ขยายตัว ซึ่งจะเข้ามาแทนที่สถานะที่ตกต่ำของเศรษฐกิจในเมืองอินเดียร์นาโพลิส โดยใช้เวลาเพียงสองทศวรรษเท่านั้น (Schimmel 2007: 63 อ้างใน Kimberly S. Schimmel., 2010)

จากการพัฒนาเมืองดังกล่าวได้ถูกวิจารณ์อย่างกว้างขวางต่อประเด็นเรื่องความสำเร็จจาก การใช้จ่ายจำนวนเงินมหาศาลของทรัพยากรภาครัฐและเอกชนที่มีการลงทุนในกีฬา แต่ผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาเมืองยังไม่ได้กระจายสู่ทั่วทุกส่วนของประชากรในเมือง การปรากฏตัวของปรากฏการณ์ทั้งการเป็นเจ้าภาพมหกรรมกีฬาต่างๆที่เกิดขึ้นของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ยังไม่ได้ส่งผลต่อการขยายตัวของจำนวนของงานใหม่ และเกิดผลเสียต่อประชากรที่

อาศัยอยู่ในใจกลางเมือง (Austrian and Rosentraub 2002: 63) ความยากจนในหมู่ชนกลุ่มน้อย ขยายตัวอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี 1980 และในปี 1990 (Wilson 1996: 63)

โดยสรุปแนวคิดการกีฬาพัฒนาเมือง หมายถึง การนำเอากีฬามาเป็นตัวแทนในการ นำเสนอภาพลักษณ์ของเมืองให้เป็นที่รู้จัก และนำมาผูกโยงกับทางสังคมในด้านอื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจ การเมือง การบริหารจัดการองค์กร เป็นต้น กีฬากับการพัฒนาเมืองมีความเชื่อมโยงกันหลายด้าน ขึ้นอยู่กับบริบทของการพัฒนาว่าจะนำมาใช้ในรูปแบบใด

3.1.4 แนวคิดการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

เพื่อเป็นการศึกษาความหมายในหลากหลายมุมมองของนักคิดทั้งหลายรวมถึง สถาบันได้ให้ความหมายเกี่ยวกับคำว่า การท่องเที่ยว ซึ่งสามารถนำเสนอความหมายได้ ดังนี้

แมคอินทอช และโกลด์เนอร์ (McIntosh R. W.&Goeldner C.R., 1986) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการนันทนาการรูปแบบหนึ่ง โดยเป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยัง อีกที่หนึ่งทีถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

สุรเชษฐ์ เศรษฐมาส, 2541 กล่าวถึง การท่องเที่ยวว่าเป็นการเดินทางจากที่อยู่ อาศัยภูมิลำเนาไปยังสถานที่อยู่ห่างไกล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหรือหาประสบการณ์แปลก ใหม่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ได้พบเห็นในชีวิตประจำวันในภูมิลำเนาของตนเอง ศึกษา เรียนรู้เกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมและองค์ประกอบต่าง ๆ ของสถานที่ที่เดินทางผ่าน หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่เข้าไปและ จะต้องทำการพักผ่อนในสถานที่นั้น ๆ

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์, 2546 ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว หมายถึง การ เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจและเดินทาง ด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

ปรีชา แดงโรจน์, 2544 ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่า เป็นกิจกรรมอย่าง หนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจกรงานประจำและเป็นการเดินทางที่ หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกลและการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรม หรือไม่ รวมทั้งยังมีการให้คำจำกัดความเพิ่มไว้อีกด้วยว่า จุดมุ่งหมายของการเดินทาง เพื่อการ ท่องเที่ยวต้องไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพและไม่อยู่ประจำ แต่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่าง หนึ่งหรือหลายอย่าง

สมชาย อุ๋อัน, 2552 ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเคลื่อนย้ายของผู้คนจากแห่งหนึ่งไปสู่อีกแห่งหนึ่ง ซึ่งรวมไปถึงการเดินทาง ภายในประเทศและการเดินทางระหว่างประเทศ นอกจากนี้การเดินทางเพื่อการประชุมสัมมนา

เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อการกีฬา เพื่อการติดต่อธุรกิจ ตลอดจนการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ที่นอกล้วนนับเป็นการท่องเที่ยวทั้งสิ้น โดยในหลักเกณฑ์ความหมายกำหนดได้โดยเงื่อนไข 3 ประการ ดังนี้

1. เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. เดินทางด้วยความสมัครใจ
3. เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ที่มีใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2548 กล่าวไว้ว่า หากจะอธิบายคำว่าการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมที่สุด ต้องพิจารณา 4 ประเด็นหลัก ต่อไปนี้ คือ

1. นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน คือ ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวเพื่อหาประสบการณ์

ทั้งประสบการณ์ที่สามารถรับได้ด้วยกายและทางจิตใจ ซึ่งจุดประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเลือกเดินทางไป

2. ธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คือ ธุรกิจที่ผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนอง ความต้องการหรือวัตถุประสงค์ในการเดินทางของนักท่องเที่ยว ซึ่งได้ผลกำไรจากการขายสินค้า และบริการให้แก่นักท่องเที่ยว

3. ภาครัฐบาลที่ดูแลนักท่องเที่ยว คือ องค์กรที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้นเพื่อควบคุมดูแลการท่องเที่ยวให้เป็นไปตามนโยบายที่รัฐวางไว้ รัฐบาลในหลายประเทศส่วนใหญ่มักจะทำให้ความสำคัญกับ การท่องเที่ยวเพราะการท่องเที่ยวเป็นแหล่งสร้างความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ อันเกิดจากรายได้ที่ธุรกิจใอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้รับ ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

4. ชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว คือ ประชาชนซึ่งอาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่เป็นพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยว โดยนอกจากจะมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าของที่ดีเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวแล้ว ในบางโอกาสยังเป็นหน่วยงานที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวโดยตรง เมื่อประชาชนเข้ามาทำงานเป็นพนักงานส่วนหนึ่งของธุรกิจใอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, 2546 อธิบายว่าการท่องเที่ยว เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ทั้งเป็นการเดินทางเพื่อพักผ่อน ประกอบกิจกรรมตามความสนใจ หรือเพื่อประกอบธุรกิจที่เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานแต่ไม่ได้เป็นการเดินทางเพื่อไปทำงานหรือประกอบอาชีพเป็นหลัก

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2555 ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว ตามความหมายขององค์การสหประชาชาติในคราวประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ. 2506 ว่าด้วยการท่องเที่ยวหมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ คือ

1. ต้องมีการเดินทาง
2. ต้องมีสถานที่ปลายทางที่ประสงค์จะไปเยี่ยมเยือน

3. ต้องมีจุดมุ่งหมายของการเดินทาง โดยเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ต้องไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพและไปอยู่ประจำ

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization หรือ WTO) ให้ความหมาย ของการท่องเที่ยวว่า หมายถึง การเดินทางใด ๆ ก็ตามเป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล 3 ประการ ดังนี้ ประการที่ 1 การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว แต่ไม่ได้ไปตั้งหลักแหล่งเป็นการถาวร ประการที่ 2 การเดินทางนั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจ หรือความพึงพอใจของผู้เดินทางเอง ไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ ไม่ใช่เพื่อทำสงคราม ประการที่ 3 เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ ตาม ที่ไม่ใช่ประกอบอาชีพหรือหารายได้ แต่เดินทางมาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเยี่ยมเยียนญาติ มิตร เพื่อความเบิกบาน บันเทิงเรีงรมย์ เพื่อเล่นกีฬาต่าง ๆ เพื่อการประชุม สัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ และเพื่อติดต่อธุรกิจ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางแบบชั่วคราวจากสถานที่หนึ่งไปยังอีกสถานที่หนึ่งซึ่งมีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้คอยบริการและเป็นการไปโดยความสมัครใจโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ออกกำลังกาย เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม การศึกษา ธุรกิจ ประชุมสัมมนา หรืออื่นใด ฉะนั้นการท่องเที่ยวจะนำมาซึ่งการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และประชาชนของประเทศรวมไปถึงการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของสถานที่ที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวได้เห็นและเข้าใจถึงวัฒนธรรมประเพณีและนอกเหนือจากนั้นทำให้นักท่องเที่ยวได้พักผ่อน มีประสบการณ์ สร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อผู้ร่วมเดินทางและเพื่อนมนุษย์อีกด้วย

ความสำคัญของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสูงในการนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้อันดับหนึ่งเมื่อเทียบกับสินค้าส่งออกอื่น ๆ การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม มีผู้กล่าวเกี่ยวกับ ความสำคัญของการท่องเที่ยวไว้ ดังนี้

ฉัตรชัย ดัวงจาด, 2545 ได้กล่าวเกี่ยวกับความสำคัญของการท่องเที่ยว ไว้ว่า

1. ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจของประเทศ
 - 1.1 เป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ
 - 1.2 ช่วยสร้างอาชีพและการจ้างงาน
 - 1.3 ก่อให้เกิดการกระจายรายได้
 - 1.4 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของท้องถิ่น
 - 1.5 ก่อให้เกิดการกระตุ้นการผลิต
2. ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อสังคมของประเทศ
 - 2.1 ช่วยยกมาตรฐานการครองชีพของคนในท้องถิ่น

2.2 ช่วยสร้างความเจริญทางสังคมให้แก่ท้องถิ่นช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟู วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

2.3 ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการศึกษา

2.4 ช่วยลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของชุมชนท้องถิ่น

2.5 ช่วยกระตุ้นให้มีการคิดค้นทรัพยากรส่วนเกินที่ไร้ค่ามาประดิษฐ์เป็น สินค้าที่ระลึกจำหน่าย

2.6 ช่วยสร้างสันติภาพและความสามัคคี

ไพฑูริย์ พงศบุตร และวิลาสวงค์ พงศบุตร, 2536 กล่าวว่า ความสำคัญของการท่องเที่ยว คือ ปัจจุบันถือได้ว่าการท่องเที่ยวมีความสำคัญทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีความร่วมมือระหว่างประเทศในอันที่จะสนับสนุนส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

นิคม จารุมณี, 2544 ได้สรุปบทบาทและความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา รายได้จากการท่องเที่ยวได้กลายเป็นรายได้ลำดับ 1 เมื่อเทียบกับรายได้จากสินค้าออกอื่น ๆ

2. รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ได้มาในรูปเงินตราต่างประเทศนี้ มีส่วนช่วยในการสร้างเสถียรภาพให้กับดุลยภาพชำระเงิน

3. รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นรายได้ที่กระจายไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวาง สร้างงานสร้างอาชีพมากมายและเป็นการเสริมอาชีพด้วยอาชีพที่เกิดต่อเนื่องจากการท่องเที่ยว

4. อุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีบทบาทในการสร้างงานสร้างอาชีพอย่างมากมาย และกว้างขวางเนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ต้องใช้คนทำหน้าที่บริการโดยเฉพาะในธุรกิจทางตรง

5. การท่องเที่ยวจะมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำเข้าเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์สูงสุด ซึ่งส่งผลต่อการกระตุ้นการผลิตหรือที่เรียกว่าผลของตัวทวีคูณ ทางการท่องเที่ยวซึ่งอยู่ในลักษณะที่สูงมากเมื่อเทียบกับการผลิตสินค้าหรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ

6. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัดในการจำหน่าย อาจเรียกได้ว่า เป็น Limitless Industry เมื่อเปรียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ

7. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่มีขีดจำกัดในเรื่องการผลิต เพราะไม่ต้องพึ่งดินฟ้าอากาศ เหมือนการเกษตรอื่น ๆ

8. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวช่วยสนับสนุนฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณี

9. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความเจริญไปสู่ภูมิภาค

ต่าง ๆ

10. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นมาตรการที่ช่วยส่งเสริมความปลอดภัยและความมั่นคง ให้แก่พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนา

11. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีส่วนช่วยเสริมสร้างสันติภาพสัมพันธไมตรีและความเข้าใจอันดีด้วย เป็นหนทางที่มนุษย์ต่างสังคมพบปะทำความรู้จักและเข้าใจกัน

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวมีการพัฒนาขึ้นมาเป็นการบริหารจัดการและการเพิ่มคุณค่าของการท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวไม่ใช่เพียงเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ แต่ได้พัฒนามาเป็นการหาความรู้ การทำทนายศัลยกรรมทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันการท่องเที่ยวได้รับความนิยมมากขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะสถานที่ที่มีความสมบูรณ์ของทรัพยากรและกิจกรรมที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทั้งนี้การท่องเที่ยวถือเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อการพักผ่อนเป็นการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่มีลักษณะพิเศษที่นักท่องเที่ยวเข้าไปแล้วได้รับความเพลิดเพลิน ตื่นเต้น ทำทนายศัลยกรรม และได้ประสบการณ์แปลกใหม่ ซึ่งในปัจจุบันมีผู้ประกอบการหันมาให้ความสำคัญกับกิจกรรมท่องเที่ยวมากขึ้น โดยการท่องเที่ยวเหล่านี้ถูกพัฒนาขึ้นตามความต้องการของนักท่องเที่ยว

วรรณ วรชวานิช, 2546 กล่าวว่า การท่องเที่ยวมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยน บรรยากาศประกอบกับความอยากรู้อยากเห็น เพื่อชมวิทิวทัศน์ วัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่นต่าง ๆ หรือท่องเที่ยวไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน บางครั้งเป็นการไปเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ และสถานที่พักอาศัย การท่องเที่ยวแบบนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ธรรมเนียมฐานะทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยว และสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของสถานที่แต่ละแห่ง

2. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนและสุขภาพ เป็นการใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนร่างกายและสมอง อาจรวมถึงการพักผ่อนหลังการเจ็บป่วย โดยใช้เวลาพักผ่อนให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ สถานที่ไปพักจะเลือกที่สงบ สะดวก สบาย อากาศบริสุทธิ์ เช่น ชายทะเล หรือบนภูเขาที่ห่างไกล จากความอึกทึกครึกโครม

3. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มักจะมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวด้วยการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ทั้งในแง่มานุษยวิทยาและสังคมวิทยา เช่น ชมโบราณสถาน เป็นต้น

4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา เป็นการไปชมการแข่งขันกีฬาที่ตนสนใจ หรือเป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปเล่นกีฬา หรือออกกำลังกาย ซึ่งการท่องเที่ยวประเภทนี้สถานที่ที่จะไปเป็นสิ่งดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยว เช่น ชายทะเล หรือการเดินป่าเพื่อยุงนก ตกปลา เป็นต้น

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ การประชุม และสัมมนา การท่องเที่ยวประเภทนี้มักจะแบ่งเวลาส่วนหนึ่งไว้สำหรับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแบบนี้สิ่งที่จะเป็นปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ ต้องมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีสถานที่พักอาศัย หรือโรงแรม และระบบการคมนาคมที่ดี สะดวกรวดเร็ว

6. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา คือ การที่บุคคลไปต่างประเทศเพื่อการศึกษา ดูงาน หรือวิจัย หรือการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัย

อุษณีย์ ศรีภูมิ, 2544 กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นความต้องการอย่างหนึ่ง ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. ความอยากรู้อยากเห็นในด้านต่าง ๆ เป็นการท่องเที่ยวเพื่อได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ด้านวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกันออกไป

2. การพักผ่อนหย่อนใจเพื่อผ่อนคลายความเครียดจากภารกิจประจำวัน เช่น การเล่นกีฬา การเดินทางท่องเที่ยวตามแหล่งบริการทางประวัติศาสตร์

3. ความสนใจทางด้านศาสนาและประวัติศาสตร์ ได้แก่ การนมัสการศาสนสถาน การท่องเที่ยวไปตามสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์

4. อาชีพและธุรกิจ ได้แก่ การเดินทางเพื่อสำรวจ ค้นคว้า การประชุม การสัมมนา การศึกษา เปรียบเสมือนการทัศนศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้

5. อื่น ๆ ได้แก่ การเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง ซึ่งการเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์นี้มักจะเกิดขึ้นในช่วงวันหยุดวันเทศกาลต่าง ๆ

Foster Douglas., 1994 Travel and Tourism Management. กล่าวว่า การท่องเที่ยวจะต้องมีการเดินทางโดยสมัครใจเป็นการชั่วคราวโดยมีความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ใดก็ได้ที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว สามารถแบ่งออกได้เป็น 9 อย่าง คือ

1. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนในวันหยุด (Holiday-Mass Popular Individual) เป็นการ เดินทางในวันหยุดเพื่อพักผ่อนโดยไม่ทำอะไรอันเป็นการขจัดความเมื่อยล้าทางร่างกายและจิตใจจากการ ทำงานให้หมดไป และเรียกพลกำลังกลับคืนมา สำหรับเริ่มต้นทำงานในวันใหม่ บางคนอาจจะไปพักผ่อน เพราะป่วยไข้ มักจะถือเอาภาวะอากาศเป็นเกณฑ์ตัดสินใจว่าจะไปท่องเที่ยวที่ใด เช่น สถานที่ชายทะเลที่มีลมพัดฉิวอยู่เป็นนิจ หรือสถานที่บนเขาที่อากาศหนาวเย็น หรืออาจรักษาโรคผิวหนังใกล้บริเวณบ่อน้ำร้อน เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวเพื่อวัฒนธรรมและศาสนา (Cultural Religion) เป็นการเดินทางที่ปรารถนาจะเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมหรือศาสนาของประเทศต่าง ๆ ที่น่าสนใจ เช่น การศึกษาชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน ชมศิลปะนานาชาติหรือศิลปกรรมในหอศิลป์ ชมการแสดงดนตรีหรือละครของประเทศต่าง ๆ นมัสการศูนย์ศาสนาที่สำคัญ เพื่อร่วมปฏิบัติศาสนากิจ เป็นต้น

3. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา (Educational) เป็นการเดินทางเพื่อทำการวิจัยหรือสอนหนังสือ หรือเข้าศึกษา หรือดูงานในประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งมักจะพักอยู่ในประเทศนั้น เป็นเวลานานนับเดือน เช่น ไปทำการวิจัยด้านสังคมวิทยาที่ประเทศอินเดียไปดูงานที่ยุโรป ไปบรรยายวิชาการท่องเที่ยวที่ประเทศสิงคโปร์ ไปฝึกอบรมระยะสั้นเกี่ยวกับวิชาการโรงแรมที่ประเทศฝรั่งเศส เป็นต้น

4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬาและความบันเทิง (Sport and Recreation) เป็นการเดินทางที่ปรารถนาจะไปชมการแข่งขันกีฬา หรือเข้าร่วมการแข่งขันกีฬา หรือเล่นกีฬาในท้องถิ่นนั้น เช่น การชมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก การเข้าร่วมแข่งขันกีฬาเขต การไปเล่นสกีในฤดูหนาว เป็นต้น หรือเป็นการเดินทางเพื่อความสนุกบันเทิงใจ เช่น การเปลี่ยนบรรยากาศไปยังสถานที่ที่เงียบสงบ การชมทิวทัศน์ที่สวยงาม การไปชมการแสดงโอเปร่า การไปชมการแสดงโขน เป็นต้น

5. การท่องเที่ยวเพื่อประวัติศาสตร์และความสนใจพิเศษ (Historical and Special Interests) เป็นการเดินทางที่ปรารถนาจะไปชมโบราณสถานที่เกี่ยวข้องกับข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ เช่น ปราสาทหินพิมาย โครงกระดูกมนุษย์โบราณ เป็นต้น

6. การท่องเที่ยวเพื่องานอดิเรก (Hobbies) เป็นการเดินทางเพื่อทำงานอดิเรก เช่น ไปวาดรูปบนภูเขา ไปขี่ม้าที่ชายหาด ไปเล่นสกี เป็นต้น

7. การท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมญาติมิตร (Visiting Friend / Relation) เป็นการเดินทางเพื่อเยี่ยมญาติมิตรอันเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพให้ดียิ่งขึ้น เช่น ไปเยี่ยมเพื่อนที่ประเทศอังกฤษ ไปเยี่ยมลูกที่ประเทศฝรั่งเศส เป็นต้น

8. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business) ในประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่ โดยเฉพาะใน สหรัฐอเมริกา แคนาดา และสหราชอาณาจักร ประชากรมักจะเดินทางเพื่อธุรกิจเป็นวัตถุประสงค์หลัก จึงเปรียบเสมือนว่าธุรกิจกับการเดินทางต้องอยู่คู่กันเสมอแม้ว่าการเดินทางเกี่ยวข้องกับธุรกิจที่มี วัตถุประสงค์เกี่ยวข้องกับการทำงาน แต่ก็จัดเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากการเดินทางในลักษณะนี้จะสร้างรายได้ให้กับจุดหมายปลายทางที่นักธุรกิจไปเยือนและนักธุรกิจนั้นไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะไปอยู่ ณ สถานที่นั้นเพื่อที่จะทำงานหารายได้อย่างเดียว หากต้องบริโภคสินค้าและบริการต่าง ๆ ซึ่งหมายถึงการเข้าพักในโรงแรม การใช้บริการห้องประชุม ชื่อของฝากของที่ระลึกต่าง ๆ การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์ทางธุรกิจ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

8.1 การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจโดยทั่วไป (Regular Business Travel)

หมายถึง การเดินทางไปติดต่อประสานงาน หรือเซ็นสัญญาเกี่ยวกับธุรกิจ โดยอาจมีระยะเวลาในการหยุดพักผ่อน 2-3 วัน แทรกอยู่ในการเดินทางนั้น เช่น นักธุรกิจชาวอังกฤษเดินทางมาเซ็นสัญญาหุ้นส่วนโรงแรมในประเทศไทย หรือตัวแทนขายประกันเดินทางไปเยี่ยมลูกค้า

8.2 การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมนานาชาติ การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล และการท่องเที่ยวเพื่อจัดนิทรรศการนานาชาติ (Meeting, Incentive, Conference / Convention / Congress and Exhibition : MICE)

การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้กำลังได้รับความสนใจทั้งจากภาครัฐและเอกชนทั่วโลก โดยมีการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้อย่างจริงจัง เนื่องจากเห็นความสำคัญถึงภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวทั้งในระยะสั้นและระยะยาว กล่าวคือ ผู้ที่เดินทางมาในลักษณะดังกล่าวมักเป็นนักท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง และมีความสามารถในการใช้จ่ายมากกว่านักท่องเที่ยวทั่วไป นอกจากนี้แม้ว่าผู้ที่มาเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวจะมีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางที่เกี่ยวข้องในเชิงธุรกิจ แต่หากคนกลุ่มนี้มีความประทับใจและมีประสบการณ์ที่ดีต่อพื้นที่ที่ได้ไปเยือนเป็นครั้งแรก อาจเดินทางกลับไปยังพื้นที่นั้นอีกครั้งในรูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อการหยุดพักผ่อนในรูปแบบอื่น ๆ อีกทั้งกลุ่มคนเหล่านี้เป็นคนที่มีการศึกษาระดับสูงและมีผู้นำด้านความคิด หากเลือกที่จะมาแหล่งท่องเที่ยวโดยย่อจะสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่แหล่งท่องเที่ยวนั้น

สิ่งสำคัญที่นักธุรกิจแต่ละกลุ่มต้องการเหมือนกัน คือ ความสะดวกรวดเร็วในการเดินทางเนื่องจากบางครั้งอาจมีเวลาจำกัดในการติดต่อธุรกิจ และอาจต้องเดินทางหลายแห่งในคราวเดียวกัน รวมถึงความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในการติดต่อธุรกิจ เช่น ในโรงแรม มักจะมีห้องติดต่อธุรกิจ (Business center) ซึ่งมีบริการติดต่อสื่อสารที่สำคัญไม่ว่าจะเป็นโทรสาร โทรศัพท์ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องถ่ายเอกสาร หรือแม้กระทั่งผู้ช่วยส่วนตัวไว้รองรับกลุ่มลูกค้าดังกล่าว

9. การท่องเที่ยวเพื่อประชุมสัมมนา (Conference Congress) เป็นการเดินทางเพื่อเข้าร่วมการประชุมสัมมนา โดยปกติการจัดรายการประชุมสัมมนาผู้จัดมักมีรายการนำเที่ยวอย่างน้อย 1 ครั้ง ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาเป็นนักท่องเที่ยวที่สมบูรณ์แบบและเมืองใดที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวมักจะได้รับเลือกให้เป็นที่ประชุมสัมมนา เช่น เมืองพัทยา เชียงใหม่ กรุงเทพฯ ภูเก็ต เจนีวา ปารีส เป็นต้น

สรุปได้ว่าวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว คือ ความต้องการที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์เพื่อเดินทางพักผ่อน ท่องเที่ยว พบสิ่งแปลกใหม่ ศึกษาหาความรู้ และเยี่ยมเยียน ญาติพี่น้อง

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ ร่วมกันหลายปัจจัย จึงจะส่งผลให้การท่องเที่ยวประสบความสำเร็จสร้างความประทับใจและผลกำไร ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านที่ได้อธิบายเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ดังนี้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้มีการจัดองค์ประกอบของการท่องเที่ยว จำแนกตามระบบการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ระบบ ได้แก่

ระบบที่ 1 คือ ทรัพยากรท่องเที่ยว (Tourism Resource) ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวซึ่งทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ หมายถึง สภาพทางกายภาพของทรัพยากร ซึ่งอาจจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติหรือเป็นสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นตลอดจนวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น

ระบบที่ 2 คือการบริการการท่องเที่ยว (Tourism Service) ได้แก่ การให้บริการเพื่อการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในพื้นที่ หรือกิจกรรมที่มีผลเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น ๆ

ระบบที่ 3 คือ การตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Marketing) เป็นความต้องการในการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และประชาชนในพื้นที่ ซึ่งหมายถึงกิจกรรมรูปแบบ หรือกระบวนการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์, 2546 ได้อธิบายถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวในการวางแผนและพัฒนาตลาด การท่องเที่ยวประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ นักท่องเที่ยว (Tourist) การตลาดท่องเที่ยว (Tourism Marketing) การขนส่ง (Transportation) ทรัพยากรท่องเที่ยว (Tourism Resource) และสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว (Tourism Facilities)

อภิชาติ อินทร์พงษ์พันธ์, 2540 ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวไว้ว่า หมายถึง ธุรกิจและบริการสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวมีรายละเอียด ดังนี้

1. การคมนาคมขนส่ง การท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นโดยปราศจากการเดินทางไม่ได้ การคมนาคมจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวขยายตัวจนกลายเป็นอุตสาหกรรม
2. ที่พัก เมื่อมีการเดินทางจำเป็นจะต้องมีการพักแรม ซึ่งถือว่าเป็นอุตสาหกรรมที่พักเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้เป็นอันดับสองรองจากอุตสาหกรรมของที่ระลึก
3. ร้านอาหารภัตตาคาร กิจกรรมร่วมที่ต้องเกิดในระหว่างที่นักท่องเที่ยวเดินทาง
4. บริการนำเที่ยวเป็นธุรกิจที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเดินทาง อำนวยความสะดวกในการเดินทางให้แก่ นักท่องเที่ยว
5. สิ่งดึงดูดใจเพื่อการท่องเที่ยว ทั้งสิ่งดึงดูดใจที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น

ขึ้น

6. ร้านขายของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมืองเป็นธุรกิจที่ทำรายได้สูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจอื่นในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

7. ความปลอดภัย เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญมากเช่นกัน

Pike Steven (2008) กล่าวถึง คุณลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวว่า แหล่งท่องเที่ยวเป็นการผสมผสานระหว่างผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ประสบการณ์ และการนำเสนอทรัพยากรที่จับต้องไม่ได้อื่น ๆ แก่ผู้บริโภค สิ่งสำคัญคือแหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่ซึ่งนักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเยี่ยมชมหรือพักอาศัย ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวควรประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available package) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) กิจกรรม (Activities) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service)

พยอม ธรรมบุตร, 2549 ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่ การมีระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น ระบบคมนาคม สนามบิน ตลอดจนบริการด้านอุตสาหกรรมขนส่ง เช่น การขนส่งทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง (Destination) หรือแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)
2. การมีที่พักแรมเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว (Accommodation) ที่ต้องการค้างคืน ได้แก่ ที่พักประเภทต่าง ๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ ที่พักแรมประเภทต่าง ๆ จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับต่าง ๆ กัน ซึ่งจะทำให้มีราคาและบริการในระดับต่าง ๆ กัน ได้แก่ ภัตตาคาร สระว่ายน้ำ ฟิตเนสเซ็นเตอร์ ซาวน่า ศูนย์กลางธุรกิจและสิ่งอำนวยความสะดวก
3. แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดของการเดินทาง เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เช่น ปราสาทพนมรุ้ง แสดงถึงความรุ่งเรืองของอาณาจักรขอม การท่องเที่ยวชนบทเพื่อสัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้าน เรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถานยุคเก่าแก่ก่อนประวัติศาสตร์ เช่น วัฒนธรรม บ้านเชียง เป็นต้น
4. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และกิจกรรมนันทนาการ (Tourist Activities and Recreational Activities) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในยุคปัจจุบันเพราะการท่องเที่ยวไม่ได้หมายถึงเพียงการเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ ความงามของธรรมชาติเท่านั้น แต่เป็นการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การเดินป่า การล่องแก่งในแม่น้ำ การป็นหน้าผา การดำน้ำ การตกปลาหมึกในทะเลลึก ตลอดจนการร่วมกิจกรรมกับชุมชนเจ้าบ้าน เช่น การดำนา การเกี่ยวข้าว การร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะเป็น

ประสบการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมดังกล่าวมักก่อให้เกิดการกระจายรายได้

5. บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) อาทิเช่น บริการด้านร้านอาหาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ สถานีบริการน้ำมัน ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา เป็นต้น จากความรู้เรื่ององค์ประกอบของการท่องเที่ยวที่นักวิชาการได้อธิบายไว้แล้วนั้นมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันกับทฤษฎี 5A ของ Tourism Western Australia (2008) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) เช่น

5.1.1 สิ่งดึงดูดใจเชิงธรรมชาติ (Natural Attractions)

5.1.2 สิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้น (Built Attractions) รวมถึง กิจกรรมที่มนุษย์จัดขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว เช่น สวนสนุก และกิจกรรมการประชุม (Meeting, Incentive, Exhibition, Convention (MICE))

5.1.3 สิ่งดึงดูดใจเชิงศิลปวัฒนธรรม (Cultural Attractions)

5.1.4 สิ่งดึงดูดใจเชิงชุมชนสัมพันธ์ (Social Attractions)

5.2 กิจกรรม (Activities) สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ

(Activities) ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงเวลาที่พำนักและท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น เพื่อเพิ่มความน่าสนใจของการท่องเที่ยวและช่วงเวลาพักผ่อนของนักท่องเที่ยวกิจกรรมต่าง ๆ ควรมีความหลากหลาย และตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วย อาทิ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการจับจ่ายใช้สอย กิจกรรมทาง ทะเล เช่น ดำน้ำ ว่ายน้ำ เป็นต้น กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น

5.2.1 กิจกรรมเดินป่า

5.2.2 กิจกรรมดูนก

5.2.3 กิจกรรมล่องสั้ว

5.2.4 กิจกรรมแสง สี เสียง ในสถานที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ เป็นต้น

5.3 การเข้าถึง (Access) สภาพการเข้าถึง (เส้นทางคมนาคม) หมายถึง

สภาพการคมนาคมไปสู่แหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ มีความสะดวกสบายเหมาะต่อการเดินทางท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากระยะทางจากจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวมาสู่แหล่งท่องเที่ยว เช่น ระยะทางจากตัวเมือง ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น เป็นต้น พิจารณาจากลักษณะการเดินทางว่าเป็นอย่างไร เช่น โดยรถยนต์ เรือ หรือการเดินทางเท้า สภาพของเส้นทาง ใช้อำนวยต่อการเดินทางมากน้อยเพียงใด มีสภาพเป็นถนนคอนกรีต ลาดยาง ลูกรีด หรือถนนดิน ถ้าเป็นแม่น้ำ ลำคลองต้องใช้เรือหรือแพ มีสิ่งกีดขวางหรือไม่ และถ้าเป็นทางเท้าสภาพทางเดินดีหรือไม่ ระยะทางเดินเหมาะกับนักท่องเที่ยวเพียงใด การจัดหาพาหนะสะดวกหรือยาก และค่าจ้างแพงหรือถูก เป็นต้น ดังนั้นตัวแปรที่ใช้ในการประเมินสภาพการเข้าถึง อาจพิจารณาได้จากความสะดวก อุปสรรค

หรือสิ่งกีดขวางการเดินทาง ลักษณะการเดินทาง และสภาพถนน การคมนาคมขนส่งและความสะดวกในการเดินทางทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (Access) เช่น เทียวบิน, การตรวจคนเข้าเมือง, รถโดยสารสาธารณะ และสภาพถนนหนทาง ฯลฯ

นอกจากนี้การเข้าถึงในแหล่งท่องเที่ยวยังหมายถึงสิ่งที่สามารถทำให้นักท่องเที่ยวรู้จักและทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น เช่น การลงเว็บไซต์ เป็นต้น

5.4 สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) สิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง สิ่งบริการขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปการ ซึ่งมีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถจะใช้อย่างสะดวกสบายมากน้อยเพียงใด เช่น ที่พักแรม ร้านอาหาร และเครื่องดื่ม สถานเริงรมย์ สถานบริการอื่น ๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานรักษาพยาบาล สถานีตำรวจ หรือระบบรักษาความปลอดภัย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะพิจารณาทั้งปริมาณและคุณภาพควบคู่กันไปและถ้าหากในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบถ้วน พิจารณาถึงความสะดวกและความใกล้เคียงที่จะไปอาศัยใช้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกจากแหล่งชุมชนข้างเคียงได้ยากง่ายเพียงใด ดังนั้น ตัวแปรที่ใช้ในการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกอาจพิจารณาได้จากระบบสาธารณูปโภคหรือสาธารณูปการ การให้บริการบ้านพัก สถานบริการต่าง ๆ ระบบสื่อความหมายและระบบการจัดการ สิ่งอำนวยความสะดวก ณ แหล่งท่องเที่ยว (Destination Amenities) เช่น

5.4.1 ร้านอาหาร

5.4.2 ร้านค้าต่าง ๆ เช่น ร้านขายของ บริษัทบริการการท่องเที่ยว
ร้านของที่ระลึก

5.4.3 การบริการอื่น ๆ เช่น ร้านตัดผม ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
ร้านเช่ารถ

5.4.4 ระบบสาธารณูปโภค

5.4.5 สถานีตำรวจ โรงพยาบาล ฯลฯ

5.5 ที่พัก (Accommodation) สถานที่ท่องเที่ยวควรมีจำนวนที่พักที่เพียงพอ พร้อมทั้งมีความหลากหลายด้านราคาและบริการและมีความเหมาะสมต่อสถานที่และที่พักควรอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวมากนัก ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย และมีความปลอดภัยที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (Accommodation) เช่น โรงแรม, รีสอร์ท, บังกะโล และเกสต์เฮาส์ ฯลฯ

อุตสาหกรรมของการท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง การจัดกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐบาล และหน่วยงานภาคธุรกิจต่าง ๆ ของภาคเอกชนที่จัดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว หรือหน่วยธุรกิจ หรือองค์กรอื่น ๆ ที่จัดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกและจัดบริการให้แก่นักท่องเที่ยว จากความหมายดังกล่าวแล้ว อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงมีขอบข่ายกว้างขวาง ครอบคลุมหน่วยธุรกิจ และองค์กรอื่น ๆ ในทางด้านเศรษฐกิจโดยส่วนรวมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงเกี่ยวข้องกับการซื้อ การขาย การสร้างผลผลิตและบริการต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว กล่าวคือ การประกอบกิจกรรมด้วยการ นำปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มาผลิตบริการอย่างใดอย่างหนึ่ง ด้านการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความ สะดวกสบายหรือความพึงพอใจและขายบริการด้านการท่องเที่ยวนี้ให้แก่ผู้เยี่ยมชม Collier and Harraway (1997) ได้อธิบายถึงอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ส่วน คือ

1. การขนส่ง (Transportation) โดยการขนส่งทำให้นักท่องเที่ยวสามารถ เดินทางจากที่พักไปยังแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย การขนส่งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ
2. ที่พัก (Accommodation) ที่พักมีหลายประเภท เช่น โรงแรม รีสอร์ท แยกต่าง ออกไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบการ รสนิยมของนักท่องเที่ยว และสภาพแวดล้อม ของแหล่งท่องเที่ยว
3. สิ่งดึงดูดใจ กิจกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการต่าง ๆ (Attractions Activities and Ancillary Services) เพื่อความเพลิดเพลินบันเทิงใจและความ สนุกสนานในการเดินทางท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของ นักท่องเที่ยวและเพื่อให้เกิดความประทับใจในสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริการ
4. การขาย (Sales) โดยการขายทำให้เกิดการกระจายการให้บริการด้านการ ท่องเที่ยวจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยว หน่วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการขาย เช่น ผู้ขายส่ง บริการด้านการท่องเที่ยว (Tour Operator) ตัวแทนการจัดการเดินทาง (Travel Agents) อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูงมีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทยเป็นอย่างมากเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ การ สร้างงานและการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีส่วนสำคัญในการ พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานของการคมนาคมขนส่ง รวมไปถึงการค้าและการลงทุน เมื่อประเทศ ประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศ สามารถช่วยให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้ในเวลาที่รวดเร็วกว่าภาคผลิตและบริการอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีแนวโน้มการแข่งขันรุนแรงขึ้นตามลำดับ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีความอ่อนไหวง่ายจากปัจจัยลบทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2555) แนวคิดต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยรวมจะมีการปรับสภาพการจัดการเพื่อเข้าสู่ยุคใหม่ ของกระแสโลกที่เปลี่ยนไป (Paradigm Shift)

จากสังคมบริโภคนิยมเข้าสู่ยุคสังคมที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ ดังนั้นขอบเขตของการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงครอบคลุมองค์ประกอบทุกส่วนของการท่องเที่ยวหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งหมดต้องมุ่งสู่ความยั่งยืน (All Tourism Should Be Sustainable Tourism) (Dowling.1995 : เว็บไซต์) กล่าวโดยสรุปรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถดำรงอยู่ได้จะต้องมีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมเยือนอย่างสม่ำเสมอ ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดใจไว้ได้ไม่เสื่อมคลาย ธุรกิจบริการที่มีผลกำไร แม้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอก็ตาม ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นจะต้องไม่เกิดขึ้น หรือหากมีต้องเป็นผลกระทบน้อยที่สุด ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเท่านั้น จึงจะสามารถคงความยั่งยืนเหล่านี้ไว้ได้

เพื่อให้เกิดความยั่งยืนยาวนานต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย จำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง องค์ประกอบหลักของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยที่สามารถมองแยกออกเป็น 1) อุปสงค์ต่อการท่องเที่ยว (Tourism Demand) หมายถึง ความต้องการท่องเที่ยวที่อยู่ในรูปของจำนวนหรือปริมาณ (คน/ครั้ง/ช่วงเวลา) หรือ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว 2) อุปทานของการท่องเที่ยว (Tourism Supply) หมายถึง ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ซึ่งจัดว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งทางด้านสินค้าและบริการในการท่องเที่ยว (Tourism Products) และ 3) การจัดการ (Management) ที่อยู่ภายใต้หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ดังนั้นการดำเนินนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพจะต้องส่งเสริมด้านอุปสงค์ (Demand) ควบคู่ไปกับการส่งเสริมด้านอุปทาน (Supply) โดยการสร้างความประทับใจและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักท่องเที่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความสำคัญกับการรักษาคุณภาพของสิ่งแวดล้อมและการเพิ่มขีดความสามารถของชาติให้สามารถผลิตหรือฟื้นฟู เพื่อให้บริการด้านการท่องเที่ยวมีความยั่งยืนตลอดไปโดยไม่ถดถอยหรือเสื่อมโทรมลง รวมไปถึงมีดำเนินการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Stakeholders) มีความเข้าใจประเด็นการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในทิศทางเดียวกัน (ธนธรรณี ทองหอม, 2554)

โดยสรุปแนวคิดการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปสู่อีกสถานที่หนึ่ง เพื่อพักผ่อน เพื่อความสนุกสนาน เพื่อศึกษาหาความรู้ เพื่อไปเยี่ยมญาติพี่น้อง และเป็นการตอบสนองความต้องการในการเปลี่ยนบรรยากาศของมนุษย์ อีกทั้งยังเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ ไม่ถูกบีบบังคับและไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพ หรือหารายได้

องค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวของประเทศไทย (ททท.) ได้ให้องค์ประกอบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวว่า หมายถึง ธุรกิจและบริการสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 2 องค์ประกอบ (ธนภุต สังข์เฉย, 2550) คือ

1. องค์ประกอบหลักของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ นักท่องเที่ยว
ทรัพยากรการท่องเที่ยวและธุรกิจในการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

1.1 นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจัดได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการ
ท่องเที่ยว เปรียบเสมือนอุปสงค์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากอุตสาหกรรม
การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้รับความ
สะดวกสบายและความพึงพอใจ ถ้าไม่มีนักท่องเที่ยวอุตสาหกรรม
การท่องเที่ยวก็ไม่สามารถเกิดขึ้นได้ หากแหล่งท่องเที่ยวใด
มีนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมากก็จะส่งผลให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยว
และบริการการท่องเที่ยวในหลายรูปแบบตามมา ในหลายประเทศพยายาม
วิเคราะห์การตลาด การท่องเที่ยวและใช้เครื่องมือการตลาด เพื่อ
จูงใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศ ด้วยเหตุนี้
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

1.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ที่ใช้ในอุตสาหกรรม
การท่องเที่ยวที่เรียกว่าทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ
และสิ่งที่มีคุณค่าที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรม
ของผู้คนในท้องถิ่น เทศบาล งานประเพณี อาจหมายถึงรวมถึง สิ่งแวดล้อม
ของมนุษย์สิ่งต่างๆ ที่ปรากฏอยู่รอบตัวมนุษย์ทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต
ที่มีความสำคัญกลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการท่องเที่ยว สามารถดึงดูดใจ
ให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือน ฉะนั้น ทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือ
แหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของอุตสาหกรรม
การท่องเที่ยวในฐานะที่เป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือน

1.3 ธุรกิจในการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา
ท่องเที่ยวยังประเทศที่เป็นจุดหมายปลายทางโดยมีทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้ง
ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและทรัพยากร
การท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเอง หลังจากนั้น ธุรกิจต่างๆ
ในการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็เข้ามามีบทบาทในการให้บริการและ
อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ประกอบไปด้วยธุรกิจที่พัก
โรงแรม ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจคมนาคมขนส่ง ธุรกิจอาหาร
และเครื่องดื่ม ธุรกิจจำหน่ายสินค้าที่ระลึก และธุรกิจอื่นๆ
ที่อำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว
ในระหว่างการท่องเที่ยว

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวประกอบไปด้วย
3 องค์ประกอบ คือ 1) นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการ
ท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวทำให้เกิดอุตสาหกรรม
การท่องเที่ยว 2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งที่มี
คุณค่าต่อการท่องเที่ยว โดยเป็นจุดหมายปลายทางที่สามารถดึงดูดใจ
นักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเยือน และ 3) ธุรกิจในการ
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่จะมามีบทบาทสำคัญในการให้บริการและ
อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวซึ่งจะสามารถตอบสนองความต้องการ
ของนักท่องเที่ยวระหว่างการท่องเที่ยวได้

2. องค์ประกอบที่สนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว ความปลอดภัย และการอำนวยความสะดวกในการเข้าเมือง โครงสร้างพื้นฐานและการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

ทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นสินค้าหรือบริการทางการท่องเที่ยว จากการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถสรุปได้ดังนี้

Dickman (1996) ได้กล่าวว่า สถานที่ท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Tourist destination and tourism product) จำเป็นต้องประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก หรือองค์ประกอบ 5A (พรพิชญ พรหมศิวัชพัลลภ และคณะ, 2548) คือ

1. สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) สิ่งดึงดูดใจจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งที่จูงใจให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้นๆ อาจเป็นสถานที่ที่มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์และเป็นที่ยอดนิยม ซึ่งโดยทั่วไปสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมักจะมีสิ่งดึงดูดใจมากกว่า อาทิ ภูเก็ตมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย เช่น หาดทราย กิจกรรมทางน้ำสถาบันบันเทิงต่างๆ รวมทั้งสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจ

2. การคมนาคมขนส่งและความสะดวกในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (Access) สถานที่ท่องเที่ยวอาจมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ แต่หากนักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางไปยังสถานที่นั้นได้ แหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นอาจไร้ประโยชน์ ดังนั้นความสะดวกในการคมนาคมขนส่งและความสะดวกในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญ

3. สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ (Amenities) หมายถึง การจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้นักท่องเที่ยว อาทิ สาธารณูปโภคน้ำไฟ โทรศัพท์ ห้องสุขา และสิ่งอำนวยความสะดวกที่นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้ เช่น ร้านอาหารโรงพยาบาล ธนาคาร สำนักงานไปรษณีย์ การบริการในกรณีฉุกเฉิน เป็นต้น

4. ที่พัก (Accommodation) สถานที่ท่องเที่ยวควรมีจำนวน ที่พักที่เพียงพอ พร้อมทั้งมีความหลากหลายด้านราคาและการบริการที่มีความเหมาะสมต่อสถานที่ โดยที่พักไม่ควรอยู่ห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยวมากนัก

5. กิจกรรม (Activities) สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดให้มีกิจกรรมต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำในช่วงเวลาที่พำนักและท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้นๆ โดยกิจกรรมต่างๆ ควรมีความหลากหลายและตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วย

นอกจากนี้ Dimitrios Buhalis, 2000 ได้สรุปการวิเคราะห์เกี่ยวกับจุดหมายปลายทางของแหล่งท่องเที่ยว (6As) โดยคำนึงถึงความต้องการของนักท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวที่ดีจะมีองค์ประกอบ ดังนี้

Attractions คือ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว โดยแหล่งท่องเที่ยวจะมีหลายลักษณะ ประกอบไปด้วย แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น แหล่งท่องเที่ยวตามวัฒนธรรมและประเพณี และกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น

Accessibility คือ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว โดยศึกษาเกี่ยวกับเส้นทางการคมนาคม ซึ่งมีทางบก ทางเรือ และทางอากาศ รวมทั้งการศึกษาเกี่ยวกับสถานีขนส่งและพาหนะที่ใช้ในการขนส่ง

Amenities คือ ที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมทั้งร้านขายของสำหรับบริการนักท่องเที่ยว

Available packages คือ รูปแบบการบริการที่เต็มไว้สำหรับนักท่องเที่ยว เช่น การจัดรายการท่องเที่ยว

Activity คือ กิจกรรมทั้งหมดที่มีในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทาง และกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการทำเมื่อมาท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ

Ancillary services คือ การบริการเสริมต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวต้องการ เช่น ธนาคาร การสื่อสารโทรคมนาคม ไปรษณีย์ หนังสือพิมพ์ และโรงพยาบาล เป็นต้น และจากการศึกษา Tourism Western Australia (2009) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ (5As) ที่ทำให้ประสบความสำเร็จด้านธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบไปด้วย

Attraction คือ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะพิจารณาจากสถานที่ท่องเที่ยวที่สนใจ ทั้งนี้อาจเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น

Access คือ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น การขนส่ง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวจากสถานที่ท่องเที่ยวหนึ่งไปอีกอย่างสถานที่ท่องเที่ยวหนึ่ง ดังนั้นการคมนาคมขนส่งจึงมีความสำคัญโดยการขนส่งมีทั้งทางบก ทางอากาศและทางน้ำ

Accommodation คือ ที่พักทุกจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวต้องมีที่พักที่ใกล้เคียงที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้

Amenity คือ สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเป็นบริการที่นักท่องเที่ยวต้องการ เมื่อพวกเขาออกเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เช่น ห้องน้ำสาธารณะ ร้านขายของ ร้านอาหาร เป็นต้น

Awareness คือ การตระหนักรับรู้ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญโดยสามารถอธิบายการตระหนักรับรู้ด้านการท่องเที่ยวได้ 3 นัยสำคัญ คือ

1) การตระหนักรับรู้ในมุมมองของคนในท้องถิ่นที่มีต่อการท่องเที่ยว ซึ่งถ้าคนในท้องถิ่นมองนักท่องเที่ยวในด้านไม่ดีก็จะเกิดผลกระทบทางด้านลบ

2) การตระหนักรู้ในมุมมองของผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยว โดยผู้ให้บริการด้านการท่องเที่ยวต้องมีทัศนคติที่ดีและสามารถสร้างคุณค่าให้กับการท่องเที่ยวได้

3) มองการตระหนักรู้ด้านการตลาด โดยภาพลักษณ์แหล่งท่องเที่ยวต้องมั่นคงในความคิดของนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาค้นคว้าประกอบของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวหรือจุดหมายปลายทาง แหล่งท่องเที่ยวทำให้ผู้วิจัยได้ทราบแนวทางในการศึกษาและสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ในมุมมองของนักท่องเที่ยวโดยประยุกต์แนวคิดของ (Dickman S., 1996) (Dimitrios Buhalis, 2000) เพื่อให้สอดคล้องกับงานกับบริบทของงานวิจัยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. Attractions คือ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว
2. Accessibility คือ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
3. Amenities คือ สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
4. Accommodation คือ ที่พัก
5. Activity คือ กิจกรรมทั้งหมดที่มีในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทาง
6. Awareness คือ การตระหนักรู้

ศักยภาพในการรองรับ

ศักยภาพในการรองรับ (Carrying Capacity) หมายถึง จำนวนกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น ปริมาณนักท่องเที่ยว ปริมาณของการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีความเหมาะสมและสมดุล ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่แหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น เพื่อให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวไม่ถูกทำลาย จึงต้องจำกัดปริมาณนักท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวและสิ่งก่อสร้างซึ่งอำนวยความสะดวก ในการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในการท่องเที่ยว ทั้งนี้สามารถสรุปศักยภาพในการรองรับออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ศักยภาพในการรองรับทางเศรษฐกิจ หมายความว่า ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องเกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและไม่ก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนท้องถิ่น

2. ศักยภาพในการรองรับทางสิ่งแวดล้อม หมายความว่า สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น โบราณสถาน หรือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ รวมทั้งอากาศ เสียง น้ำ และภาพลักษณ์ทางสายตา ต้องไม่ถูกทำลายหรือสูญเสียจากการท่องเที่ยว

3. ศักยภาพในการรองรับทางสังคม หมายความว่า ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่น การท่องเที่ยวต้องไม่ทำลายสังคมและวัฒนธรรม

ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนท้องถิ่น การท่องเที่ยวต้องไม่ทำลายสังคมและวัฒนธรรมเดิมให้เปลี่ยนแปลง ชุมชนท้องถิ่นสามารถรักษาวัฒนธรรมเดิมไว้ หรือผสมผสานกันอย่างกลมกลืน

ในการจัดกิจกรรม หรือกำหนดรูปแบบด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องตระหนักถึงศักยภาพในการรองรับทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อต้องการทราบเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการนำการท่องเที่ยวเชิงกีฬาเข้ามาพัฒนาและเปลี่ยนแปลงเมือง ทั้งนี้เพื่อนำมาศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการในมุมมองของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์

3.1.5 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา

กีฬาเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่ประกอบไปด้วยประโยชน์และคุณค่าต่อการดำรงชีวิต กีฬาเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการพัฒนาความเป็นมนุษย์ได้อย่างครบถ้วน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (วรวิทย์ สุวัฒน์ ณ เขมรรัฐ, 2547) ลักษณะโดดเด่นอีกประการหนึ่งของกีฬา คือ การปลูกฝังสัญชาตญาณของความเป็นมนุษย์ ได้แก่ ความอยากรู้อยากเห็น การแสวงหาคำตอบของสิ่งที่ท้าทาย การทดสอบและประลองความสามารถ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า กีฬาเป็นวัฒนธรรมที่มนุษย์ประสงค์เข้าร่วมด้วยสัญชาตญาณของความเป็นมนุษย์โดยไม่จำกัดอายุ เพศ และปัจจัยอื่นๆ (Stephen D.R., 2001)

Gibson H., 1998 ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงกีฬา คือ รูปแบบท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการพักผ่อนหย่อนใจ เป็นกิจกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถ มีประโยชน์มุ่งให้ผู้เล่นมีความสุขที่แข็งแรง ทั้งร่างกาย เสริมสร้างกำลังใจ สร้างการมีส่วนร่วม ประกอบกับเป็นกิจกรรมเพื่อผ่อนคลายความเครียดรวมถึงเป็นการสร้างประสบการณ์ดีๆ ให้กับชีวิต โดยมีการเดินทางไปเยือนสถานที่ต่างถิ่น ซึ่งไม่ใช่เป็นที่พักอาศัยประจำของตน แต่เป็นการไปเยือนแบบชั่วคราว นอกจากนั้นการท่องเที่ยวเชิงกีฬาเป็นการเดินทางที่ไม่ใช่เหตุผลเพื่อพาณิชย์ แต่เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมทางการกีฬาทุกรูปแบบ ทั้งทางตรงและทางอ้อม อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ (Hall; Standeven; & De Knop. 1992) ทั้งยังเป็นการแสดงออกทางด้านพฤติกรรมของคนผ่านรูปแบบต่างๆ ในช่วงวันหยุดพักผ่อนโดยผ่านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เข้าร่วมกิจกรรมกลางแจ้ง นอกพื้นที่ของชุมชนที่ตนพักอาศัย เพื่อเข้าร่วมเพื่อชมหรือ เพื่อเยี่ยมเยือนสถานที่ท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านการกีฬา ซึ่งกิจกรรมจัดเป็นสิ่งดึงดูดใจหลัก (Ruskin H., 1987) (Gibson H., 1998) โดยเป็นการเข้าชมหรือเป็นผู้แข่งขันที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกีฬาในช่วงวันหยุดพักผ่อน (Weed M. and Bull C., 1997) หรือการที่บุคคลและ/หรือ กลุ่มบุคคลที่มีกีฬาเป็นแรงจูงใจอันดับหนึ่ง ที่ทำให้เกิดการเดินทางเพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมการแข่งขันกีฬา (Gammon and Robinson, 1997)

ทั้งนี้ วรรณภา วงษ์วานิช, 2546 ได้มีการแบ่งการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ออกเป็น 2 ประการ ตามจุดประสงค์การเดินทาง ดังนี้ ประการแรก เป็นการไปชมการแข่งขันกีฬาที่ตนสนใจ ซึ่งการแข่งขันกีฬานั้นถึงแม้ว่าจะมีการย้ายสถานที่แข่งขันก็ยังมีผู้ชมติดตามไปชมอยู่เสมอ ประการที่สอง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย ซึ่งการท่องเที่ยวประเภทนี้ สถานที่จัดเป็นสิ่งดึงดูดใจที่สำคัญที่ทำให้เกิดการท่องเที่ยว

นอกเหนือจากนั้น (Weed M. and Bull C., 1997) อ้างใน University of Central Lancashire: 2003) กล่าวว่าร้อยละ 25 ของวันหยุดนั้น กิจกรรมลำดับต้นๆ ที่ผู้คนมุ่งให้ความสนใจเข้าร่วมคือการเล่นกีฬาและร้อยละ 50 ผู้คนมักนิยมเดินทางเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา เช่น การชมการแข่งขันหรือท่องเที่ยวในสถานที่จัดการแข่งขันกีฬา และอีกร้อยละ 25 ที่เหลือ คนมุ่งทำกิจกรรมอื่นๆ ที่เป็นไปตามความสนใจของตน นอกเหนือจากนั้น การท่องเที่ยวเชิงกีฬา ยังก่อให้เกิดเงินทุนและดอกเบี้ยหรือรายได้จากกีฬาที่เป็นการแข่งขันและไม่ใช้การแข่งขัน (ราณี อธิชัยกุล, 2557) ด้วยการกำหนดแนวทางร่วมกันระหว่างผู้ประกอบการทางด้านกีฬาและด้านการท่องเที่ยว องค์กรภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

Hence. (2002) ได้สรุปคุณลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ประกอบด้วย 9 ประเด็น ดังนี้

1. มีความสมบูรณ์ คือ การกีฬาเป็นส่วนสำคัญในการสร้างให้เกิดนักท่องเที่ยว ทั้งการแข่งขันเพื่อความเป็นเลิศ การเล่นกีฬาเพื่อพัฒนาสุขภาพ การเล่นกีฬานันทนาการ หรือการแข่งขันกีฬาเพื่อการอาชีพ เพราะกิจกรรมการแข่งขันกีฬาเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยว เกิดเป็นวงจรธุรกิจด้านการกีฬา โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่แล้ว จะมีความต้องการสินค้าและบริการที่มุ่งตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของตน
2. มีความละเอียดอ่อน คือ การท่องเที่ยวเชิงกีฬานั้นมีความอ่อนไหวต่อเหตุการณ์ต่างๆ หรือปัจจัยภายนอกเป็นอย่างสูง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเชิงกีฬาเป็นอย่างมาก เช่น ปัญหาทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงของแพะ้นการท่องเที่ยวโลก
3. มีทิศทาง คือ การท่องเที่ยวเชิงกีฬานั้น จะต้องเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเป็นการชั่วคราว ซึ่งไม่ใช่เป็นที่อยู่อาศัยประจำของตนและรูปแบบการท่องเที่ยวจะเป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่มีจุดหมายเฉพาะเจาะจงแล้ว ถึงจะทำการเดินทาง เช่น มีความตั้งใจจะไปแข่งขันกีฬาหรือชมกีฬา ในคู่แข่งขันนั้นๆ โดยเฉพาะ
4. มีความยืดหยุ่นสูง เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงกีฬาเป็นธุรกิจบริการที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศ ทั้งจากการชมการแข่งขัน การถ่ายทอดโทรทัศน์ การใช้บริการที่พัก ร้านอาหาร สถานที่จัดการแข่งขันกีฬา รวมทั้งการจำหน่ายของที่ระลึก ประกอบกับประชากรโลกมี

รายได้ที่สูงขึ้น สัดส่วนความต้องการทางด้านการท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่มีแนวโน้มที่จะขยายตัวสูงขึ้น ดังนั้น เมื่อเงินจัดเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการที่นักท่องเที่ยวจะทำการเดินทาง เมื่อเศรษฐกิจเกิดความผันผวนหรือค่าเงินตกต่ำลง ย่อมส่งผลกระทบต่อตรงต่อการท่องเที่ยวเชิงกีฬาเช่นกัน

5. มีความแปรปรวน คือ นักท่องเที่ยวส่วนมากมักให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในประเทศหรือเมืองที่ได้รับสิทธิ์ในการเป็นเจ้าภาพการจัดการงาน ซึ่งส่งผลให้เกิดเงินหมุนเวียนทั้งประเทศเจ้าภาพและประเทศที่ถ่ายทอดชมการแข่งขันอย่างมหาศาล ทั้งนี้ เช่น การแข่งขันกีฬาโอลิมปิก จะมีการจัดงานขึ้นทุกๆ 4 ปี และในทุกครั้งที่มีการแข่งขันนั้น จะมีการเปลี่ยนสถานที่การจัดการแข่งขันโดยเป็นการหมุนเวียน ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศผู้ที่ไม่ได้รับสิทธิ์ในการเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันเกิดการสูญเสียรายได้และความนิยมในการเดินทางมาท่องเที่ยวลดลง เนื่องจากเกิดการถ่ายเทนักท่องเที่ยวไปรวมตัวกันในประเทศเจ้าภาพการจัดการแข่งขันเป็นหลัก

6. มีฤดูกาล คือ การท่องเที่ยวเชิงกีฬานั้น ฤดูกาลจัดว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่จะส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงกีฬา เนื่องจากโดยลักษณะส่วนใหญ่แล้วเป็นกิจกรรมกลางแจ้ง ซึ่งทั้งนี้ก็จะเกิดการถ่ายเทในกลุ่มของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกหนึ่งไปยังประเทศอีกทั่วโลกหนึ่งเป็นจำนวนมาก หรือช่วงวันหยุดของแต่ละประเทศ เช่น นักท่องเที่ยวชาวยุโรปในช่วงฤดูหนาวนิยมทำการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมด้านการกีฬา ณ ประเทศอาเซียนเป็นส่วนมาก

7. มีการสนับสนุน คือ การที่การท่องเที่ยวเชิงกีฬาจะประสบความสำเร็จได้นั้น ส่วนหนึ่งที่สำคัญคือจะต้องได้รับการสนับสนุนหรือพึ่งพิงกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ เช่น โรงแรมที่พัก การคมนาคมขนส่ง ธุรกิจนำเที่ยว ร้านอาหารภัตตาคาร และร้านจำหน่ายของที่ระลึก ซึ่งประเทศที่จะรองรับนักท่องเที่ยวเชิงกีฬานั้น จะต้องมีการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานให้พร้อมและทำการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม ทرفพยากรแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยว

8. มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เพราะโลกของการกีฬาและการท่องเที่ยวไม่มีการแบ่งแยก เชื้อชาติ ศาสนา เป็นกิจกรรมที่ยิ่งใหญ่ของมนุษยชาติที่เป็นการเผยแพร่วัฒนธรรม สร้างสันติภาพและความเข้าใจระหว่างประชาชนและความเข้าใจระหว่างประเทศ แม้แต่ประเทศที่มีปัญหาด้านความสัมพันธ์ทางการทูต ก็ยังสามารถเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาด้วยกันได้ เช่น การแข่งขันกีฬาระหว่างเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ หรือจีนไทเปกับสาธารณรัฐประชาชนจีน ในการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ เป็นต้น

9. มีภาพลักษณ์ที่ดี เพราะการกีฬาเป็นการสร้างภาพลักษณ์ความมั่นคงของเมืองหรือประเทศเจ้าภาพ เป็นการแสดงถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจภายในพื้นที่ของตน รวมถึงมีศักยภาพและมีความพร้อม เช่น ประเทศเกาหลีใต้ประสบความสำเร็จจากการเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬา

เอเชียนเกมส์ครั้งที่ 17 ในปี 2014 และจะเป็นเจ้าภาพการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกฤดูหนาว ครั้งที่ 23 ในปี 2018 ทำให้ประเทศไทยได้มีความมั่นคงและความเจริญทางด้านเศรษฐกิจโดยใช้การกีฬาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้เกิดการลงทุนและสนับสนุนภาคธุรกิจต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม

ในปัจจุบันการแข่งขันกีฬาในประเทศไทยก็เป็นที่ได้รับความสนใจจากประชาชนที่ติดตามชมการแข่งขัน ทั้งการแข่งขันในสนาม การชมถ่ายทอดกีฬาผ่านทางโทรทัศน์ หรือการติดตามข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องผ่านสื่อต่างๆ ดังนั้นในการจัดการแข่งขันกีฬาที่สำคัญๆ ดังกล่าว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554. อ้างอิงจาก ไทยโพสต์, 2554) จึงได้มีการดำเนินการในการกำกับดูแลทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริการ เช่น ที่พัก การคมนาคม ร้านอาหาร สถานที่ท่องเที่ยว สินค้าที่ระลึก การแสดงด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อเตรียมรับรองและให้บริการแก่นักกีฬา เจ้าหน้าที่ และผู้ชมกีฬาที่จะเดินทางมาร่วมกิจกรรมทางด้านกีฬา ทำให้การท่องเที่ยวเชิงกีฬาเกิดขึ้น เพื่อมุ่งเน้นที่จะพัฒนาทรัพยากรพื้นฐานสำหรับการท่องเที่ยว และเพื่อให้พร้อมรองรับตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวดังกล่าวมากยิ่งขึ้น

โดยสรุปแนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่มีจุดประสงค์ไปเล่นกีฬา ชมการแข่งขันกีฬาที่ตนสนใจ ซึ่งการแข่งขันกีฬานี้ถึงแม้ว่าจะมีการย้ายสถานที่แข่งขันก็ยังมีผู้ชมติดตามไปชมอยู่เสมอ หรือเป็นการท่องเที่ยวเพื่อออกกำลังกาย

3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3.2.1 ทฤษฎีวิวัฒนาการ

ทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolutionary Theory) ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีวิวัฒนาการทางชีวภาพของชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) โดยนักสังคมวิทยาในกลุ่มทฤษฎีวิวัฒนาการเสนอว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ โดยมีการเปลี่ยนแปลง จากชั้นหนึ่งไปสู่อีกชั้นหนึ่งในลักษณะที่มีการพัฒนาและก้าวหน้ากว่าชั้นที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคม ที่มีรูปแบบเรียบง่ายไปสู่รูปแบบที่สลับซับซ้อนมากขึ้น และมีความเจริญก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ จนเกิดเป็นสังคมที่มีความสมบูรณ์ ตัวอย่างของนักสังคมวิทยาที่สร้างทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยใช้แนวความคิด วิวัฒนาการ มีดังนี้

ออคุสต์ กองต์ (Auguste Comte) เสนอว่า สังคมมนุษย์มีพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ (Knowledge) ผ่าน 3 ขั้นตอน ตามลำดับ คือ จากขั้นเทววิทยา (Theological Stage) ไปสู่ขั้นอภิปรัชญา (Metaphysical Stage) และไปสู่ขั้นวิทยาศาสตร์ (Positivistic Stage)

ลิวอิส เฮนรี มอร์แกน (Lewis Henry Morgan) เสนอว่า สังคมจะมีขั้นของการพัฒนา 3 ขั้นคือ จากสังคมคนป่า (Savage) ไปสู่สังคมอารยชน (Barbarian) และไปสู่สังคมอารยธรรม (Civilized)

เฮอริเบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer) เสนอว่า วิวัฒนาการของสังคมมนุษย์เป็นแบบสายเดี่ยว (Unilinear) ที่ทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาลมีจุดกำเนิดมาจากแหล่งเดียวกันและมารวมตัวกันด้วยกระบวนการสังเคราะห์ (Synthesis) ทำให้เกิดพัฒนาการที่ก้าวหน้าขึ้นและซับซ้อนมากขึ้น การพัฒนาของสังคมจะมีวิวัฒนาการเป็นไปตามกฎของธรรมชาติ กล่าวคือ มนุษย์ที่มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมใหม่ ๆ ได้เป็นอย่างดีจะมีชีวิตอยู่รอดตลอดไป และนำไปสู่การพัฒนาที่ดีขึ้นต่อไป

เฟอร์ดินานด์ ทอยนีย์ (Ferdinand Tonnies) เสนอว่า สังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมแบบ Gemeinschaft ไปสู่สังคมแบบ Gesellschaft

โรเบิร์ต เรดฟิลด์ (Robert Redfield) เสนอว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมจะเริ่มจากสภาพของสังคมชาวบ้าน (Folk) เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมแบบเมือง (Urban) โดยสรุปทฤษฎีวิวัฒนาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงตามลำดับขั้นตอน จากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งในลักษณะที่มีการพัฒนาไปข้างหน้ามากกว่าที่ผ่านมา และไปสู่ความเจริญจนเกิดเป็นสังคมที่มีความสมบูรณ์

3.2.1 ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่

ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ (Structural-Functional Theory) เป็นผลมาจากการนำเอาแนวความคิดทางด้านชีววิทยามาใช้โดยอุปมาว่า โครงสร้างของสังคมเป็นเสมือนร่างกายที่ประกอบไปด้วยเซลล์ต่าง ๆ และมองว่าหน้าที่ของสังคมก็คือ การทำหน้าที่ของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายโดยแต่ละส่วนจะช่วยเหลือและเกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อให้ระบบทั้งระบบมีชีวิตดำรงอยู่ได้

โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Robert K. Merton) ได้จำแนกหน้าที่ทางสังคมเป็น 2 ประเภทคือ หน้าที่หลัก (Manifest) หน้าที่รอง (Latent) หน้าที่ที่ไม่พึงปรารถนา (Dysfunctional) หน้าที่ของบางโครงสร้างของสังคมอาจมีประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ แต่ขณะเดียวกันคนบางส่วนอาจได้รับประโยชน์เพียงน้อยนิดหรืออาจไม่ได้รับประโยชน์เลย ซึ่งรวมไปถึงอาจจะมีคนบางกลุ่มหรือบางส่วนของสังคมได้รับผลเสียจากทำงานของโครงสร้างของสังคมนั้นก็ได้

อีมิล เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim) มีแนวความคิดว่า หน้าที่ของสังคมคือ ส่วนที่สนับสนุนให้สังคม สามารถดำรงอยู่ได้ซึ่งสอดคล้องกับ เอ.อาร์ แรดคลิฟฟ์ บราวน์ (A.R. Radcliffe-Brown) กับ โบรนิสลอฟ มาลินอฟสกี (Bronislaw Malinowski) ที่มองว่า หน้าที่ทางสังคมเป็นส่วนสนับสนุนให้โครงสร้างสังคมคงอยู่อย่างต่อเนื่อง เพราะสังคมมีกระบวนการทางสังคมที่ทำให้สังคมเกิดความเข้มแข็งอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น บรรทัดฐาน ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม และประเพณี เป็นต้น

ทาลคอตท์ พาร์สัน (Talcott Parsons) มีแนวความคิดว่า สังคมเป็นระบบหนึ่งที่มีส่วนต่าง ๆ มีความสัมพันธ์และสนับสนุนซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ที่คงที่ของแต่ละส่วนจะเป็นปัจจัยทำให้ระบบสังคมเกิดความสมดุล (Equilibrium) ส่วนในด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม พาร์สันเสนอว่าเกิดจากความสมดุลถูกทำลายลง เพราะองค์ประกอบของสังคมคือ บุคลิกภาพ (Personality) อินทรีย์ (Organism) และวัฒนธรรม (Culture) เกิดความแตกกร้าว โดยมีสาเหตุมาจากทั้งภายนอกระบบสังคม เช่น การเกิดสงคราม การแพร่กระจายของวัฒนธรรม เป็นต้น และภายในระบบสังคม ที่เกิดจากความตึงเครียด (Strain) เพราะความสัมพันธ์ของโครงสร้างบางหน่วย (Unit) หรือหลาย ๆ หน่วย ทำงานไม่ประสานกัน เช่น การเปลี่ยนแปลงทางประชากร การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เมื่อส่วนใดส่วนหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจะเป็นสาเหตุทำให้ส่วนอื่น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจเกิดขึ้นเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งหรืออาจเกิดขึ้นทั้งระบบก็ได้

พาร์สันเน้นความสำคัญของวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงความเชื่อ บรรทัดฐาน และค่านิยมของสังคม คือ ตัวยึดเหนี่ยวให้สังคมมีการรวมตัวเข้าด้วยกันและเป็นตัวต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม (มหาวิทยาลัยบูรพา.2545:เว็บไซต์)

โดยสรุปทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ หมายถึง ระบบโครงสร้างและหน้าที่ทางสังคมที่มีความสัมพันธ์และสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสมดุลและเกิดการดำรงอยู่ของสังคมนั้น

3.2.2 ทฤษฎีนิเวศวิทยาทางวัฒนธรรม

ทฤษฎีนิเวศวิทยาทางวัฒนธรรม (Cultural Ecology) กล่าวถึงปฏิกริยาตอบสนองระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม Julian Steward และคนอื่นๆ เช่น Andrew P. Williams และ Roy A. Rappaport (1968) เป็นนักนิเวศวิทยาที่ให้ความสนใจในเรื่องธรรมชาติเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ และขยายความคิดนี้ออกไปว่าวัฒนธรรมซึ่งถูกกำหนดโดยสิ่งแวดล้อมนั้นสัมพันธ์กับกายภาพของมนุษย์ แต่ธรรมชาติทางสิ่งแวดล้อมซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมนั้นจะต้องแยกออกจากธรรมชาติในทางชีวภาพ เพราะเป็นธรรมชาติต่างชนิดกัน Vayda และ Rappaport ยังได้อธิบายต่อไปว่าวัฒนธรรมของมนุษย์นั้นสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างยิ่ง เพราะวาระบบความคิด (ได้แก่ สมอง หัวใจ ต่อมต่างๆ) เป็นระบบธรรมชาติในร่างกายของมนุษย์ ระบบความคิดจะเป็นอย่างไรอยู่ที่ระบบร่างกายโดยส่วนรวมจะเป็นอย่างไรด้วย ร่างกายปรกติระบบความคิดก็ปรกติ ผลความคิดก็ปรกติ ระบบความคิดจะตอบสนองกับธรรมชาติ ธรรมชาติเป็นตัวบงการความคิด แต่ถ้าร่างกายผิดปกติระบบความคิดก็ทำงานไม่สะดวก ไม่คล่องตัว หรือบกพร่อง ต่อให้ธรรมชาติบงการอย่างไรความคิดที่ได้มาก็ไม่เป็นไปตามนั้น ดังนั้น บุคคลจะได้รับความสำเร็จเพียงไรหรือมีวัฒนธรรมดีหรือไม่ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับร่างกายของตนเอง ซึ่งจะต้องมีธรรมชาติทางสิ่งแวดล้อมมาบงการอีกส่วนหนึ่งด้วย

สจ๊วต (1955) นิยามคำว่า “นิเวศวิทยา” ว่า นิเวศวิทยาคือการปรับตัวเข้าหา ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับมนุษย์ การปรับตัวของมนุษย์นั้นต่างจากสัตว์ตรงที่มันขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทาง วัฒนธรรม นิเวศวิทยาวัฒนธรรม คือ การศึกษาถึงการปรับตัวหรือความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมกับ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ การศึกษาวัฒนธรรมของการวิเคราะห์ระบบนิเวศวิทยาของสังคมเพื่อ ค้นหาลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมแต่ละแห่ง ถึงแม้ว่าสจ๊วตจะคิดว่าหลักนิเวศวิทยาเป็น องค์ประกอบสำคัญของสถาบันทางสังคม แต่ก็รู้ว่าไม่มีใครสามารถอธิบายองค์ประกอบทาง วัฒนธรรมได้หมด ทุกด้านด้วยแนวคิดทางการปรับตัวทางนิเวศวิทยา นอกจากนี้สจ๊วตยังได้เน้น ถึงความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมแต่ละแห่งด้วย จากการศึกษาของสจ๊วตพบว่า สิ่งแวดล้อมมีผล ต่อความแตกต่างในการปรับตัวของวัฒนธรรม วัฒนธรรมที่ต่างกันในสิ่งแวดล้อมที่เหมือนกันจะแสดง รูปแบบวิวัฒนาการหลายสาย (Multilinear) มากกว่าวิวัฒนาการสายเดียว (Unilinear) เพราะ วัฒนธรรมจะเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปท่ามกลางปัจจัยหรือตัวแปรภายนอกมากมายซึ่งได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาตินั่นเอง

สจ๊วตได้สรุปข้อแตกต่างระหว่างสังคมเรียบง่ายกับสังคมซับซ้อนว่าระบบของสังคมที่ ซับซ้อนนั้นประกอบด้วยส่วนต่างๆ มากมายที่ต่างกันและต่างไปจากสังคมแบบง่ายๆ ระบบที่ต่างกัน นี้ ถูกลำมาเป็นปัจจัยของการปรับตัวที่ต่างกัน

แนวคิดของจูเลียน สจ๊วตในเรื่องวัฒนธรรมได้รับอิทธิพลมาจากอัลเฟรด โครเบอร์ แต่อาจจะถูกมองว่าเป็นแนวความคิดที่ได้รับมาจากฟรานซิส โบแอสในเรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มี อิทธิพลต่อวิวัฒนาการของวัฒนธรรม

สจ๊วตย้ำว่าสิ่งแวดล้อมคือตัวการในการกำหนดวัฒนธรรม สจ๊วตเชื่อว่าวัฒนธรรมมี รูปแบบหลากหลาย เพราะเงื่อนไขของสภาพแวดล้อมต่างกัน วัฒนธรรมแบบหนึ่งอาจปรับตัวได้ ดีกว่าอีกแบบหนึ่ง และไม่ได้ถูกสิ่งแวดล้อมจำกัดอยู่เพียงระดับใดระดับหนึ่งเท่านั้น มันจะ วิวัฒนาการไปได้ในลำดับที่สูงกว่า ดีกว่า โดยการสนับสนุนของสิ่งแวดล้อมที่ดีกว่าอีกด้วย แนวคิด ของสจ๊วตในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างสังคมกับสิ่งแวดล้อมเป็นการขยายกรอบความคิดในเรื่อง นิเวศวิทยา สจ๊วตยังเชื่อด้วยว่าแนวความคิดด้านนิเวศวิทยาจะใช้อธิบายสังคมที่ซับซ้อนได้น้อยกว่า ดังเดิม เพราะในสังคมที่มีความเจริญจะเป็นอิสระจากการควบคุมของสิ่งแวดล้อม

ในช่วงปี 1930 งานด้านนิเวศวิทยาวัฒนธรรมได้รับการพัฒนาในหลายๆ แง่มุม เป็นการโต้ตอบกับแนวความคิดที่ว่าวัฒนธรรมมีลักษณะรวมของทุกสิ่งทุกอย่าง สจ๊วตนั้นไม่สนใจ หน้าทีและประโยชน์ของสถาบันและให้ความสำคัญน้อยที่สุดหรือสนใจบ้างเป็นบางครั้ง จุดสนใจ ของสจ๊วตอยู่ที่การศึกษาเรื่องการผสมผสานทางวัฒนธรรมกับสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน

แนวคิดทางนิเวศวิทยาวัฒนธรรมอาจจะสรุปได้ว่า คนที่มีธรรมชาติทาง แนวความคิดดี (หมายถึงธรรมชาติในร่างกาย) จะสามารถปรับสิ่งแวดล้อมให้มาเป็นวัฒนธรรมได้ดี

ขณะเดียวกันสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่ดีจะส่งเสริมให้ความคิดของคนดีขึ้นและสามารถสร้างวัฒนธรรมได้ดีขึ้นด้วย ทฤษฎีนิเวศวิทยาทางวัฒนธรรมจึงสร้าง “ความสัมพันธ์สองทางและสวนทาง” ระหว่างคนกับธรรมชาติและธรรมชาติกับวัฒนธรรม

แนวคิดเชิงนิเวศวิทยาทำให้เกิดการพัฒนาทางวัฒนธรรมหรือการพัฒนาวัฒนธรรมของมนุษย์ในสังคมโดยตรง Betty Meagers (1954) ได้แบ่งประเภทของสิ่งแวดล้อมไว้ 4 ประเภท ทั้ง 4 ประเภทนี้จะส่งผลให้เกิดการพัฒนาวัฒนธรรม 4 ระดับ ระบบนิเวศน์ 4 ประเภทดังกล่าวได้แก่

1. สิ่งแวดล้อมที่ไม่สามารถทำการเกษตรได้
2. สิ่งแวดล้อมที่สามารถทำการเกษตรได้อย่างจำกัด
3. สิ่งแวดล้อมที่สามารถทำการเกษตรได้อย่างไม่จำกัด
4. สิ่งแวดล้อมที่สามารถเพิ่มผลผลิตทางเกษตรได้

สรุป ทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม (Cultural Ecology Theory) (อมรา พงศาพิชญ์. 2538) พัฒนาการของแนวคิดทางมานุษยวิทยาในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ไม่ว่าจะเป็ นแนวความคิดแบบประวัติศาสตร์เฉพาะของโบแอส หรือแนวความคิดแบบหน้าที่นิยมของแรคคลิฟฟ์-บราวน์ และมาลิโนว์สกีนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการต่อต้านข้อสรุปของนักทฤษฎีวิวัฒนาการในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งส่งผลให้ทฤษฎีวิวัฒนาการเสื่อมความนิยมลงไปเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามหลังจากปี ค.ศ. 1940 เป็นต้นมา ได้มีนักมานุษยวิทยาอเมริกันกลุ่มหนึ่งหันกลับมาสนใจในทฤษฎี วิวัฒนาการและพยายามนำเอาทฤษฎีวิวัฒนาการมาประยุกต์ใช้เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม

ทฤษฎีนิเวศวิทยาวัฒนธรรม (Cultural Ecology) เป็นแนวคิดทางมานุษยวิทยา แนวหนึ่งที่น่าสนใจศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม โดยเน้นถึงอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมว่าเป็นตัวกำหนดกระบวนการวิวัฒนาการทางสังคมวัฒนธรรม จูเลียน สจิวต์ (Julian Steward) นักมานุษยวิทยาอเมริกันได้อธิบายแนวความคิดแบบนิเวศวิทยาวัฒนธรรมว่า เป็นการศึกษากระบวนการปรับตัวของสังคมภายใต้อิทธิพลของสังคม แนวความคิดนี้มองสังคมในลักษณะเป็นพลวัตรหรือเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงเป็นผลมาจากการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม โดยมีพื้นฐานสำคัญคือ เทคโนโลยีการผลิต โครงสร้างสังคม และลักษณะของสภาพแวดล้อมธรรมชาติ เป็นเงื่อนไขหลักกำหนดกระบวนการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวของสังคม วัฒนธรรม

โดยสรุปทฤษฎีนิเวศวิทยาทางวัฒนธรรม หมายถึง การปรับตัวหรือความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมกับสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด และยังคงรักษาสภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่นนั้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

กฤษฎา โชติช่วง, 2555 ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว อำเภอปากพนังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง แต่ต้องปรับปรุงเพิ่มเติม เพื่อรองรับการท่องเที่ยว และควรมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่มีความรู้ธิบายความเป็นมาของเรื่องราวในอดีตเพื่อสร้างความน่าสนใจให้นักท่องเที่ยว และควรมีการปรับปรุงในการดูแลความมีระเบียบของร้านค้า ความสะอาด และต้องมีการจัดการที่ดี ส่วนด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายและน่าดึงดูดใจ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น การปลูกป่าชายเลน การปล่อยพันธุ์ปลา กุ้งบริเวณปากอ่าวแหลมตะลุมพุก และกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น กิจกรรมท่องเที่ยวชมสวนเกษตร เป็นต้น ด้านการคมนาคมการเดินทางเข้าไปในพื้นที่ยังไม่สะดวก พื้นผิวถนนบางช่วงยังต้องปรับปรุง ส่วนการเดินทางไปอำเภอปากพนังสะดวก แต่การเดินทางระหว่างอำเภอปริมาณรถน้อย ด้านการบริการการท่องเที่ยว ที่พักในอำเภอปากพนัง สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้เพียงพอ โรงแรมส่วนใหญ่ที่มีมาตรฐานจะอยู่ในตัวเมือง นักท่องเที่ยว นิยมเดินทางไปเช้า เย็นกลับ แต่หากเพิ่มที่พักเพิ่มเติมที่จะขยายเป็นที่พักโฮมสเตย์ที่เป็นบริเวณ 2 ผัง แม่น้ำหรือบริเวณพื้นที่เกษตรจะทำให้ น่าสนใจและรายได้ไปถึงประชาชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง อีกทั้งยังทำให้เกิดความร่วมมือกันในกลุ่มชน ควรมีการปรับปรุงมาตรฐานและมีการควบคุมราคาจากหน่วยงานรัฐ ให้มีความเหมาะสม ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ในด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี และมีความเป็นเอกลักษณ์ควรสร้างกระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติจริง ด้านการ ออกแบบสิ่งก่อสร้างควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวมีศูนย์บริการข้อมูลให้นักท่องเที่ยว และควรมีสถานจอดรถสำหรับจอดรถขนาดใหญ่ ด้านการจัดการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในอำเภอมีความเพียงพอ แต่ต้องวางแผนการรองรับในอนาคตด้วย ด้านระบบการกำจัดของเสีย ระบบการบำบัดน้ำเสียยังไม่มีประสิทธิภาพและการตรวจสอบยังไม่เพียงพอ ควรรณรงค์ให้ไม่ทิ้งขยะลงในแม่น้ำ หรือทิ้งในที่ ๆ ทางเทศบาลจัดไว้ให้ ด้านการให้การศึกษาและความรู้แก่ประชาชนในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ต้องปลูกฝังเยาวชนและมีหน่วยงานด้านการศึกษาที่ดูแลชัดเจน จัดการฝึกอบรมความรู้ให้ชุมชนอย่างต่อเนื่อง ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการนำเที่ยวมีการสร้างกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในการรองรับนักท่องเที่ยวและต้องมีการผสมผสานรายการนำเที่ยวเพื่อสร้างความหลากหลายที่สามารถกระจายรายได้ให้แก่ชุมชนได้

โฆษิต ไชยประสิทธิ์, 2554 ศึกษาเรื่อง การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในมิติการพัฒนาจากภายใน กรณีศึกษาชุมชนในสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง สรุปได้ 3 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1) ศักยภาพของชุมชนและทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว ด้านบริบทของชุมชน ชุมชนมีความหลากหลายด้านชาติพันธุ์

มีความเป็นเอกลักษณ์ตามชนเผ่าตนเอง ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนศักยภาพของทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว มีทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยวที่โดดเด่น แหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรกรรมบนพื้นที่สูง ทรัพยากรความงามทางธรรมชาติ ภูมิปัญญาด้านสมุนไพร ภูมิปัญญาด้านอาหารพื้นเมือง ภูมิปัญญาท้องถิ่นงานหัตถกรรม ภูมิปัญญาเกี่ยวกับพิธีกรรมและประเพณี ประวัติศาสตร์ชุมชน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่า 2) ด้านกระบวนการมีส่วนร่วม ชุมชนเกิดความขัดแย้งค่อนข้างน้อยเพราะพื้นที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของสถานีเกษตรหลวงอ่างขางที่ดูแลอย่างใกล้ชิด 3) กระบวนการเรียนรู้และพัฒนา ศักยภาพการบริหารจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชุมชนที่ยังหาคำตอบไม่ได้จาก การศึกษาเป็นการกระตุ้น และมุ่งหวังให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการมีส่วนร่วมการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวให้เกิดความเข้มแข็งทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ดังนี้ ชุมชนควรสร้างเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้มีความชัดเจน สถานีเกษตรหลวงอ่างขางควรส่งเสริมและสนับสนุน ไม่ว่าจะผ่านทางด้านสินค้าของชุมชน และส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความมั่นใจที่จะพัฒนาตนเอง ส่วนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกันการพัฒนาชุมชนควรส่งเสริมดำเนินการด้านอาชีพให้กับคนในชุมชน

ธำมรงค์ ช่างขันมะลิ, 2559 ศึกษาเรื่องการสร้างความหมายของเมืองบุรีรัมย์ในฐานะมหานครแห่งกีฬา พบว่าในอดีตก่อนที่จะมีการก่อตั้งสโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ยูไนเต็ด ชาวเมืองบุรีรัมย์ไม่เคยนิยมหรือให้ความหมายของเมืองบุรีรัมย์โดยมี “กีฬา” เข้ามาเกี่ยวข้อง เพราะฉะนั้นจุดเริ่มต้นของปรากฏการณ์การสร้างความหมายใหม่ให้เมืองบุรีรัมย์กลายเป็นมหานครแห่งกีฬา เป็นผลมาจากปฏิบัติการของเนวิน ชิดชอบ ในการก่อกำเนิดโครงสร้างทางสังคมแบบใหม่ให้กับชาวเมืองบุรีรัมย์โดยมีกีฬาเข้ามาไว้ในการใช้ชีวิตของผู้คนอย่างไม่เคยมีมาก่อน ปฏิบัติการ ทางสังคมของเนวิน ชิดชอบ และตระกูล อยู่ภายใต้การใช้ สื่อ พิธีกรรมมวลชน และ สิ่งประดิษฐ์กีฬาเพื่อสร้างเมืองบุรีรัมย์ให้กลายเป็นพื้นที่แห่งการบริโภคกีฬา นอกจากนั้นยังพบว่าการสร้างความหมายใหม่ให้กับเมืองบุรีรัมย์ไม่ได้มีเพียง เนวิน ชิดชอบและตระกูลเท่านั้น แต่ยังมีปฏิบัติการของผู้คนในจังหวัดบุรีรัมย์ที่อยู่เบื้องหลังของปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในจังหวัดบุรีรัมย์โดยผ่านการติดป้ายโฆษณาขนาดใหญ่รอบๆบริเวณเมือง การแชร์เรื่องราวของกีฬาในจังหวัดบุรีรัมย์ลงบนโซเชียลมีเดีย การเข้าร่วมพิธีกรรมมวลชนที่สโมสรบุรีรัมย์ยูไนเต็ดจัดขึ้น และ การบริโภคสิ่งประดิษฐ์กีฬาของจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งหมดเหล่านี้เป็นปฏิบัติการของผู้คนในจังหวัดบุรีรัมย์ที่เกิดจากสำนึกของตนเอง เพราะกลุ่มคนเหล่านี้ได้พิจารณาแล้วว่าการสร้างความหมายใหม่ให้กับเมืองบุรีรัมย์โดยมีกีฬาเป็นตัวแทนในการนำเสนอภาพลักษณ์ของเมืองบุรีรัมย์ช่วยทำให้ตนเองได้รับผลประโยชน์ทั้งทางจิตใจและเศรษฐกิจ

ณัฐวัฒน์ วิวัฒนารามย์, 2559 ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลในสนามฟุตบอลของแฟนบอลไทย พบว่า ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของสโมสรและการสื่อสารส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลในสนามฟุตบอลของแฟนบอลไทยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า

แฟนฟุตบอลไทยให้ความสำคัญกับตัวสโมสรที่ตนเองชื่นชอบและต้องมีภาพลักษณ์ที่ดีต่อคนในพื้นที่นั้นๆ รวมไปถึงการสื่อสารกับแฟนฟุตบอลที่มีหลากหลายช่องทาง ซึ่งหากสโมสรทำได้ดีก็มีโอกาสที่แฟนฟุตบอลจะไปชมฟุตบอลในสนามเพิ่มมากขึ้น ปัจจัยด้านการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลในสนามฟุตบอลของแฟนฟุตบอลไทยเป็นอันดับที่สอง สามารถกล่าวได้ว่าแฟนฟุตบอลไทยให้ความสำคัญกับช่องทาง การจองตั๋วเข้าชมอย่างยิ่งหากสามารถซื้อบัตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยังมีผลต่อการตัดสินใจ รวมไปถึงหากมีการนำเสนอข่าวของสโมสรได้ชัดเจนว่าแข่งที่ใดเวลาใดและวันใดเนื่องจากการนำเสนอข่าวที่ชัดเจนอาจจะทำให้แฟนฟุตบอลไทยสามารถวางแผนการเข้าชมได้ดี ปัจจัยด้านกายภาพและกระบวนการส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลในสนามฟุตบอลของแฟนฟุตบอลไทยเป็นอันดับที่สาม ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าแฟนฟุตบอลไทยให้ความสำคัญกับเรื่องการจัดการของสโมสรมีความเป็นมืออาชีพเช่นการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกได้ครบถ้วนมีพื้นที่จอดรถเพียงพอต่อแฟนบอล อีกทั้งยังมีการจัดการในเรื่องความปลอดภัยอย่างมีมาตรฐานซึ่งทำให้แฟนฟุตบอลเกิดความเชื่อมั่นในการเข้าไปชมฟุตบอล ในสนาม

ธีระพล พบลาภ และคณะ, 2553 ได้ทำโครงการวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้ความสำคัญกับแนวคิดพื้นฐานของการท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่เน้นด้านการส่งเสริมสนับสนุนกีฬาพื้นบ้านที่มีอยู่แล้วในชุมชนให้เป็นวิถีชีวิตของชุมชน ด้านการสนับสนุนกีฬาสากลโดยอาศัยการบริหารจัดการกีฬาที่เหมาะสมกับสภาพสังคม การจัดการให้มีกิจกรรมการแข่งขันกีฬาที่ได้มาตรฐานซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานกีฬาในระดับชาติต่อไป และมีแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้ การพัฒนาศักยภาพและเสริมสมรรถนะด้านการกีฬา การพัฒนาบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงกีฬา การเรียนการสอนการท่องเที่ยวเชิงกีฬา การส่งเสริมการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงกีฬา และการให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของชุมชน

นรินทร์ หลิมไพโรจน์, 2554 ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรของจังหวัดนครราชสีมา คือ ภูมิศาสตร์ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการกีฬาวัฒนธรรมเหมาะสมที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬา 3 กลุ่มหลัก คือการแข่งขันและกิจกรรมนันทนาการทางด้านกีฬา การแข่งขันกีฬาอาชีพและสมัครเล่น คือ กอล์ฟ เทนนิส แบดมินตัน ฟุตบอล ด้านนันทนาการ คือ ฟิตเนส เดิน และอุปกรณ์ทางด้านนันทนาการอื่นๆ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงกีฬาผจญภัยกึ่งอนุรักษ์ เดินป่า จักรยานเสือภูเขา ปีนหน้าผา และกีฬาเพื่อความบันเทิง รถเอทีวี สนามรบบจำลอง และได้มีการเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬา 6 แนวทาง คือ การพัฒนาด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมและสถานที่ การพัฒนาด้านสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว การพัฒนาความปลอดภัยของสถานที่

ท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากรการพัฒนาด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่น

นพศักดิ์ นาคเสนา และยุทธพงษ์ ตันประดู่, 2563 วิจัยเรื่องการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำเส้นบะหมี่ กรณีศึกษา หมี่แป๊ะเถว จังหวัดภูเก็ต (การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ระหว่างวันที่ 10-11 กรกฎาคม 2563 (FAR 6th ศิลป์ข้ามศาสตร์) ณ อุทยานวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น) ผลการวิจัยพบว่า 1) ร้านบะหมี่แป๊ะเถว สร้างเมื่อ พ.ศ. 2495 ตั้งอยู่ย่านเมืองเก่าภูเก็ต ในอดีตเป็นรถเข็น โดยสืบทอดภูมิปัญญาการทำอาหารสูตรวางตั้งผ่านรุ่นพ่อ – รุ่นแม่ รุ่นพี่ ปัจจุบันเป็นทายาทรุ่นที่ 4 มีอายุมากกว่า 68 ปี มีอาหารท้องถิ่นและแห่งเดียวของจังหวัดภูเก็ต คือ ยี่หุบเอ้งฉ้าย (ปลาหมึก, ผักบู้) และบะหมี่สูตรทำด้วยมือ เป็นวิธีการแบบโบราณโดยใช้แรงงานคน ปัจจุบันเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต โดยสามารถสร้างรายได้แก่ครอบครัวและชุมชน ร้านบะหมี่แป๊ะเถว เป็นหนึ่งในเส้นทางท่องเที่ยวของย่านเมืองเก่าภูเก็ต โดยพิพิธภัณฑ์มีชีวิตนี้ส่งผลต่อการท่องเที่ยว สามารถบูรณาการด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สามารถสร้างเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวฝั่งอันดามันทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่งเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพเชิงบวกระหว่างภูมิภาคต่างๆ ของโลก อีกทั้งการผลิตสินค้าที่ระลึก โดยหน่วยงานเศรษฐกิจท้องถิ่นสามารถสนับสนุนให้เกิดการสร้างเศรษฐกิจระดับจุลภาคซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนา ส่งผลต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับมหภาค อย่างยั่งยืน

นลวัชร ชุนลา, 2561 ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ด้านศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของเกาะสมุยโดยภาพรวมอยู่ในระดับเกณฑ์ดี มีศักยภาพด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารได้อย่างทั่วถึง ศักยภาพด้านการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความหลากหลายรูปแบบมีแต่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามและมีความหลากหลายแต่ยังขาดศักยภาพด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ส่วนผลการศึกษารับรู้ภาพรึกการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของเกาะสมุย ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับดี นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อออกกำลังกายกีฬาที่นิยมมากที่สุดคือ การวิ่ง หรือวิ่งมาราธอน ส่วนสิ่งที่ควรพัฒนา คือ สภาพของถนนในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวและการออกแบบอารยสถาปัตย์ในบริเวณสนามการแข่งขันกีฬาในการรับรอง นักท่องเที่ยวผู้พิการและกลุ่มผู้สูงอายุนอกจากนั้นพบว่าประเภทนักท่องเที่ยวเชิงกีฬานักท่องเที่ยวทั่วไปและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักกีฬามีการรับรู้ภาพรึกที่แตกต่างกันผลการวิจัยนำไปสู่การเสนอแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของเกาะสมุยต่อไป

บัญชา นวนสายและคณะ, 2556 ศึกษาเรื่องประวัติศาสตร์การขยายตัวของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ระหว่างปี พ.ศ. 2468 – 2550 พบว่าการขยายตัวของเมืองบุรีรัมย์ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วงเวลาตามปัจจัยที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้ ช่วงที่ 1 ระหว่าง ปี พ.ศ. 2441-2468 หลังจากที่มีการเข้ามาจัดระบบการปกครองแบบเทศาภิบาลในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยมีการขยายตัวอยู่รอบ ๆ

ศาลหลักเมือง บริเวณชุมชนหลักเมือง กระจายไปตามแนวถนนจระและถนนสุนทรเทพการขยายตัว ในช่วงที่ 1 เกิดจากปัจจัยภายในคือ การย้ายจวนผู้ว่าราชการเมืองและสถานที่ราชการออกนอกเขต คูเมืองเดิม ซึ่งเป็นแรงดึงดูดให้เกิดการขยายตัวของเมืองไปอยู่รอบ ๆ บริเวณคูน้ำคันดินและมีการ ขยายชุมชนออกมารอบนอกทางทิศตะวันตกอันเป็นผลมาจากการอพยพเข้ามาของชาวกัมพูชา ช่วงที่ 2 ระหว่างปี พ.ศ. 2468-2511 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชนเมืองบุรีรัมย์ในช่วงนี้เป็น ปัจจัยภายนอกได้แก่ การสร้างทางรถไฟมาถึงเมืองบุรีรัมย์ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ มากมายที่มากับการรถไฟ การขยายตัวครั้งนี้เป็นการขยายตัวออกนอกเขต คูน้ำคันดินไปทางทิศ เหนือตามถนนสุนทรเทพถนนนิवास และบริเวณโดยรอบสถานีรถไฟบุรีรัมย์ และช่วงที่ 3 ระหว่าง ปี พ.ศ. 2511 - 2550 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชนเมืองบุรีรัมย์ในช่วงนี้ได้แก่ นโยบาย ของผู้นำท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับ การสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน การส่งเสริมพัฒนาการศึกษา ทุกระดับของรัฐ และการขยายกิจการการค้าและการลงทุนของชาวจีน โดยมีกรขยายตัวออกไปทุก ทิศทุกทาง ด้านทิศเหนือบริเวณถนนธานี ถนนศรีเพชร และถนนสมรรถการ ด้านทิศตะวันตกขยาย ออกไปตามถนนปลัดเมืองและถนนจระ ดังนั้นลักษณะการขยายตัวของชุมชนในเขตเทศบาลเมือง บุรีรัมย์ ในระยะแรก มีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ โดยเฉพาะด้านกายภาพซึ่งมีบริเวณในเขตคันน้ำ คูดินเป็นตัวกำหนด และประกอบกับวิถีชีวิตราชการเมืองบุรีรัมย์แต่เดิมมีรูปแบบที่เรียบง่าย เนื่องจาก สภาพพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ภายใต้ระบบการผลิตเพื่อ ยังชีพ มีสังคมแบบพึ่งพาเจ้าเมือง ไม่นิยม ทำการค้าและการลงทุน จากปัจจัยดังกล่าวจึงส่งผลให้เมืองบุรีรัมย์เกิดการขยายตัวไปอย่างช้า ๆ ต่อมาในปี พ.ศ. 2468 ได้มีการเดินทางรถไฟมาถึงเมืองบุรีรัมย์จึงเป็นปัจจัยทำให้เกิดการขยายตัว เมืองออกไปรอบด้านและ อีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญคือ นโยบายของผู้นำท้องถิ่น ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2511 เป็นต้นมา ได้มีการสนับสนุนนโยบายพัฒนาระบบสาธารณูปโภค ระบบคมนาคมขนส่ง และการ ส่งเสริมการสร้างสถานศึกษา ทำให้มีการใช้พื้นที่ของเมืองรอบนอกที่เป็นพื้นที่นา ป่าทุ่ง กลายมาเป็น แหล่งที่อยู่อาศัย บ้านเรือน สถานที่ราชการและแหล่งการค้าโดยกระจายไปตามเส้นทางคมนาคมสาย หลัก ทั้งถนนและทางรถไฟออกไปทางทิศตะวันตกของเมืองบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นเส้นทางมุ่งสู่เมืองใหญ่ เช่น จังหวัดนครราชสีมาและกรุงเทพมหานคร ทำให้เมืองบุรีรัมย์เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและ สังคมอย่างมากในระยะต่อมา

บังอร ทาประเสริฐ, 2552 ศึกษาเรื่องตลาดน้ำวัดลำพญา : การจัดการเพื่อพัฒนาการ ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่าปัจจุบันตลาดน้ำลำพญามีวิถีชีวิตความ เป็นอยู่แบบชนบทดั้งเดิม ประเพณีวัฒนธรรมยังยึดแบบแผนแบบไทย ชุมชนมีศักยภาพในการจัดเป็น แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี เนื่องจากชุมชนนี้อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร มีการคมนาคม ขนส่งที่สะดวกสบาย ชุมชนมีหลักในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้หลักการจัดการแบบเป็นระบบ คือ ให้คนในท้องถิ่นยึดหลักคุณธรรมความดี ร่วมกันรักษาแม่น้ำลำพญาและสภาพแวดล้อมของวัด

สมาชิกของชุมชนแสดงความมีน้ำใจโดยการเสียสละเงิน เพื่อพัฒนาตลาดน้ำให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง มีการรักษาสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ สมาชิกในชุมชนเน้นการใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตเพื่อให้ตลาดเกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่ดี องค์กรชุมชนมีแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวทางน้ำวัดลำพญา มีวัดชุมชน และองค์กรท้องถิ่นร่วมกัน ส่วนกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ด้านการฝึกอาชีพ กิจกรรมสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น โดยนักท่องเที่ยวฝึกหัดการสานตะกร้าจากผักตบชวา ด้านการแสดงดนตรีไทย ประเพณีไทย และวิถีชีวิตพื้นบ้าน เช่น การแสดงหุ่นกระบอก พิพิธภัณฑสถานโบราณไทย รูปปั้น รูปแกะสลัก ภาพเขียนสถาปัตยกรรมของวัด เป็นต้น นอกจากนี้ทางวัดยังจัดกิจกรรมเป็นเทศกาลเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจ

พระมงคลสุเมงคโธ, 2560 ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีต่อวิถีชีวิตชนเผ่าละว้า หมู่ที่ 11 ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่อวิถีชีวิตของชนเผ่า และการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชนเผ่า ดังนี้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่อวิถีชีวิตของชนเผ่าละว้ามีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมาก ซึ่งมีผลมาจากปัจจัย 2 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยภายใน คือ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ลักษณะครอบครัวและที่อยู่อาศัย ความต้องการทางด้านวัตถุ การยอมรับประเพณีและวัฒนธรรมใหม่ๆ วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป ความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรม 2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การพัฒนาของภาครัฐ การจัดการศึกษา เศรษฐกิจ และความเจริญด้านเทคโนโลยีจากภายนอก และส่วนการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวละว้าพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงด้านครอบครัว และประชากรด้านภูมิศาสตร์และสภาพแวดล้อมด้านเศรษฐกิจด้านการปกครองด้านการศึกษาด้านประเพณีและวัฒนธรรม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่สภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่บางกรณีนำไปสู่ปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาด้านการเสื่อมถอยทางศีลธรรม ส่วนกระบวนการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตสมาชิกในชุมชนมีค่านิยมแบบใหม่ มีการรับวัฒนธรรมจากสังคมภายนอกเข้ามาใช้ในชีวิตประจำวันของตน ซึ่งส่งผลทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

พิมุข ชาญธนะวัฒน์, 2556 วิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยใหญ่ หมู่บ้านถ้ำลอด เป็นการดำเนินการผ่านกระบวนการต่างๆ โดยได้จากการเรียนรู้หรือการ ชัดเกล้าทางสังคมแล้วนำมาปฏิบัติ การทำตามสื่อประเภทต่างๆ ที่พบเห็นหรือบุคคลภายนอกชุมชนที่มีการปฏิสัมพันธ์ค่านิยมแบบใหม่ จนเกิดการยอมรับอย่างสากล โดยชาวบ้านหิบบิยมีวัฒนธรรมจากสังคมภายนอก ส่งผลให้วิถีชีวิตด้านต่างๆ ของชาวไทยใหญ่หมู่บ้านถ้ำลอดเปลี่ยนแปลงจากในอดีต

พัชรรัตน์ ทารไชย, 2561 วิจัยเรื่องการสร้างแบรนด์เมือง กรณีศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าอัตลักษณ์ถิ่นที่ถูกนำมาสร้างแบรนด์เมือง คือ กลุ่มโบราณสถาน โบราณวัตถุ และกลุ่มเมืองกีฬา คือ อัตลักษณ์ถิ่นที่มีคุณลักษณะที่สามารถสร้างความผูกพันให้กับถิ่นที่ได้อย่างชัดเจนจากกระบวนการผูกพันกับถิ่นที่ ทั้ง 4 มิติ ประกอบด้วย 1) ความประทับใจครั้งแรก 2) ปฏิสัมพันธ์ 3)

หลังปฏิสัมพันธ์ 4) พฤติกรรมการกลับมาเยือนซ้ำ คือ กลุ่มโบราณสถาน โบราณวัตถุ และกลุ่มเมือง
กีฬา จึงทำให้เกิดปรากฏการณ์การสร้างแบรนด์เมืองบุรีรัมย์ที่ประสบความสำเร็จ เกิดความเข้มแข็ง
ของแบรนด์เมือง

ภัทรพันธ์ เสริมสวัสดิ์ศรี, 2557 ศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง
วัฒนธรรมของชาวอาข่า กรณีศึกษา หมู่บ้านอาข่าปากกล้วย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่า
จากการพัฒนาโดยดูให้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว ทำให้มีนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและ
ต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเพื่อชมความงดงามทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี
ของชาวเขาเป็นจำนวนมาก ซึ่งการท่องเที่ยวนั้นได้ส่งผลกับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของชาวอาข่า
หมู่บ้านอาข่าปากกล้วย ดังนี้ ผลกระทบด้านบวก ได้แก่ การท่องเที่ยวทำให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟู
วัฒนธรรมการละเล่นและเครื่องดนตรีของชาวอาข่า โดยมีการนำแสดงการละเล่นของชาวอาข่ามา
แสดงเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับชมในโอกาสต่างๆ ด้านการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม พบว่า
ในหมู่บ้านเริ่มมีการให้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ มีการจัดกิจกรรมลานวัฒนธรรม ทำให้นักท่องเที่ยว
ได้มีโอกาสเรียนรู้วิถีชีวิตและแลกเปลี่ยนความรู้ทางวัฒนธรรม ระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในหมู่บ้าน
อย่างใกล้ชิด สำหรับผลทางด้านลบ ได้แก่ การท่องเที่ยวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมด้าน
การแต่งกาย ชาวอาข่าในหมู่บ้านนิยมแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่ทันสมัยแบบคนพื้นราบมากกว่าการแต่ง
กายด้วยชุดประจำชนเผ่า ด้านค่านิยมวัตถุและความทันสมัยชาวอาข่าให้ความสนใจกับวัตถุสิ่งของ
และความสะดวกสบาย ระบบทุนนิยมเข้ามามีบทบาทมากขึ้น เงินกลายเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิต
ค่านิยมด้านการบริโภค พบว่า มีการบริโภคอาหารแบบดั้งเดิมผสมผสานกับการบริโภคอาหารแบบ
สำเร็จรูป ด้านความเชื่อในการนับถือศาสนา พบว่า สาเหตุที่เปลี่ยนการนับถือศาสนาเพื่อให้สอดคล้อง
กับการดำเนินวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป ส่วนการเปลี่ยนแปลงด้านภาษา พบว่า ชาวอาข่าสามารถพูด
ภาษาไทยได้มากขึ้น ส่วนภาษาอังกฤษพูดได้เฉพาะคำง่ายๆ บางคำเท่านั้น ด้านการลดคุณค่าของงาน
ศิลปหัตถกรรม พบว่า มีการนำศิลปหัตถกรรมดั้งเดิมของชาวอาข่ามาดัดแปลงเป็นสินค้าให้ทันสมัย
หรือรับสินค้าจากโรงงานเพื่อมาจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว

ยุทธพงษ์ ต้นประดู่และสาวิตร พงศ์วัชร, 2563 วิจัยเรื่องการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถี
ชุมชนคนตีเหล็ก กรณีศึกษา โรงตีเหล็กไต่ส่นอ้น จังหวัดภูเก็ต (การประชุมวิชาการระดับชาติและ
นานาชาติ ระหว่างวันที่ 10-11 กรกฎาคม 2563 (FAR 6th ศิลป์ข้ามศาสตร์) ณ อุทยานวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น)ผลการวิจัยพบว่า โรงตีเหล็กไต่ส่นอ้น ตั้งอยู่บริเวณย่านเมืองเก่าภูเก็ต มีอายุ
มากกว่า 100 ปี ในอดีตมีการผลิตเครื่องมือทำเหมือง กงล้อเกวียน ตะปู กุญแจ ชะแลง ทรายที่ของของ
ร้านเป็นตราดาบ กระทั่งยุคการทำเหมืองแร่สูญหายจากเกาะภูเก็ต โรงตีเหล็กนี้เป็นแห่งสุดท้ายและ
รับตีเหล็กเฉพาะอุปกรณ์ช่างและอุปกรณ์ก่อสร้าง ลูกค้าเป็นกลุ่มคนเฉพาะกลุ่ม เพราะคนส่วนใหญ่
นิยมสินค้าจากโรงงานอุตสาหกรรม 2) กระบวนการตีเหล็กของโรงตีเหล็กไต่ส่นอ้น เป็นวิธีการตีเหล็ก

แบบโบราณโดยใช้แรงงานคนกับเตาไฟโบราณขนาดใหญ่ ปัจจุบันเป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต ทั้งนี้สามารถบูรณาการด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สร้างสัมพันธภาพเชิงบวกระหว่างภูมิภาคต่างๆ ของโลก อีกทั้งการผลิตสินค้าที่ระลึก โดยหน่วยงานเศรษฐกิจท้องถิ่นสามารถสนับสนุนให้เกิดการสร้างเศรษฐกิจระดับจุลภาคซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนา ส่งผลต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับมหภาคอย่างยั่งยืน

รังสิต เกาแก้ว, 2549 ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชนเผ่าในจังหวัดเชียงรายกรณีศึกษาเปรียบเทียบกับจังหวัดเชียงรายกับนครคุนหมิง พบว่าผลกระทบของการท่องเที่ยวส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชนเผ่าในจังหวัดเชียงรายทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมมีทั้งผลดีและผลเสีย สำหรับผลดีด้านสังคม คือ สภาพ ความเป็นอยู่ของชนเผ่าดีขึ้นมีการสร้างบ้านเรือนขึ้นใหม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในชีวิตประจำวันมากขึ้น ผลเสียด้านสังคม คือ ความยากลำบากในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมส่งผลให้ชนเผ่าบางกลุ่มเรียนอาชีพหรือวิถีชีวิตทางการเกษตรเพื่อไปขายของที่ระลึกให้นักท่องเที่ยวเพราะมีรายได้ดี ผลดีด้านวัฒนธรรม คือ การแสดงให้นักท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่าที่ปฏิบัติในชีวิตประจำวันถือเป็นการอนุรักษ์วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชนเผ่านอกจากนี้การท่องเที่ยวยังส่งเสริมโอกาสในการแลกเปลี่ยนและศึกษาวัฒนธรรมระหว่างคนต่างเชื้อชาติด้วยเช่น ธุรกิจ โฮมสเตย์ ผลเสียด้านวัฒนธรรม คือ เกิดความขัดแย้งแข่งขันกันเองในชนเผ่าและวิธีการดำเนินชีวิตของชนเผ่าเปลี่ยนไป เช่น การนับถือผีบรรพบุรุษเปลี่ยนเป็นการนับถือศาสนาคริสต์ส่งผลให้พิธีกรรมและความเชื่อบางอย่างสูญหาย การแต่งกายของชนเผ่าเปลี่ยนไปภาษาชนเผ่ายังคงใช้การสื่อสารกันเองภายในกลุ่มแต่ต้องใช้ภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศบางภาษาสื่อสารกับนักท่องเที่ยวจึงทำให้บางคำหรือบางกลุ่มคำในภาษาชนเผ่าสูญหายไปหรือเปลี่ยนไปใช้ภาษาอื่นแทน ผลดีด้านสิ่งแวดล้อม คือ ชนเผ่ามีการอนุรักษ์น้ำและป่าไม้เพื่อส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยว ผลเสียด้านสิ่งแวดล้อม คือ มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเดินทางเข้าไปชมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติแล้วทิ้งขยะและไม่รักษาความสะอาด ส่วนทางด้านเศรษฐกิจ พบว่าการท่องเที่ยวก่อให้เกิดเฉพาะผลดี คือ ชนเผ่ามีรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าชนเผ่าในจังหวัดเชียงรายกับนครคุนหมิงมีวิธีการดำเนินชีวิตคล้ายกันคือการประกอบอาชีพหลักทางการเกษตรและประกอบธุรกิจทางการท่องเที่ยวเพื่อเสริมรายได้ซึ่งการท่องเที่ยวทำให้ชนเผ่ามีโอกาสได้แสดงถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมของตนเองสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวที่มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองมีความเชื่อมั่นในการถ่ายทอดและเผยแพร่วัฒนธรรมของตนเองให้กับผู้อื่นได้แต่สิ่งแวดล้อมที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเสื่อมโทรมลงซึ่งทางจังหวัดเชียงรายและนครคุนหมิงต่างประสบปัญหาเหมือนกัน

รุ่งโรจน์ พรขุนทด, 2562 ศึกษาเรื่องกีฬากับการพัฒนาเมือง พบว่า การเปลี่ยนแปลงของอินเดียนาโพลิส, เลสเตอร์ และบุรีรัมย์ คือบทพิสูจน์อย่างหนึ่งว่ากีฬาพัฒนาเมืองได้อย่างไม่ต้อง

สงสัย ซึ่งเกิดจากวิสัยทัศน์พัฒนาที่พาเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญทางเศรษฐกิจมีการวางเป้าหมายชัดเจน มีวิธีบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เน้นทำงานด้วยความคิดสร้างสรรค์อย่างไม่มีข้อจำกัด เน้นการใช้ความคิดสร้างสรรค์เพิ่มมูลค่าและคุณค่าให้กับสิ่งต่างๆที่มีอยู่และสิ่งที่สร้างขึ้น เน้นการสร้างมาตรฐานของตัวเองและการก้าวสู่มาตรฐานสากลหรือมาตรฐานโลก เน้นเรื่องของการสร้างเอกลักษณ์ของตัวเองการแบ่งปันหรือกระจายรายได้ลงไปให้ชุมชน เน้นเรื่องการมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ทุกคนทุกสาขาอาชีพมีส่วนร่วมสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจและเป็นเจ้าของร่วมกัน การใช้เทคโนโลยีสื่อสารโซเชียลมีเดียและแอปพลิเคชัน ซึ่งเป็นเครื่องมือทางการตลาด การสร้างเครือข่ายสนับสนุนการให้โอกาสคนรุ่นใหม่ทำงานด้วยวิธีการคิดและทัศนคติใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับยุคสมัยและการเปลี่ยนแปลงของโลก เน้นการคิดบวกและคิดใหญ่ คิดแล้วทำทันทีและทำจริงจัง การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อต่อยอดความสำเร็จและการสร้างผลงานที่ดีขึ้นทุกๆ วัน อย่างไม่มีวันหยุด แม้จะประสบความสำเร็จแล้วก็ตาม รวมถึงรักษาประวัติศาสตร์และทำนุบำรุงประเพณีของสโมสรเอาไว้ ไม่เคยพยายามบีบบังคับให้เอาแบบฉบับของตัวเองมาใช้กับสโมสร ที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ทั้ง 3 เมืองกลายเป็นต้นแบบของอีกหลายเมืองทั่วโลกดำเนินรอยตามเพื่อเปลี่ยนผ่านจากเมืองธรรมดาสู่จุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกและทำให้ชีวิตของประชาชนในเมืองดีขึ้นด้วยเช่นกัน

วิกรม กรุงแก้ว และยุทธพงษ์ ต้นประดู่, 2560 วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบผ้าพื้นเมืองภูเก็ต สุนาภยศิลป์ร่วมสมัย ผลการวิจัยพบว่า ผ้าปาเต๊ะเป็นอัตลักษณ์ของภาคใต้ในประเทศไทยและบริเวณแหลมมลายูแต่ปัจจุบันเยาวชนไม่นิยมสวมใส่เนื่องจากมีค่านิยมตามต่างประเทศผนวกกับผ้าปาเต๊ะแท้มีราคาแพง ผ้าปาเต๊ะมีหลายเกรดฉะนั้นเมื่อนำมาประยุกต์ใช้ต้องปรับให้มีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของผู้สวมใส่ ผลจากการวิจัยฉบับนี้เป็นการนำผ้าปาเต๊ะมาประยุกต์สู่การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย(กินรีปาเต๊ะ) เพื่อเป็นการสร้างสรรค์การแสดงรูปแบบใหม่โดยนำอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของผ้าปาเต๊ะ เช่น สี สัน ลวดลาย มาออกแบบเครื่องแต่งกายประกอบการแสดงสร้างสรรค์ ทั้งนี้เพื่อประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมท้องถิ่นด้านการแต่งกายและเป็นการแสดงอัตลักษณ์ร่วมของแหลมมลายู

สาวิตร พงศ์วัชร และยุทธพงษ์ ต้นประดู่, 2565 วิจัยเรื่องการศึกษาแบบการพัฒนา กาบชกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอันดามัน ความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาประวัติของต้นชก (ต้นลูกฆ่าแม่) ตำบลบางเตย อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 2) เพื่อการพัฒนาKabokสู่การประดิษฐ์ จั๋งชู้ย 3) เพื่อการพัฒนาจั๋งชู้ยสู่งานหัตถศิลป์สร้างสรรค์ วิธีดำเนินการวิจัย ศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ สสำรวจ สทนทากลุ่มย่อยและสัมภาษณ์เชิงปฏิบัติการ ผลการวิจัยพบว่า 1. ด้านประวัติของต้นชก (ต้นลูกฆ่าแม่) ตำบลบางเตย อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ลักษณะของลำต้น เป็นพีชตระกูลปาล์ม เป็นพีชวงศ์ใหญ่ที่สุด (รองจากหญ้า) มีร่องรอยในซากดึกดำบรรพ์ที่เก่าแก่ประมาณ 80 ล้านปี ปัจจุบันสามารถ

พบพืชตระกูลปาล์มได้หลายพื้นที่ทั่วโลก เพราะเติบโตในทุกสภาพภูมิอากาศ มีลักษณะลำต้นเดี่ยว ไม่แตกหน่อหรือแตกกิ่ง เป็นพืชประจำท้องถิ่นภาคใต้ใช้ระยะเวลาานานจึงออกผล ลักษณะของใบ มีก้านใบยาวและมีใบย่อยมาก ใบอ่อนเป็นก้านยาวชูเหนียวอดและคลี่ขยายออกมา แบ่งเป็นสองประเภทใหญ่คือ ใบรูปขนนกและใบรูปพัดหรือรูปฝ่ามือ ลักษณะของผลชก การออกผลของต้นชก ออกผลเป็นทะลาย (นิ้ว) ลักษณะของผลคล้ายลูกวงกลม มีสีเขียว ขนาดของผลประมาณ 3 - 4 เซนติเมตร ผลอ่อนมีสีเขียวอ่อน ผลแก่มีสีเหลือง สีน้ำตาลเข้ม สีม่วงเข้มจนถึงสีดำ เมล็ดผลชกมีสีขาวขุ่น ลักษณะนิ่มและอ่อน แต่ผลจะมี 2 - 3 เมล็ด เมล็ดอ่อนมีสีขาว เมล็ดแก่มีสีดำ เปลือกของเมล็ดจะคล้ายกะลาขนาดบางแต่แข็ง มีสีดำ เนื้อในของเมล็ดเรียกว่า “ลูกชก” ต้นชกให้ผลในช่วงอายุ 15 - 20 ปี แต่ส่วนมากจะให้ผลครั้งเดียวและเฉา ยืนต้นตาย

2) การพัฒนากาบชกสู่การประดิษฐ์จิ้งซูย ผู้วิจัยพบขั้นตอนการประดิษฐ์จิ้งซูยจำนวน 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย 2.1) การนำกาบชกหรือรอกชก มาตั้งก้านที่ติดบริเวณเส้นใยของกาบชก 2.2) นำกาบชกมาแช่น้ำเกลือเพื่อให้เกิดความหนาและเหนียวขึ้น จากนั้นนำไปตากแดดให้แห้งสนิท 2.3) การนำกาบชกที่แห้งสนิทมาจัดเรียงเป็นพื้นเดียวกัน 2.4) การตัดกาบชกเป็นจิ้งซูยตามรูปแบบที่วางโครงไว้ 2.5) การนำกาบชกมาเย็บเป็นจิ้งซูย โดยใช้เข็ม ด้าย มาตัดเย็บด้วยวิธีต้นถอยหลัง 2.6) การสร้างเสื่อผืน (จิ้งซูย) โดยนำกาบชกมัดรวมและนำเชือกมาพันเป็นเกลียวเพื่อความคงทน 2.7) นำกระดุมที่ประดิษฐ์มาเย็บติดกับชุดเสื่อผืน 3) การพัฒนาจิ้งซูยสู่งานหัตถศิลป์สร้างสรรค์ ต้นชกเป็นพืชซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติมีระยะเวลาานานจึงออกผล หลังจากออกผลจะยืนต้นตายแต่ลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของต้นชกคือ การมีกาบชกจำนวนมากและสามารถนำมาออกแบบพัฒนาเป็นส่วนผสมของเครื่องแต่งกายและสามารถผลิตสินค้าที่ระลึกได้ สิ่งสำคัญเมื่อนำมาประยุกต์กับเครื่องแต่งกาย สามารถเผยแพร่คุณลักษณะสำคัญของพืชประจำท้องถิ่น โดยการเชื่อมโยงกับธุรกิจ เพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจและสังคม จากประเด็นด้านความหลากหลายของพันธุ์พืชประจำท้องถิ่น ส่งผลถึงการสร้างภาพลักษณ์เชิงคุณค่าของมรดกธรรมชาติประจำท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อการอนุรักษ์ การสร้างความสมดุล ซึ่งส่งผลด้านมิติการท่องเที่ยวทั้งในเชิงพื้นที่ระหว่างแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรอง ส่งผลเชิงบวกต่อการท่องเที่ยวทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

สาวิตร พงศ์วัชร และยุทธพงษ์ ต้นประดู่, 2563 วิจัยเรื่องการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น บาบ่า กรณีศึกษา เรือกอจ้าน จังหวัดภูเก็ต (การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ระหว่างวันที่ 10-11 กรกฎาคม 2563 (FAR 6th ศิลป์ข้ามศาสตร์) ณ อุทยานวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น) ผลการวิจัยพบว่า พิธีกรรมการถือศีลกินผักจังหวัดภูเก็ต มีจุดเริ่มต้นจากอำเภอกะทู้จังหวัดภูเก็ต สาเหตุเกิดจากโรคระบาดบริเวณเมืองทุ่งคาและพิธีกรรมดังกล่าวได้รับความศรัทธา พร้อมทั้งแพร่กระจายไปยังพื้นที่ใกล้เคียง และได้รับการสืบทอดจนมีชื่อเสียงระดับโลก สิ่งสำคัญในพิธีคือ เกี้ยวพระจีน ซึ่งมีความหลากหลายทั้งด้านลักษณะ รูปทรง สีสน ซึ่งสามารถสื่อความหมายเชิงบวกในมิติต่างๆ จากองค์ประกอบดังกล่าวสามารถแกะสลักไม้มงคล สีสนมงคลสื่อ

ความหมายเชิงบวก เหล่านี้สามารถบูรณาการด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การผลิตสินค้าโดยหน่วยงานด้านเศรษฐกิจท้องถิ่นสามารถส่งเสริมและสนับสนุนด้านการสร้างเศรษฐกิจระดับจุลภาคซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและส่งผลต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับมหภาคอย่างยั่งยืนได้

อาทิตย์ สุโขทัย, 2561 ศึกษาเรื่องการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเมืองที่มีผลกระทบต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า (1) การเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเมืองในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นผลมาจากความเป็นเมืองของกรุงเทพมหานครที่มีการขยายตัวสู่พื้นที่ปริมณฑล ส่งผลให้ชุมชนดั้งเดิมเริ่มเปลี่ยนเป็นชุมชนหมู่บ้านจัดสรรและตึกสูง พื้นที่เกษตรกรรมเปลี่ยนเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม และมีการย้ายถิ่นฐานของประชาชนต่างถิ่นเข้ามาเป็นผู้อยู่อาศัยกลุ่มใหม่ในอำเภอ พระประแดงอย่างต่อเนื่อง (2) การเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเมืองในอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ส่งผลให้เกิดการทับซ้อนของอำนาจหน้าที่ในการดูแลพื้นที่ ทั้งการทับซ้อนและระหว่างหน่วยงานรัฐด้วยกันเอง และการทับซ้อนระหว่างสิทธิส่วนบุคคลกับหน่วยงานรัฐ ส่งผลให้บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ถูกลดทอนลง เช่น อำนาจเกี่ยวกับการทะเบียนต่าง ๆ งานทะเบียนราษฎรเกี่ยวกับการแจ้งคนเกิด คนย้าย คนตาย อำนาจ การจัดเก็บภาษีอากร เป็นต้น ให้หน่วยงานราชการในพื้นที่อำเภอทำหน้าที่แทน ในราวปี พ.ศ.2542 จัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลทำให้อำนาจหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านลดทอนลง (3) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ เช่น การนำเทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์มาใช้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารหรือประสานงานกับประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น

อิศราพร วิจิตร, 2559 ศึกษาเรื่องการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นบุรีรัมย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า กระบวนการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นบุรีรัมย์เริ่มต้นจากภาครัฐและภาคเอกชน (ผู้ส่งสาร) สื่อสารความเป็นบุรีรัมย์ (สาร) ผ่านสื่อกิจกรรมงานประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้งและงานประเพณีสงกรานต์เฟสติวัล (ช่องทางการสื่อสาร) ไปยังนักท่องเที่ยว (ผู้รับสาร) ซึ่งพบว่าอัตลักษณ์ความเป็นบุรีรัมย์ที่ภาครัฐและภาคเอกชนสื่อสารนั้น มีอัตลักษณ์เด่นๆ อยู่ 3 ประการ ได้แก่ (1) อัตลักษณ์ความเป็นขอม (2) อัตลักษณ์ความเป็นเมืองกีฬา และ (3) อัตลักษณ์การแต่งกายด้วยผ้าไหมตีนแดง ผ้าภูอัคนี และเสื้อบุรีรัมย์ยูไนเต็ต แต่อัตลักษณ์เหล่านี้มีความสับสน หลากหลาย ไม่คงที่ขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดกฎเกณฑ์ อย่างไรก็ตามภาครัฐก็มีบทบาทในการพยายามธำรงรักษาอัตลักษณ์ความเป็นบุรีรัมย์ ความเป็นขอมดั้งเดิมเอาไว้ แต่บางครั้งก็เลือกที่จะหยิบอัตลักษณ์บางอย่างมาใช้และละทิ้ง อัตลักษณ์บางอย่างขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ทางด้านภาคเอกชนก็มีการสร้างอัตลักษณ์ใหม่ และต่อรอง อัตลักษณ์ความเป็นขอมด้วยความทันสมัย นั่นคือ อัตลักษณ์ความเป็นเมืองกีฬา โดยใช้วาทกรรมที่ว่า “บุรีรัมย์ ยูไนเต็ต ลมหายใจของบุรีรัมย์” ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องใช้

เงินทุนและอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้อง และนอกจากนี้ทั้ง 2 ภาคส่วนยังร่วมกันสร้างอัตลักษณ์ทางสังคมให้บุรีรัมย์ โดยใช้วาทกรรม “คนบุรีรัมย์ เมืองแปะ คือ ลูกหลานรัชกาลที่ 1” ทำให้ชาวบุรีรัมย์เกิดความรู้สึกร่วมกันว่า เป็นหนึ่งเดียวกัน เป็นครอบครัวเดียวกัน มีปราสาทพนมรุ้งที่สวยงามที่สุด และมีสโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ดที่เป็นความภาคภูมิใจ ทั้งนี้เห็นได้จากการแต่งกายของชาวบุรีรัมย์ ทุกเพศทุกวัย นิยมใส่เสื้อบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ในทุกๆ สถานการณ์ ส่วนในวันที่มีงานประเพณีผู้หญิงมักใส่ผ้าไหมตีนแดงไปร่วมงาน ส่วนใหญ่เป็นคนในหน่วยงานราชการ ทั้งนี้เมื่อรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น จำนวนนักท่องเที่ยวมากขึ้น ยิ่งทำให้ชาวบุรีรัมย์รู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นเมืองกีฬา บริโภคสินค้ากีฬามากขึ้น รวมถึงเลือกหยิบฉวยอัตลักษณ์บางอย่างมาใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

อัจฉรา ศรีลาชัย, 2559 ศึกษาเรื่องแนวทางการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลจระเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า (1) บริบทของชุมชน และทรัพยากรการท่องเที่ยวชุมชนภายใต้บริบทของการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนบ้านโคกเมือง ในด้านอัตลักษณ์ของชุมชนบ้านโคกเมือง คือ ภูมิสังคมของชุมชนที่บ่งบอกถึงความเป็นชุมชนที่มีวิถีชีวิตที่โดดเด่นในการทำนามีประเพณีที่ถือปฏิบัติกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ในด้านที่ตั้งมีประวัติศาสตร์ของอารยธรรมขอมโบราณวัฒนธรรมอีสานผสมผสานกับวัฒนธรรมเขมร และคนในชุมชนมีอัตลักษณ์โดดเด่นที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยว ในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนมีจุดเด่น คือ มีปราสาทเมืองต่ำ และมีฐานการเรียนรู้วิถีชีวิตและทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านโคกเมืองมีความพร้อมในการเป็นชุมชนทางด้านการท่องเที่ยว (2) ศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชุมชนมีศักยภาพในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวด้วยบริบทความพร้อมของชุมชนที่มีศูนย์การเรียนรู้ทรัพยากรการท่องเที่ยว มีศักยภาพด้านการบริการ เช่น ร้านอาหาร บ้านพักโฮมสเตย์ มีคอกเทศกั๊นน้อยน่ารักเที่ยว ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น (3) สถานการณ์ปัจจุบันในด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีกระแสทางการท่องเที่ยวชุมชนไปในทิศทางที่ดีและมีทิศทางชัดเจนเพราะมีหน่วยงานเข้ามาให้ความสนใจ และบวกกับนโยบายของทางภาครัฐที่มียุทธศาสตร์การท่องเที่ยวออกมาที่ชัดเจน ทำให้การทำงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเห็นความชัดเจนมากยิ่งขึ้น (4) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ในด้านปัจจัยแห่งความสำเร็จของชุมชนบ้านโคกเมืองมีรางวัลที่ช่วยการันตีความสำเร็จของชุมชน เช่น รางวัลหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รางวัลหมู่บ้าน OTOP Village Champions ล่าสุดได้รับรางวัลมาตรฐานโฮมสเตย์ เป็นชุมชนที่มีการพัฒนามาเป็นระยะเวลายาวนานทำให้ชุมชนประสบความสำเร็จในด้านการท่องเที่ยว ส่วนในด้านแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ชุมชนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาทำงานร่วมกับชุมชนต้องมองถึงศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของชุมชนเพื่อที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวให้ถูกจุด คนในชุมชนก็ต้องร่วมกันรักษาอัตลักษณ์ของชุมชน และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีความน่าสนใจ ต้องวางแผนในการทำการตลาดให้ทันต่อการ

เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี คนในชุมชนก็ต้องได้รับการพัฒนาศักยภาพในการทำงาน ด้านการท่องเที่ยว และประการสำคัญชุมชนต้องจัดทำแผนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไปได้ในอนาคต

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Eber S., 1992 ได้ศึกษาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน พบว่า หลักการพื้นฐานของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้ (1) การใช้ทรัพยากรแบบยั่งยืนเป็นการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรทั้งทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมแบบยั่งยืน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและเป็นแนวทางในการทำธุรกิจระยะยาว (2) การลดการบริโภคที่มากเกินไปและความจำเป็นและการลดของเสียเป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว และเป็นการเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยว (3) การรักษาความหลากหลาย เป็นการรักษาและส่งเสริมให้มีความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในระยะยาว และจะช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (4) การผสมผสานการท่องเที่ยวเข้ากับการวางแผนเป็นการผสมผสานการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนงาน กลยุทธ์ทั้งระดับชาติและท้องถิ่น โดยการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะช่วยให้การท่องเที่ยวคงอยู่ต่อไปได้ในระยะยาว (5) การสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวที่สนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาด้านราคาและคุณค่าของสิ่งแวดล้อม ทั้งเป็นการประหยัดและหลีกเลี่ยงที่จะทำให้อุณหภูมิสิ่งแวดล้อมถูกทำลายอีกด้วย

Gunn C.A., 1994 ได้อธิบายเรื่องราวการวางแผนควรเริ่มจากกิจกรรมของคนเข้ามาในแหล่งท่องเที่ยว และต้องรวบรวมข้อมูลเพื่อหากิจกรรมของนักท่องเที่ยว สิ่งสำคัญคือ สามารถหาความชัดเจนของความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของพื้นที่นั้น ตลอดจนสามารถคาดการณ์ถึงแนวโน้มการเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมได้ การพัฒนาการท่องเที่ยวไม่ควรคำนึงถึงผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ควรมีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งไม่เฉพาะเจ้าบ้าน (Host) หรือคนในท้องถิ่นเท่านั้น ยังรวมถึงแขก (Guest) หรือนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในท้องถิ่นอีกด้วย

Hugehes George., 1995 ได้วิจัยเรื่องวัฒนธรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า การกำหนดโครงการและแผนปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ ต้องเริ่มจากรัฐบาล เป็นผู้ดำเนินการ มีการชี้แนะแนวทาง มีการจัดตั้งกลุ่มและกรรมการเฉพาะกิจ ระยะเวลาจะดำเนินการเป็นโครงการนำร่อง เพื่อแสวงหาความเหมาะสมก่อนลงมือทำอย่างจริงจัง สิ่งที่ขาดไม่ได้คือ รัฐบาลต้องมีงบประมาณสนับสนุน

Sproule K.W., 1996 ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนท้องถิ่น เป็นฐาน โยให้ความหมายของชุมชนท้องถิ่นว่า เป็นกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกัน หรือเป็นเพื่อนฝูงในวงสังคมเดียวกันได้ และพบหลักการของการท่องเที่ยวโดยชุมชนควรมีส่วนสำคัญ คือ 1) ชุมชนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนและการจัดการทัวร์ 2) ควรมีการแบ่งปัน

ผลประโยชน์กลับคืนสู่ชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นธรรม ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของโครงการชุมชน เช่น สถานีนอนามัย โรงเรียน เป็นต้น 3) ต้องคำนึงว่าการทำงานส่วนบุคคลสามารถส่งผลกระทบต่อโครงสร้างทางสังคมโดยรวม 4) สิ่งแวดล้อมจะยั่งยืนได้ก็ต่อเมื่อชุมชนท้องถิ่นต้องมีส่วนร่วม 5) ให้ความเคารพต่อชนบทรธรรมนิยม ประเพณี วัฒนธรรม และโครงสร้างทางสังคมของท้องถิ่น 6) มีกลไกที่จะช่วยให้ชุมชนสามารถควบคุมผลกระทบจากนักท่องเที่ยว 7) กำหนดกลุ่มให้มีขนาดเล็กที่สุด ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรม 8) ควรชี้แจงเรื่องพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่ควรกระทำก่อนการเดินทางเข้าสู่พื้นที่ 9) ไม่ควรให้มีการแสดงการละเล่นของคนในท้องถิ่นเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว และ 10) ชุมชนควรมีสิทธิ์ในการที่จะปฏิเสธการท่องเที่ยว หากไม่ต้องการ

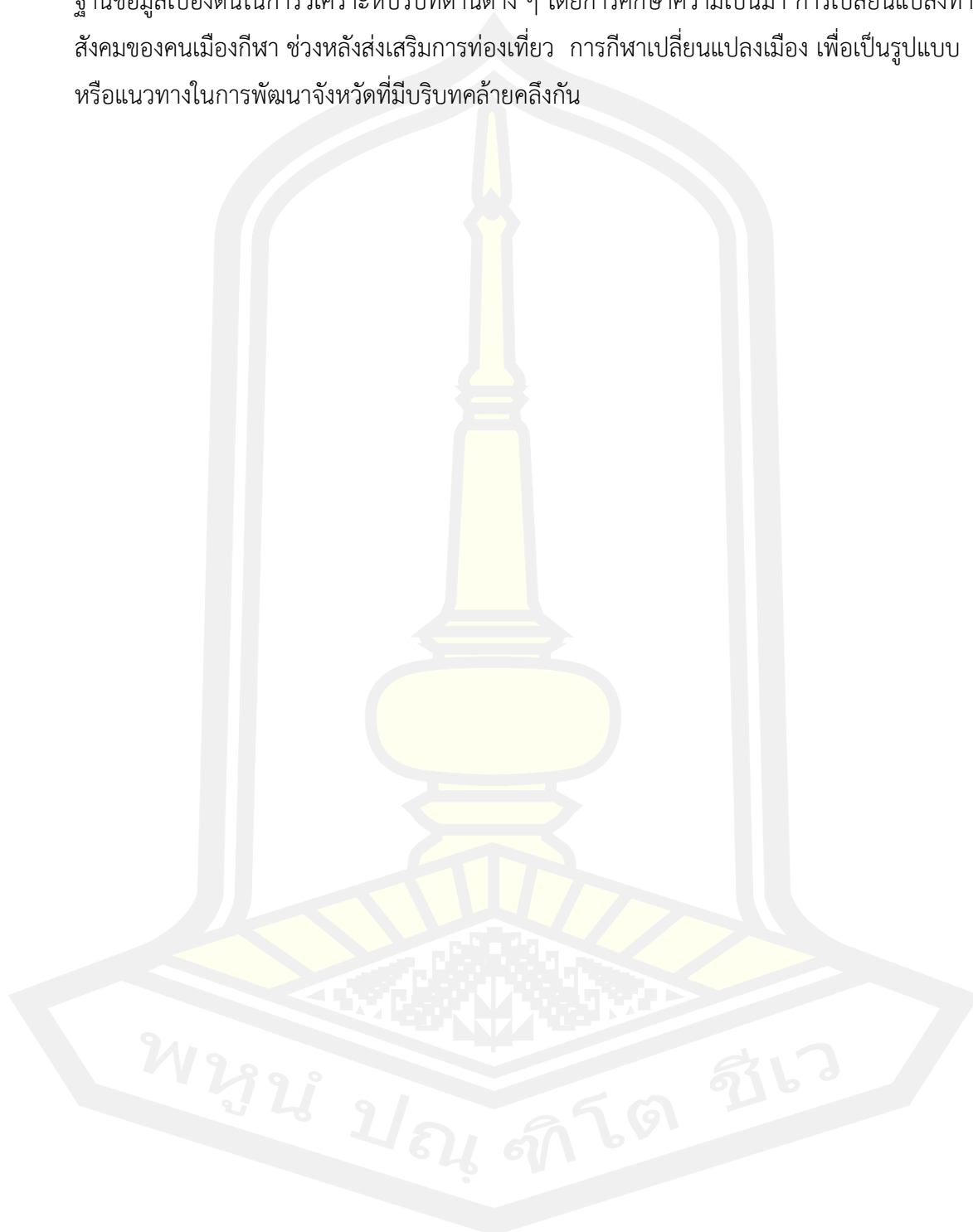
Sprecher Dawn Marie., 2002 ได้วิจัยเรื่อง Village-Based Tourism Monitorism Tourism Change on the Mekong River พบว่า การพัฒนาเป็นตัวบ่งชี้และวัดว่าการท่องเที่ยวในบริเวณแถบลุ่มแม่น้ำโขงมีการเจริญเติบโตอย่างมีศักยภาพที่ยั่งยืน เพราะมีแม่น้ำโขงไหลผ่านหลายประเทศในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้แม่น้ำโขงมีความสำคัญในการพัฒนาทางตรงและมีโครงการนำร่องในหลายประเทศที่ต้องสร้างกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวแถบลุ่มแม่น้ำโขง เช่น ประเทศพม่า ไทย ลาว เวียดนาม และกัมพูชา ทั้งนี้ปรากฏว่าหมู่บ้านมีการพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนและสามารถส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนในอัตราที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อการท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น

Casellas, 2003 ได้ศึกษารูปแบบของบาร์เซโลนาหรือนโยบายและการวางแผนพลวัตในการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า รูปแบบของบาร์เซโลนาในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากทศวรรษที่ 1980 จนถึง 1990 ตามแนวคิดแบบเขตเมืองแล้วมาพัฒนาที่ดินการปฏิรูป เขตเมืองในบาร์เซโลนาต้องใช้ลักษณะการประกอบการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวตามลักษณะนโยบายในเมืองใหญ่ในยุโรปและสหรัฐ โดยหุ้นส่วนของรัฐและเอกชนไทยขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน จึงต้องสร้างศูนย์วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวในเมืองขึ้นและควบคุมแรงงานและอุตสาหกรรมโรงแรมตามกฎหมายท้องถิ่นและกฎหมายแห่งชาติจึงสามารถดำเนินไปได้ด้วยดี

Ramsa Yaman., 2004 Ramsa Yaman (2004 : 583-589) ได้ศึกษาการท่องเที่ยวธรรมชาติโดยชุมชน โดยการเรียนรู้จะสามารถช่วยพัฒนาและอนุรักษ์ธรรมชาติในมาเลเซีย โดยกล่าวว่า การให้อำนาจชุมชนจัดการและปกครองตนเองภายในพื้นที่ จะช่วยลดการรั่วไหลของเงินมีผลกระทบน้อยและเกิดคุณประโยชน์ต่อพื้นที่อย่างมาก ซึ่งการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยการสนับสนุนของรัฐบาลสามารถรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ และมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นธรรมและยังส่งผลกระทบต่อองค์กรชุมชนให้มีความเข้มแข็งขึ้น

สรุป จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้สามารถวิเคราะห์ความเป็นมา และการพัฒนา การเปลี่ยนแปลงของสังคม บริบทด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง บทบาทและวิวัฒนาการของสังคม

เหล่านี้ให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ซึ่งข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยใช้เป็น
ฐานข้อมูลเบื้องต้นในการวิเคราะห์บริบทด้านต่าง ๆ โดยการศึกษาความเป็นมา การเปลี่ยนแปลงทาง
สังคมของคนเมืองกีฬา ช่วงหลังส่งเสริมการท่องเที่ยว การกีฬาเปลี่ยนแปลงเมือง เพื่อเป็นรูปแบบ
หรือแนวทางในการพัฒนาจังหวัดที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง เมืองกีฬา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตของการวิจัย

- 1 ด้านเนื้อหา
- 2 วิธีการวิจัย
- 3 ระยะเวลาการวิจัย
- 4 พื้นที่ในการวิจัย
- 5 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการดำเนินการวิจัย

- 1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3 การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล
- 4 การนำเสนอผลการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าไว้

ดังนี้

- 1.1 ประวัติความเป็นมาของการส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดบุรีรัมย์
- 1.2 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ 3 ด้านประกอบด้วย
 - 1) ด้านสังคม
 - 2) ด้านวัฒนธรรม
 - 3) ด้านเศรษฐกิจ

2. วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร เช่น

- 1) ภูมิหลังประวัติศาสตร์จังหวัดบุรีรัมย์
- 2) เอกสารเกี่ยวกับจังหวัดบุรีรัมย์ที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

- 1) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิดไม่จำกัดคำตอบ
- 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ประกอบด้วย 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ด้านข้อมูลพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ด้านข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2565 อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 ด้านข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของเมืองกีฬา ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2565 อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

3) แบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เพื่อใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Information) และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Information)

4) การสังเกต (Observation) ประกอบด้วย

4.1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participatory observation) ประกอบด้วยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นต้น

4.2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participatory observation) ผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตสภาพพื้นที่ทั่วไปของพื้นที่การทำวิจัย โดยผู้วิจัยเข้าไปศึกษาประวัติความเป็นมา การจัดกิจกรรมต่างๆ และรูปแบบขั้นตอนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว

5) การสนทนากลุ่ม (Focused Group) โดยผู้วิจัยใช้การสนทนากลุ่มในการรวบรวมข้อมูล โดยใช้ผู้รู้และผู้ปฏิบัติ เพื่อแลกเปลี่ยนความเห็น ข้อเสนอแนะในการศึกษา โดยดำเนินการวางแผนการสนทนา วัน เวลา สถานที่ จัดเตรียมแนวคำถาม นัดหมายสมาชิกคัดเลือกผู้สนทนากลุ่มที่มีลักษณะร่วม (Homogenous)

3. ระยะเวลาการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องเมืองกีฬา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตระยะเวลาในการศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2562 - 2565

4. พื้นที่ในการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ อำเภอมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากอารยธรรมโบราณจังหวัดบุรีรัมย์ยังมีสนามกีฬาที่ได้รับความนิยมและดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย ชาวต่างชาติ รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่น่าสนใจตลอดทั้งปี เรียกได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีความครบครันเป็นอย่างมากจึงทำให้เป็นพื้นที่ที่น่าสนใจในการทำวิจัยครั้งนี้

5. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Information) และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Information) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1 กลุ่มผู้รู้ (Key Informants) จำนวน 7 คน ประกอบด้วย

5.1.1 สำนักวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ / สภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์

จำนวน 2 คน

5.1.2 พาณิชยจังหวัดบุรีรัมย์ / หอการค้าจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 1 คน

5.1.3 การท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ / ประธานชมรมมัคคุเทศก์จังหวัดบุรีรัมย์

จำนวน 2 คน

5.1.4 สำนักงานการกีฬาจังหวัดบุรีรัมย์ / ผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 คน

5.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Information) แบ่งเป็นภาครัฐ และภาคเอกชน

จำนวน 10 คน ประกอบด้วย

5.2.1 ภาครัฐ

5.2.1.1 เทศบาลอำเภอมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 3 คน

5.2.1.2 องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 3 คน

5.2.2 ภาคเอกชน

5.2.2.1 บุคลากรบริษัท บุรีรัมย์ ยูไนเต็ต จำกัด จำนวน 4 คน

5.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (General Information) รวมจำนวน 13 คน

ประกอบด้วย

5.3.1 ชาวบ้านทั่วไป ในอำเภอมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 5 คน

5.3.2 ผู้ประกอบการ จำนวน 2 คน

5.3.3 ธุรกิจบริการ จำนวน 3 คน

5.3.4 นักท่องเที่ยว จำนวน 3 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเมืองกีฬา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือวิจัย ดังนี้

- 1) แบบสำรวจเบื้องต้น (Survey) เป็นการสำรวจข้อมูลของพื้นที่ที่จะศึกษาจากสภาพการณ์ที่พบเห็นแล้วทำการบันทึกลงในแบบสำรวจ
- 2) แบบสังเกต (Observation) ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) เป็นการสังเกตสภาพทั่วไปของพื้นที่ที่ศึกษา เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ด้วยการบันทึกลงสมุดในแต่ละครั้ง
- 3) แบบสัมภาษณ์ (Interviews) โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) ที่จัดเตรียมแบบไว้อย่างสมบูรณ์ให้ได้อะเอียดครบถ้วน เช่น บทบาทหน้าที่ของผู้ให้ข้อมูล และใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Un structured Interviews) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เจาะลึกและคาดการณ์ไม่ถึง อาจเกิดการบกพร่อง ตกหล่น หรือเกิดข้อสงสัยในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้ โดยตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ ใช้การสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป เพื่อทราบถึงคุณภาพชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทั้งความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ทำการวิจัย ศึกษาเอกสารและแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1.1 เอกสารที่เกี่ยวกับจังหวัดบุรีรัมย์
- 1.2 เอกสารที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงกีฬา
- 1.3 เอกสารที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี
- 1.4 เอกสารที่เกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจโดยใช้วิธีสำรวจ (Survey) สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participatory Observation) สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่สมบูรณ์

- 2.1 การสำรวจ (Survey) โดยผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยการใช้แบบสำรวจแบบเป็นทางการจากบุคคลทั่วไปทั้งภายในพื้นที่และนอกพื้นที่ที่ทำการวิจัย

2.2 สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) โดยผู้วิจัยได้สังเกตกิจกรรมการแข่งขันกีฬา กระบวนการจัดงาน กิจกรรม สังเกตการเกิดขึ้นของธุรกิจและอาชีพ

2.3 การสัมภาษณ์ (Interview) แบ่งออกเป็น 2 อย่าง สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง(Interview) และสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interviews)

2.3.1 สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยผู้วิจัยสัมภาษณ์ตามแนวทางแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (IN-depth Interview) โดยสัมภาษณ์ กลุ่มผู้รู้และประชากร ที่อาศัยและทำธุรกิจเดิม ธุรกิจใหม่ ในจังหวัดบุรีรัมย์

2.3.2 สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) โดยสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างโดยไม่จำกัดคำตอบ เพื่อจับประเด็นและนำมาตีความโดยใช้ ทฤษฎีและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (IN-depth Interview) จากผู้รู้ เพื่อหาคำตอบมาเป็นแนวทาง

3. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาเอกสารและข้อมูลจากภาคสนาม โดยแยกตามความมุ่งหมายของการวิจัย มาจัดกระทำดังต่อไปนี้

3.1.1 นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารต่าง ๆ มาศึกษาอย่างละเอียด พร้อมจัดระบบหมวดหมู่ ตามความมุ่งหมายของการวิจัยที่กำหนดไว้

3.1.2 นำข้อมูลจากภาคสนามที่เก็บรวบรวมได้จากการสำรวจเบื้องต้น การสำรวจ การสังเกต และการสัมภาษณ์ ซึ่งได้จดบันทึกไว้ ถ่ายภาพ และนำโทรศัพท์ที่บันทึกเสียง มาถอดความแยกประเภท จัดหมวดหมู่และสรุปสาระสำคัญตามประเด็นที่วางไว้

3.1.3 นำข้อมูลทั้งที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารและข้อมูลภาคสนามที่ได้ รวบรวมจากการสำรวจเบื้องต้น การสำรวจ การสังเกต การสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ซึ่งในการตรวจสอบผู้วิจัยได้ใช้วิธีตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามไปอ่านหรือกลับไปสอบถามผู้ที่ให้ข้อมูลซ้ำอีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากเอกสารและข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์โดยมีขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับคืนมา และข้อมูลที่สัมภาษณ์จากกลุ่มประชากร

3.2.2 นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่เพื่อให้ง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2.3 สรุปและวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละกลุ่มจากเครื่องมือ

3.2.4 นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแต่ละกลุ่มมาเรียงเรียงตามความมุ่งหมาย

เชิงพรรณนา

4. การนำเสนอผลการวิจัย

ในการวิจัยข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยข้อมูลโดยเรียงเรียงผลการวิจัยข้อมูลตามความมุ่งหมายที่กำหนดโดยใช้การนำเสนอในลักษณะเชิงพรรณนาคระาะห์ ซึ่งผลที่ได้มาจากการศึกษา สํารวจ ประเมิน รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ นำไปสู่กระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นต้นแบบในพัฒนาองค์กร หรือจังหวัดอื่น ๆ ที่สนใจ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง เมืองกีฬา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาความเป็นมาของการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 ในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 2 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของเมืองกีฬา ระหว่างปี พ.ศ. 2554 – 2565 ในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ความเป็นมาของการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 ในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

1.1 ความเป็นมาของการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ขึ้นชื่อว่าเป็นเมืองปราสาทสองยุค หมายถึง อารยธรรมขอมโบราณที่มีปราสาทหินน้อยใหญ่ให้นักท่องเที่ยวได้มาเยี่ยมชมความงดงาม สะท้อนถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีต ส่วนอีกหนึ่งยุค คือ ปราสาทสายฟ้า หรือ สนามฟุตบอลช้างอารีนา เดิมทีปราสาทหินพนมรุ้งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ทำให้จังหวัดบุรีรัมย์มีความโดดเด่น แต่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น มีนักท่องเที่ยวที่สนใจเพียงกลุ่มเฉพาะ หรือกลุ่มเล็กๆ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้ที่สนใจ ผู้ที่ศึกษาทางด้านโบราณคดี จนกระทั่ง ปี พ.ศ.2554 มีการรวมทีมฟุตบอลบุรีรัมย์ 2 ทีม คือ 1) บุรีรัมย์ เอพีซี 2) บุรีรัมย์ พีอีเอ และได้เปลี่ยนชื่อเป็น บุรีรัมย์ ยูไนเต็ดจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งได้เปิดใช้สนามฟุตบอลของจังหวัดบุรีรัมย์ที่ใช้ระยะเวลาก่อสร้าง จำนวน 256 วัน อย่างเป็นทางการ การส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์มีเป้าหมายคือ เมืองกีฬา สังเกตได้จากการพัฒนาจังหวัดโดยใช้การกีฬาดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างสรรค์กิจกรรม ต่างๆ ที่ผสมผสานความเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น ดังปรากฏตัวอย่างต่อไปนี้

1) บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด

เกิดจากความตั้งใจของนายเนวิน ชิดชอบ ประธานสโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ที่จะพัฒนาวงการฟุตบอลไทยให้ก้าวสู่การเป็นฟุตบอลอาชีพอย่างแท้จริง บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด เริ่มจากการได้รับการตอบรับจากสโมสรฟุตบอลการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นความร่วมมือใน

นามสโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ พีอีเอ จนมาเป็นสโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ดทุกวันนี้ บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด เป็นหนึ่งในความภาคภูมิใจของคนบุรีรัมย์ ในฐานะสโมสรฟุตบอลหน้าใหม่ที่สร้างสถิติกวาดรางวัลแชมป์มากมาย ปัจจุบันสโมสร บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ไม่ใช่สโมสรฟุตบอลที่ทำหน้าที่ไล่ล่าชัยชนะและถ้วยรางวัลชนะเลิศมามอบให้คนบุรีรัมย์ แต่บุรีรัมย์ ยูไนเต็ดยังเป็นพลังที่ช่วยขับเคลื่อนพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่คนบุรีรัมย์ “บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ลมหายใจของคนบุรีรัมย์” (ฐานันดรศักดิ์ เจริญศิริ. 2565 : สัมภาษณ์)

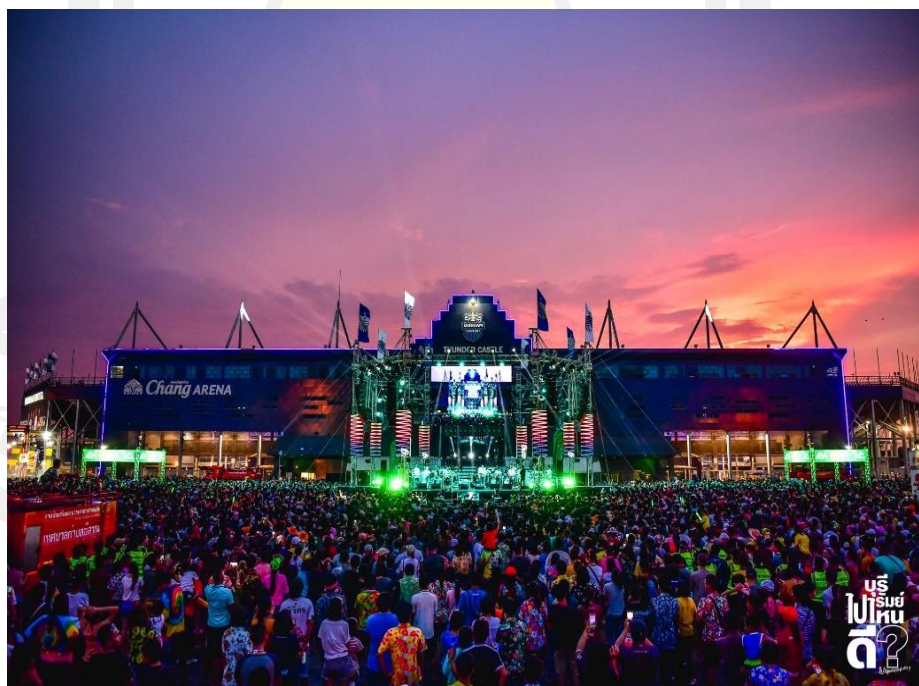
2) สนามช้างอารีนา

เดิมชื่อ ไอ-โมบาย สเตเดียม นับเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ยุคใหม่ในทุก ๆ มิติ ไม่ใช่เฉพาะด้านกีฬาฟุตบอล แต่ยังส่งผลถึงการพัฒนาศูนย์ธุรกิจ ธุรกิจรูปแบบใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นในจังหวัดบุรีรัมย์ คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบของ Sport Tourism การท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้คนบุรีรัมย์ และกลายเป็นต้นแบบการพัฒนาจังหวัดที่หลาย ๆ จังหวัดมาศึกษา ดูงาน พร้อมเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “บุรีรัมย์โมเดล”

สนามช้างอารีนา สามารถรองรับผู้ชมได้ถึง 32,600 ที่นั่ง ซึ่งถือว่าเป็นสนามบอลที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รูปแบบการสร้างสนามเป็นสถาปัตยกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากปราสาทพนมรุ้ง และได้รับการเรียกชื่อว่า “ปราสาทสายฟ้า” สนามช้างอารีนานอกจากการแข่งขันฟุตบอลแล้วยังสามารถจัดเป็นลานกิจกรรมตามประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ ของไทย เช่น สงกรานต์ไฟสตาร์ เทศกาลปีใหม่ งานพิธีของจังหวัด เป็นต้น สร้างความสุข สนุกสนานให้คนบุรีรัมย์ และสามารถรองรับประชาชนจากจังหวัดใกล้เคียงได้อีกเป็นจำนวนมาก (ไอศก ไทยจันทร์รักษ์. 2565 : สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 11 ปราสาทบุรีรัมย์สองยุค
ที่มา www.thaitravelcenter.com. 2563 : เว็บไซต์

ภาพประกอบ 12 จัดกิจกรรมสงกรานต์เฟสทีวัล สนามช้างอารีนา
ที่มา เพจบุรีรัมย์ไปไหนดี. 2562 : เว็บไซต์

3) สนามช้าง อินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์กิต

สนามแข่งรถมาตรฐานระดับโลกเป็นสนามแข่งรถแห่งแรก และแห่งเดียวของประเทศไทย ที่ถูกสร้างขึ้นตามมาตรฐานของสหพันธ์รถยนต์ระหว่างประเทศ หรือ Fédération Internationale de l'Automobile (FIA) และสหพันธ์รถจักรยานยนต์ระหว่างประเทศ หรือ Fédération Internationale de Motocyclisme (International Motorcycling Federation) ตามวัตถุประสงค์ของนายเนวิน ชิดชอบ ประธานบริษัท บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด อินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์กิต จำกัด ที่ต้องการให้ประเทศไทย มีสนามแข่งรถที่มีมาตรฐานสูงสุดของโลก เพื่อให้สนามช้าง อินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์กิตเป็นสนามที่ได้จัดการแข่งขันมอเตอร์สปอร์ตระดับโลกของเมืองไทย และเป็นสนามที่จะใช้พัฒนาศักยภาพนักแข่งไทย ให้ก้าวไปสู่การเป็นนักแข่งระดับโลก

การเกิดขึ้นของสนามแข่งรถนี้ยังเป็นโมเดลแก้ปัญหาเด็กแว้นซ์ – สก็อชซ์ของจังหวัดบุรีรัมย์ หรือ Bike Boy- Bike Girl สโลแกน “ที่สุดของใจ ไม่ทำให้ใครเดือดร้อน” ทำให้เมืองบุรีรัมย์มีการจัดระเบียบสังคมและลดปัญหาเด็กแว้นซ์ – สก็อชซ์ ได้มากยิ่งขึ้น ทำให้การดำเนินชีวิตของผู้คนกลุ่มนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี คือ จากเดิมเวลาตกเย็นของทุกวันมีการแข่งรถเกิดขึ้นบนท้องถนนทำให้เกิดความไม่สงบแก่ชุมชน ผู้ที่ใช้ถนนในการสัญจร และยังก่อให้เกิดอุบัติเหตุ เหตุทะเลาะวิวาท เมื่อสนามแข่งรถนี้เกิดขึ้นสังคมของผู้คนกลุ่มนี้ได้เปลี่ยนไป โดยมีการจัดการแข่งขันรถทุกวันศุกร์ มีระบบการรักษาความปลอดภัย มีกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เช่น 1) การสวมหมวกกันน็อคขณะแข่งขัน 2) ห้ามใส่รองเท้าที่ไม่สุภาพลงแข่งขัน (รองเท้าแตะ) เป็นต้น หลังสิ้นสุดการแข่งขันทุกคนแยกย้ายกลับบ้านโดยสวัสดิภาพและไม่มีเหตุทะเลาะวิวาท อีกทั้งยังช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน ส่วนระหว่างวันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี ผู้คนกลุ่มนี้ได้มีกิจกรรมในการเตรียมรถ ประดับตกแต่งรถ เพื่อที่จะนำมาแข่งขันกันในวันศุกร์ของทุกอาทิตย์ (รายการเปอร์ – สเปกทีฟ. เว็บไซต์ :2559)

4) บุรีรัมย์มาราธอน

เริ่มครั้งแรกประมาณปี พ.ศ. 2559 เดิมยังคงเป็นงานวิ่งในช่วงกลางวันแต่เนื่องด้วยสภาพอากาศที่มีความร้อนค่อนข้างสูงและการจราจรมีความหนาแน่น การจัดงานในครั้งถัดมาจนถึงปัจจุบันจึงได้ปรับเปลี่ยนเป็นแบบกลางคืน “Night Run” สัมผัสวิถีเชราระทรวงงานวิ่งมาตรฐานระดับโลก พร้อมกองเชียร์จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หมู่บ้าน ชุมชนต่างๆ สุดอลังการที่คอยให้กำลังใจตลอดทาง เส้นทางวิ่งจัดแสงสีสวยงาม สนุกสนานและเต็มไปด้วยสถานที่สำคัญมากมาย เช่น ผ่านชุมชนเพื่อสัมผัสธรรมชาติ ท้องนา วิถีชีวิตของชาวบุรีรัมย์ อ่างเก็บน้ำห้วยจรเข้มาก ศาลหลักเมืองบุรีรัมย์ วัดกลางพระอารามหลวง เพื่อการยกระดับให้เป็นมาราธอนที่มดใจนักวิ่งให้ได้ นานที่สุด นอกจากความสวยงาม สนุกสนานในเบื้องหน้าแล้ว หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เช่น เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์ บุคลากรบุรีรัมย์ยูไนเต็ด ได้ร่วมด้วยช่วยกัน

ดำเนินการจัดงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและล้าถนทุกเส้นทางรวมทั้งกรมปศุสัตว์จังหวัดและชาวบ้านได้ให้ความร่วมมือในการเก็บสัตว์เลี้ยง เช่น สุนัข แมว โค กระบือ ไม่ให้มารบกวนนักท่องเที่ยวและการจัดงานวิ่งแต่ละครั้งจะมีการปรับเปลี่ยนเส้นทางและเพิ่มกลิ่นอายต่างๆ ให้นำสนใจอยู่เสมอ สามารถสร้างความสุขความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวในเมือง และต่างชาติ บุรีรัมย์ มารารอน ถือเป็นการแข่งขันที่ประสบความสำเร็จมาก มีนักวิ่งและผู้ติดตามจากทั่วโลกมาร่วมงาน และนักวิ่งเก่าที่มาร่วมซ้ำๆ ทุกครั้ง ทำให้เงินหมุนเวียนทางเศรษฐกิจให้กับประเทศได้อย่างมหาศาล เป็นการนำกีฬามาช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว กระจายรายได้ เผยแพร่วัฒนธรรมความเป็นอยู่ รวมทั้งวัฒนธรรมการกินผ่านอาหารที่มีชื่อของท้องถิ่นที่มีพร้อมเสิร์ฟให้กับนักวิ่งที่มาร่วมงาน (สมปอง จันทรี. 2565 : สัมภาษณ์)

5) ถนนคนเดิน เซราะกราว วอล์คกิ้งสตรีท

“เซราะกราว” มาจากชื่อกองเชียร์ของทีมฟุตบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด เป็นภาษาท้องถิ่น หมายถึง “คนบ้านนอก” ถนนเซราะกราวจึงหมายถึงถนนของคนบ้านนอก ถนนคนเดินเซราะกราว เป็นถนนสายวัฒนธรรม อัตลักษณ์ของคนบุรีรัมย์ เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 ในความดูแลของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้จัดสรรพื้นที่สำหรับจำหน่ายสินค้าต่างๆ ของคนบุรีรัมย์ เช่น สินค้าหัตถกรรม สินค้าพื้นเมือง ผลิตภัณฑ์ชุมชนจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ตลอดจนของฝากของที่ระลึก ให้แก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ โดยแต่ละตำบล อำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์จะนำสินค้าของตัวเองมาจัดแสดงแลกเปลี่ยน เป็นต้น เพื่อส่งเสริมการค้าและการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ตอบสนองการเป็น 1 ใน 12 จังหวัด ที่ต้องห้ามพลาดที่จะมาของประเทศไทย อีกทั้งยังช่วยสนับสนุนผลิตภัณฑ์ของชุมชน และก่อให้เกิดการสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นศูนย์กลางของการแสดงศิลปหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวบุรีรัมย์ และสร้างจุดท่องเที่ยวใหม่ที่สื่อแสดงถึงความภาคภูมิใจคนบุรีรัมย์ในการรักและหวงแหนถิ่นกำเนิด และยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ และสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นในอีกทางหนึ่ง พร้อมชมการแสดงดนตรีของเยาวชนและศิลปะพื้นบ้านของชาวจังหวัดบุรีรัมย์ด้วย สำหรับถนนคนเดิน “เซราะกราว วอล์คกิ้ง สตรีท” มีทุกวันเสาร์ และวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 17.00 น. – 22.00 น. เพื่อนำเสนอสินค้า 9 ประเภท ประกอบไปด้วย สินค้าหัตถกรรม เครื่องประดับ สิ่งประดิษฐ์ ของที่ระลึก อาหารปรุงสำเร็จ อาหารปรุงแต่ง เครื่องดื่ม ตลาดสีเขียว และสินค้าเบ็ดเตล็ด จากผู้จำหน่าย 450 ราย มาจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยี่ยมชมได้ซื้อหาและเลือกชม (ยุทธชัย พงศ์พนิช. 2565 : สัมภาษณ์)

6) บุรีรัมย์สงกรานต์คาร์นิวัล

ขบวนแห่คาร์นิวัล แพนซีที่ยิ่งใหญ่อลังการ และการแสดงโชว์สวยงามตระการตา ด้วยมาตรฐานบุรีรัมย์ ซึ่งแต่ละขบวนคาร์นิวัล ได้ประดับตกแต่งด้วยไฟแสงสี และเล่าเรื่องราวของ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ผสมผสานการพัฒนาสู่เมืองกีฬามาตรฐานโลกที่สวยงาม สร้างสรรค์เข้ากับ ยุคสมัยได้อย่างลงตัว ผ่านแสงไฟประดับเป็นสีสันต่างๆ สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ท่ามกลางการรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวดทั้งทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง มีประชาชน และนักท่องเที่ยวสนใจเข้าร่วมชมงานกันอย่างเนืองแน่น การจัดงาน บุรีรัมย์ สงกรานต์ คาร์นิวัล จัดขึ้นอย่างต่อเนื่องภายใต้สโลแกน “แปลกใหม่ ยิ่งใหญ่ อลังการ ด้วยมาตรฐานบุรีรัมย์” เพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีไทย สู่สายตานักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยละชาวต่างชาติ ได้ไปเที่ยว ไปใช้จ่ายในจังหวัดบุรีรัมย์เพิ่มมากขึ้นเป็นการกระจายรายได้สู่คนในท้องถิ่น ด้วยความ ร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และยังเป็นอีกกิจกรรมในการขับเคลื่อนการพัฒนากีฬา จังหวัดสู่ “เมืองกีฬา”(Sport City) และเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์

1.2 รูปแบบและขั้นตอนของการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์

1.2.1 บุรีรัมย์ โมเดล

- 1) การทำงานด้วยความคิดสร้างสรรค์ อย่างไม่มีข้อจำกัด การสร้างสนามฟุตบอล ทีมฟุตบอล สนามแข่งรถ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยว และแรงดึงดูดนักท่องเที่ยว เข้าสู่จังหวัด
- 2) การใช้ความคิดสร้างสรรค์ เพิ่มมูลค่า และคุณค่าให้กับสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ และสิ่งที่ สร้างขึ้น เช่น การใช้รถอีแต่นจากชุมชนเป็นรถบริการรับ – ส่ง นักท่องเที่ยว ในการจัดการแข่งขัน MotoGP
- 3) การสร้างมาตรฐานของตัวเอง และ การก้าวสู่มาตรฐานสากล หรือมาตรฐานโลก
 - บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด
 - บุรีรัมย์ มารธาอน
 - การจัดการแข่งขัน MotoGP
 - การสร้างสนามฟุตบอล ฟุตบอลstadion
 - การสร้างสนามแข่งรถ มาตรฐานสูงสุดของโลก จัดการแข่งขัน MotoGP และ F1 ได้
- 4) การสร้างเอกลักษณ์ของตัวเอง การใช้ผ้าทอ ผ้าขาม้า เป็นผ้าพันคอของสโมสรฟุตบอล และสร้างรายได้ให้ประชาชนในท้องถิ่น
- 5) การแบ่งปัน หรือกระจายรายได้ เช่น บริการการเดินทาง บริการที่พัก ไม่ผูกขาด รายได้ไว้เพียงคนเดียว กลุ่มเดียว เปิดโอกาส สนับสนุนให้มีการทำธุรกิจหลากหลายรูปแบบ หลากหลายกลุ่ม

6) การมีส่วนร่วม คือการเปิดโอกาสให้ทุกคน ทุกสาขาอาชีพ มีส่วนร่วมสร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ และเป็นเจ้าของร่วมกัน

7) การใช้เทคโนโลยีสื่อสาร Social media และ Application เป็นเครื่องมือทางการตลาด และการสร้างเครือข่ายสนับสนุน Fanpage Buriram united

8) การให้โอกาสคนรุ่นใหม่ ทำงาน ด้วยวิธีคิด และทัศนคติใหม่ๆ ที่เหมาะกับยุคสมัย และการเปลี่ยนแปลงของโลก การแต่งตั้งผู้บริหารรุ่นใหม่ เป็นผู้บริหารองค์การ และ การสร้างทีม E-Sports มารองรับการพัฒนากีฬาชนิดใหม่ในอนาคต

9) การคิดบวกและคิดใหญ่ กล้าคิด กล้าทำ กล้าลงทุน คิดแล้วลงมือทำทันที และทำจริงจัง จนกระทั่งเป็นสนามแข่งขัน MotoGP ที่ดีที่สุดในโลก ประจำปี 2018

10) การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อต่อยอดความสำเร็จ และสร้างผลงานที่ดีขึ้นทุกๆ วัน อย่างไม่มีวันหยุด แม้จะประสบความสำเร็จแล้วก็ตาม (ไทยรัฐสปอร์ต, 2561)

สิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็น “บุรีรัมย์ โมเดล” ได้ดีที่สุด 10 ประการนี้คือ “กุญแจแห่งความสำเร็จของบุรีรัมย์” ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้กับทุก ๆ เมือง ที่ต้องการความสำเร็จ และการพัฒนาแบบ “บุรีรัมย์ โมเดล” รวมไปถึง องค์กรทุกองค์กรสามารถนำไปปรับใช้ได้อีกด้วย

1.2.2 ความร่วมมือของการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ เช่น

1) การจัดงานบุรีรัมย์สงกรานต์คาร์นิวัล มีการจัดขบวนแห่แฟนซีที่งดงามยิ่งใหญ่อลังการ โดยหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนต่างๆ รวมทั้งมีการประกวดขบวนการแสดงวัฒนธรรมท้องถิ่นของแต่ละอำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์ สู่สายตานักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย ชาวต่างชาติ และมีการรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวดทั้งทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง

2) บุรีรัมย์มาราธอน เช่น ตำรวจช่วยอำนวยความสะดวกเส้นทางจราจรและรักษาความปลอดภัย หน่วยปฐมพยาบาลสแตนด์บายการบาดเจ็บของนักวิ่ง ปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์และชาวบ้าน ชุมชนคอยกำกับและดูแลสัตว์เลี้ยงโค กระบือ หรือสุนัขตามเส้นทางท่องเที่ยวที่ใช้ในการแข่งขัน เป็นต้น รูปแบบและขั้นตอนการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์เป็นแบบบูรณาการเมื่อเสร็จสิ้นการแข่งขันมาราธอนแล้วนักท่องเที่ยวหรือผู้แข่งขันสามารถไปท่องเที่ยวภูเขาเพลิน อำเภอกุเมือง วัดหงส์ อำเภอพุทไธสง สำหรับผู้ที่จะเดินทางกลับอีสานเหนือ ส่วนผู้ที่จะเดินทางกลับกรุงเทพมหานคร หรือภาคตะวันออก สามารถแวะเที่ยววัดเขาอังคาร ปราสาทหินเมืองต่ำ ปราสาทหินพนมรุ้ง วัดละหานทราย เป็นต้น ต่อมาในปี พ.ศ.2559 เริ่มมีโฮมสเตย์ โดยมีสำนักท่องเที่ยวและกีฬา องค์การบริหารส่วนตำบล ท้องถิ่นจังหวัด รวมทั้งเทศบาลเข้ามาดูแลเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและส่งเสริมการท่องเที่ยวของบุรีรัมย์ (สมปอง จันทรี. 2565 : สัมภาษณ์)

1.3 จุดเริ่มต้น สโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด

เริ่มจาก ปี พ.ศ. 2552 เป็นก้าวแรกของ ทีมบุรีรัมย์ เอฟซี ก่อตั้งโดยประธานของสโมสร คือ นางกรรณา ชิดชอบ

ปี พ.ศ. 2553 นายวิน ชิดชอบ ได้เปลี่ยนชื่อสโมสรเป็น บุรีรัมย์ พีอีเอ

ปี พ.ศ. 2554 วันที่ 4 ตุลาคม เป็นการเปิดใช้สนามฟุตบอลอย่างเป็นทางการ โดยการสร้างสนามใช้ระยะเวลาในการก่อสร้างเร็วที่สุดในโลกเพียง 256 วัน และได้เปลี่ยนชื่อสโมสรเป็น บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด

ปี พ.ศ. 2556 สโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด เป็นสโมสรเดียวจากไทยพรีเมียร์ลีกที่สามารถผ่านเข้าไป ACL ในรอบ 8 ทีมสุดท้าย

ปี พ.ศ. 2557 สโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด สามารถคว้า 3 แชมป์ ในฤดูกาลการแข่งขันเดียวกัน “ทริเปิลแชมป์” ซึ่งปีนี้เป็นปีที่สร้างความภาคภูมิใจให้แก่แฟนบอลและชาวบุรีรัมย์

ปี พ.ศ. 2558 “ยุคทองของปราสาทสายฟ้า ” ความสำเร็จของสโมสรที่เต็มเปี่ยมด้วยการก้าวไปคว้าแชมป์ 5 รายการ ภายในปีเดียว (ถ้วยพระราชทาน ประเภท ก., โตโยต้า ลีกคัพ, โตโยต้า ไทยพรีเมียร์ลีก, โตโยต้า แม่งโขง คลับ แชมเปียนชิพ, เอฟเอคัพ) และเป็นปีที่ทำให้แฟนบอลทั่วประเทศและชาวบุรีรัมย์รู้จักกับสโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ดมากยิ่งขึ้น จากการคว้าแชมป์ที่มากมาย

ปี พ.ศ. 2559 เสือแข้งของทีมนักฟุตบอล เกิดปรากฏการณ์ขายได้มากที่สุดถึง 700,000 ตัว ภายในฤดูกาล แฟนบอลและชาวบุรีรัมย์ต่างก็มาเข้าแถวจับจองคิวตั้งแต่เช้ามืด โดยการใช้รองเท้าหรือสิ่งของของตัวเองในการจองคิว

ปี พ.ศ. 2560 ก้าวไปอีกขั้น สโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด “แชมป์ไทยลีก” จากการแข่งขันของ โตโยต้า ไทยลีก สามารถทำคะแนนมากที่สุด ถึง 86 คะแนน

ปี พ.ศ. 2561 “สร้างสถิติคว้าแชมป์ไทยลีก สมัยที่ 6” บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ถือเป็นทีมที่สร้างปรากฏการณ์พิเศษให้กับวงการฟุตบอลไทยได้เสมอ ในฤดูกาลนี้สามารถสร้างสถิติคว้าแชมป์ไทยลีก สมัยที่ 6

ปี พ.ศ. 2562 ปีนี้เป็นปีที่สโมสร ครบรอบ 10 ปี สโมสรจึงอยากคืนสิ่งดี ๆ กลับสู่แฟนบอล ด้วยการผลิตผ้าเชียร์ที่ถูกทอขึ้นจากหมู่บ้าน 7 หมู่บ้านในจังหวัดบุรีรัมย์ ถ้าไม่มีแฟนบอลก็ไม่มีบุรีรัมย์ ยูไนเต็ดเช่นกัน

ปี พ.ศ. 2563 ปีนี้สโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ได้จัดทำเสื้อแข่งฟุตบอลที่ผลิตขึ้นภายใต้แนวความคิดที่อยากช่วยโลกใบนี้ให้ดีขึ้นและนำอยู่ยิ่งขึ้น ด้วยการลดขยะที่มีอยู่บนโลก คือการนำขวดพลาสติกมารีไซเคิลเป็นเสื้อบอลในปี

ปี พ.ศ. 2564 “สู้ภัยโควิด-19” ปีนี้เป็นปีที่ประเทศประสบปัญหาวิกฤตโควิด-19 สโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ได้เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือสังคม ด้วยการมอบหน้ากากอนามัย เจล

แอลกอฮอล์ อุปกรณ์ทางการแพทย์ต่าง ๆ รวมถึงจัดพื้นที่บริเวณสนามให้บริการการฉีดวัคซีนป้องกัน
โควิด-19

และในปี พ.ศ. 2565 “เทรเบิลแชมป์” บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด คร่า 3 แชมป์ ในฤดูกาล
เดียวกัน เป็นครั้งที่ 4 ซึ่งเป็นสโมสรเดียวในประวัติศาสตร์ไทยที่สามารถทำได้

ภาพประกอบ 13 การรวมตัวกันของ 2 ทีมฟุตบอล กลายเป็น บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด
ที่มา www.buriramunited.com . 2554 : เว็บไซต์

พหุ ประถมศึกษา

ภาพประกอบ 14 ประวัติศาสตร์บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด
ที่มา สนามช้างอารีนา

ภาพประกอบ 15 รางวัลการแข่งขันของสโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด
ที่มา สนามช้างอารีนา

ภาพประกอบ 16 แบบเสื้อบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ในแต่ละปี
ที่มา สนามช้างอารีน่า

ภาพประกอบ 17 แบบเสื้อบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด จากขวดพลาสติก
ที่มา คมชัดลึก. 2562 : เว็บไซต์

ภาพประกอบ 18 แบบเสื้อบอลบุรีรัมย์ ยูไนเต็ต ปี 2022

ที่มา เพจ Buriram United SWPN. 2565:เว็บไซต์

ตอนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของเมืองกีฬา ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 ในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

1. ด้านสังคม

ลักษณะสังคมและสภาพแวดล้อม

หลังจากนำกีฬามาช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ จนขึ้นชื่อว่าเป็นเมืองกีฬา ทำให้ลักษณะทางสังคมของจังหวัดบุรีรัมย์เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด เช่น การแก้ปัญหาสังคมในส่วนของเด็กแว้นมีการกำหนดจัดวัน เวลา สถานที่ให้อย่างชัดเจน ลดการรบกวนผู้อื่นและลดการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน เหตุทะเลาะวิวาท การแก้ปัญหาเด็กติดเกมส์โดยบุรีรัมย์อีสปอร์ตเข้าร่วมการแข่งขันในรายการต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศจนคว้าแชมป์โลกมาได้สำเร็จแสดงให้เห็นว่าเกมส์สามารถเป็นอาชีพสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้อีกทาง นอกจากผู้เล่นแล้วอีสปอร์ตยังทำให้เกิดอาชีพใหม่ เช่น คนพากย์การแข่งขัน คนตัดต่อวิดีโอ เป็นต้น จากลักษณะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปมีความเจริญเติบโตขึ้นช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพให้คนบุรีรัมย์ได้กลับมาประกอบธุรกิจที่บ้านเกิดหรือมาทำงานในสนามกันมากขึ้น การขยายของโรงเรียนเอกชนทั้งที่มีอยู่และสร้างขึ้นใหม่ หมู่บ้านจัดสรร คอนโด เส้นทางคมนาคมที่สะดวกโดยเฉพาะเส้นทาง การเข้าสู่จังหวัดบุรีรัมย์และในตัวอำเภอเมืองบุรีรัมย์มีการพัฒนาให้เป็นถนนสี่เลน มีป้ายบอกทางและแหล่งท่องเที่ยวที่เห็นได้ชัดเจน ขึ้นรวมทั้งการพัฒนาพื้นผิวถนนของสี่แยกใหญ่ต่างๆ อีกทั้งรอบเที่ยวบินของสนามบินบุรีรัมย์ที่อนาคต

จะกลายเป็นสนามบินนานาชาติได้มีการเพิ่มรอบเที่ยวบินมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกและรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่หลังไหลเข้ามาเยี่ยมชมและรวมกิจกรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ (สมปอง จันตรี. 2565 : สัมภาษณ์)

ตาราง 2 ปรากฏการณ์ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 ด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จังหวัดบุรีรัมย์

ปี พ.ศ.	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565
ด้านสังคม												
เส้นทางคมนาคม	X	X	X	X	X	X	X	X	√	√	√	√
- การสร้างโรงแรม	X	X	X	√	√	√	√	√	√	√	√	√
- คอนโด												
คาเฟ่	X	X	X	X	X	X	√	√	√	√	√	√

ที่มา พิชชาพร วงศ์คำ. 26 กุมภาพันธ์ 2566

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าหลังจากเกิดสนามบอลบุรีรัมย์และกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด พบว่าการพัฒนาเส้นทางคมนาคมมีการขยายที่ชัดเจนมากขึ้นตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2562 จนถึงปัจจุบันเพื่ออำนวยความสะดวกและรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าจังหวัดบุรีรัมย์เป็นจำนวนมาก การสร้างโรงแรม คอนโด ที่พักต่างๆ เกิดการขยายขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 จนถึงปัจจุบัน จำนวนมากกว่า 50 แห่ง และคาเฟ่หลากหลายสไตล์ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 จนถึงปัจจุบัน จำนวน 30 กว่าแห่ง เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมจังหวัดบุรีรัมย์

พหุ มณู ทิโต ชิว

ภาพประกอบ 19 การเปลี่ยนแปลงของสถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดบุรีรัมย์
ที่มา เพจ BURIRAM WORLD.2565:เว็บไซต์

ภาพประกอบ 20 การเปลี่ยนแปลงของสถานีรถไฟบุรีรัมย์
ที่มา เพจ BURIRAM WORLD.2565:เว็บไซต์

2. ด้านวัฒนธรรม

2.1 มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

จังหวัดบุรีรัมย์ประกอบด้วย 4 กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ไทยลาว ไทยเขมร ไทยโคราช และไทยกวย (ส่วย) ซึ่งแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป เช่น ภาษาพูด อาหาร ความเชื่อ ค่านิยม การละเล่น การแสดงพื้นบ้าน อาหาร ลวดลายผ้าทอพื้นบ้าน เป็นต้น ช่วงเวลาการจัดกิจกรรมต่างๆ ของจังหวัด เช่น ประเพณีสงกรานต์จะมีการจัดขบวนวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์หรือแต่ละอำเภอ เพื่อแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่ดั่งงามของจังหวัด สู่สายตาค้นหาของเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ นอกจากนี้บุรีรัมย์ อยู่ในเขตได้มีการส่งเสริม สืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัด ด้วยการนำลายผ้าทอซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของบุรีรัมย์และแสดงถึงความ เป็นไทยได้อย่างโดดเด่นมานำผสมผสานประยุกต์ใช้ในการออกแบบเสื้อบอลบุรีรัมย์ได้อย่างลงตัว (อโศก ไทยจันทร์ภักษ์. 2565 : สัมภาษณ์)

2.2 ค่านิยม

2.2.1 การแต่งกาย

เกิดค่านิยมการแต่งกายของคนจังหวัดบุรีรัมย์ หลังจากการเปลี่ยนแปลงของจังหวัดแบบก้าวกระโดดโดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบการกีฬาเกิดสนามบอลและทีมฟุตบอลที่มีชื่อเสียง จึงได้มีการปรับเปลี่ยนการแต่งกาย เช่น มักจะใส่เสื้อกีฬาประจำทีมฟุตบอลของจังหวัดในวันที่มีการแข่งขันฟุตบอล จะไปเชียร์ที่สนามหรือไม่ได้ไปเชียร์คนบุรีรัมย์จะพร้อมใจกัน ใส่เสื้อบอลเพื่อร่วมส่งแรงใจเชียร์นักกีฬา และนอกจากใส่เชียร์กีฬาแล้วเสื้อบอลบุรีรัมย์ก็กลายเป็นการแต่งกายประจำถิ่นของจังหวัดในทุกวันพุธของสัปดาห์ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ ผู้ประกอบการ หรือหน่วยงานต่างๆ และยังสามารใส่ไปร่วมงานต่างๆ ได้ตามความเหมาะสม (สมปอง จันทร์. 2565 : สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 21 แบบเสื้อบอลบุรีรัมย์ลายทางกระรอก และลายผ้าขาม้า
ที่มา shopee.co.th.2562:เว็บไซต์

2.2.2 อาหาร

บุรีรัมย์นอกจากมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจแล้ว สิ่งที่สำคัญและมีชื่อเสียงไม่แพ้กัน คือ อาหารการกิน เช่น อาหารอีสาน กุ้งจ่อม ขาหมู กุนเชียง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลูกชิ้นบุรีรัมย์ ที่ตอนนี้ขึ้นชื่อมากที่เดียวจากการชื่นชอบของศิลปินไทยในเกาหลีที่มีชื่อเสียงและโด่งดังระดับโลก ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ช่วยส่งเสริมและผลักดันทำให้พ่อค้า แม่ค้าลูกชิ้นมีการขยายสาขา มีรายได้มากขึ้นจากการขายปลีก ขายส่งให้กับคนที่อยู่จังหวัดอื่นๆ

พหุ อนุ ภิ โด ชี เว

ตาราง 3 ปราชญ์การณัระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 ด้านการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม จังหวัดบุรีรัมย์

ปี พ.ศ. ด้านวัฒนธรรม	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565
มรดก ภูมิปัญญาทาง วัฒนธรรม	X	X	X	X	X	X	X	√	√	√	√	√
เครื่องแต่งกาย	X	X	X	X	X	√	√	√	√	√	√	√
อาหาร	X	X	X	X	X	√	√	√	√	√	√	√

ที่มา พิชชาพร วงศ์คำ. 26 กุมภาพันธ์ 2566

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าหลังจากเกิดสนามบอลบุรีรัมย์และกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด พบว่ามีการนำภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นมาส่งเสริม สืบสาน และอนุรักษ์ลงบนลายเสื้อบอลในปี พ.ศ. 2561 กระแสตอบรับเข้ามาอย่างล้นหลาม และในปีต่อๆ มาได้นำทรัพยากรเหลือใช้หรือวัสดุต่างๆ เช่น ปลายผ้าขาวม้า ขวดน้ำ มาปรับประยุกต์ใช้ให้เกิดคุณค่ามากยิ่งขึ้น การแต่งกาย ปี พ.ศ. 2559 จนถึงปัจจุบัน เกิดค่านิยมนำเสื้อบอลมาใส่ทำงานประจำ สัปดาห์และใส่เข้าร่วมงาน กิจกรรมต่างๆ ได้อย่างสุภาพและเหมาะสม และอาหารของบุรีรัมย์ที่เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมากขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 จนถึงปัจจุบัน และในปี พ.ศ. 2564 – 2565 ลูกชิ้นบุรีรัมย์มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักมากขึ้น

ภาพประกอบ 22 การแต่งกายใส่เสื้อบอลบุรีรัมย์ประจำวันพุธ ทุกสัปดาห์
ที่มา พืชชาพร วงศ์คำ. 24 สิงหาคม 2565

3. ด้านเศรษฐกิจ

3.1 การลงทุน ธุรกิจ

จังหวัดบุรีรัมย์มีการลงทุนของธุรกิจที่พักที่เพิ่มมากขึ้น เห็นได้ชัดจากการมาลงทุนของธุรกิจในเครืออมารี เบสท์เวสเทิร์น และในเครืออื่นๆ อีกมากมายที่สนใจมาเปิดโรงแรมที่จังหวัดบุรีรัมย์ นอกจากนี้มีการขยายตัวในการลงทุนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหมู่บ้านจัดสรร คอนโด ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวประเภทโรงแรม ที่พัก รีสอร์ท ร้านอาหาร คาเฟ่ ร้านของฝาก ที่ระลึก ถนนคนเดิน รวมทั้งห้างสรรพสินค้าชื่อดังเกิดขึ้นหลายแห่ง เพื่อรองรับและให้บริการที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว

3.2 รายได้

รายได้หลักของจังหวัดบุรีรัมย์ คือ เกษตรกรรม หลังจากบุรีรัมย์ได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากการนำกีฬาพัฒนาเมืองทำให้เกิดรายได้เข้าสู่จังหวัดอีกทางจากการท่องเที่ยวและบริการสามารถเติบโตขึ้นอย่างน่าสนใจ เช่น การบริการท่องเที่ยวไปสถานที่ต่างๆ การบริการโรงแรมที่พัก รีสอร์ท อีกทั้งยังกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน เช่น โฮมสเตย์ สนามบินบุรีรัมย์กลายเป็นสนามบินนานาชาติ และมีการขยายตัวของเที่ยวบินมากที่สุด อัตราการเติบโตของผู้โดยสารสูงสุด การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในด้านต่าง ๆ เกิดจากความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งประชาชนใน

จังหวัด ส่งผลให้เศรษฐกิจของจังหวัดบุรีรัมย์เติบโตขึ้นอย่างมากในช่วงระยะเวลาจากปี พ.ศ. 2554 ถึงปัจจุบัน จนทำให้บุรีรัมย์ขึ้นชื่อว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงกีฬา และมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวตามเทศกาลตลอดมา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าสู่จังหวัดบุรีรัมย์ และสร้างรายได้หลักอีกทางให้แก่จังหวัดบุรีรัมย์ นอกเหนือจากรายได้จากเกษตรกรรมเพียงทางเดียว (ฉัตรพงษ์ คำมาตย์. 2565 : สัมภาษณ์)

ตาราง 4 ปรากฏการณ์ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 ด้านการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ จังหวัดบุรีรัมย์

ปี พ.ศ. ด้านเศรษฐกิจ	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563	2564	2565
การลงทุน	X	X	X	√	√	√	√	√	√	√	√	√
รายได้	X	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√
ห้างสรรพสินค้า	X	X	X	X	√	√	√	√	√	√	√	√

ที่มา พิชชาพร วงศ์คำ. 26 กุมภาพันธ์ 2566

จากตารางข้างต้นจะเห็นได้ว่าหลังจากเกิดสนามบอลบุรีรัมย์และกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด พบว่า การลงทุนธุรกิจต่างๆ มีการขยายเพิ่มขึ้นเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ.2557 จนถึงปัจจุบัน รายได้ของจังหวัดเติบโตและดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 จนถึงปัจจุบัน รวมทั้งห้างสรรพสินค้าชื่อดังต่างๆ ได้มีการเปิดสาขาที่บุรีรัมย์เพิ่มขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 จนถึงปัจจุบัน ทำให้เศรษฐกิจของจังหวัดบุรีรัมย์ดีขึ้นอย่างชัดเจน

พหุ ม บณุ ทิโต ชีเว

ภาพประกอบ 24 ตัวอย่างปฏิทินกิจกรรมท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ปี พ.ศ. 2566
ที่มา : ททท. สำนักงานบุรีรัมย์ TAT Buriram. 2566:เว็บไซต์

จากการศึกษาพบว่า สโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ดเป็นองค์กรการกีฬาที่เป็นผู้สร้างสรรค์สิ่ง
แปลกใหม่ และเป็นแม่เหล็กสำคัญในการเปลี่ยนแปลงสังคมวัฒนธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ให้เกิดแหล่ง
ท่องเที่ยวเชิงกีฬา กิจกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้สังคม สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม เศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป
อย่างมากและทำให้มีผู้สนใจการลงทุนในจังหวัดบุรีรัมย์มากขึ้น เกิดธุรกิจมากมาย เช่น โรงแรม
ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของฝากที่ระลึก ร้านขายเกี่ยวกับอุปกรณ์กีฬา หรือแม้กระทั่ง
ห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ ที่เพิ่มขึ้น สามารถช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สังคม
บุรีรัมย์ ทำให้จังหวัดบุรีรัมย์มีการพัฒนาแบบก้าวกระโดดอย่างรวดเร็ว การนำการกีฬามา
เปลี่ยนแปลงจังหวัด จากที่เคยเป็นเมืองผ่านกลับกลายเป็นเมืองพักที่ต้องห้ามพลาด และ ยังสร้าง
ความภาคภูมิใจให้กับคนบุรีรัมย์

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง เมืองกีฬา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เลือกพื้นที่แบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของการวิจัย ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. ศึกษาความเป็นมาของการส่งเสริมการท่องเที่ยว ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 ในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของเมืองกีฬา ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 ในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

สรุปผล

จากการศึกษา เมืองกีฬา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าความเป็นมาของการส่งเสริมการท่องเที่ยว และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของเมืองกีฬา เป็นไปตามความมุ่งหมายดังนี้

1. ความเป็นมาของการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์

การท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์เดิมที่จะเป็นด้านวัฒนธรรมเกี่ยวกับอารยธรรมขอมโบราณที่มีปราสาทหินน้อยใหญ่ให้นักท่องเที่ยวได้มาเยี่ยมชมความงดงาม สะท้อนถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีต แต่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นเมื่อนักท่องเที่ยวที่สนใจแบบกลุ่มเฉพาะ หรือกลุ่มเล็กๆ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้ที่สนใจ ผู้ที่ศึกษาทางด้านโบราณคดี จนกระทั่งปี พ.ศ. 2554 จังหวัดบุรีรัมย์โดยสโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ดได้นำ Sport Tourism การท่องเที่ยวเชิงกีฬามาช่วยผลักดันส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ มีการรวมทีมฟุตบอลบุรีรัมย์ 2 ทีม คือ 1) บุรีรัมย์ เอฟซี 2) บุรีรัมย์ พีอีเอ และได้เปลี่ยนชื่อเป็น บุรีรัมย์ ยูไนเต็ดจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งได้สร้างสนามฟุตบอลที่มี

มาตรฐานระดับโลกและเปิดใช้สนามฟุตบอลของจังหวัดบุรีรัมย์ที่ใช้ระยะเวลาก่อสร้าง จำนวน 256 วัน อย่างเป็นทางการ การส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์มีเป้าหมายคือ เมืองกีฬา สังเกตได้จากการพัฒนาจังหวัดโดยใช้การกีฬาดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างสรรค์กิจกรรม ต่างๆ ที่ผสมผสานความเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น ดังปรากฏตัวอย่างต่อไปนี้

1) บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด

เกิดจากความตั้งใจของนายเนวิน ชิดชอบ ประธานสโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ที่จะพัฒนาวงการฟุตบอลไทยให้ก้าวสู่การเป็นฟุตบอลอาชีพอย่างแท้จริง บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด เป็นหนึ่งในความภาคภูมิใจของคนบุรีรัมย์ ในฐานะสโมสรฟุตบอลหน้าใหม่ที่สร้างสถิติกวาดรางวัลแชมป์มากมาย สโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ไม่ใช่สโมสรฟุตบอลที่ทำหน้าที่ไล่ล่าชัยชนะและถ้วยรางวัลชนะเลิศมามอบให้ คนบุรีรัมย์ แต่บุรีรัมย์ ยูไนเต็ดยังเป็นพลังที่ช่วยขับเคลื่อนพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมากขึ้น ช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่คนบุรีรัมย์

2) สนามช้างอารีนา

จุดเริ่มต้นของการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ยุคใหม่ในทุก ๆ มิติ ไม่ใช่เฉพาะด้านกีฬาฟุตบอล แต่ยังส่งผลถึงการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ธุรกิจรูปแบบใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นในจังหวัดบุรีรัมย์ คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบของ Sport Tourism การท่องเที่ยวเชิงกีฬาที่สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้คนบุรีรัมย์ และกลายเป็นต้นแบบการพัฒนาจังหวัดที่หลาย ๆ จังหวัดมาศึกษา ดูงาน ซึ่งเรียกปรากฏการณ์นี้ว่า “บุรีรัมย์โมเดล” สนามช้างอารีนานอกจากการแข่งขันฟุตบอลแล้วยังสามารถจัดเป็นลานกิจกรรมตามประเพณี วัฒนธรรมต่าง ๆ ของไทย เช่น สงกรานต์ไฟสตั๊ด เทศกาลปีใหม่ งานพิธีของจังหวัด เป็นต้น สร้างความสุข สนุกสนานให้คนบุรีรัมย์ และสามารถรองรับประชาชนจากจังหวัดใกล้เคียงได้อีกเป็นจำนวนมาก

3) สนามช้าง อินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์กิต

สนามแข่งรถมาตรฐานระดับโลกเป็นสนามแข่งรถแห่งแรก และแห่งเดียวของประเทศไทย ที่ถูกสร้างขึ้นตามมาตรฐานของสหพันธ์รถยนต์ระหว่างประเทศ หรือ Fédération Internationale de l'Automobile (FIA) และสหพันธ์รถจักรยานยนต์ระหว่างประเทศ หรือ Fédération Internationale de Motocyclisme (International Motorcycling Federation) เป็นสนามที่ได้จัดการแข่งขันมอเตอร์สปอร์ตระดับโลกของเมืองไทย และเป็นสนามที่จะใช้พัฒนาศักยภาพนักแข่งไทย ให้ก้าวไปสู่การเป็นนักแข่งระดับโลก การเกิดขึ้นของสนามแข่งรถนี้ยังช่วยแก้ปัญหาเด็กแว้นซ์ – สก๊อยซ์ของบุรีรัมย์ ทำให้เมืองบุรีรัมย์มีการจัดระเบียบสังคมและลดปัญหาเด็กแว้นซ์ – สก๊อยซ์ ได้มากยิ่งขึ้น ทำให้การดำเนินชีวิตของผู้คนกลุ่มนี้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทาง

ที่ตี เสียงรถไม่รบกวนชุมชนตามบ้านเรือนต่างๆ ทั้งยังช่วยลดอุบัติเหตุบนท้องถนน ลดการเกิดเหตุทะเลาะวิวาทอีกด้วย

4) บุรีรัมย์มาราธอน

สัมพันธ์วิถีเซราะกราวงานวิ่งมาตรฐานระดับโลก พร้อมกองเชียร์จากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หมู่บ้าน ชุมชนต่างๆ ที่คอยให้กำลังใจตลอดทาง เส้นทางวิ่งมีการจัดแสงสีสวยงาม พร้อมความสนุกสนานและเต็มไปด้วยสถานที่สำคัญมากมาย เช่น สัมผัสธรรมชาติจากชุมชนวิถีชีวิตของชาวบุรีรัมย์ อ่างเก็บน้ำห้วยจรเข้มาก ศาลหลักเมืองบุรีรัมย์ วัดกลางพระอารามหลวง เพื่อการยกระดับให้เป็นมาราธอนที่มีดีใจนักวิ่งให้นานที่สุด และการจัดงานบุรีรัมย์มาราธอนในแต่ละปีเส้นทางวิ่งจะไม่ซ้ำกับปีที่ผ่านมาเพื่อให้ นักวิ่งได้ชมบรรยากาศของเมืองบุรีรัมย์ที่หลากหลายในทุกๆ ปี นอกจากนี้ความสวยงาม สนุกสนานในเบื้องต้นแล้ว หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนได้ร่วมด้วยช่วยกันดำเนินการจัดงานให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สร้างความสุขความประทับใจให้กับนักวิ่งที่มาเยือนเมืองบุรีรัมย์

5) ถนนคนเดิน เซราะกราว วอล์คกิ้งสตรีท

เป็นถนนสายวัฒนธรรมที่แสดงอัตลักษณ์ของคนบุรีรัมย์ ซึ่งอยู่ในความดูแลของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ได้จัดสรรพื้นที่สำหรับจำหน่ายสินค้าต่างๆ ของคนบุรีรัมย์ เช่น สินค้าหัตถกรรม สินค้าพื้นเมือง ผลิตภัณฑ์ชุมชนจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ตลอดจนของฝากของที่ระลึกให้แก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ โดยแต่ละตำบล อำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์จะนำสินค้าของดีไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์อาหาร สินค้าโอท็อปประจำท้องถิ่น การแสดงที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดแสดงแลกเปลี่ยน เป็นต้น เพื่อส่งเสริมการค้าและการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ อีกทั้งยังช่วยสนับสนุนผลิตภัณฑ์ของชุมชน ก่อให้เกิดการสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจเป็นศูนย์กลางของการแสดงศิลปหัตถกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวบุรีรัมย์ และสร้างจุดท่องเที่ยวใหม่ที่สื่อแสดงถึงความภาคภูมิใจคนบุรีรัมย์ในการรักและหวงแหนถิ่นกำเนิด และยังเป็นส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ และสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นในอีกทางหนึ่ง

6) บุรีรัมย์สงกรานต์คาร์นิวัล

การจัดงานประเพณีสงกรานต์ที่มีขบวนแห่คาร์นิวัล ที่เล่าเรื่องราวของศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ผสมผสานการพัฒนาสู่เมืองกีฬามาตรฐานโลกที่สวยงาม สร้างสรรค์เข้ากับยุคสมัยได้อย่างลงตัว ผ่านแสงไฟประดับเป็นสีสันต่างๆ สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีไทย สู่สายตานักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ด้วยความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และยังเป็นอีกกิจกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์

กีฬาและกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นตลอดในทุกๆ ปี จังหวัดบุรีรัมย์มีรูปแบบและขั้นตอนของการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ ที่เรียกว่า “บุรีรัมย์ โมเดล” ดังนี้

1) การทำงานด้วยความคิดสร้างสรรค์ อย่างไม่มีข้อจำกัด การสร้างสนามฟุตบอล ทีมฟุตบอล สนามแข่งรถ เป็นทรัพยากรท่องเที่ยว และแรงดึงดูดนักท่องเที่ยว เข้าสู่จังหวัด

2) การใช้ความคิดสร้างสรรค์ เพิ่มมูลค่า และคุณค่าให้กับสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ และสิ่ง ที่สร้างขึ้น เช่น การใช้รถอีแต่นจากชุมชนเป็นรถบริการรับ – ส่ง นักท่องเที่ยว ในการจัดการแข่งขัน MotoGP

3) การสร้างมาตรฐานของตัวเอง และ การก้าวสู่มาตรฐานสากล หรือมาตรฐาน โลก

- บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด
- บุรีรัมย์ มารธาอน
- การจัดการแข่งขัน MotoGP
- การสร้างสนามฟุตบอล ไฟฟ้าเสตนดาร์ด
- การสร้างสนามแข่งรถ มาตรฐานสูงสุดของโลก จัดการแข่งขัน MotoGP

และ F1 ได้

4) การสร้างเอกลักษณ์ของตัวเอง การใช้ผ้าทอ ผ้าขาวม้า เป็นผ้าพันคอของสโมสรฟุตบอล และสร้างรายได้ให้ประชาชนในท้องถิ่น

5) การแบ่งปัน หรือกระจายรายได้ เช่น บริการการเดินทาง บริการที่พัก ไม่ผูกขาดรายได้ไว้เพียงคนเดียว กลุ่มเดียว เปิดโอกาส สนับสนุนให้มีการทำธุรกิจหลากหลายรูปแบบ หลากหลายกลุ่ม

6) การมีส่วนร่วม คือการเปิดโอกาสให้ทุกคน ทุกสาขาอาชีพ มีส่วนร่วม สร้างสรรค์กิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ และเป็นเจ้าของร่วมกัน

7) การใช้เทคโนโลยีสื่อสาร Social media และ Application เป็นเครื่องมือทางการตลาด และการสร้างเครือข่ายสนับสนุน Fanpage Buriram united

8) การให้โอกาสคนรุ่นใหม่ ทำงาน ด้วยวิธีคิด และทัศนคติใหม่ๆ ที่เหมาะกับยุคสมัย และการเปลี่ยนแปลงของโลก การแต่งตั้งผู้บริหารรุ่นใหม่ เป็นผู้บริหารองค์กร และการสร้างทีม E-Sports มารองรับการพัฒนากีฬาชนิดใหม่ในอนาคต

9) การคิดบวกและคิดใหญ่ กล้าคิด กล้าทำ กล้าลงทุน คิดแล้วลงมือทำทันที และทำจริงจัง จนกระทั่งเป็นสนามแข่งขัน MotoGP ที่ดีที่สุดในโลก ประจำปี 2018

10) การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อต่อยอดความสำเร็จ และสร้างผลงานที่ดีขึ้น ทุกๆ วัน อย่างไม่มีวันหยุด แม้จะประสบความสำเร็จแล้วก็ตาม

บุรีรัมย์ โมเดล 10 ประการข้างต้น คือ กุญแจแห่งความสำเร็จของบุรีรัมย์ที่สามารถเป็นแนวทางนำไปปรับประยุกต์ใช้ได้กับทุก ๆ เมือง รวมไปถึงองค์กรทุกองค์กรที่ต้องการความสำเร็จ

1.2 ความร่วมมือของการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์

การจัดงาน กิจกรรมต่างๆ ของจังหวัดบุรีรัมย์ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนต่างๆ เช่น บุรีรัมย์มาราธอน ตำรวจช่วยอำนวยความสะดวกเส้นทางการจราจรและรักษาความปลอดภัย หน่วยปฐมพยาบาลสแตนด์บายการบาดเจ็บของนักวิ่ง ปศุสัตว์จังหวัดบุรีรัมย์และชาวบ้าน ชุมชนคอยกำกับและดูแลสัตว์เลี้ยงโค กระบือ หรือสุนัขตามเส้นทางท่องเที่ยวที่ใช้ในการแข่งขัน เพื่อไม่ให้มารบกวนนักวิ่ง เป็นต้น

2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของเมืองกีฬา ระหว่างปี พ.ศ.2554 - 2565 ในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านสังคม

ลักษณะสังคมและสภาพแวดล้อมหลังจากนำกีฬา มาช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยว ของจังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้ลักษณะทางสังคมของจังหวัดบุรีรัมย์เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด เช่น การแก้ปัญหาสังคมในส่วนของเด็กแว้นมีการกำหนดจัดวัน เวลา สถานที่ให้ชัดเจน ลดการรบกวนผู้อื่นและลดการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน เหตุทะเลาะวิวาท การแก้ปัญหาเด็กติดเกมส์โดยบุรีรัมย์ อีสปอร์ตเข้าร่วมการแข่งขันในรายการต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศจนคว้าแชมป์โลกมาได้สำเร็จแสดงให้เห็นว่าเกมส์สามารถเป็นอาชีพสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้อีกทาง จากสังคมสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปมีความเจริญเติบโตขึ้นช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพให้คนบุรีรัมย์ได้กลับมาประกอบธุรกิจที่บ้านเกิดหรือมาทำงานในสนามกันมากขึ้น การขยายของโรงเรียนเอกชนทั้งที่มีอยู่และสร้างขึ้นใหม่ หมู่บ้านจัดสรร คอนโด เส้นทางคมนาคม อีกทั้งรอบเที่ยวบินของสนามบินบุรีรัมย์ที่อนาคตจะกลายเป็นสนามบินนานาชาติได้มีการเพิ่มรอบเที่ยวบินมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกและรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่หลังไหลเข้ามาเยี่ยมชมและรวมกิจกรรมของจังหวัดบุรีรัมย์

2) ด้านวัฒนธรรม

มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

จังหวัดบุรีรัมย์ประกอบด้วย 4 กลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ไทยลาว ไทยเขมร ไทยโคราช และไทยกวย (ส่วย) ซึ่งแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป เช่น ภาษาพูด อาหาร ความเชื่อ ค่านิยม การละเล่น การแสดงพื้นบ้าน อาหาร ลวดลายผ้าทอพื้นบ้าน เป็นต้น ช่วงเวลาการจัดกิจกรรมต่างๆ ของจังหวัด เช่น ประเพณีสงกรานต์จะมีการจัดขบวนวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์หรือแต่ละอำเภอ เพื่อแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของจังหวัดสู่สายตานักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ นอกจากนี้บุรีรัมย์ ยูไนเต็ได้มีการส่งเสริม สืบสานและ

อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัด ด้วยการนำลายผ้าทอซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของบุรีรัมย์และแสดงถึงความ เป็นไทยได้อย่างโดดเด่นมานำผสมผสานประยุกต์ใช้ในการออกแบบเสื้อบอลบุรีรัมย์ได้อย่างลง etail

ค่านิยมการแต่งกาย

หลังจากการเปลี่ยนแปลงของจังหวัดแบบก้าวกระโดดโดยการส่งเสริมการ ท่องเที่ยวในรูปแบบการกีฬาเกิดสนามบอลและทีมฟุตบอลที่มีชื่อเสียง จึงได้มีการปรับเปลี่ยนการแต่ง กาย เช่น มักจะใส่เสื้อกีฬาประจำทีมฟุตบอลของจังหวัดในวันที่มีการแข่งขันฟุตบอล จะไปเชียร์ที่ สนามหรือไม่ได้ไปเชียร์คนบุรีรัมย์จะพร้อมใจกันใส่เสื้อบอล เพื่อร่วมส่งแรงใจเชียร์นักกีฬา และ นอกจากใส่เชียร์กีฬาแล้วเสื้อบอลบุรีรัมย์ก็กลายเป็นการแต่งกายประจำถิ่นของจังหวัดในทุกวันพุธของ สัปดาห์ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ ผู้ประกอบการ หรือหน่วยงานต่างๆ และยังสามารใส่ไปร่วมงานต่างๆ ได้ตามความเหมาะสม

ค่านิยมด้านอาหาร

บุรีรัมย์มีอาหารที่มีชื่อเสียงมากมาย ไม่ว่าจะเป็นอาหารอีสาน กุ้งจ่อม ขาหมู กุนเชียง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันลูกชิ้นบุรีรัมย์ น้ำจิ้มพริกเผาที่ขึ้นชื่อเป็นอย่างมาก จากการขึ้น ขอบของศิลปินไทยในเกาหลีที่บ้านเกิดอยู่จังหวัดบุรีรัมย์และมีชื่อเสียงโด่งดังระดับโลกได้ให้สัมภาษณ์ ในรายการหนึ่งว่า หากกลับบ้านเกิดสิ่งแรกที่จะทาน คือ ลูกชิ้นบุรีรัมย์ จึงทำให้ลูกชิ้นบุรีรัมย์มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักมากขึ้น ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ช่วยส่งเสริมและผลักดันทำให้พ่อค้า แม่ค้า ลูกชิ้นมีการขยายสาขา มีรายได้มากขึ้นจากการขายปลีก ขายส่งให้กับคนที่อยู่จังหวัดอื่นๆ

3) ด้านเศรษฐกิจ

จังหวัดบุรีรัมย์มีการลงทุนของธุรกิจที่พึกที่เพิ่มมากขึ้น เห็นได้ชัดจากการมาลงทุน ของธุรกิจในเครืออมารี เบสท์เวสเทิร์น และในเครืออื่นๆ ที่สนใจมาเปิดโรงแรมที่จังหวัดบุรีรัมย์ นอกจากนี่ยังมีการขยายตัวในการลงทุนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหมู่บ้านจัดสรร คอนโด ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวประเภทโรงแรม ที่พัก รีสอร์ท ร้านอาหาร คาเฟ่ ร้านของฝาก ที่ระลึก ถนนคนเดิน รวมทั้งห้างสรรพสินค้าชื่อดังเกิดขึ้นหลายแห่ง เพื่อรองรับและให้บริการที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว

รายได้หลักของจังหวัดบุรีรัมย์ คือ เกษตรกรรม หลังจากบุรีรัมย์ได้รับการส่งเสริม การท่องเที่ยวจากการนำกีฬามาพัฒนาเมืองทำให้เกิดรายได้เข้าสู่จังหวัดอีกทางจากการท่องเที่ยวและ บริการสามารถเติบโตขึ้นอย่างน่าสนใจ เช่น การบริการท่องเที่ยวไปสถานที่ต่างๆ การบริการโรงแรม ที่พัก รีสอร์ท อีกทั้งยังกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน เช่น โฮมสเตย์ สนามบินบุรีรัมย์กลายเป็นสนามบิน นานาชาติ และมีการขยายตัวของเที่ยวบินมากที่สุด อัตราการเติบโตของผู้โดยสารสูงสุด การ เปลี่ยนแปลงและพัฒนาในด้านต่าง ๆ เกิดจากความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งประชาชนใน จังหวัด ส่งผลให้เศรษฐกิจของจังหวัดบุรีรัมย์เติบโตขึ้นอย่างมากในช่วงระยะเวลาจากปี พ.ศ. 2554

ถึงปัจจุบัน จนทำให้บุรีรัมย์ขึ้นชื่อว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงกีฬา และมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวตามเทศกาลตลอดมา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าสู่จังหวัดบุรีรัมย์ และสร้างรายได้หลักอีกทางให้แก่จังหวัดบุรีรัมย์ นอกเหนือจากรายได้จากเกษตรกรรมเพียงทางเดียว

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง เมืองกีฬา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ จากการศึกษา นำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความเป็นมาของการส่งเสริมการท่องเที่ยว ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 ในอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้เห็นการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงเมืองจากการนำ การกีฬาเข้ามาช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่ ช่วยกันผลักดันจนประสบความสำเร็จ นำโดยประธานสโมสร บุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ที่ริเริ่มและมีความคิดที่ สร้างสรรค์สร้างบุรีรัมย์ให้เป็นจุดแมกเนต (magnet) แรงดึงดูด จึงเลือกกีฬาที่ชื่นชอบคือ ฟุตบอล เป็นกีฬาอันดับแรกที่น่ามาส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด มีการสร้างสนามฟุตบอลที่มี มาตรฐานสากลออกแบบคล้ายปราสาทหินพนมรุ้งซึ่งเป็นการผสมผสานกับทรัพยากรท้องถิ่นที่มีอยู่ได้ อย่างลงตัว มีการสร้างสนามแข่งรถระดับโลก นอกจากสนามฟุตบอลและสนามแข่งรถแล้วยังมีการจัด กิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ตลอด 365 วัน อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บริการการท่องเที่ยว ดึงดูด นักท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กับจังหวัดบุรีรัมย์ เช่น บุรีรัมย์มาราธอน สงกรานต์คาร์นิวัล เทศกาล ลูกชิ้นยืนกินชิงแชมป์โลก การท่องเที่ยวแบบวิถีชุมชนเส้นไหมและผ้าทอ เทศกาลท่องเที่ยววิถีชุมชน หมูบ้านนกระเรียนพันธุ์ไทย เทศกาลภูเขาไฟบุรีรัมย์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชีรพล พบลาภ และ คณะ (2553) ได้ทำโครงการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และพบว่ายุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงกีฬาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการสนับสนุนกีฬาสากล ต้องอาศัยการบริหารจัดการกีฬาที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและมีการจัดการแข่งขันที่มีมาตรฐาน และสอดคล้องกับ Dickman (1996) ที่กล่าวว่า กิจกรรมต่างๆ ของนักท่องเที่ยวควรมีความ หลากหลายและตรงกับความต้องการ รวมทั้งสถานที่ท่องเที่ยวมีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์และโดดเด่น โดยทั่วไปสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงจะดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ Dimitrios Buhalis (2000) ที่กล่าวว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่นักท่องเที่ยว ต้องการทำ เมื่อมาท่องเที่ยวในสถานที่นั้นๆ และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นถือเป็นองค์ประกอบ หนึ่งที่สามารถดึงดูดการเดินทางของนักท่องเที่ยว

2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของเมืองกีฬา

พบว่า จากการนำกีฬาเข้ามาเปลี่ยนแปลงและพัฒนาจังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของจังหวัดที่เห็นได้ชัดแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านสังคม ประกอบด้วยลักษณะสังคมและสภาพแวดล้อม

หลังจากนำกีฬามาช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ทำให้วิถีชีวิตของคนบุรีรัมย์เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น สภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปตามการพัฒนา และสังคมของจังหวัดบุรีรัมย์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด เช่น การแก้ปัญหาสังคมในส่วนของเด็กแว้นมีการกำหนดจัดวัน เวลา สถานที่ให้อย่างชัดเจน ลดการรบกวนผู้อื่นและลดการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน เหตุทะเลาะวิวาท การแก้ปัญหาเด็กติดเกมโดยบุรีรัมย์ อีสปอร์ตเข้าร่วมการแข่งขันในรายการต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศจนคว้าแชมป์โลกมาได้สำเร็จแสดงให้เห็นว่าเกมส์สามารถเป็นอาชีพสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้อีกทาง จากสังคม สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปมีความเจริญเติบโตขึ้นช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพให้คนบุรีรัมย์ได้กลับมาประกอบธุรกิจที่บ้านเกิดหรือมาทำงานในสนามกันมากขึ้น การขยายของโรงเรียนเอกชนทั้งที่มีอยู่และสร้างขึ้นใหม่ หมู่บ้านจัดสรร คอนโด เส้นทางคมนาคม อีกทั้งรอบเที่ยวบินของสนามบินบุรีรัมย์ที่อนาคตจะกลายเป็นสนามบินนานาชาติได้มีการเพิ่มรอบเที่ยวบินมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกและรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่หลังไหลเข้ามาเยี่ยมชมและรวมกิจกรรมของจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Henry Pratt Fairchild (อ้างถึงใน ดำรงค์ดี แก้วเพ็ง 2556, น. 209 - 210) ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นลักษณะหนึ่งของกระบวนการ แบบแผนหรือรูปแบบสังคมซึ่งมีการผันแปรหรือมีการเปลี่ยนแปลง เป็นแนวความคิดรวมหมายถึง ผลของการเปลี่ยนแปลงทุกๆ อย่าง กระบวนการทางสังคมโดยการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอาจก้าวหน้าหรือล่าหลังก็ได้ เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวรหรือชั่วคราว มีการวางแผนหรือไม่มีการวางแผน เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวหรือหลายทิศทางก็ได้

2) ด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วยมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมและค่านิยม

จังหวัดบุรีรัมย์มีหลากหลายชาติพันธุ์ ซึ่งแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์จะมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันออกไป เช่น ภาษาพูด อาหาร ความเชื่อ ค่านิยม การละเล่น การแสดง พิธีบ้าน อาหาร ลวดลายผ้าทอพื้นบ้าน เป็นต้น และช่วงเวลาการจัดกิจกรรมต่างๆ ของจังหวัด เช่น ประเพณีสงกรานต์จะมีการจัดขบวนวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์หรือแต่ละอำเภอ เพื่อแสดงให้เห็นถึงประเพณี วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมและหลากหลายของจังหวัด สู่สายตานักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิเช (Wiese, 1956 : 7, อ้างถึงใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2538 : 130) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งของ เนื่องจากวัฒนธรรมเป็นผลผลิตของกิจกรรมระหว่างมนุษย์ และสอดคล้องกับ สุพจน์ แสงเงิน และคณะ (2550 : 84) อธิบายว่า การ

เปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านแนวคิด แนวกำหนดพฤติกรรม ระเบียบแบบแผน ระเบียบประเพณี ธรรมเนียมวิธีการปฏิบัติและวัตถุต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต หรือการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต

นอกจากนี้บุรีรัมย์ ยูไนเต็ได้มีการส่งเสริม สืบสานและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัด ด้วยการนำลายผ้าทอทางกระรอกซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของบุรีรัมย์มาผสมผสานประยุกต์ใช้ในการออกแบบเสื้อบอลบุรีรัมย์ได้อย่างลงตัวแสดงถึงความเป็นบุรีรัมย์และส่งเสริมความเป็นไทยได้อย่างสวยงาม โดดเด่น อีกทั้งทำให้เกิดค่านิยมในการแต่งกายด้วยเสื้อบอล เช่น ใส่เชียร์ฟุตบอลในวันที่มีนัดแข่งขัน ใส่ทำงานประจำสัปดาห์ทุกวันพุธ กลายเป็นยูนิฟอร์มการแต่งกายของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ และยังสามารถใส่ไปร่วมงานแสดงความยินดี งานไว้อาลัย ก็ทำให้ดูสุภาพเรียบร้อย ซึ่งสอดคล้องกับ สุริชัย หวันแก้ว (2549 : 156 - 157) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ ที่มนุษย์ประดิษฐ์และสร้างขึ้น ซึ่งสิ่งสำคัญ คือทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านค่านิยม บรรทัดฐานและระบบสัญลักษณ์ต่างๆ ในสังคมนั้นๆ สอดคล้องกับ ณรงค์ เส็งประชา (2541 : 207) ให้ความหมายว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีมนุษย์กำหนดให้มีขึ้น ทั้งสิ่งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุที่นำมาเอามาใช้เป็นองค์ประกอบในการดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของสาวิตร พงศ์วัชรและยุทธพงษ์ ต้นประดู่ (2562 : 56) วิจัยเรื่องการศึกษากลุ่มชนพื้นเมือง กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ สู่งานสร้างสรรค์ระบอบาชาติพันธุ์อันดามัน กล่าวว่า การศึกษาเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับของกลุ่มชนพื้นเมือง (มานิ ชาวเล บาบ่า) สามารถนำอัตลักษณ์สำคัญของเครื่องแต่งกาย เพื่อสร้างสรรค์และเพิ่มมูลค่าแก่ธุรกิจด้านการออกแบบ อีกทั้งสะท้อนอัตลักษณ์ประจำท้องถิ่น ส่งผลถึงการสร้างรายได้แก่ภาคธุรกิจครัวเรือนอย่างยั่งยืน

3) ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วยการลงทุนธุรกิจและรายได้

มีการขยายตัวทำให้มีผู้สนใจลงทุนทำธุรกิจต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อบริการการท่องเที่ยว เห็นได้ชัดจากการลงทุนของธุรกิจเรืออูมารี เบสท์เวสเทิร์น และในเครืออื่นๆ ที่สนใจมาเปิดโรงแรมที่จังหวัดบุรีรัมย์ นอกจากนี้มีการขยายตัวในการลงทุนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหมู่บ้านจัดสรร คอนโด ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวประเภทโรงแรม ที่พัก รีสอร์ท ร้านอาหาร คาเฟ่ ร้านของฝาก ที่ระลึก ถนนคนเดิน รวมทั้งห้างสรรพสินค้าชื่อดังเกิดขึ้นหลายแห่ง เพื่อรองรับและให้บริการที่เพียงพอต่อนักท่องเที่ยว

เดิมรายได้หลักของจังหวัดบุรีรัมย์ คือ เกษตรกรรม หลังจากบุรีรัมย์ได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจากการนำกีฬาพัฒนาเมืองทำให้เกิดรายได้เข้าสู่จังหวัดอีกทางจากการท่องเที่ยวและบริการสามารถเติบโตขึ้นอย่างน่าสนใจ เช่น การบริการท่องเที่ยวไปสถานที่ต่างๆ การบริการโรงแรม ที่พัก รีสอร์ท อีกทั้งยังกระจายรายได้ลงสู่ชุมชน เช่น โฮมสเตย์ สนามบินบุรีรัมย์

กลายเป็นสนามบินนานาชาติ และมีการขยายตัวของเที่ยวบินมากที่สุด อัตราการเติบโตของผู้โดยสารสูงสุด การเปลี่ยนแปลงและพัฒนาต่าง ๆ เกิดจากความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้งประชาชนในจังหวัด ส่งผลให้เศรษฐกิจของจังหวัดบุรีรัมย์เติบโตขึ้นอย่างมากในช่วงระยะเวลาจากปี พ.ศ. 2554 - 2565 จนทำให้บุรีรัมย์ขึ้นชื่อว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงกีฬา และมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวตามเทศกาลตลอดมา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าสู่จังหวัดบุรีรัมย์ และสร้างรายได้หลักอีกทางให้แก่จังหวัดบุรีรัมย์ นอกเหนือจากรายได้จากเกษตรกรรมเพียงทางเดียว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุทธพงษ์ ต้นประดู่ สาวิตร พงศ์วัชรและนพศักดิ์ นาคเสนา. (2565 : 51 - 63) การศึกษารูปแบบการพัฒนาภาคชกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว กลุ่มจังหวัดอันดามัน กล่าวว่าการดำเนินงานขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจเพื่อการเพิ่มรายได้แก่ชุมชนนั้น ต้องนำต้นทุนทางวัฒนธรรม มาขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของปัจจัยแห่งการสร้างสรรค์ 4 ประการ คือ 1) วิทยาศาสตร์สร้างสรรค์ 2) เทคโนโลยีสร้างสรรค์ 3) สังคมสร้างสรรค์ 4) วัฒนธรรมสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นการดำเนินงานเชื่อมโยงระหว่างกันและทุกภาคส่วนต้องร่วมมือในการพัฒนา ส่งผลให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ เพื่อการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ เช่น สินค้าที่ระลึก โดยร่วมกับหน่วยงานเศรษฐกิจท้องถิ่น นำต้นทุนมรดกทางวัฒนธรรมที่สั่งสมความรู้ดั้งเดิมของท้องถิ่นนั้น นำมาปรับใช้ในงานวิจัยเรื่อง เมืองกีฬา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยการศึกษาแนวทางการพัฒนาจังหวัดร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนในจังหวัด เพื่อร่วมมือกันดำเนินการในกิจกรรมรูปแบบต่างๆ รวมทั้งการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของจังหวัดในทุกมิติ เพื่อการส่งเสริม ประชาสัมพันธ์แนวทางการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์เป็นศูนย์กลางเมืองแห่งการท่องเที่ยวเชิงกีฬา

ข้อเสนอแนะ

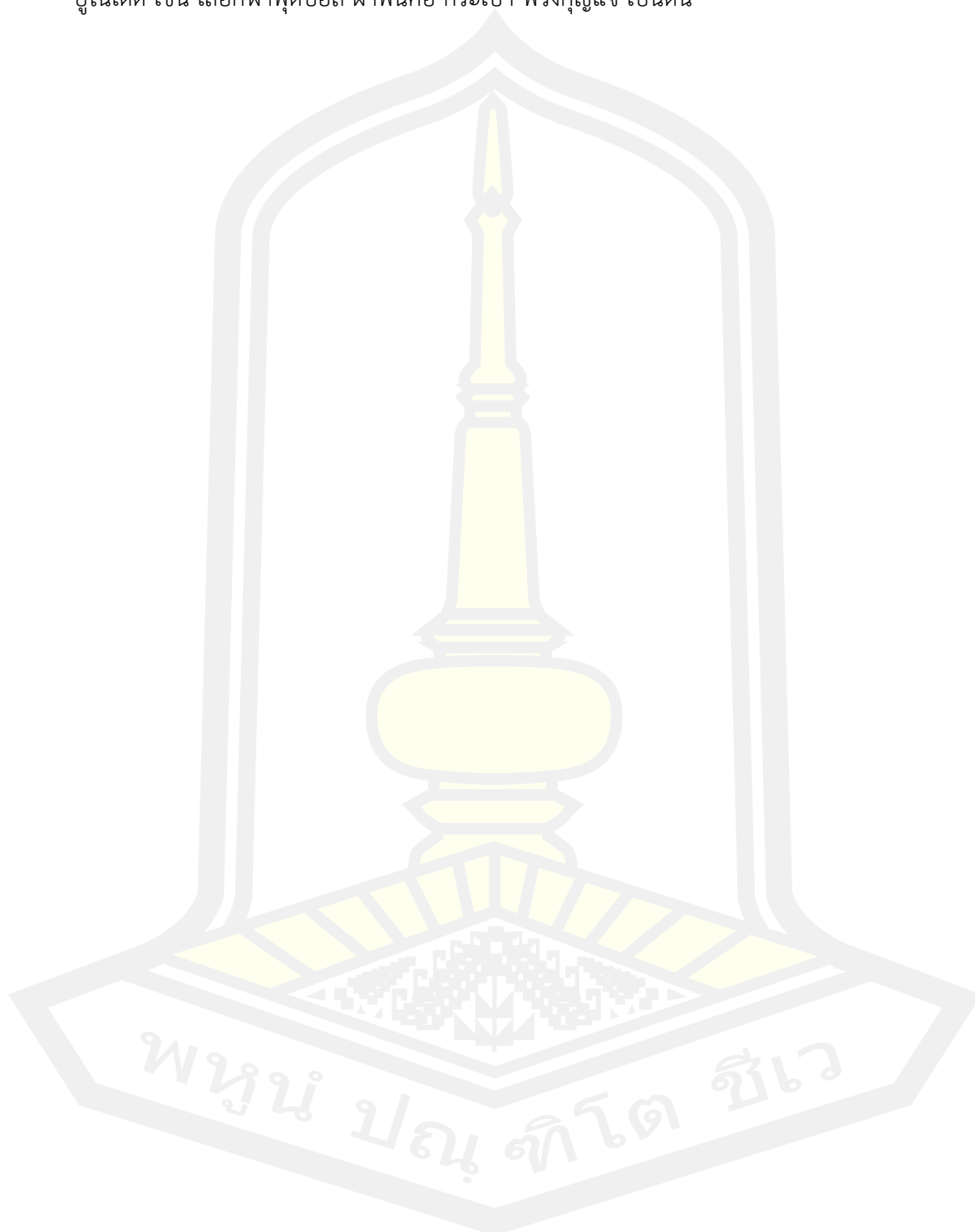
ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

จากผลการศึกษาวิจัย เมืองกีฬา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ ได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ความเป็นมาจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยรูปแบบของกีฬานำมาพัฒนาและเป็นแม่เหล็กดึงดูดนักท่องเที่ยว รวมทั้งบุรีรัมย์ โมเดล คือ กฎแห่งความสำเร็จของจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ทำให้จังหวัดบุรีรัมย์มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ทั้งนี้ผลการวิจัยสามารถนำไปปรับใช้กับพื้นที่อื่น ๆ ที่สนใจได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์ในพื้นที่อื่น ๆ
2. ควรมีการวิจัยผลกระทบจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวในด้านอื่น ๆ

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการแพร่กระจายวัฒนธรรมของผลิตภัณฑ์สโมสรบุรีรัมย์
ยูไนเต็ด เช่น เสื้อกีฬาฟุตบอล ผ้าพันคอ กระเป๋า พวงกุญแจ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2555). *แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2555 - 2559)*. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กระทรวงมหาดไทย. (2544). *กระทรวงศึกษาธิการ : กรมศิลปากร. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดบุรีรัมย์*. กระทรวงมหาดไทย.
- กฤษฎา โชติช่วง. (2555). *แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในอำเภอปากพะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกรียงศักดิ์ ราชโคตร. (2551). *สังคม เศรษฐกิจและการเมือง*. โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิก จำกัด.
- ครอบครัวชิดชอบ. (2559). *ประวัติศาสตร์จังหวัดบุรีรัมย์และข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานที่สำคัญของบุรีรัมย์. In ที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพคุณแม่ละออง ชิดชอบ. -. โฆษิต ไชยประสิทธิ์. (2554). การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในมิติการพัฒนาจากภายใน กรณีศึกษาชุมชนใน สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.*
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. (2546). *การวางแผนแลพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. สำนักงานมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- ฉัตรชัย ดั่งจาด. (2545). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษา ความคิดเห็นชุมชนคลองบางกอกน้อย จังหวัดนนทบุรี. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- ฉลิยว ฤกษ์จุฬิมล. (2550). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในมนุษย์กับสังคม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- ชวรัตน์ เชิดชัย. (2546). *การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. In เอกสารการสอนชุดวิชาการสื่อสารเพื่อการพัฒนา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- ฐากร ขำขันมะลิ. (2559). *การสร้างความหมายของเมืองบุรีรัมย์ในฐานะมหานครแห่งกีฬา. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- ณรงค์ เส็งประชา. (2541). *มนุษย์กับสังคม. โอเดียนสโตร์.*

- ณัฐวัฒน์ วิวัฒนารามย์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าชมฟุตบอลในสนามฟุตบอลของแฟนบอลไทย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดำรงศักดิ์ แก้วเพ็ง. (2556). ชุมชน. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ไทยรัฐสปอร์ต. (2561). 6 จังหวัดได้เป็นต้นแบบเมืองกีฬา ภาครัฐร่วมผลักดันเต็มที่.
<https://www.thairath.co.th/sport/others/1337861>
<https://www.thairath.co.th/sport/others/1337861>
- ชนกฤต สังข์เฉย. (2550). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี.
- ชนธรรณี ทองหอม. (2554). การจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว.
- ธีระพล พบลาภ และคณะ. (2553). บทบาทของสโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ยูไนเต็ดต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว. <http://www.lpesk.ac.th>.
- นพศักดิ์ นาคเสนา และยุทธพงษ์ ต้นประดู่. (2563). การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำเส้นบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป หนีแป๊ะเถว จังหวัดภูเก็ต. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ FAR 6th ศิลป์ข้ามศาสตร์, 67-80.
- นรินทร์ หลิมไพโรจน์. (2554). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาจังหวัดนครราชสีมา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นลวัชร ชุนลา. (2561). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงกีฬาของเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นิคม จารุมณี. (2544). การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. โรงพิมพ์โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮาส์.
- บั้งอร ทาประเสริฐ. (2552). ตลาดน้ำวัดลำพญา : การจัดการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยกรมมีส่วนร่วมของชุมชน. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บัญชา นวนสายและคณะ. (2556). ประวัติศาสตร์การขยายตัวของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ระหว่าง ปี พ.ศ. 2468-2550. วารสารวิจัยและพัฒนา, 8(1).
- ปรีชา แดงโรจน์. (2544). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21. โฟว์ แอนด์ โฟว์ พรินต์ติ้ง.

พยอม ธรรมบุตร. (2549). เอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรพิษณุ พรหมศิวัชพัลลภ และคณะ. (2548). โครงการความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

พระมงคลสุเมงโคโล. (2560). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีต่อวิถีชีวิตชนเผ่าละว้า หมู่ที่ 11 ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา, 8(2).

พัชรรัตน์ ทารไชย. (2561). การสร้างแบรนด์เมือง ทัศนศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พัชรรัตน์ ทารไชย และมนสิชา เพชรานนท์. (2562). การรับรู้อัตลักษณ์ถิ่นบุรีรัมย์ของคนในและคนนอกพื้นที่. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

พิมุข ชาญธนวัฒน์. (2556). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวไทยใหญ่ หมู่บ้านถ้ำลอด. สถาบันราชภัฏเชียงใหม่.

ไพฑูริย์ พงศบุตร และวิลาสวงศ์ พงศบุตร. (2536). คู่มือการอบรมมัคคุเทศก์. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภัทรพันธ์ เสริมสวัสดิ์ศรี. (2557). การพัฒนาการท่องเที่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของชาวอาข่า ทัศนศึกษาหมู่บ้านอาข่าปากกล้วย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภูมิจิต เรืองเดช. (2542). หนังสือวรรณกรรมท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์. สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2548). จิตวิทยาการบริการ. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ยุทธพงษ์ ต้นประดู่และสาวิตร พงศ์วัชร. (2563). การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีชุมชนคนตีเหล็กกรณีศึกษา โรงตีเหล็กไต่สู่น้ำ จังหวัดภูเก็ต. การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ (FAR 6th ศิลป์ข้ามศาสตร์).

รังสิต เงาแก้ว. (2549). การศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของชนเผ่าในจังหวัดเชียงรายกรณีศึกษาเปรียบเทียบกับจังหวัดเชียงรายกับนครคุนหมิง.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2524). พจนานุกรมศัพท์พหุวิทยาอังกฤษไทย. อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.

- ราณี อีสัยกุล. (2557). เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เฉพาะอาชีพภาคเกษตรและการบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รุ่งโรจน์ พรขุนทด. (2562). กีฬากับการพัฒนาเมือง. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 9(พิเศษ).
- วรรณมา วงษ์วานิช. (2546). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รวรินทร์ สุวัฒน์ ณ เหมรัฐ. (2547). ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่. สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตกระบี่:กระบี่.
- วิกรม กรุงแก้ว และยุทธพงษ์ ต้นประดู่. (2560). การพัฒนารูปแบบผ้าพื้นเมืองภูเก็ต สู่นาฏยศิลป์ร่วมสมัย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, 13(2).
- สภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์. (2555). บุรีรัมย์ ภูมิหลังประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม. ที.เค.พรินต์ติ้ง.
- สมชาย อุ่ออัน. (2552). แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.
- [Http://mslib.kku.ac.th/elib/multim/books/Tourism2556/KRIT%20TECHAPRASERT/05_ch2.Pdf](http://mslib.kku.ac.th/elib/multim/books/Tourism2556/KRIT%20TECHAPRASERT/05_ch2.Pdf). http://mslib.kku.ac.th/elib/multim/books/Tourism2556/KRITTECHAPRASERT/05_ch2.pdf.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2547). ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2551). ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สชาติกร พงศ์วัชร และยุทธพงษ์ ต้นประดู่. (2563). ภูมิปัญญาท้องถิ่นบาบ๋า กรณีศึกษา เรือกอจ้าน จังหวัดภูเก็ต. การประชุมวิชาการ ระดับชาติและนานาชาติ FAR 6th ศิลป์ข้ามศาสตร์.
- _____. (2565). การศึกษารูปแบบการพัฒนาภาคชกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดอันดามัน. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 15(2).
- สำนักกรรมการ 3. (2560). รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านกีฬา ศิลปะ วัฒนธรรม การศาสนา คุณธรรม และจริยธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ “การจัดตั้งเมือง กีฬา.” <https://www.parliament.go.th>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. (2563). แผนที่จังหวัดบุรีรัมย์.
- <https://sites.google.com/site/Pichaporn08/Naeana-Canghwad-Buriramy/5-Phaenthi-Canghwad-Buriramy>. <https://sites.google.com/site/pichaporn08/naeana-canghwad-buriramy/5-phaenthi-canghwad-buriramy>

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12*.

<https://drive.google.com/file/d/1VXj7xULoizJ5NIOHo3zbnkFNG5dntc0V/view>.

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2546). *ความหมายการท่องเที่ยว*. www.tourism.go.th

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). *บุรีรัมย์ : เมืองปราสาทหิน ถิ่นวัฒนธรรม ชื่นชมวัฒนธรรม/สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

สำเร็จ แก้วเรืองฤทธิ. (2551). *สถาบันสังคม มนุษย์กับสังคม*. นวสาส์นการพิมพ์.

สุพจน์ แสงเงินและคณะ. (2550). *วิถีไทย*. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

สุพัตรา สุภาพ. (2540). *สังคมวิทยา*. สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สุรเชษฐ์ เชษฐมาส. (2541). *วิสัยทัศน์การจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ*. In *รายงานการฝึกอบรม หลักสูตรการให้บริการด้านการท่องเที่ยวสำหรับเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ*. สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กรมป่าไม้.

สุรพร เลี่ยนสลาย. (2545). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคม. ประมวลสาระชุดวิชาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการบริหารการพัฒนา*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุริชัย หวันแก้ว. (2553). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม*. In *สังคมและวัฒนธรรม*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิกรม อัมระนันท์. (2559). *รายการเปอร์ – สเปกทีฟ*.

<https://www.youtube.com/watch?v=Lu-QLo9P44M&t=791s>.

อภิชาติ อินทร์พงษ์พันธ์. (2540). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. อุบลกิจ ออฟเซ็ท.

อมรรัตน์ พรหมล่า. (2555). *ความหมายและความสำคัญของการท่องเที่ยว*.

<http://52011011275g5.blogspot.com/2012/03/blog-post.html>.

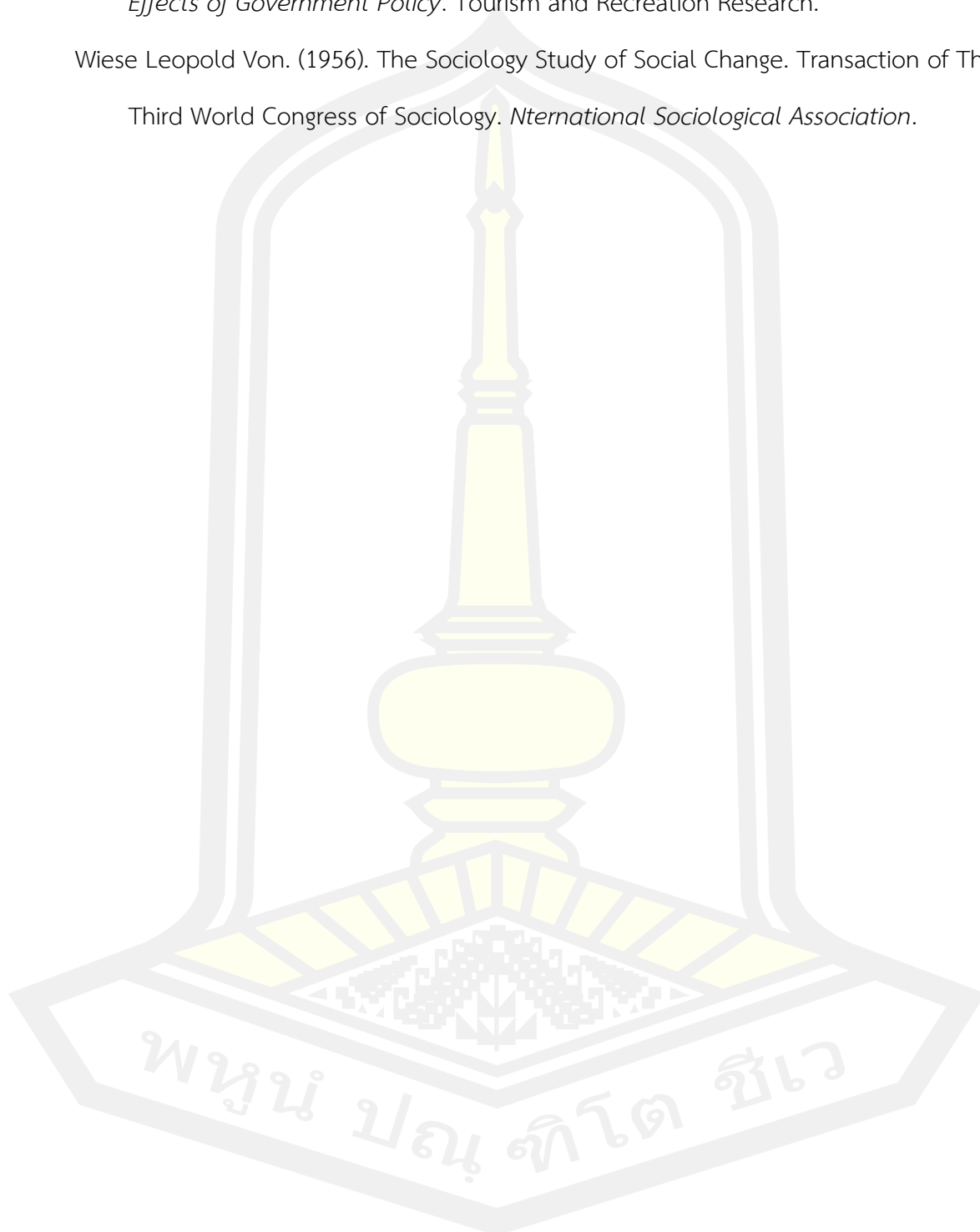
อลงกต เตือนคล้าย. (2562). “ซัดเตลิต์ แต้น” ภาพสะท้อน MOTO GP ฉบับบุรีรัมย์ที่ทุกคนชั้นมีส่วนร่วม. [https://www.casjournal.cas.ac.th/admin/filedocuments/1578023745-6.BE089\(44-51\).pdf](https://www.casjournal.cas.ac.th/admin/filedocuments/1578023745-6.BE089(44-51).pdf).

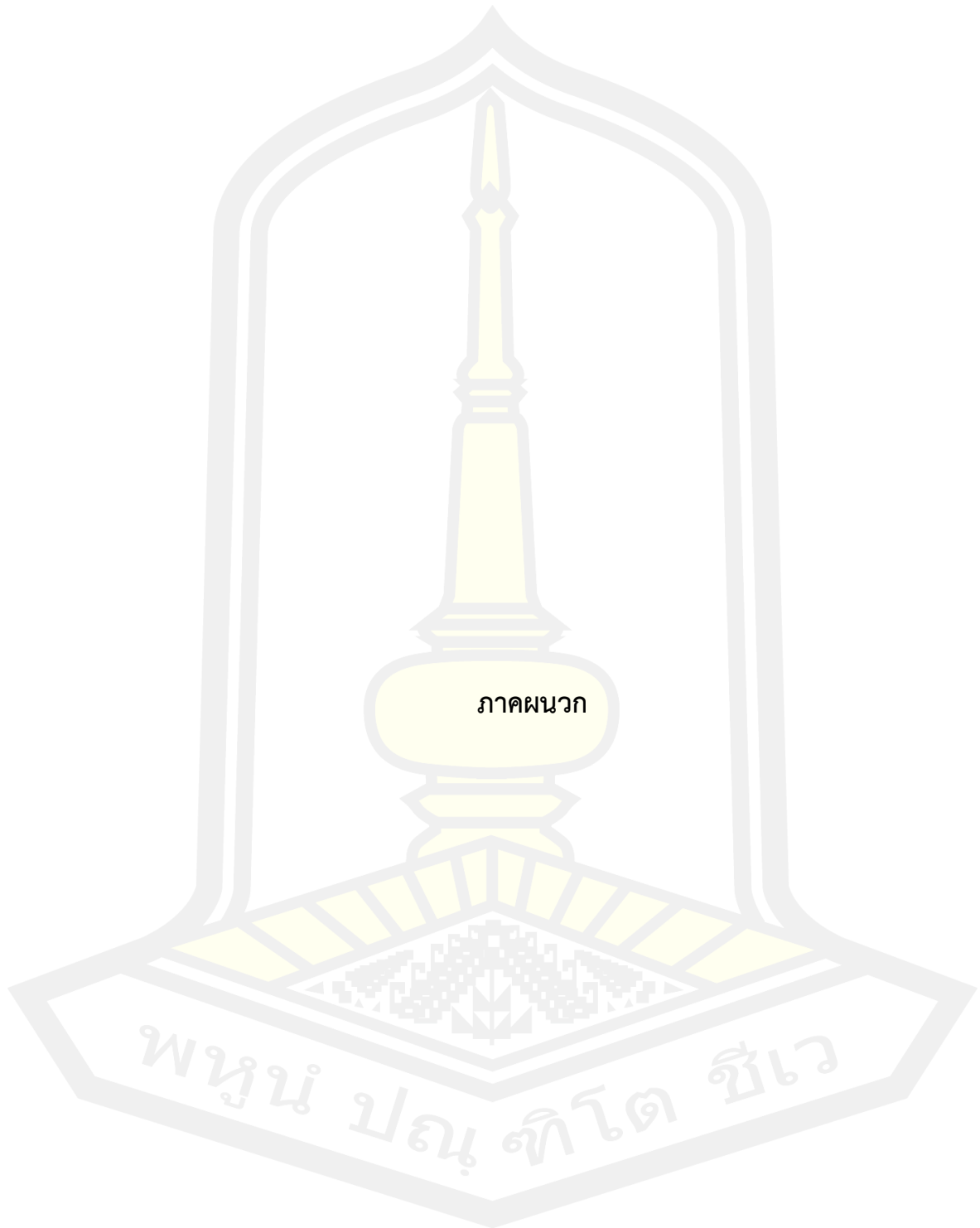
- อัจฉรา ศรีลาชัย. (2559). *แนวทางการจัดการรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์*. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- อาทิตย์ สุขโขทัย. (2561). *การเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเมืองที่มีผลกระทบต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อิสราพร วิจิตร. (2559). *การสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นบุรีรัมย์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุทัย หิรัญโต. (2522). *หลักสังคมวิทยา*. โอเดียนสโตร์.
- อุษณีย์ ศรีภูมิ. (2544). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวทัศนศึกษาในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Brinkerhoff, D. B. (1999). *Essentials of sociology*. Wadsworth.
- Casellas, A. P. (2003). *The Barcelona Model Agents, Policies and Planning Dynamics in Tourism Development*.
<https://search.proquest.com/docview/305313388?accountid=15292>
- Dickman S. (1996). *Tourism: An introductory text*. Hodder Education.
- Dimitrios Buhalis. (2000). Marketing the competitive destination of the future. *Tourism Management, 21*(special), 97–116.
- Eber S. (1992). *Beyond the Green Horizon : Principles for Sustainable Tourism*. World Wide Fund for Nature.
- Foster Douglas. (1994). *Travel and tourism management*. Macmillan.
- Gammon and Robinson. (1997). Sport and tourism: a conceptual framework. *Journal of Sport & Tourism, 4*(3).
- Gibson H. (1998). Sport Tourism: A Critical Analysis of Research. *Sport Management Review, 1*, 45–76.
- Gunn C.A. (1994). *Travel and Hospitality Research : A Handbook for Managers and Researchers*. John Wiley & Sons. Inc.

- Hugehes George. (1995). *The Cultural Construction of Sustainable Tourism*. Tourism Management.
- Kimberly S. Schimmel. (2010). "Sociology of Sport and Social Theory. In *Winston-Salem, North Carolina, Smith Earl* (pp. 55–65). Wake Forest University.
- McIntosh R. W. & Goeldner C.R. (1986). *Tourism: Principles, practices, philosophies*. Wiley.
- Ramsa Yaman. (2004). *Community – Based Ecotourism : A New Proposition for Sustainable Development and Environmental Conservation in Malaysia*. University of Malaysia.
- Ritzer G., K. K. c. W. & Y. N. R. (1987). *Sociology: Experiencing a changing society*. Allyn & Bacon.
- Rogers & Shoemaker F. F. (1971). *Communication of innovation: A cross cultural approach*. Free.
- Ruskin H. (1987). Selected Views on Socio-Economic Aspects of Outdoor Recreation, Outdoor Education and Sport Tourism. *Proceedings of the International Seminar and Workshop on Outdoor Education Recreation and Sport Tourism*. M. Garmise (Ed.).
- Sprecher Dawn Marie. (2002). *Village-Based Tourism : Monitoring Tourism Change on The Mekong River*. University of Calgary.
- Sproule K.W. (1996). *Community-Based Ecotourism Development : Identifying Partners in the Process, the Ecotourism Equation : Measuring the Impacts* Bulletin Series Yale School of Forestry and Environmental Studies. Yale university.
- Stephen D.R. (2001). *Developing Sport Tourism*. National Laboratory for Tourism and eCommerce University of Illinois at Urbana-Champaign.

Weed M. and Bull C. (1997). *Influences on Sport-Tourism Relations in Britain: The Effects of Government Policy*. Tourism and Recreation Research.

Wiese Leopold Von. (1956). *The Sociology Study of Social Change*. Transaction of The Third World Congress of Sociology. *International Sociological Association*.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ ชนิดมีโครงสร้าง

เรื่อง เมืองกีฬา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด
บุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

- 1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....นามสกุล.....
- 1.2 ที่อยู่ปัจจุบัน.....
- 1.3 อายุ.....ปี อาชีพ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 อำเภอเมือง
จังหวัดบุรีรัมย์

- 2.1 ความเป็นมาของการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์เป็นอย่างไร

.....

.....

- 2.2 รูปแบบและขั้นตอนของการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์มีรูปแบบอย่างไร

.....

.....

- 2.3 การส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ช่วยเปลี่ยนแปลงจังหวัดบุรีรัมย์อย่างไร

.....

.....

ตอนที่ 3 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของเมืองกีฬา ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565
อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

- 3.1 ด้านสังคม

- 3.1.1 กีฬาชนิดใดบ้าง ที่มีส่วนช่วยเปลี่ยนแปลงสังคม วัฒนธรรมของจังหวัดบุรีรัมย์

.....

.....

- 3.1.2 จากการเป็นเมืองกีฬาทำให้ลักษณะทางสังคม สภาพแวดล้อมในจังหวัดบุรีรัมย์ มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

.....

.....

3.2 ด้านวัฒนธรรม

3.2.1 จากการเป็นเมืองกีฬาทำให้ค่านิยมของคนบุรีรัมย์ เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

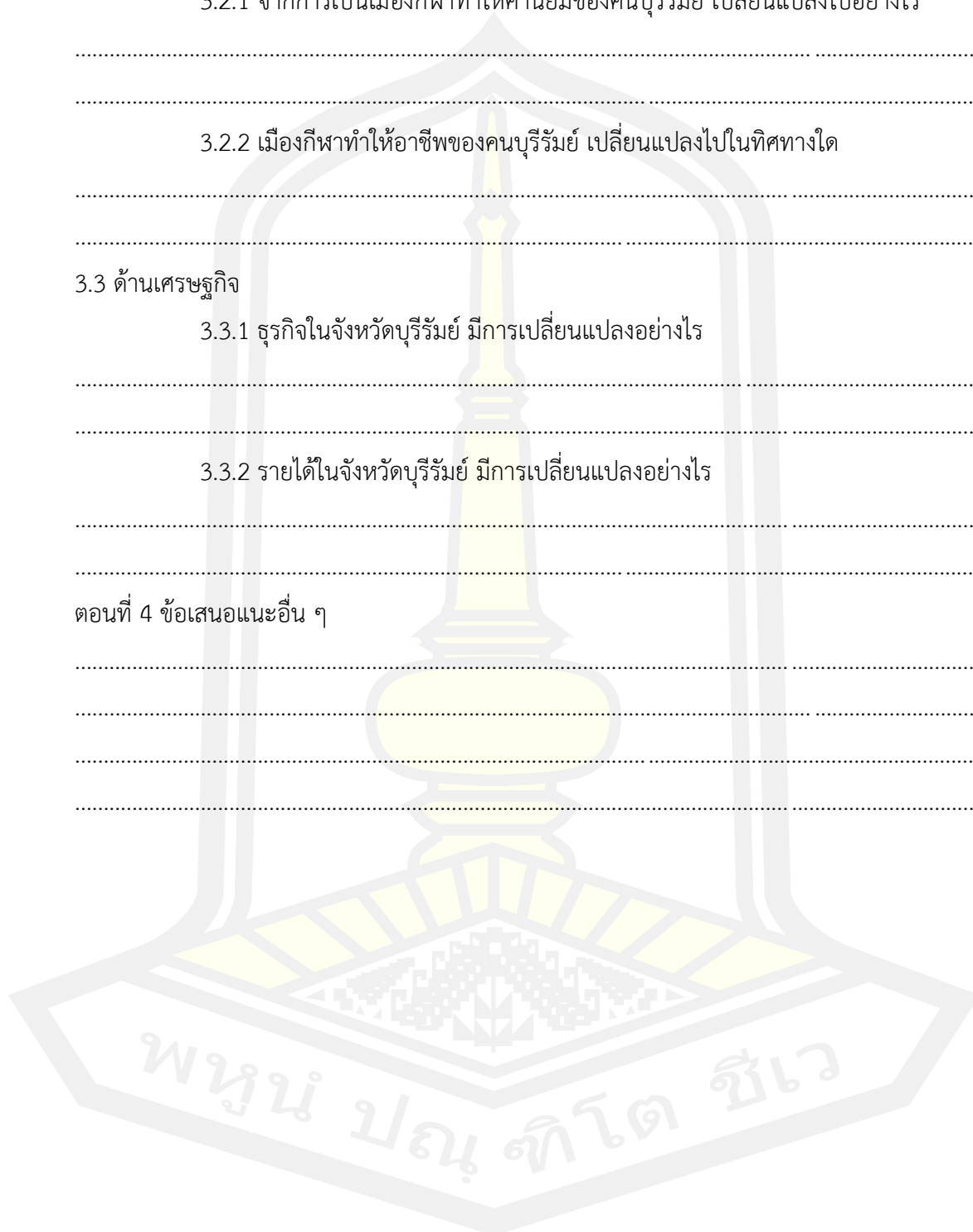
3.2.2 เมืองกีฬาทำให้อาชีพของคนบุรีรัมย์ เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด

3.3 ด้านเศรษฐกิจ

3.3.1 ธุรกิจในจังหวัดบุรีรัมย์ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

3.3.2 รายได้ในจังหวัดบุรีรัมย์ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ ชนิดไม่มีโครงสร้าง

เรื่อง เมืองกีฬา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด
บุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

- 1.1 ชื่อ.....นามสกุล.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ..... สถานที่ให้สัมภาษณ์.....
1.2 ที่อยู่ปัจจุบัน.....
1.3 อายุ.....ปี อาชีพ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 อำเภอเมือง
จังหวัดบุรีรัมย์

- 2.1 การส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์
-

- 2.2 รูปแบบ/ขั้นตอนของการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์
-

ตอนที่ 3 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของเมืองกีฬา ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565
อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

- 3.1 ด้านสังคม
-

- 3.2 ด้านวัฒนธรรม
-

- 3.3 ด้านเศรษฐกิจ
-

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม

เรื่อง เมืองกีฬา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด
บุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

- 1.1 สถานที่.....
- 1.2 กิจกรรมที่สังเกต.....
- 1.3 บุคคลที่สังเกต.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่สังเกตเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

- 2.1 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์

- 2.2 รูปแบบกิจกรรมการกีฬาที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของเมืองกีฬา ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

- 3.1 ลักษณะทางสังคมและสภาพแวดล้อม

- 3.2 วัฒนธรรมที่ได้รับ

- 3.3 การเติบโตของเศรษฐกิจ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

เรื่อง เมืองกีฬา : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว
ของจังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

- 1.1 สถานที่.....
- 1.2 กิจกรรมที่สังเกต.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565 อำเภอเมือง
จังหวัดบุรีรัมย์

- 2.1 การจัดกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์
-

- 2.2 รูปแบบการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์
-

ตอนที่ 3 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมของเมืองกีฬา ระหว่างปี พ.ศ.2554 – 2565
อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

- 3.1 สังคมและสภาพแวดล้อม
-

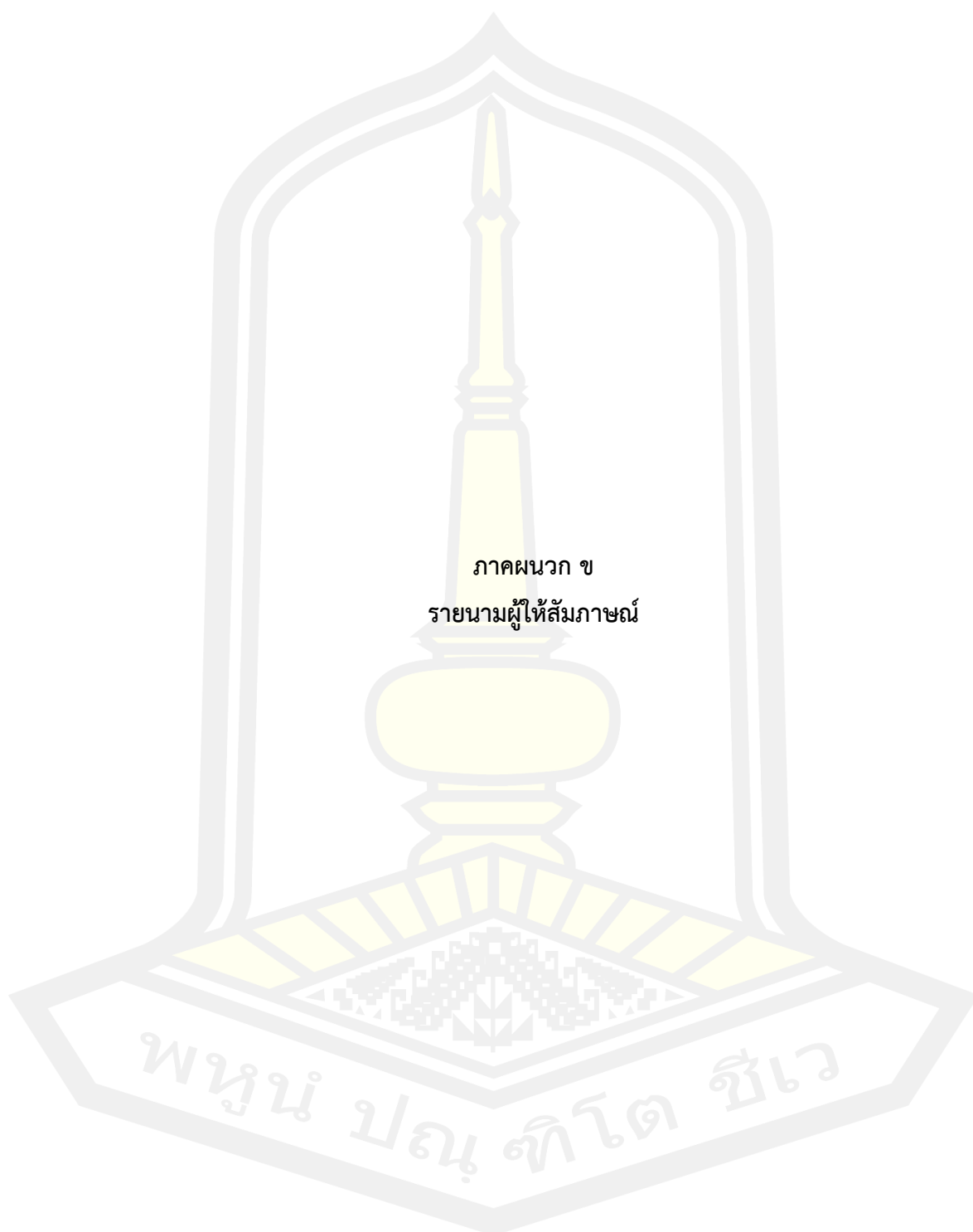
- 3.2 วัฒนธรรม
-

- 3.3 เศรษฐกิจ ธุรกิจ สถานประกอบการ
-

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

ภาคผนวก ข
รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

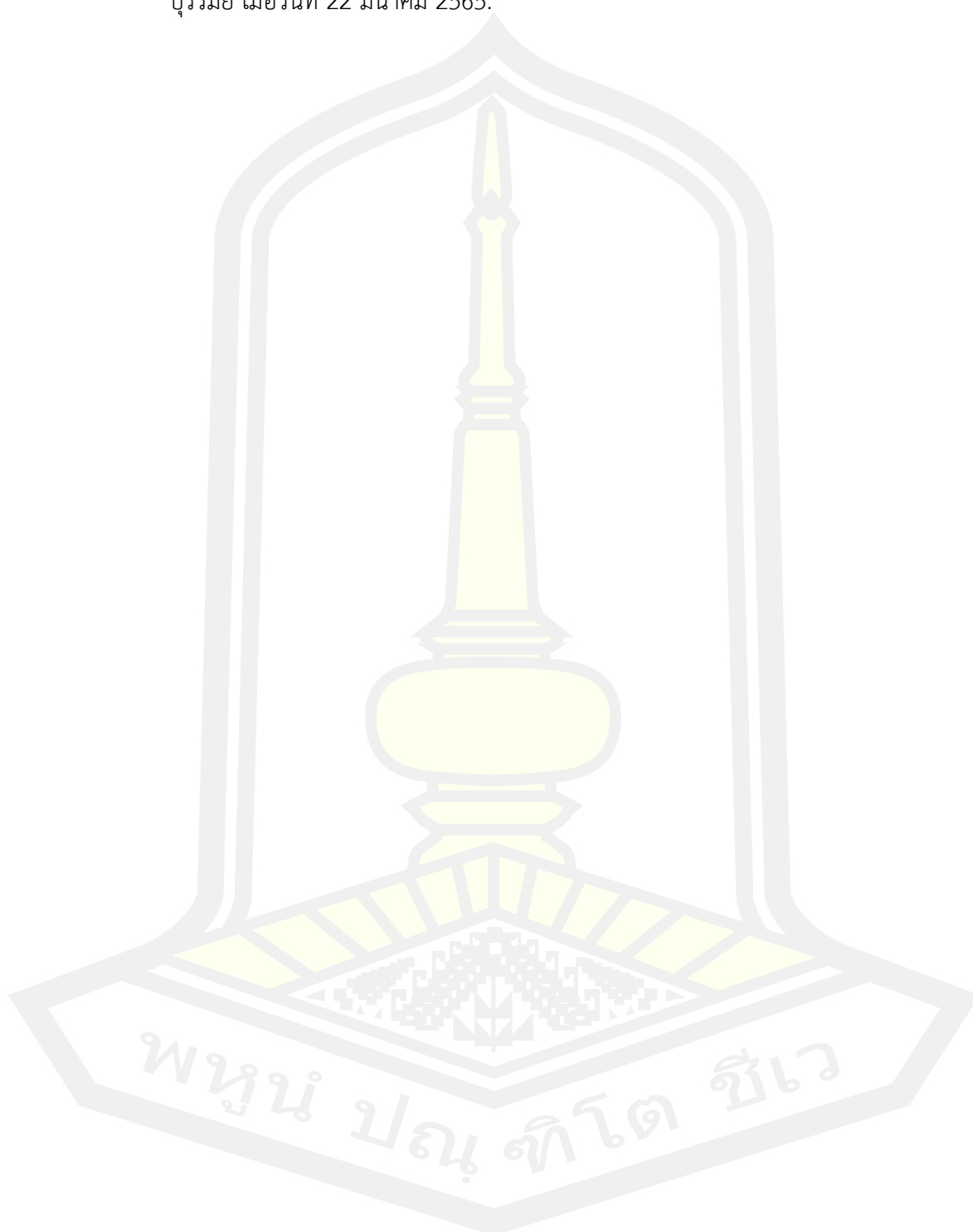
พหุณฺ์ ปณฺุ ทิตฺโต สิวเว

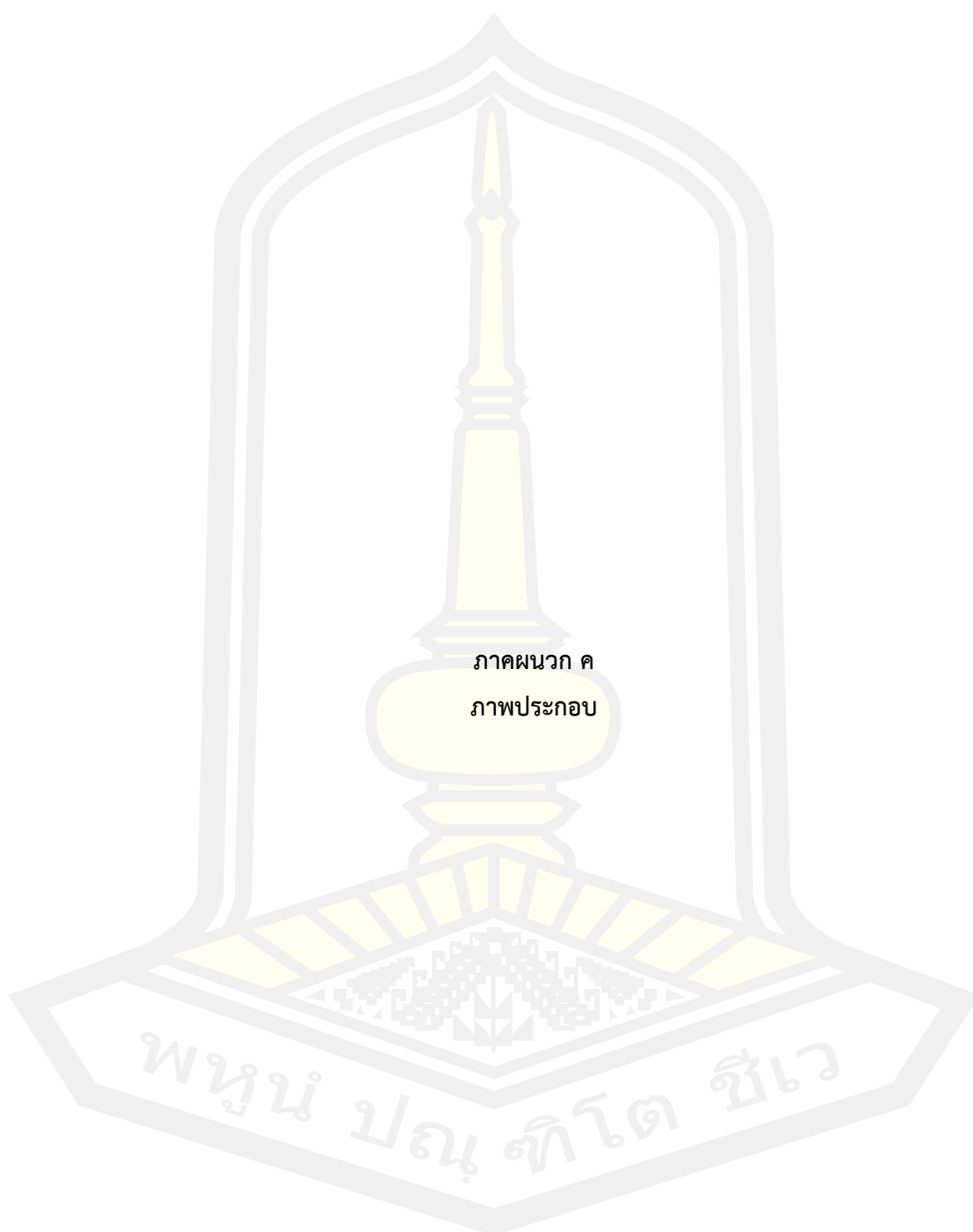
รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

- เขมิกา ขจีฟ้า เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิษชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, วนอุทยานเขากระโดง เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2565.
- จำลอง ขจีฟ้า เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิษชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, วนอุทยานเขากระโดง เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2565.
- จิตติมา โพธิ์จิตร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิษชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, ร้านคาเฟ่ขาว เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2566.
- ฉัตรพงษ์ คำมาตย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิษชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สนามช้างอารีนา เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2565.
- ชลธิญา สารวิสัย เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิษชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, โรงแรมสกายวิว เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2564.
- ชัยสิทธิ์ ชะรอรรัมย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิษชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2565.
- ชูใจ โพนรัมย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิษชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, วนอุทยานเขากระโดง เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2565.
- ฐานิตรชต์ เจริญศิริ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิษชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สำนักงานการท่องเที่ยว จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2565
- นกน้อย ลักนาทิวานุรักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิษชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, วนอุทยานเขากระโดง เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2565.
- นิรันดร์ ศรีทางฮาด เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิษชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สนามช้างอารีนา เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2565.
- ณัฐสกุล มนต์พรสวรรค์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิษชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, โรงแรมสกายวิว เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2566.
- ณัฐณิชา พันธุ์ภูมิ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิษชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, โรงแรมสกายวิว เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2566.
- บุญชู เขตชัยภูมิ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิษชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, วนอุทยานเขากระโดง เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2565.
- ประทวน วันนิจ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิษชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2565.

- พิมพ์นภา ยูงสูงเนิน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, ร้านคาเฟ่ขาว เมื่อวันที่ 22 มกราคม 2566.
- พิมพ์วัลลุช กอนรัมย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2565.
- เมฆ กงกาหน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, วนอุทยานเขากระโดง เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2565.
- ยุทธชัย พงศ์พนิช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, ร้านอาหารเซฟพลัส เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2565.
- รัตนา บวรพิชยานุรักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, วนอุทยานเขากระโดง เมื่อ วันที่ 10 เมษายน 2565.
- วันเฉลิม ชูระ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2565.
- ศศิธร ศรีอ่อง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, หอพัก เอส บี แมนชั่น เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2564.
- ศิริรัตน์ บุตรสิงห์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, หอพัก เอส บี แมนชั่น เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2565.
- สมปอง จันทรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2565.
- เสาวลักษณ์ กอนรัมย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2565.
- สิริวิชญ์ บุญภูมิ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, โรงแรมสกายวิว เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2566.
- สุดา ถิ่นสอน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, หอพัก เอส บี แมนชั่น เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2564.
- หนูกัน สิงห์ป่อง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, สยามข้างอารีนา เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2565.
- อรรถพร เจียมรัมย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, อรณิขเพลส เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2565.
- อภิสิทธิ์ ธรรมดา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2565.

อโศก ไทยจันทร์รักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พิชชาพร วงศ์คำ เป็นผู้สัมภาษณ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บุรีรัมย์ เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2565.

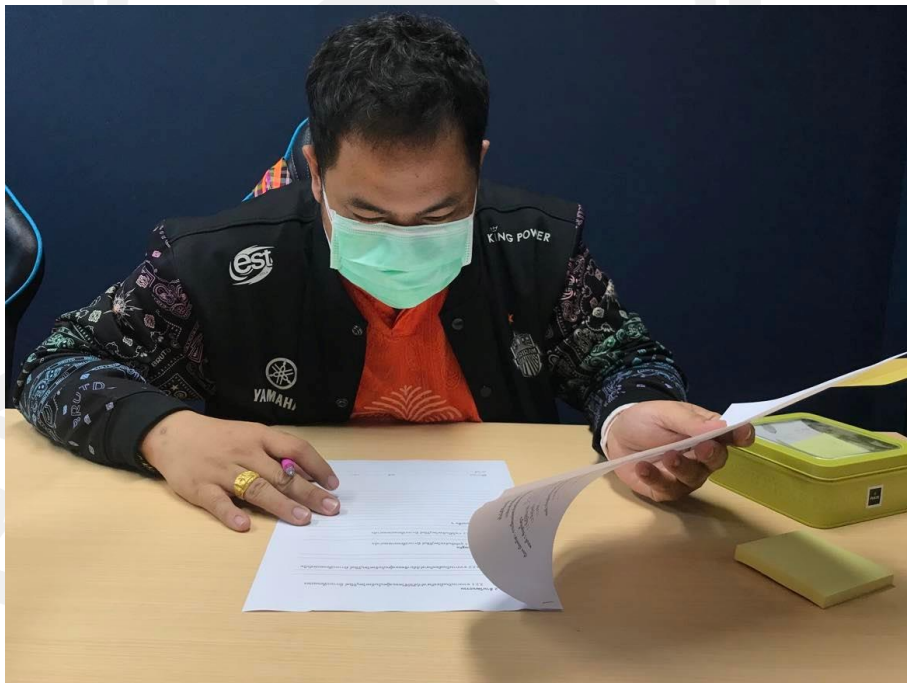

ภาคผนวก ค
ภาพประกอบ

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

ภาพประกอบ 25 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลผู้อำนวยการสำนักงานการกีฬาแห่งประเทศไทย
จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพประกอบ 26 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลผู้รู้ด้านการกีฬา

ภาพประกอบ 27 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลผู้รู้ด้านสังคม วัฒนธรรม

ภาพประกอบ 28 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลผู้รู้ด้านเศรษฐกิจ

ภาพประกอบ 29 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสถานประกอบการพนมพิมาน

ภาพประกอบ 30 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้านธุรกิจที่พัก

ภาพประกอบ 31 ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูล สนามช้างอารีนา

ภาพประกอบ 32 ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลภายในสนามช้างอารีนา

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวพิชชาพร วงศ์คำ
วันเกิด	วันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2535
สถานที่เกิด	จังหวัดบุรีรัมย์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 17/16 หมู่ที่ 19 หมู่บ้านมานิตย์เมืองใหม่ ซอย E4 ตำบลชุมเห็ด อำเภอ เมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31000
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูพิเศษสอน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ รหัสไปรษณีย์ 31000
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2550 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2553 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2557 ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) สาขาวิชาการระบบสารสนเทศ ทางคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน (นครราชสีมา) พ.ศ. 2566 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศศ.ม.) สาขาวิชาวัฒนธรรม ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ฑิต ชีเว